Krystyna Walaszkowa, Władysław Masłowski, Władysław Szostak

STENOGRAFIA

według systemu Polińskiego

Katowice - Kraków
1982

W S T Ę P

Prezentowany podręcznik jest jednym z dwóch równoległych podręczników dla stosowanych w Polsce systemów stenografii J.Polińskiego i S.Korbla. Przeznaczony on jest głównie dla słuchaczy kursów organizowanych przez Stowarzyszenie Stenografów i Maszynistek. Może jednak służyć do nauczania stenografii w szkołach średnich i wyższych. Może też pełnić funkcję samouczka.

Autorzy zawarli w podręczniku pełny wykład stenografii, wraz z ćwiczeniami, niezbędny dla zawodowego opanowania stenografii. Zastosowali zmodernizowany układ materiału, rozłożony na jednostki metodyczne, w założeniu 2-godzinne. Oczywiście, muszą one być realizowane elastycznie, w zależności od postępów słuchaczy.

Jednostki 1-55 zawierają systematyczny wykład zasad stenografii wraz z ćwiczeniami /w każdej jednostce/, przerywany jednostkami przeznaczonymi do utrwalenia i sprawdzenia stopnia opanowania materiału. Jednostki 56-70 zawierają materiał porządkujący reguły skracania, w większości poznane już wcześniej, oraz rozszerzają je na większą liczbę przypadków. Przypadki te traktuje się nie jako materiał do wyuczenia się na pamięć, ale jako zestaw przykładów. Uzupełnieniem systematycznego wykładu zasad stenografii są czytanki stenograficzne i teksty treningowe.

Prezentowany wykład wprowadza nieznaczne zmiany zasad systemu. We wprowadzeniu ich autorami kierowała chęć uproszczenia i uporządkowania systemu /likwidacja sprzeczności/ oraz unowocześnienia tematyki ćwiczeń. Podręcznik nie jest więc przeznaczony dla osób już stenografujących. Autorzy starali się uwzględnić postęp nauki o języku, zwłaszcza wyniki badań częstotliwości wyrazów i ich cząstek oraz zwrotów. W doborze tekstów preferowali styl publicystyczno-oratorski i urzędowy, unikając abstrakcyjnych przykładów.

Podręcznik jest podstawową, ale nie jedyną pomocą dla nauczyciela i ucznia. Jego uzupełnienie powinny stanowić m.in. zbiory czytanek stenograficznych, przewodniki metodyczne dla nauczycieli oraz słowniki stenograficzne.

Autorzy będą wdzięczni za wszelkie uwagi nauczycieli i praktyków na temat przydatności podręcznika i błędów, których nie udało się w nim uniknąć.

Katowice - Kraków, 1981 AUTORZY

1 Kilka informacji o stenografii i stenografowaniu

Większość pracy umysłowej człowieka związana jest z pisaniem. Jednym z ważnych sposobów usprawnienia tej pracy jest więc skracanie i przyspieszanie pisania. Temu celowi doskonale służy stenografia - praktyczna metoda szybkiego zapisu mowy i myśli. Stenografia - umiejętność dostępna dla każdego - pozwala przyspieszyć czynności związane z pisaniem 2- i 3-krotnie, a dla bardziej pracowitych i zdolnych nawet 5-krotnie. Stenografia jest systemem pisma opartym na bardzo prostych i szybkich w kreśleniu znakach alfabetu. Jest to alfabet częściowo sylabowy, to znaczy pozwalający jednym znakiem zapisywać całe sylaby, grupy głosek a nawet wyrazy i ich grupy. Drugim ważnym elementem stenografii jest system skrótów czyli opuszczania różnych części wyrazów, lub nawet całych wyrazów, które można odtworzyć w trakcie odczytywania na podstawie znajomości języka. Trzecim elementem stenografii jest wprawa, której nabywa się drogą ćwiczeń w czasie nauki a potem w czasie praktycznego stosowania stenografii w pracy zawodowej, na studiach i w życiu codziennym.

Stenografia znana była od czasów starożytnych i służyła przede wszystkim do zapisywania przemówień, które bez niej nie zostałyby utrwalone. Dzisiaj, kiedy rolę tę przejęły w dużym zakresie mechaniczne środki zapisu mowy /magnetofony i dyktafony/, główne znaczenie stenografii polega na tym, że stała się ona nieocenioną pomocą we wszelkiej pracy administracyjnej, w protokołowaniu narad i konferencji, w dziennikarstwie, w trakcie studiów, w pracy naukowej i w codziennym życiu wielu ludzi. Dlatego też we wszystkich rozwiniętych przemysłowo krajach świata stenografia jest coraz powszechniejsza i stale się doskonali.

W Polsce stenografia stosowana jest od przeszło stu lat. Za ojca polskiej stenografii uważany jest Józef Poliński, który stworzył system oparty na niemieckim systemie Gabelsbergera. W latach międzywojennych Stanisław Korbel przeprowadził istotną modernizację tego systemu. W latach 50-tych opracowano w Polsce tzw. Jednolity System Stenografii Polskiej /JSSP/ oparty na wzorych radzieckiego systemu Sokołowa. Ponadto niektórzy stenografowie w Polsce posługują się jeszcze kilkoma innymi systemami, nie mającymi już jednak szerszego znaczenia.

Naukę stenografii rozpoczyna się w zeszytach do polskiego dla klasy I /w 4 linie/, później używa się zeszytów z jedną linią. W pracy biurowej używa się zwykle specjalnych bloków stenograficznych o nieco szerszych liniach pojedynczych. Wielu stenografów zawodowych pisze na papierze bez żadnych linii. W nauce należy używać ołówków średniej miękkości /HB lub 2B/, później ewentualnie miększych, zawsze tak długich, żeby swobodnie opierały się na dłoni, dobrze zaostrzonych. Ostrze ołówka prowadzi się po papierze bardzo lekko i płynnie,przyciskając nieco ołówek tylko w miejscach, w których to jest wskazane regułami systemu. Począwszy od pierwszej lekcji należy przyzwyczajać się do tego, by w czasie stenografowania trzymać ło-

kieć prawej ręki na stole, lewą ręką przytrzymywać zeszyt i odwracać w razie potrzeby jego kartki, siedzieć nieco skośnie - prawym bokiem bliżej stołu. Ołówek należy przytrzymywać lekko, 1-2 cm nad ostrzem, a nie tuż nad papierem.

Bardzo ważne jest, aby od początku kreślić znaki całego wyrazu bez odrywania ołówka od papieru, jednym, płynnym, z początku niekoniecznie szybkim ruchem ręki. Znaki należy kreślić bardzo dokładnie, pamiętając o wszystkich różnicach w ich wysokości i szerokości oraz kształcie. W późniejszych lekcjach, przy zwiększaniu szybkości stenografowania, zawsze należy pamiętać, że bez poprawnego kreślenia stenogram, nawet najszybciej napisany, może okazać się bezużyteczny, gdyż będzie za trudny do odczytania ze względu na zniekształcenie znaków.

Poza zwykłym zeszytem do notatek na lekcjach i ćwiczeń, warto prowadzić: zeszyt z poprawionymi ćwiczeniami i dyktatami /do czytania stenogramów/, zeszyt do systematyzowania poznanego materiału /zasady, znaki, tabele itp./ oraz alfabetyczny słownik skrótów.

Materiał należy przerabiać z podręcznika bez żadnych opuszczeń, gdyż niektóre ćwiczenia zawierają dodatkowe przykłady lub sposoby stenografowania, których nie zamieszczono we fragmentach podręcznika podających nowy materiał. Poszczególne jednostki metodyczne powinny być realizowane kolejno. Nie powinno się wybiegać w ćwiczeniach poza materiał zawarty w podręczniku. Zbyt wczesne bowiem stenografowanie dowolnych tekstów może doprowadzić do utrwalenia niepoprawnego i zbyt długiego zapisu poszczególnych słów i zwrotów.

Do wszystkich stenogramów i tekstów, które należy stenografować, podręcznik podaje w kluczu pod odpowiednimi numerami jednostek metodycznych i ich części stenogramy tekstów lub przekłady stenogramów. Tam też znajdują się rozwiązania innych zadań z podręcznika. Klucz nie obejmuje jedynie stenogramów dla tekstów treningowych.

Niemniej ważne od szybkiego zapisania jest w stenografii poprawne odczytanie własnego stenogramu, co dla wielu uczących się jest stosunkowo trudne. Dlatego po każdym sporządzeniu stenogramu należy go przeczytać.

Warunkiem niezbędnym do zdobycia umiejętności stenografowania są: dokładność, wytrwałość a przede wszystkim systematyczność w nauce.

Problemami związanymi ze stenografią w Polsce a przede wszystkim jej nauczaniem i popularyzowaniem zajmuje się Stowarzyszenie Stenografów i Maszynistek w Polsce. Zarząd Główny SSiMP mieści się w Warszawie przy ul. Śniadeckich 23/9. Stowarzyszenie posiada swoje oddziały w Bydgoszczy, Gdyni, Katowicach, Koszalinie, Krakowie, Lublinie, Łodzi, Olsztynie, Poznaniu, Szczecinie, Warszawie i Wrocławiu.

2

Linie i pola. Znaki spółgłosek: B, W, D, G, M, P. Łączenie znaków. A, E i Ę po spółgłosce.

1. W początkach nauki stenografuje się w zeszytach z układem 4 linii i 3 równych pól /zeszyty stosowane do nauki pisma zwykłego w szkole podstawowej/:

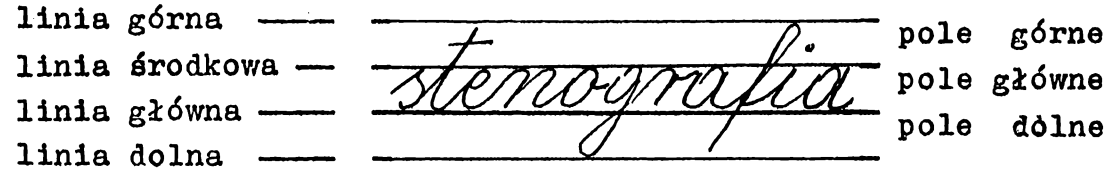

2. Tak jak w piśmie zwykłym podstawowe znaki stenograficzne kreśli się na linii głównej:

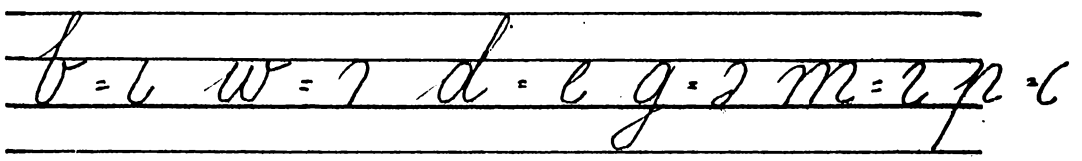

Znaki: B, W, D, G, M, P o wysokości jednego pola nazywamy znakami średnimi. Oto te same znaki w powiększeniu. Początek i kierunek kreślenia znaków wskazują strzałki:

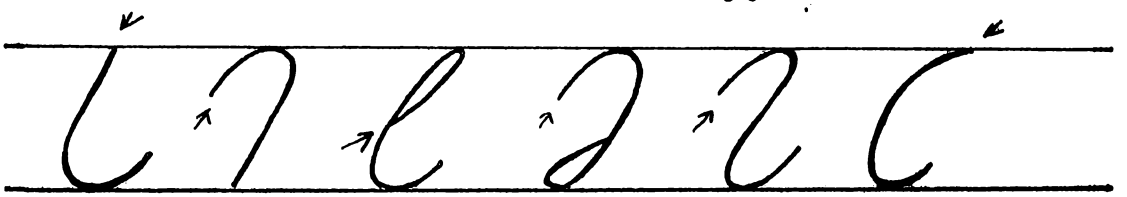

Znaki kreśli się z lekkim pochyleniem w prawo, pod kątem 60-70°. Pismo takie jest najbardziej naturalne i najszybsze. Aby zachować właściwe wymiary i nachylenie znaków - w toku nauki początkowej - dobrze jest stosować liniuszek /patrz wzór s. 203/.

Zwróć uwagę, że znaki B, M, P i D różnią się tylko kształtem swej górnej części, a znaki W, M i G - dolnej.

CZYTAJ:

STENOGRAFUJ: b w d g b m p d g m p w w p m g d p m b g d w

3. Znaki łączy się najkrótszą drogą, bez odrywania ołówka od papieru, za pomocą tzw. łączników, np.:

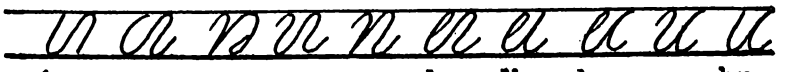

bw pm wg mm wm dm db dp mp bp

W niektórych przypadkach znaki łączy się bezpośrednio: GD Zwróć uwagę, że połączenie M z M jest ł u k i e m, natomiast połączenie W z M - k ą t e m o s t r y m. Podobnie połączenie D z M jest łukiem, natomiast połączenie D z B i D z P - kątem ostrym.

Zapamiętaj, że znaki należy łączyć

tak: 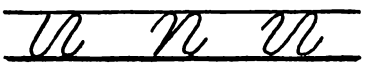 a nie tak: 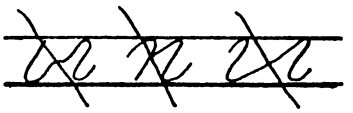

4. Samogłoskę A po spółgłosce oznacza się p o g r u b i e - n i e m poprzedniego znaku. Znak pogrubia się naciskając nieco mocniej ołówek przy kreśleniu części znaku biegnącej z góry na dół:

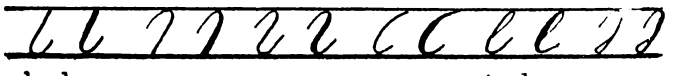

b ba w wa m ma p pa d da g ga

Przepisz kilka razy te znaki, aby opanować swobodne ich pogrubianie. Nie wolno pogrubiać znaków za pomocą drugiego pociągnięcia ołówkiem!

CZYTAJ: 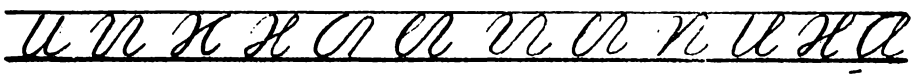

Zwróć uwagę, że znak D zaczyna się, a znak G kończy w połowie pola. W połączeniu jednak z niektórymi innymi znakami - tak jak w wyrazach BADA i GAPA - punkt początkowy lub końcowy tych znaków odpowiednio się przesuwa. /Patrz rys. obok/.

STENOGRAFUJ: mama gama dama wada gada pada paw dba gad mapa

5. Jeśli G jest ostatnim znakiem wyrazu, kreśli się je w formie skróconej:

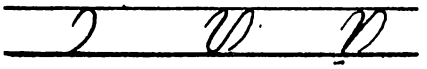

-g mag Wag

W razie potrzeby dużą literę podkreśla się jak w słowie Wag

6. E i Ę po spółgłosce opuszcza się /nie oznacza się/:

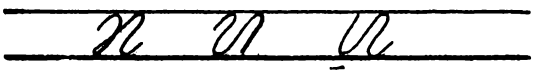 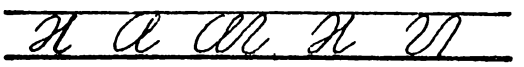

gem mewa Bem gęba pęd pędem gębę mewę

Zwróć uwagę, że zwykłe połączenie znaków może więc oznaczać, że między nimi stoi E lub Ę. Podobnie E /Ę/ stojące po ostatnim znaku wyrazu nie jest oznaczane.

ĆWICZ, tzn. najpierw czytaj stenogram, potem stenografuj odpowiedni tekst z klucza /najlepiej pod czyjeś dyktando/. Swój stenogram porównaj - znak za znakiem - ze stenogramem w podręczniku. Po poprawieniu błędów stenografuj tekst kilkakrotnie:

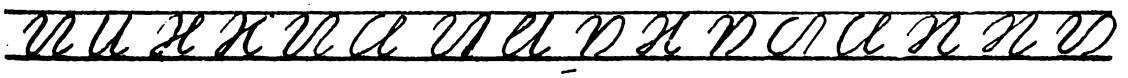

3

Znaki spółgłosek: C, Ż = RZ, Z, DZ. U = Ó po spółgłosce. Skróty na wzór pisma zwykłego. Skróty stałe początkiem wyrazu.

1. Kolejnymi znakami średnimi są:

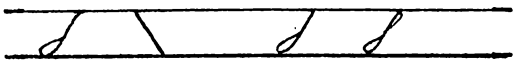

c- ż=rz z dz

Uwaga: ten znak C występuje tylko na początku wyrazu

/w powiększeniu/

Zgodnie z poznaną wcześniej zasadą, jeśli po C, Ż=RZ, Z, DZ występuje A, znak spółgłoski pogrubiamy.
Znaki te łączy się w ten sam sposób, jak poznane poprzednio:

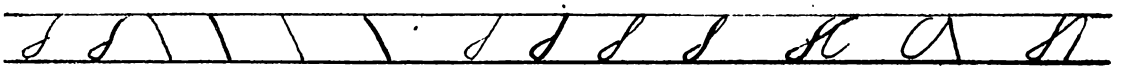

c- ca ż ża rz rza z za dz dza cap perz zew

CZYTAJ: 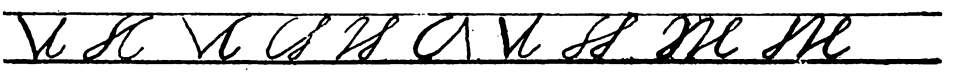

STENOGRAFUJ: cep cap cez żaba rzepa pędzę wędzę zada węże beż żabę zapada zagada zaparzam cedzę zadam

ĆWICZ:

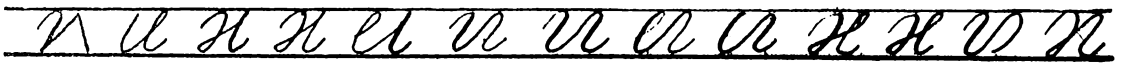

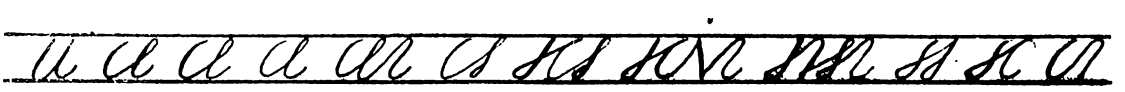

2. U i Ó oznacza się przez obniżenie poprzedniego znaku o pół pola:

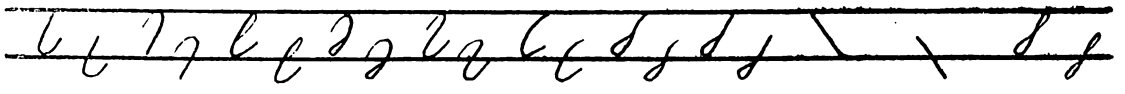

b bu w wu d du g gu m mu p pu c cu z zu ż=rz żu=rzu dz dzu

Przez obniżenie rozumie się p r z e s u n i ę c i e całego znaku w dół, a nie jego przedłużenie!

CZYTAJ: 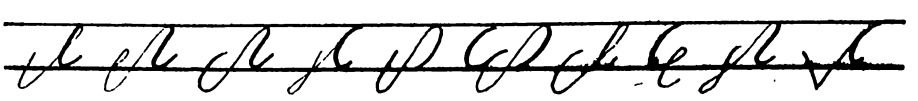

STENOGRAFUJ: buda zebu duda zupa guma Bugu Wagu mężu papuga wężu żupa cuma cud Zuza Bug pędu dębu pud

ĆWICZ:

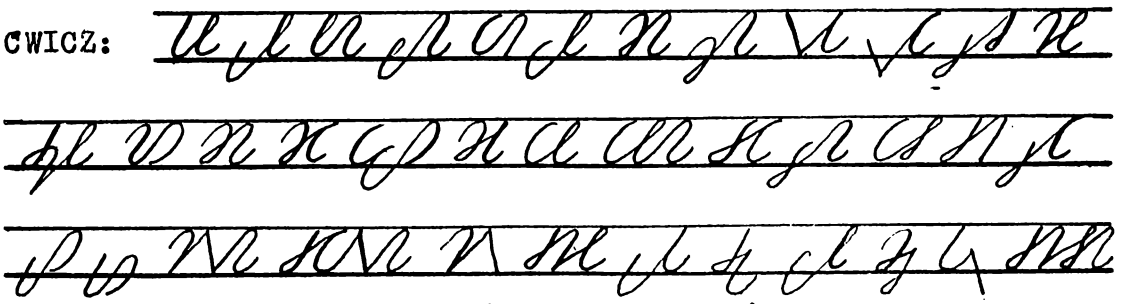

3. W stenografii o wiele częściej niż w piśmie zwykłym stosuje się skróty. Zapisuje więc nie cały wyraz czy zwrot, lecz tylko jego część. To właśnie głównie dzięki skrótom stenografia staje się kilka razy szybsza niż zwykłe pismo.

Niektóre skróty stenograficzne utworzone są n a w z ó r p i s m a z w y k ł e g o:

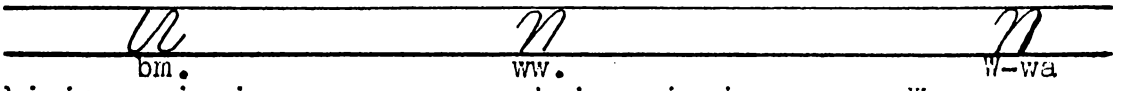

bm. — bieżący miesiąc /bieżącego miesiącą itp./

ww. — wyżej wymieniony /wyżej wymienionego itp./

W-wa — Warszawa

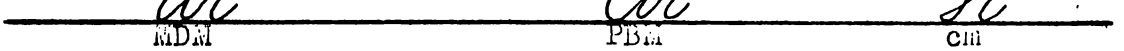

MDM — Marszałkowska Dzielnica Mieszkaniowa

PBM — Przedsiębiorstwo Budownictwa Miejskiego

cm — centymetr

Obowiązuje tu zasada, że jeśli w piśmie zwykłym stosuje się skrót, to stosuje się go również z a w s z e w zapisie stenograficznym.

4. Dla najczęstszych słów tworzy się w stenografii skróty, które należy opanować pamięciowo i stale stosować. Nazywają się one s k r ó t a m i s t a ł y m i. Skróty te tworzy się w różny sposób. Najprostszymi są skróty początkiem wyrazu:

będzie =	budowa =	plan =	punkt =	rzecz =

5. W stenografii unika się stosowania znaków interpunkcyjnych z wyjątkiem kropki, zawsze stawianej na końcu zdania.

STENOGRAFUJ: Buda wam zawadza. Gada papuga, gada Zuza. Dam wam p/lan/ bu/dowy/. Mama bada rz/ecz/ pu/nkt/ za pu/nktem/ Mam p/lan zabu/dowy/ Marszałkowskiej Dzielnicy Mieszkaniowej. P/lan/ b/ieżącego/ m/iesiąsiąca/.

Zaprowadź słowniczek skrótów stałych!

4

Przegląd znaków średnich. Cyfry.
Skróty stałe końcem wyrazu.

1. Znasz już 10 znaków średnich:

Przypatrz się im uważnie i odpowiedz na pytania zamieszczone poniżej. Odpowiedź na każde pytanie znajduje się zawsze obok pytania następnego. Sprawdź czy potrafisz samodzielnie znaleźć właściwą odpowiedź. Przykryj kartką papieru pytanie drugie i dalsze, przeczytaj pierwsze pytanie i odpowiedź wpisz na kartkę. Potem przesuń kartkę o jedno pytanie w dół i porównaj swoją odpowiedź z podręcznikiem. Z kolei wpisz na kartę odpowiedź na drugie pytanie, i w ten sposób przejdź z góry na dół kolumnę lewą, potem prawą.

Podaj numery znaków błędnie podpisanych: 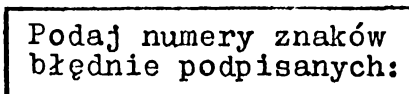	
Którą częścią różnią się znaki G i Z - dolną czy górną?	4,5,7
Którą częścią różnią się znaki G i W - dolną czy górną?	górną
Jeśli weźmiesz górną część znaku W i dolną B, to otrzymasz znak	dolną
Znak P zaczyna się tak samo jak znak ..	M
Taką samą część dolną mają 4 znaki: 1...,2...,3...,4...	C
Które znaki zaczynają się tak samo jak W?	B D M P
Które znaki kończą się tak samo jak M?	G M
Który znak zaczyna się tak samo jak P?	B D P
	C

Który znak i w górnej i w dolnej części nie jest podobny do żadnego innego znaku?	
Jeśli znak W odwrócisz o 180°, to otrzymasz	Ż=RZ
Jeśli chcesz otrzymać znak G, to musisz odwrócić o 180° znak	B
Jeśli znak Ż=RZ odwrócisz o 180°, to otrzymasz znak ...	D
Które jeszcze znaki odwrócone o 180° dają ten sam znak?	Ż=RZ
Który znak ma taką część górną jak D, a dolną jak Z?	M DZ
W jednym z wyrazów jest błąd. Napisz ten wyraz prawidłowo. 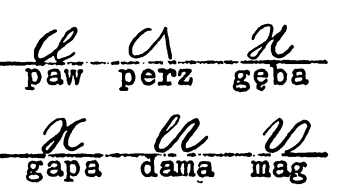	DZ

2. Cyfry w stenografii pisze się tak, jak w piśmie zwykłym, z małymi uproszczeniami:

1 2 3 4 5 6 7 8 9 0

Nigdy nie używa się cyfr rzymskich.
Liczby pisze się zawsze cyframi: 1092 837

Liczby setek, tysięcy, milionów itd. oznacza się specjalnymi znakami:

3° 5° 4' 37' 35'° 120' 3'' 8''

300 500 4000 37000 35700 120000 300000 8000000
/8 milionów/

Liczebniki porządkowe oznacza się najczęściej odpowiednimi cyframi z kropką:

1. 2. 10. 39. 0.

pierwszy druga dziesiąte trzydziesty dziewiąty setny

Liczby lat bieżącego wieku oznacza się przez zapisanie jedynie dwóch ostatnich cyfr:

05 21 39 80
1905 1921 1939 1980

Daty oznacza się:

w porządku tradycyjnym lub w układzie nowoczesnym

22 7 44 25 8 64 — 45 5 9 78 10 16

22.VII.1944 r. 25.08.64 — 1945.5.9. 1978.10.16

3. Obok skrótów tworzonych początkiem wyrazu, tworzy się również skróty końcem wyrazu. Znak końca wyrazu pisze się wtedy na linii środkowej:

6	2	1
trzeba	tam=tym	bywa

STENOGRAFUJ: Czwarty punkt planu, 12 października 1943 r., trzysta tysięcy, 64 m/etry/, 35 cm, 75 dag, 700 milionów, 11 listopada 1918 roku, 2030 map, Zuza ma sześć papug. Tam trzeba trzech dam. Bywa tam mama Zuza. Mam wyżej wymienionego gada, zebu, papugę.

KREŚL ZNAKI STARANNIE!

5 Znaki spółgłosek: K, N, R, S

1. Znaki spółgłosek: K, N, R, S mają wielkość 1/2 pola. Znaki tej wielkości nazywają się znakami m a ł y m i .

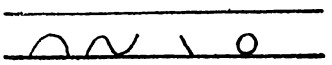

k n r s

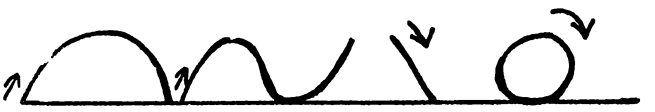

Znaki małe, podobnie jak poznane już znaki średnie, łączy się ze sobą lub ze znakami średnimi za pomocą najkrótszego łącznika, gdy początek znaku drugiego leży w innym punkcie niż znaku poprzedzającego:

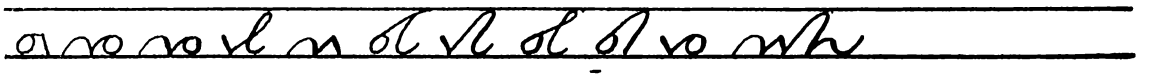

Prościej, bo kreśląc znak za znakiem, można połączyć je gdy znak poprzedni kończy się tam, gdzie zaczyna znak następny:

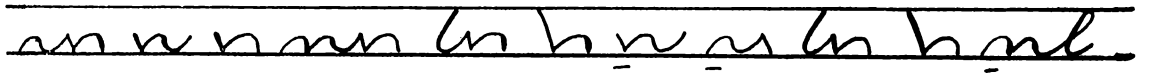

Inaczej łączy się znaki: S i K, S i N, N i K, G i N itp.:

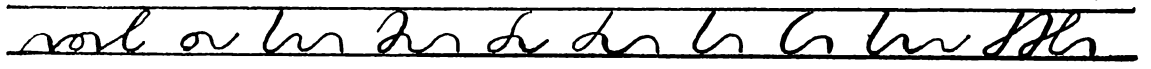

Zauważ, że w tych połączeniach część jednego znaku staje się częścią drugiego; stąd mówimy, że jeden znak jest wpisany w drugi.
Zastanów się dlaczego znaków tych nie można połączyć bezpośrednio lub za pomocą łącznika?

Znaki małe na początku wyrazu można podnosić tam, gdzie zaczyna się znak następny jak np.:

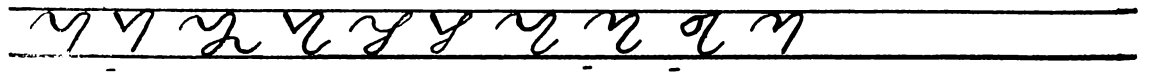

2. Samogłoskę U=Ó po K, R, N, S oznacza się /tak jak przy znakach średnich/ przez obniżenie o 1/2 pola poprzedzającego ją znaku.

Porównaj:

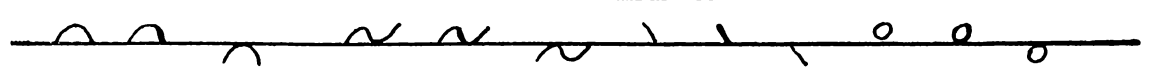

ke ka ku=kó ne na nu re ra ru se sa su

obniża się cały znak jak w wyrazach:

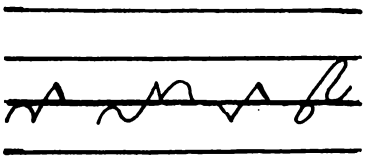

lub, gdy to nie jest możliwe, tylko część znaku np.:

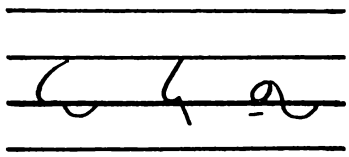

kura nurek rura sum

panu baru Sanu

CZYTAJ:

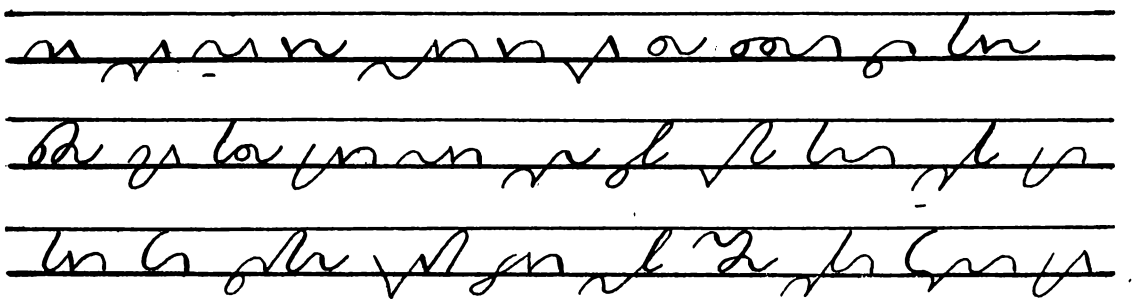

STENOGRAFUJ: Ren serek kelnerka San kurek rurka kanarek sen suka buk kuma sód sasanka dekada sukmana kaganek gnu dzbanu

3. SKRÓTY STAŁE:

każdy	kupić	sam	suma	raz	różny	nasz

ĆWICZ:

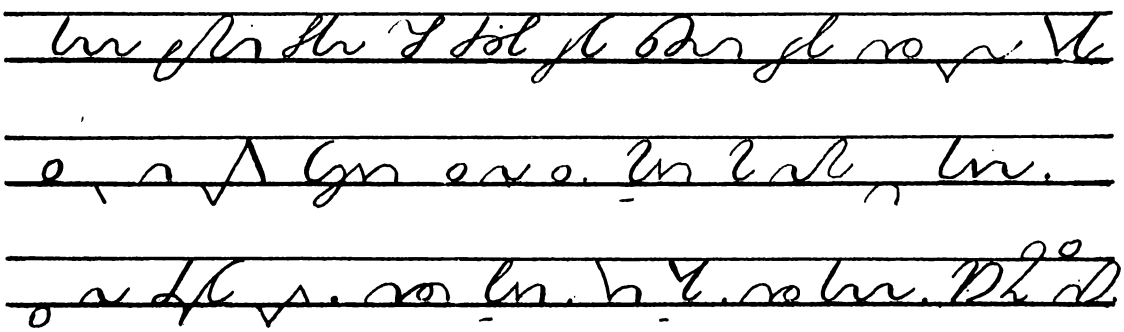

Zapamiętaj:

Stenografii należy uczyć się szczególnie systematycznie i wytrwale. Ćwiczyć trzeba codziennie. Znaki stenograficzne powinno się kreślić starannie, z jednakową szybkością, bez odrywania ołówka od papieru.

6

Znak spółgłosek L = Ł

1. Znakiem małym - choć nie sięgającym połowy pola - jest znak L = Ł

l- -l- -l

Jest to mała kluczka, pisana zawsze jednym ruchem /jednym obrotem/, w lewo. Ten w zasadzie bezwymiarowy znak umieszcza się na dogodnej wysokości, to jest na początku następnego znaku, pomiędzy jednym a drugim znakiem lub na końcu poprzedniego znaku. Znak L=Ł należy tak kreślić, aby kluczka była wypełniona i nie przypominała znaku S.
W celu oznaczenia sylaby LA=ŁA pogrubia się kluczkę tylko przez naciśnięcie ołówka!

ĆWICZ:

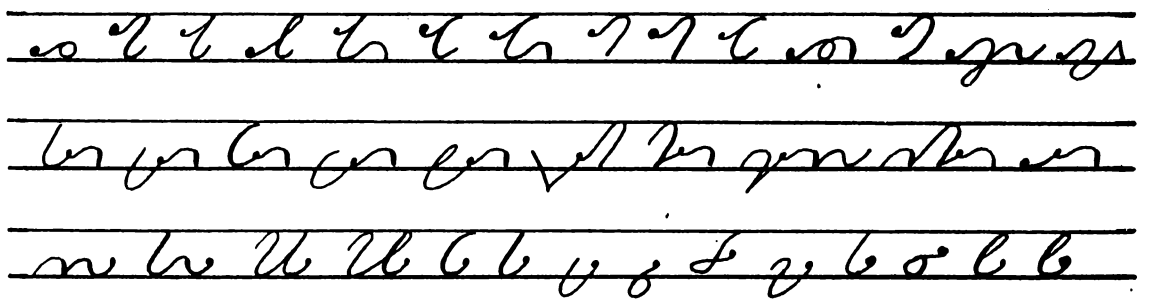

STENOGRAFUJ: lek laka laser Łaba leżak Leman kawalkada galar góralka kulka wełna melba małpa palma perełka łza bałagan kaleka laska banał dałem dałam legalna pełna nalana lak

2. LU=ŁU /LO=ŁO/ na początku wyrazu oznacza się kreśląc L=Ł pod linią główną; natomiast w środku i na końcu wyrazu kreśli się kluczkę w p r a w o:

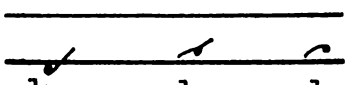

lu- -lu- -lu

CZYTAJ:

STENOGRAFUJ: lud ług łup łupu lód lupa mułu kanału medalu

Jednym z uproszczeń zapisu stenograficznego jest wpisywa-

L-Ł na końcu wyrazu w znak poprzedzający:

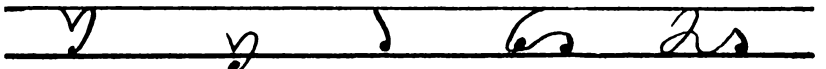

regał reguła żal płakał generał

3. SKRÓTY STAŁE:

kultura	ten	tak	które/a,y/

Ze skrótów stałych można tworzyć dalsze skróty np.:

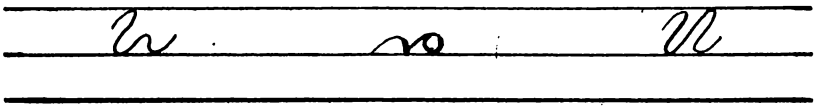

tamten taka sama tamtym

STENOGRAFUJ tworząc samodzielnie skróty: ten sam, tym samym, tym razem, raz za razem, sam na sam

4. W czasie stenografowania często opuszcza się części wyrazów, których łatwo można się domyślić na podstawie logicznego związku między wyrazami w zdaniu lub zwrocie. Skróty takie nazywa się k o n t e k s t o w y m i. Najczęściej stosuje się opuszczenia końcowych części wyrazów, jak np. końcówek gramatycznych.

CZYTAJ:

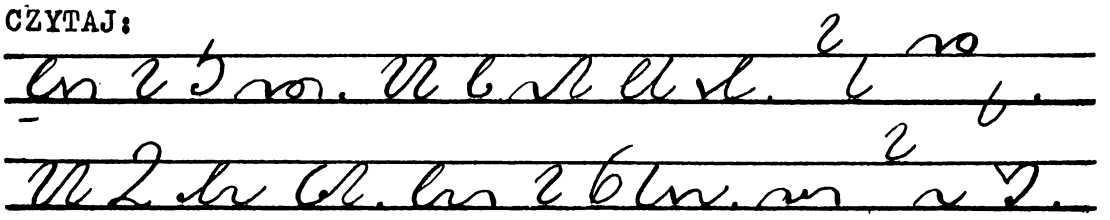

5.

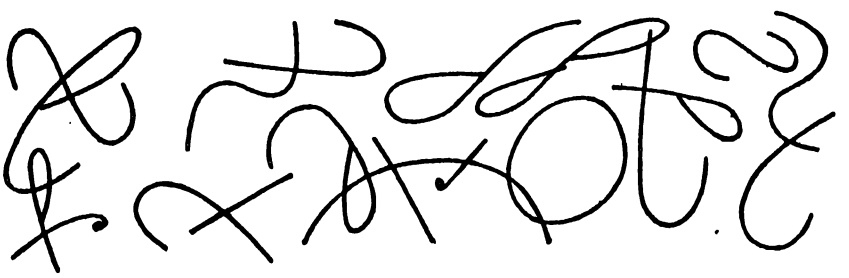

Ile znaków stenograficznych potrafisz odnaleźć na tym rysunku? Które z nich można odczytać dwojako w zależności od położenia?

7 Samogłoska O = ↑ po spółgłosce

1. Samogłoskę O=↑ po spółgłosce oznacza się przez wyraźne wyokrąglenie poprzedzającego ją znaku /części znaku/ lub łącznika, co wiąże się z poszerzeniem znaku lub połączenia.

Regułę ilustrują poniżej znaki w powiększeniu:

b bo d do m mo p po

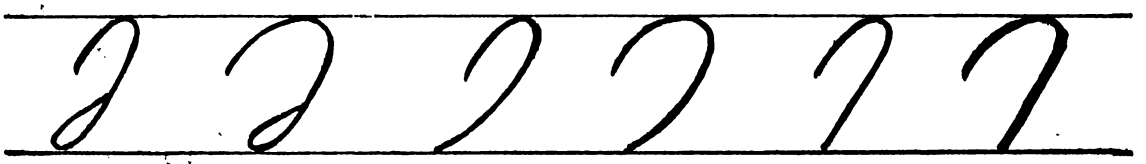

g- go- -g -go w wo

Zwróć uwagę, że w znakach B D M P wyokrągla się ich część dolną; w znakach G i W - górną część.

CZYTAJ:

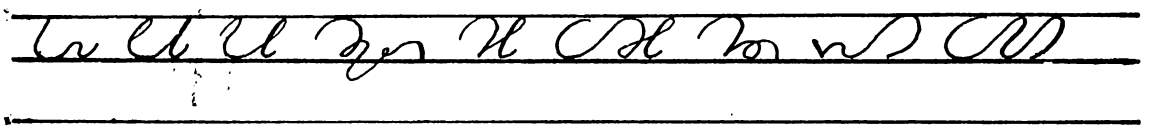

n no l lo s so

W znaku N wyokrągla się drugą część, a w L=Ł i S - łącznik. Znak SO, podobnie jak LO=ŁO, kreśli się zawsze w lewo.

CZYTAJ:

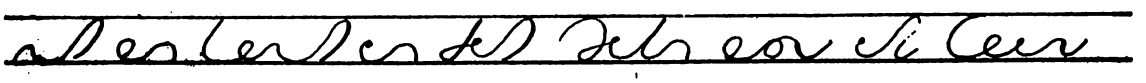

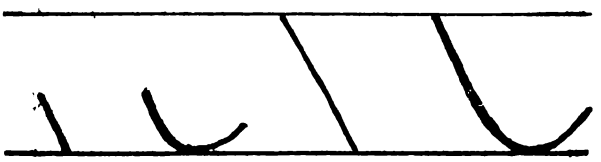

r ro rz=ż rzo

Znaki RO i RZO=ŻO kończą się łukami, a nadto ich część pisaną z góry należy pogrubić!

CZYTAJ:

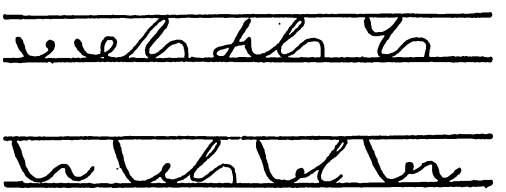

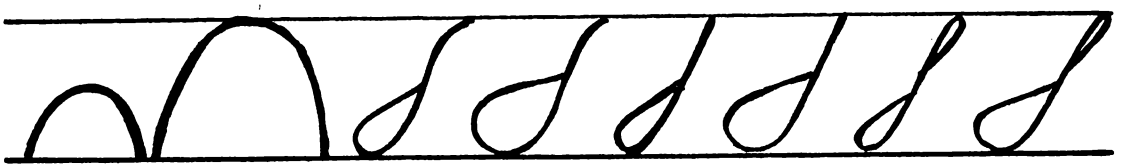

k ko c co z zo dz dzo

Wyokrąglenie znaku KO pociąga za sobą jego zwiększenie. Znaki CO /początkowe/, ZO i DZO uzyskuje się przez wyokrąglenie dolnej części znaku.

CZYTAJ:

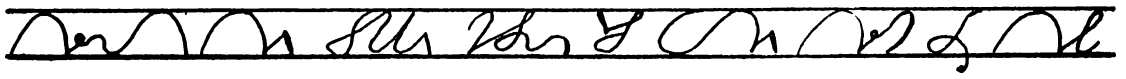

STENOGRAFUJ: wosk gol pora model bok dom gong żołd łom lok rowek sobór kod łoże salon nos sosna koronka worek pobudka dok nora runo sokół posoka załom pałąk dola morał pąk nago budzą mało rano pędzą zorza rąbek żołądek kolumna wolumen

2. SKRÓTY STAŁE:

Polska	rząd	tego
polski		

Skróty stałe są czasem tworzone na zasadach innych niż dotychczas poznane, jak na przykład w skrótach:

k/t/o	/m/o/że/	/m/o/ż/na

CZYTAJ:

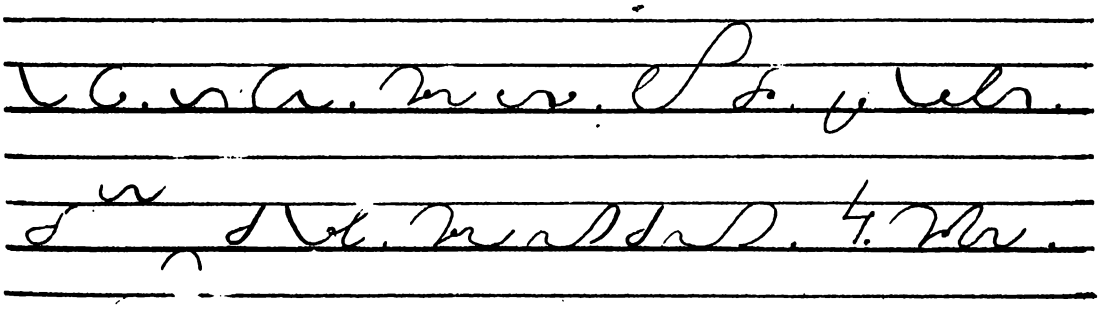

STENOGRAFUJ: wolna wola, polska sosna, mała koleżanka, podobna do bożka, żona modna, woda solona, doskonała wędzonka, mała rola, koło do wozu, Koło domu sosna, za domem pole. Mokną pola zalane wodą. Kto tego dokona? Kto dba ten ma. Od roku budowa nowego domu. Kto może nam kupić kurę na rosół?

8 Grupy głosek z L i Ł

1. Jeżeli spółgłoski występują bezpośrednio jedna za drugą, wówczas oznacza się je dość często jednym znakiem powstałym ze specjalnego połączenia znaków obu głosek. Taki nowy znak - krótszy od znaków, z których powstał, nazywa się znakiem grupy spółgłosek, albo krótko g r u p ą. Przykładem grupy może być znak PL=PŁ, który należy odróżniać od zwykłego połączenia P i L /lub P i Ł/. Oto te znaki w powiększeniu:

pl = pł pel = peł

Zwróć uwagę, że znak PL jest nieco krótszy od znaku PEL, gdyż L stoi na linii głównej, a nie na końcu znaku P.

W podobny sposób tworzy się inne grupy, w których występuje L lub Ł. Należy je odróżniać od zwykłych połączeń spółgłosek ze spółgłoską L lub Ł:

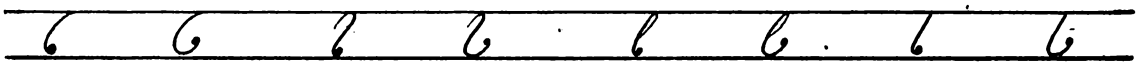

pl=pł pel=peł ml=mł mel=meł dl=dł del=deł bl=bł bel=beł

Znak grupy jest traktowany tak samo jak znak spółgłoski. Jeżeli po grupie następuje A, wówczas - w przypadku grupy z L i Ł - pogrubia się część znaku oznaczającą L lub Ł; jeżeli następuje O lub Ą - wyokrągla się łącznik po L lub Ł, podobnie jak przy oznaczaniu LO, ŁO, LĄ, ŁĄ; jeżeli natomiast będzie to U=Ó, to obniża się o pół pola znak c a ł e j grupy:

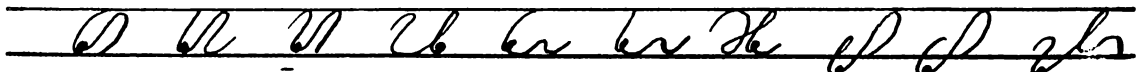

plaga błam Mława modła plon błona godło dług pług młódka

STENOGRAFUJ: młoda blokada pled błąd błędna blada kable kabel kabłąk płoza plewa plenarna mleko blaga blok bąble żądło

CZYTAJ /uwaga: w każdej parze wyrazów występuje tylko raz grupa z L lub Ł/

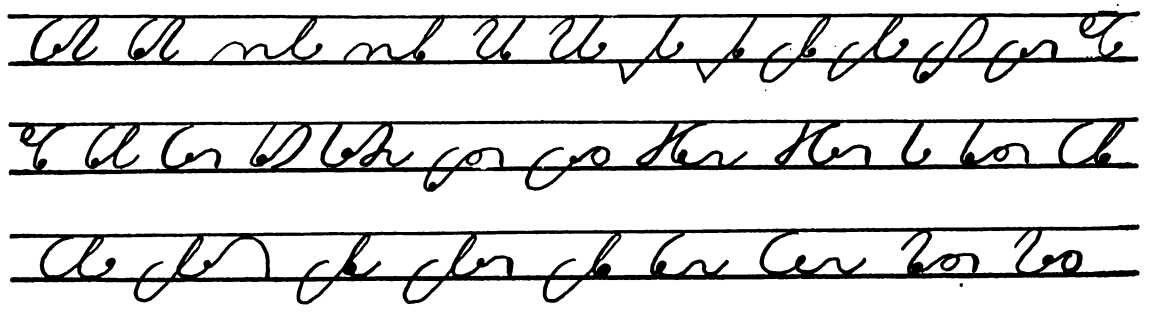

2. SKROTY STAŁE:

leży	ludzie	dla	długi	problem	płacić

CZYTAJ dalsze skróty od nich utworzone:

STENOGRAFUJ: malwa blask bałagan plon pałąk bąble żądło żądał mleko melba błam, długa naraada, zale/ży/ mu na zaku-/pie/ dłu/giego/ kabla, Polski /pro/bl/em/ n/ume/r jeden. Woda po/trze/bna /d/la bu/dowy/. Dłu/gi/ sopel lodu. Kubek mleka.

ĆWICZ:

3. W ćwiczeniu 2, rozdz. 7 użyto zwrotu "do tego banku". Jest to przykład łączenia ze sobą znaków krótkich wyrazów w celu przyspieszenia zapisu. Sposób ten można stosować szerzej, łącząc ze sobą różne krótkie słowa, zwłaszcza przyimki ze skrótami stałymi lub innymi wyrazami np.:

rok po roku na tym polu raz za razem pod tym punktem

CZYTAJ:

9 Dalsze grupy z L-Ł. Skróty fonetyczne.

1. Oto w powiększeniu dalsze grupy z L/Ł/. Zwróć uwagę na nakładanie znaku L/Ł/ na znak poprzedzającej go spółgłoski:

gl/ł/ wl/ł/ zl/ł/ cl/ł/ żł/ł

kl/ł/ sl/ł/ sl/ł/o

Zwróć uwagę na różnice pomiędzy znakami każdej pary sylab:

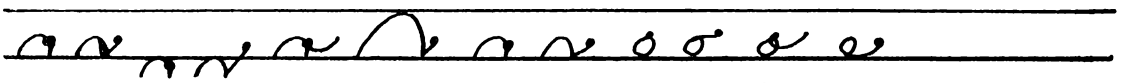

Utwórz takie same grupy dla W, Z, C i Ż. Porównaj swoje znaki z kluczem.

CZYTAJ:

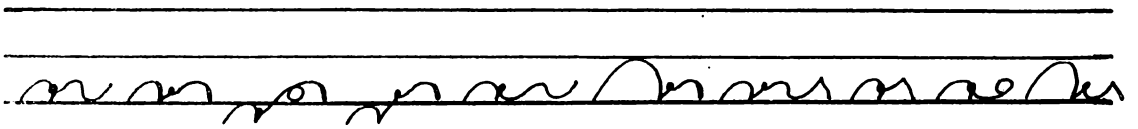

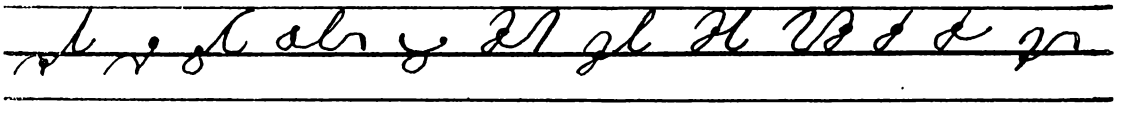

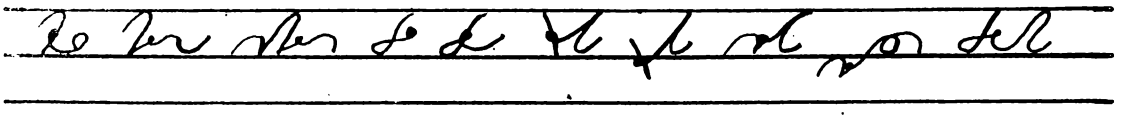

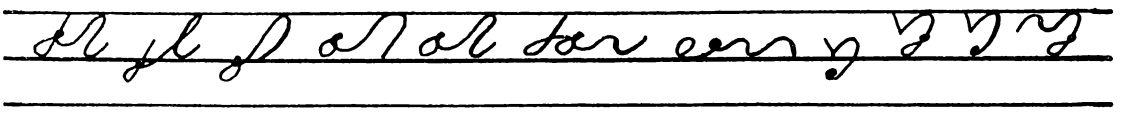

STENOGRAFUJ: kalka klan klon kłódka kółko słód Sołdek zalążek walka żleb żołna cela cło złuda masło kukła sługa gusła kłusak głodomór włókno żłobek saldo zlew kładka kłąb klępa Kłodzko glon gołąb głąb głóg zakładka słomka posłanka

2. SKRÓTY FONETYCZNE

Jeżeli jakaś głoska w wyrazie jest słabo wymawiana, wówczas w zapisie stenograficznym opuszcza się ją, np.:

manew/r/ zapad/ł/ reko/r/d

Jeśli obok siebie występuje dwa razy ta sama głoska, pisze się ją tylko raz, np.:

wan/n/a bal/l/ada lek/k/a

Podobnie, gdy obok siebie występują głoski podobne: Z - S Ż - SZ itp. opuszcza się jedną z nich, np.:

ro/z/sądek ro/z/suwa

Z wymawiane jak S zapisuje się tym znakiem, np.:

głaz wóz płaz

Ze względu na podobieństwo fonetyczne Z i S, często również w środku wyrazu Z zastępuje się znakiem S, zwłaszcza, gdy tą drogą uzyskuje się przyspieszenie zapisu, np.:

pozorna mozolne pod dozorem

CZYTAJ:

STENOGRAFUJ: zamarł poległ nakładł bulla manna mułła

ĆWICZ:

3. SKRÓTY STAŁE:

własny	zwykły/a,e/ zwykle	klasa

STENOGRAFUJ: nasza klasa, własny dom, pierwszy punkt planu, kultura rolna, zwykła narada, zorza poranna, mozolna robota, wagon drugiej klasy, pozorna powaga. Kto zawarł ten pakt? — Ten wózek ma trzy małe kółka, tamten wóz - cztery du/że/ koła. Rano rozsuwam zasłonę. Rozsądek zwykle każdemu potrzebny.

10 Spółgłoski: C, DŻ=DRZ, T, F, H=CH, CZ i SZ

1. Znaki spółgłosek: C /występującego w środku, na końcu lub w końcowej sylabie wyrazu/, DŻ=DRZ, T i F mają wielkość 1 1/2 pola; nazywają się z w i ę k s z o n y m i. Natomiast H=CH, CZ i SZ mają wielkość 2 pól i zwą się d u ż y m i.

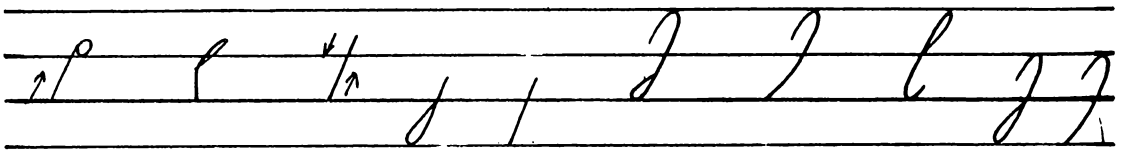

-c dż=drz t f- -f h=ch- -h=ch cz sz- -sz

T na początku wyrazu kreśli się z góry na dół; w środku i na końcu wyrazu - z dołu do góry.
Znaki zwiększone i duże łączy się z następnymi tak, jak wcześniej poznane, również samogłoski oznacza się znanymi sposobami.

CZYTAJ sylaby:

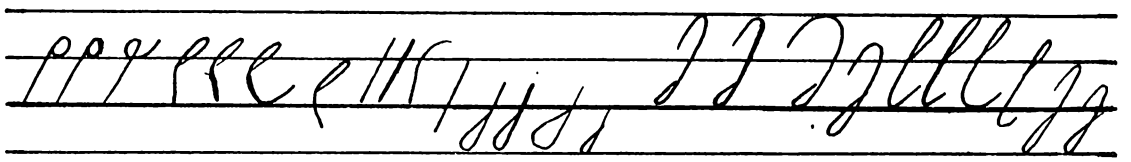

CZYTAJ:

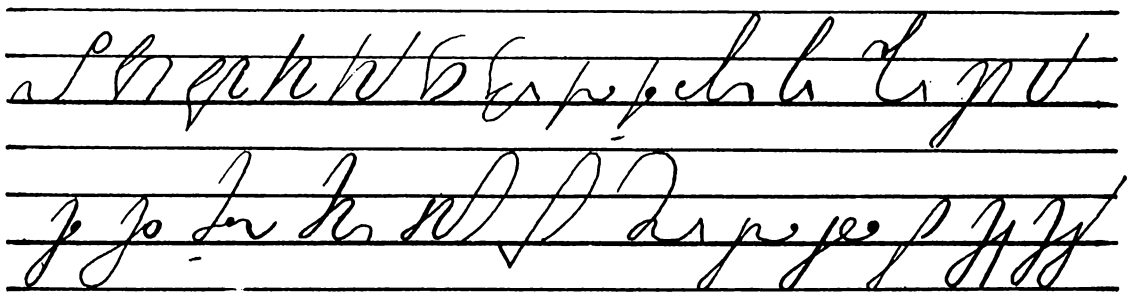

STENOGRAFUJ: koc baca dżonka dżudo czekan czad czosnek maczuga fałd folusz gafa tasak Turek tor heban hak chaber huk chór chorał cholewa czek szereg szarak szum szopa szef kat takt talent cecha heca Czech fant szus susza zamach rafa

2. Po znakach kreślonych w górę /C i T/ znaki spółgłosek pisze się na linii środkowej, nadto po T środkowym o p u s z c z a s i ę samogłoski.

CZYTAJ:

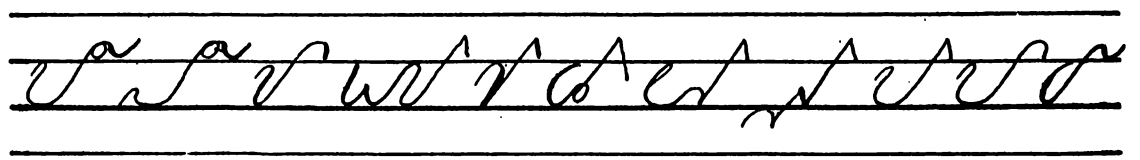

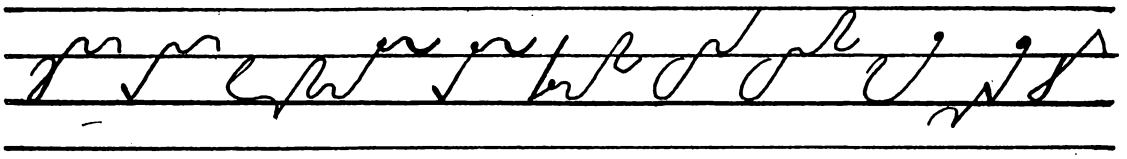

3. Nowo poznane spółgłoski tworzą grupy z L i Ł na tych samych zasadach co znaki średnie:

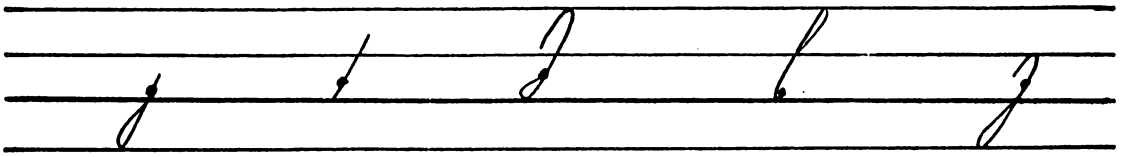

fl/ł/ tl/ł/ h=chl/ł/ czl/ł/ szl/ł/

Wyjątek stanowi T pisane w górę /środkowe/, po którym L i Ł dopisuje się.

CZYTAJ:

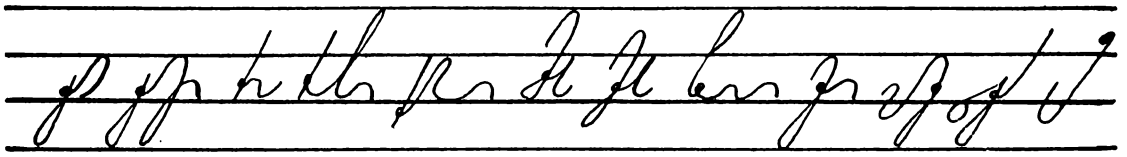

STENOGRAFUJ: flesz flakon flora tlen tłum tłok chlew człon szlem szlam chłop szloch chlor kotlarz flanela floret

4. SKRÓTY STAŁE:

cały	czas	fakt	handel	wszystko	to

STENOGRAFUJ: sucha szosa, czubek nosa, szum morza, całonocna narada, szereg drzew, hotel Monopol, posąg na cokole, heban to drzewo, dżonka to łódka, Całą noc szalał huragan. Ten pan czeka na naszego szefa. Mała szafka na but/y/. Handel poleca różne rzeczy na cały ro/k/. Żart na bok - pora na naukę. To wszystko co mam dla was. Lech, Czech, Rus.

ĆWICZ:

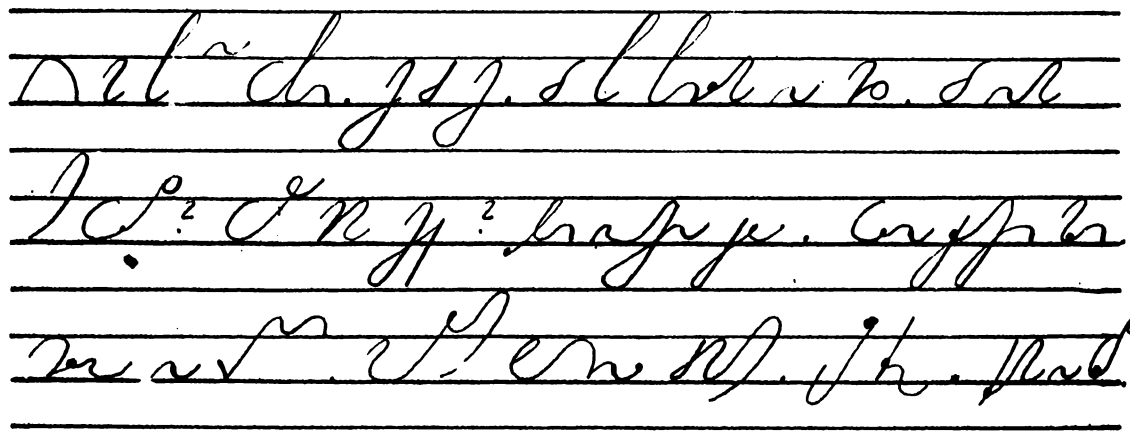

11 A, E, O, U na początku wyrazu

1. Samogłoski na początku wyrazu oznacza się następującymi znakami małymi:

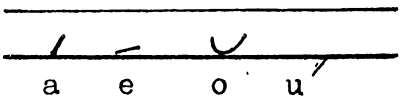

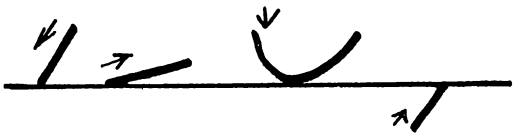

Zwróć uwagę, że:
A kreśli się z pogrubieniem, E stanowi element łącznika, O kojarzy się z wyokrągleniem znaku spółgłoskowego, U - kreska prowadzona z połowy pola dolnego ku górze przypomina obniżenie znaku spółgłoskowego w sylabie z U.

CZYTAJ:

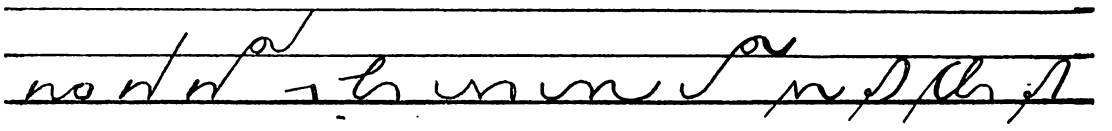

Poznane znaki samogłosek, podobnie jak wszystkie znaki małe, można podnosić na dogodną wysokość, np.:

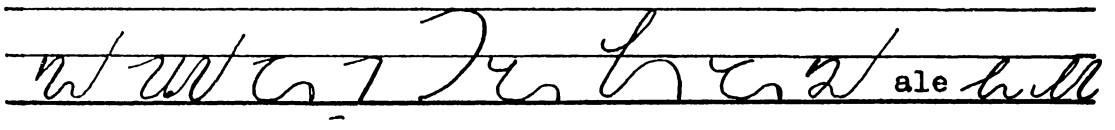

Wyjątek!
Dla uniknięcia skomplikowanego połączenia A z R i A z L stosuje się zasadę: AL pisze się jak EL
AR pisze się jak ER

CZYTAJ:

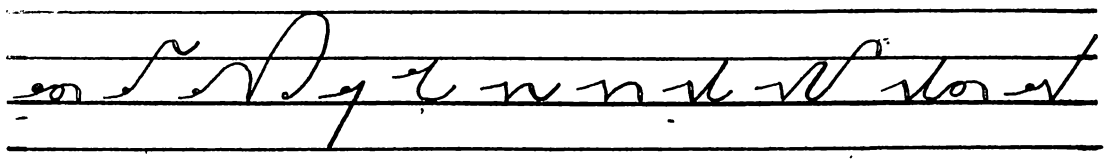

STENOGRAFUJ: abażur akces ambona amulet epolet obca obłok odłamek opodal opad opona orzełek opał oda ochłoda efekt Elza elana upadek ulewa uszko ucho urna uwaga uskok alt udo ornament ukłon Alabama alegat alfabet ałun armator

2. Poznane znaki samogłosek służą również do oznaczania przyimków "o" i "u" /które można pisać łącznie z wyrazem przy którym stoją/ oraz spójnika "a".

CZYTAJ:

3. SKRÓTY STAŁE:

ta	ale	lub	praca	osoba	te

ĆWICZ:

STENOGRAFUJ: ora/z/ ew/entualnie/ a/d/ a/kta, dobra rada, płaca za pracę, zła taktyka, flaszka mleka. To dobry kolega. To rzecz mała, ale doskonała. Będę szukał go nocą, lub czekał do samego rana. Bałtyk - nasze morze. Ewa czeka na szefa, a szef czeka na Olgę. Dwie osoby a trzy różne sądy. Ewa albo Ala, ewentualnie Ula lub Ola. Dokoła otaczał nas gęs/ty/ bór. Oracz orał pole od rana do pó/źnej/ noc/y/. Ola ma od 2 lutego no/wą/ posadę.

4. Znaki samogłosek można dopisywać na końcu wyrazu po T pisanym w górę; postępuje się tak tylko w wypadku możliwej dwuznaczności, np.:

lato lata huta hutę data datą

12 Przegląd znaków alfabetu

1. Znasz już wiele znaków alfabetu stenograficznego. Sprawdź, czy opanowałeś je naprawdę dobrze. W tym celu wykonaj poniższe ćwiczenie zasłaniając kolejno pytania /najpierw kolumny lewej, potem prawej/ kartką papieru tak, jak to zostało objaśnione w rozdziale 4 na stronie 10.

Narysuj i podpisz 10 znaków średnich	
Narysuj i podpisz 5 znaków małych dla spółgłosek	B C D G M P W Z Z=RZ DZ
Narysuj i podpisz 4 znaki zwiększone	K R N S L=Ł
Narysuj i podpisz 3 znaki duże	C T DŻ F
Narysuj i podpisz 4 znaki samogłosek na początku wyrazu	H CZ SZ
Które 4 znaki kończą się podobnie jak D?	A E O/U
6 znaków jest odcinkami linii prostej. Które to znaki?	B M P CZ
Tak jak B jest odwróceniem o 180° znaku W, tak BO jest odwróceniem znaku ...	A E R U Ż=RZ T WO

Które znaki kończą się podobnie jak G?	
3 znaki zaczynają się podobnie do D. Narysuj te znaki	C E H Z S DŻ
4 znaki zaczynają się podobnie jak G. Narysuj te znaki	CZ DŻ DZ
3 znaki mają górną część podobną do znaku A, a 2 dolną Narysuj i nazwij te znaki	H M W SZ
Które znaki przypominają swoją dolną częścią znak DŻ?	B E T T W
Jakie znaki otrzymasz łącząc: górną część M z dolną częścią Z	R RZ
górną część Z z dolną częścią D	G
górną część B z dolną częścią G	B
górną część W z dolną częścią B	Z
górną część C z dolną częścią D	M
	P

znak A z dolną częścią znaku G	
górną część znaku G ze znakiem A	Z
znak A z dolną częścią znaku P	W
znak K z dolną częścią znaku Z	B
górną część D ze znakiem RZ=Ż	GO
znak RA ze znakiem RO	DŻ=DRZ
Jaki znak odwrócony o 180° daje znak O?	ŻO=RZO
Jaki znak otrzyma się odwracając o 180° znak DO lub PO?	K
Jaki znak daje K odwrócone o 180°?	GO
Jeśli parę znaków: D i CZ odwrócimy o 180° to otrzymamy parę znaków: i	O
Wymień znaki, które odwrócone o 180° dają te same znaki	G i SZ
Dwie pary znaków różnią się od siebie tylko położeniem względem linii głównej. Jakie to pary?	A E M N R S U Ż=RZ
Które znaki trzeba dwukrotnie zmniejszyć, żeby otrzymać znaki: G, D, R	A - U SZ - H
	CZ Ż = RZ H = CH

Jakie znaki powiększone dwukrotnie dają znaki CZ, Ż = RZ, H = CH	
Który znak w swym kształcie jest powiększonym o połowę znakiem Z	D G R
Które znaki wyokrąglone są nieprawidłowo: 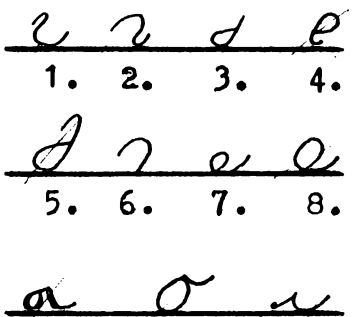 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11.	F
Które z tych znaków po odwróceniu o 180 stopni potrafisz przeczytać? Przeczytaj je. 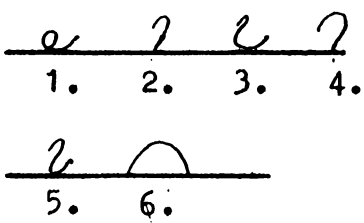 1. 2. 3. 4. 5. 6.	2, 4, 5, 9, 10, 11.
	4. BO lub BA 5. LEM lub Łem

ĆWICZENIA

1. W tym długim "wężu" poniżej jest 29 wyrazów dwusylabowych. Druga sylaba każdego wyrazu jest pierwszą sylabą wyrazu następnego. Czytaj: cela lawa ... itd. Który wyraz powtarza się dwa razy?

2. Policz, ile razy w znakach sylab otwartych, zamieszczonych poniżej występują znaki: GO KO MO WA WO?

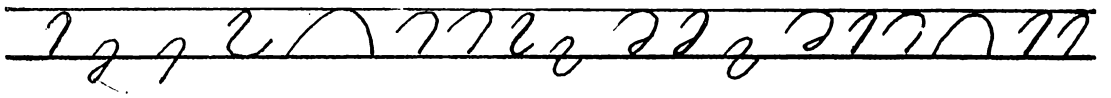

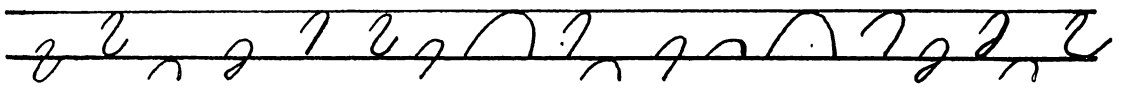

3. Ile różnych znaków sylab znajduje się w poprzednim ćwiczeniu? Wylicz je w porządku alfabetycznym.

4. Wśród pierwszych skrótów stałych znalazła się następująca trójka:

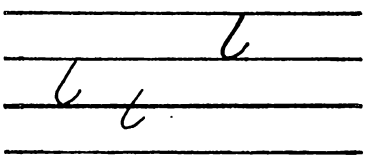

Przypomnij sobie, co oznaczają te skróty? Ze skrótów stałych poznanych dotychczas możesz ułożyć jeszcze trzy podobne trójki. Ułuż je i podpisz. Spróbuj sam - na podstawie rozdziału 4 - uzupełnić trzecim skrótem stałym dwójkę /poniżej/:

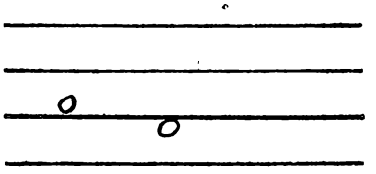

Odpowiedź sprawdź w kluczu.

5. STENOGRAFUJ skróty stałe: ale będzie cały czas długi fakt handel każdy leży lub nasz osoba plan płacić Polska raz rzecz rząd sam własny wszystko budowa kupić kultura ludzie punkt różny suma dla który może można praca problem tak tego ten trzeba tym zwykły

6. STENOGRAFUJ skróty stałe: dla lub leży ludzie ale zwykły może różny nasz osoba kultura kupić sam ten klasa można suma każdy raz tak który długi Polska budowa plan rzecz problem płacić będzie własny tam tego punkt trzeba kto rząd handel wszyscy cały fakt czas praca

7. CZYTAJ skróty stałe:

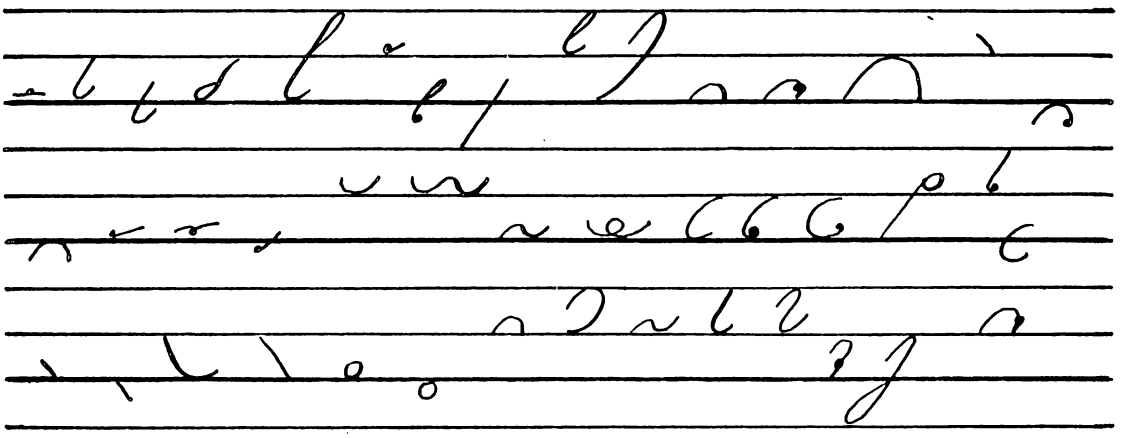

8. STENOGRAFUJ skróty stałe: kupić suma trzeba który różny cały rzecz plan ale lub może fakt sam praca dla wszyscy handel ten punkt tak ludzie czas będzie nasz tym każdy budowa raz leży własny Polska można kto zwykły problem osoba kultura tego długi klasa rząd płacić

9. Po wykonaniu ćwiczeń 5,6,7 i 8 zastanów się według jakiej zasady uporządkowano w nich skróty stałe? Sprawdź swoją odpowiedź w kluczu.

10. Odczytaj znajdujące się na rysunku poniżej wyrazy, ułóż je w porządku alfabetycznym i porównaj rozwiązanie w kluczu. Dla utrudnienia znaki są przedstawione w różnej skali i bez liniatury.

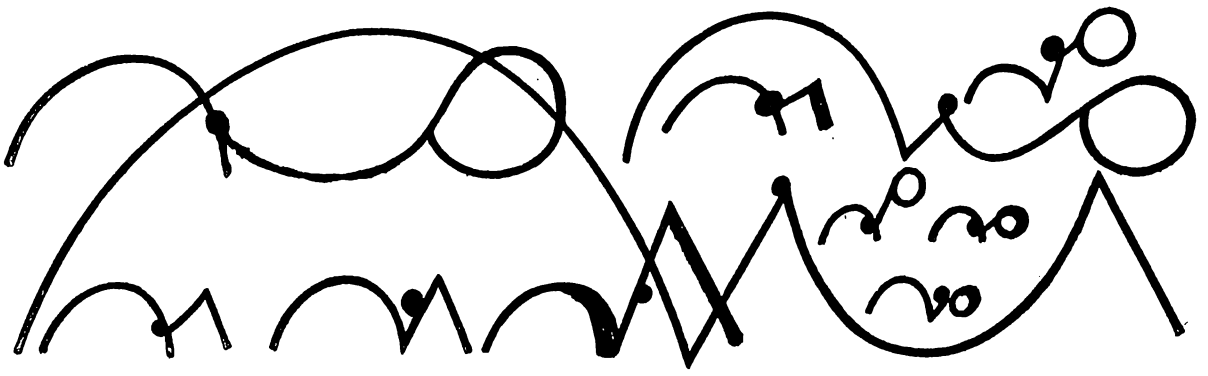

13

Grupy głosek z S

1. W przypadku gdy S występuje bezpośrednio przed inną spółgłoską, obie spółgłoski oznacza się jednym znakiem czyli znakiem grupy, podobnie jak w przypadku grup głosek z L i Ł, Znaki te powstają przez bliskie połączenie S ze znakiem następnej spółgłoski.
S w grupie kreśli się

w prawo:

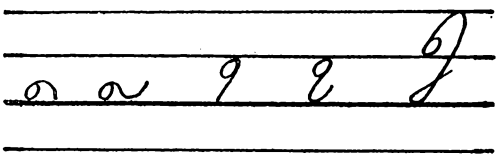

sk sn sw sm sch

lub w lewo:

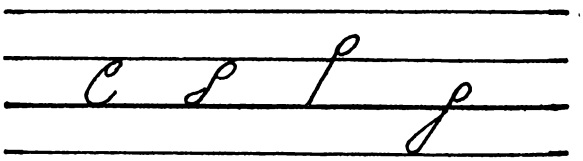

sp sc st sf

W powiększeniu:

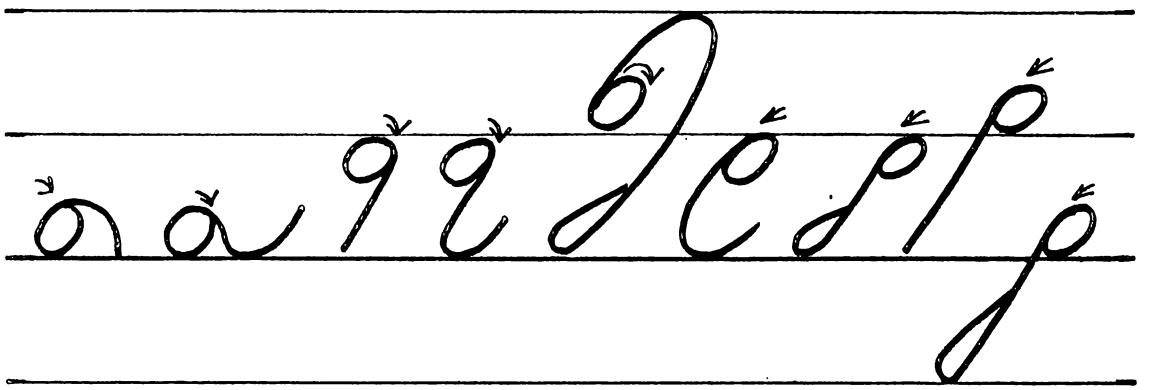

Samogłoskę A po grupach z S oznacza się pogrubieniem drugiej spółgłoski; samogłoskę O=Ą - wyokrągleniem drugiej spółgłoski. Samogłoska U obniża o 1/2 pola znak c a ł e j grupy:

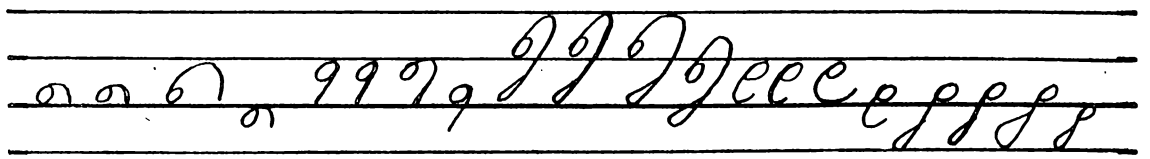

sk ska sko sku

CZYTAJ:

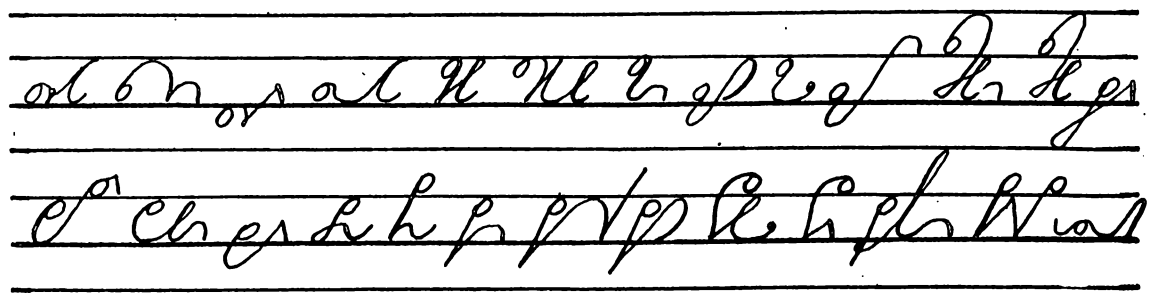

STENOGRAFUJ: skalpel skansen skat skecz skleroza składka skunks skobel skoczek skłon sknera skuter snob smalec smoczek smółka posmak schadzka schab schemat spekulant splot spław spłonka spód spust stado stal statek stek stołek stonoga stonka stóg student swawola swada sfora osm "Społem".

ĆWICZ; ćwicząc odszukaj w tekście ćwiczenia 4 nieznane jeszcze skróty stałe:

2. Podobnie jak Z w środku wyrazu może być zastąpione znakiem S, tak samo grupy spółgłosek z Z mogą być w środku wyrazu zastąpione grupami z S:

CZYTAJ:

3. Sprawdź czy pamiętasz zasady kreślenia grup z Ł-Ł

CZYTAJ:

STENOGRAFUJ: chlubna ocena, chleb dla głodnego, wódz klanu, mam słabe tętno, znany szlak, butla tlenu, stonka to plaga, pług orze glebę, klucz do MB, doskonała słodka mleczna zupa, człon bloku, cenne włókno lnu, Władek ma własny dom, chłodna noc, flaszka na mleko, polska flaga, tam na placu tłum.

Ćwiczenie szybkości.

Stenografowanie polega nie tylko na poprawnym, ale również szybkim kreśleniu znaków. W tym celu ćwiczenia z podręcznika trzeba odtąd przerabiać następująco:
porównać swój stenogram ze stenogramem w kluczu. Wyrazy, w których były błędy ćwiczyć poprawnie kilka razy. Poprawiony tekst stenografować - najlepiej pod dyktando - stopniowo zwiększając tempo zapisu. Np. tekst ostatniego ćwiczenia: "chlubna ocena.." zawiera 80 zgłosek /sylab/ w 48 wyrazach. Sprawdź ile czasu potrzebujesz na stenografowanie tego tekstu pierwszy raz, a ile - po wyćwiczeniu.
Zanotuj uzyskaną biegłość /np.: lekcja 13, dnia .. 40 zgł./min/

14 S na końcu wyrazu. Znaki sylab z S

1. S na końcu wyrazu wpisuje się w poprzedni znak, gdy pozwala na to jego kształt:

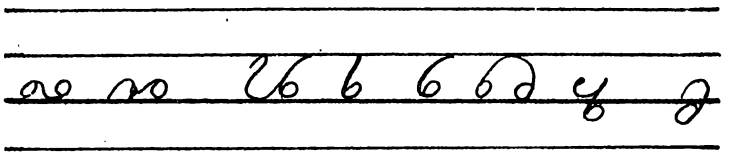

Stenografuj podobnie: skunks zapas boks nas koks kodeks obóz gaz sługus bez młokos lamus

sens kleks mops bas pas skos łobuz guz

Tak samo tworzy się znaki grup, w których S występuje jako druga spółgłoska:

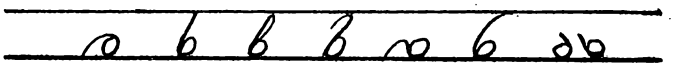

ks bs ds ms ns ps rs

a także znaki sylab zamkniętych spółgłoską S:

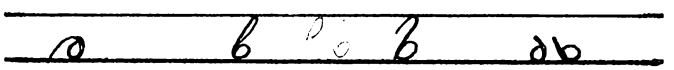

kas=kaz des=dys mys/ł/ res=rys

CZYTAJ:

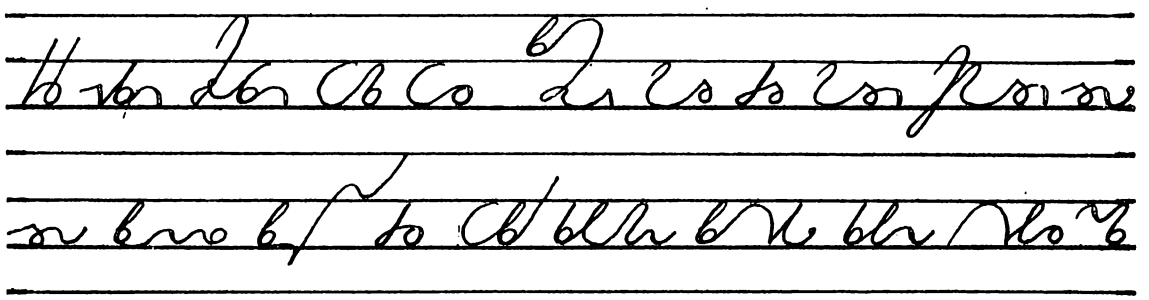

2. SKRÓTY STAŁE:

sposób	głos	gospodarczy	przemysł	pomoc

STENOGRAFUJ: dobry pomysł, głos na czasie, plan gospodarczy, zarys planu, przemysł mleczars/ki/, głos bezdomnego.

ĆWICZ skróty pochodne:

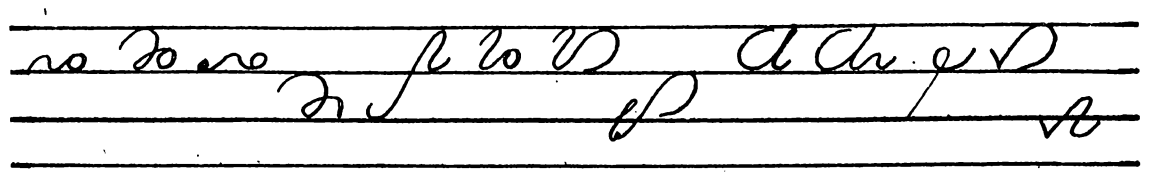

Skróty stałe dzieli się na cztery grupy w zależności od sposobu ich tworzenia:

I grupę stanowią skróty początkiem wyrazu,

II grupa obejmuje skróty końcem wyrazu, umieszczanym na linii środkowej,

III grupa to skróty powstałe z połączenia początku i końca wyrazu z pominięciem środkowej części,

IV grupa zawiera wyjątki utworzone różnymi innymi sposobami.

Tabelaryczne zestawienie skrótów stałych wg powyższych grup ułatwi i przyspieszy ich opanowanie.

I	II	III	IV
będzie	ten	kto	ale
punkt	tego		lub
raz	tym		może
sam	który		pomoc
rzecz	tak		

Sporządź taką tabelę skrótów. Wpisz do niej wszystkie poznane, i wpisuj systematycznie - w miarę poznawania - dalsze skróty stałe.

STENOGRAFUJ: Bogdan dostał medal za pracę społeczną. Nauka pomaga gospodarce. Plan na dwa lata dla handlu oraz przemysłu. Całe stadko kur na łące opodal domu. Staszek znalazł bezdomnego psa. Magda poznała swego męża na balu. Ten gazda ma spłacone wszystkie długi.
/Tekst tego ćwiczenia zawiera 80 zgłosek/.

Zwiększając szybkość dbaj o dokładne kreślenie znaków! Inaczej nie odczytasz własnego stenogramu!

15

Spółgłoski miękkie.

1. Spółgłoski miękkie oznacza się w piśmie zwykłym bądź znakiem spółgłoski ze znakiem diakrytycznym /ć, ś, ń, ź/, bądź znakiem spółgłoski i samogłoską I, pisaną po spółgłosce twardej. Samogłoska I pisana pomiędzy spółgłoską twardą a inną samogłoską pełni funkcję znaku miękkiego.
W stenografii zmiękczenie wyraża się przez zwiększenie znaku spółgłoski o pół pola lub poszerzenie znaku.

2. Znaki średnie zwiększa się o pół pola:

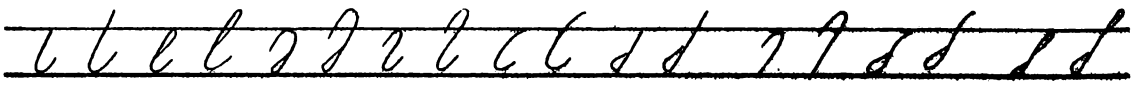

b bie d die g gie m mie p pie ż zie-ź w wie c cie-ć dz dzie

Samogłoski po znakach miękkich oznacza się w zwykły sposób:

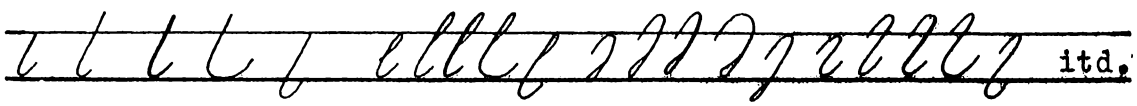
itd.

b bie bia bio biu

CZYTAJ:

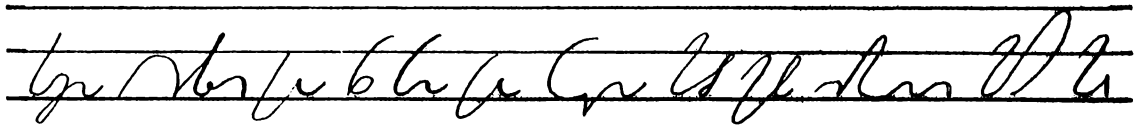

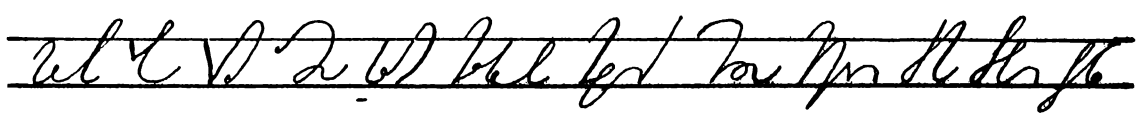

STENOGRAFUJ: biel biedak białko biurko biolog piec piekło piasek lepianka piosenka pionek miech mięso miano zamiana miotła giełda Giewont wiec wianek melodia ziemia zioła ziółko ciemię ciepło ciura ćma dziad działka dziupla dzionek

3. SKRÓTY STAŁE:

między	mimo	zamiast	natomiast

STENOGRAFUJ: pomiędzy, mimowolny, zamiast tego, między nocą a ranem, pomimo tego. O tym planie będzie mowa zaraz, natomiast o tamtym - za rok.

4. Znaki małe N i K poszerza się dwukrotnie. Znak mały S zwiększa się o pół pola i równocześnie poszerza.
Po S, SIE, SIA znaki małe i średnie pisze się na linii środkowej. Przeczenie "nie" pisze się łącznie z następnym wyrazem

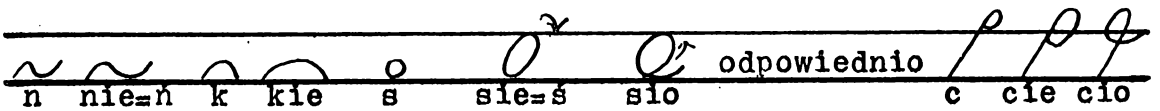

n nie=ń k kie s sie=ś sio c cie cio

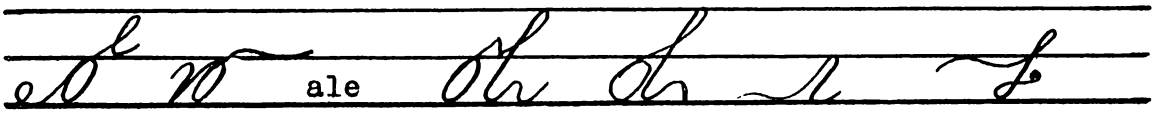

sąsiad waśń siarczan sieczka nie ma nie działa

Znaków R i L nie zmiękcza się. Znaki te służą więc do oznaczania zarówno spółgłosek miękkich jak i twardych.

CZYTAJ:

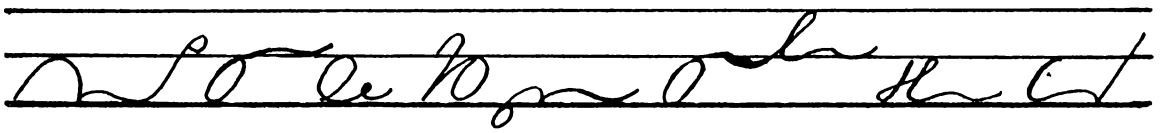

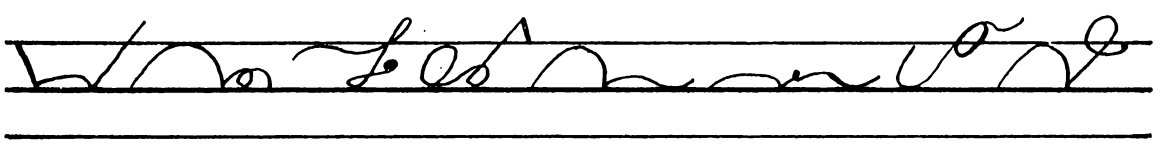

STENOGRAFUJ przeczenia słów: nasza lubiana słuszna stała posłuszna wola dola takt smak rad raz które noszona mała

Dlaczego po S, SIE i SIA nie można umieścić znaków małych i średnich na linii głównej?

ĆWICZ - zwróć uwagę, że ZIO w środku wyrazu może być zastąpione przez SIO, tak jak ZO przez SO.

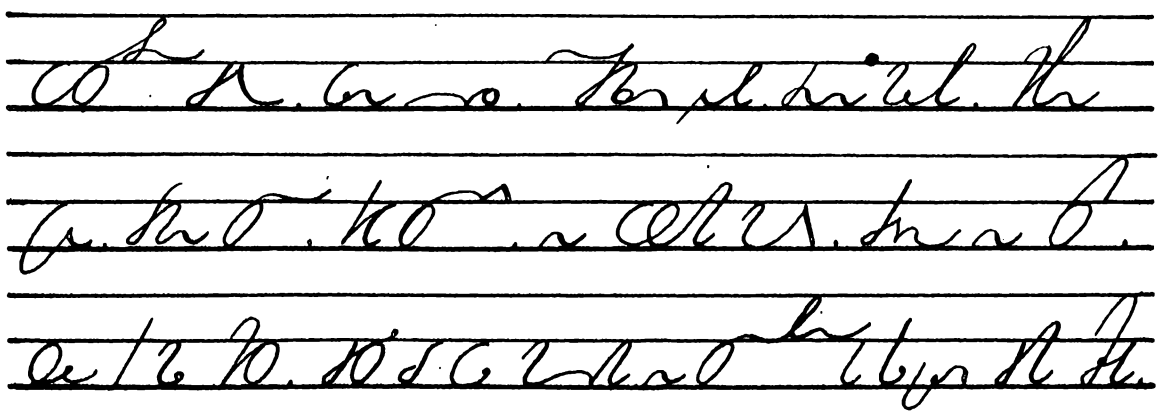

16 Spółgłoski miękkie - c.d.

1. Spółgłoskę miękką Ć na końcu wyrazu pisze się znakiem uproszczonym:

-ć CZYTAJ:

2. Znaki zwiększone T i F zmiękcza się następująco:

t tie tia tio tiu f fie fia fio fiu

Znaków dużych H=CH nie zmiękcza się. Ewentualne dwuznaczności wyklucza kontekst.

CZYTAJ:

3. SKRÓTY STAŁE:

kiedy	takie	się	siebie	dziś

Nowe skróty wpisz do własnej tabeli skrótów uszeregowanych w cztery grupy!

CZYTAJ - zwróć uwagę na występujące w tekście zmiękczenia spółgłosek, skróty stałe, kontekstowe i fonetyczne

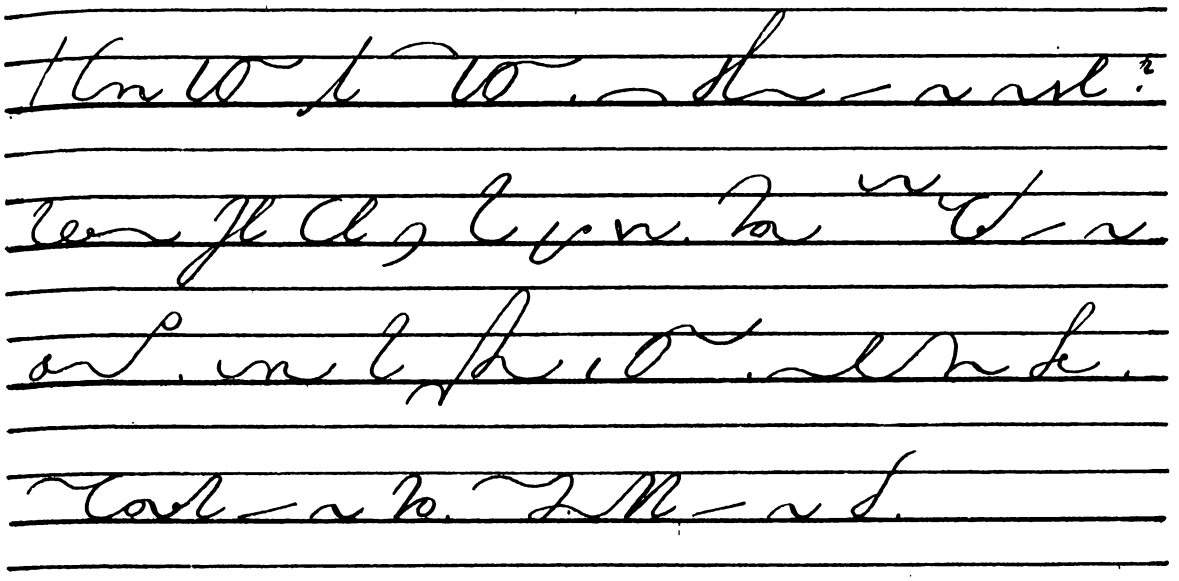

STENOGRAFUJ: Kielnia to narzędzie murarza. Plan naszego działania. To są wasze no/we/ zadania. Nie ma tam nieporozumienia. Bankiet na waszą cześć. Nie wiem kiedy się to działo, wiem kiedy się to stało. Niedaleko domu biega po sadzie bezdomny pies. Po ulewach wieś oraz sąsiednie pola zalała woda. Będę budować dom; złożę zapotrzebowanie na cegłę, piasek, wapno, cement.

ĆWICZ:

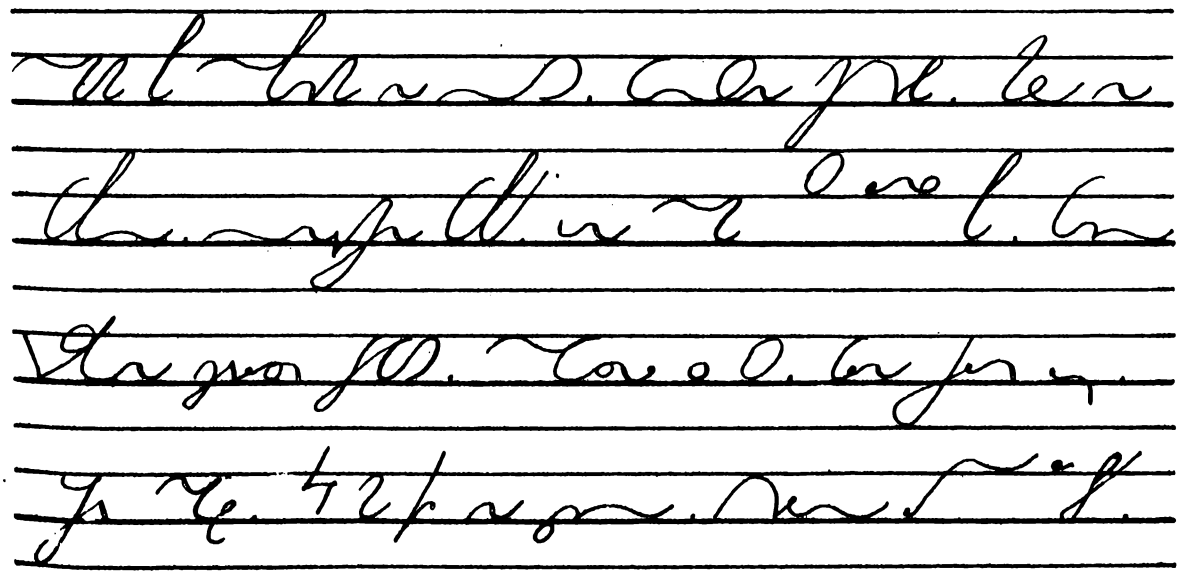

Stowarzyszenie Stenografów i Maszynistek w Polsce wydaje miesięcznik "Stenograf Polski". Można w nim znaleźć interesujące wiadomości o stenografii w kraju i za granicą oraz dane o działalności Stowarzyszenia.

17

Samogłoska I

1. Samogłoska I w roli łącznika jest znakiem małym. Odróżnia go od znaku A kierunek kreślenia w górę. /A kreśli się zawsze z góry na dół z naciskiem/.

CZYTAJ:

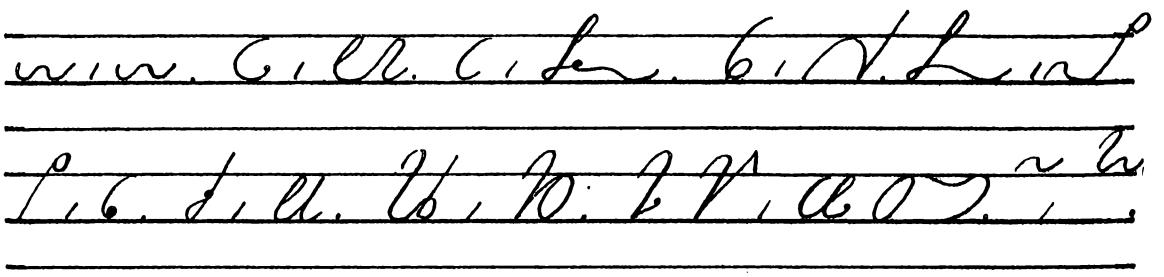

2. I na początku wyrazu jest takim samym znakiem jak I łącznikowe. Znak ten podnosi następne znaki o pół pola w górę.

CZYTAJ:

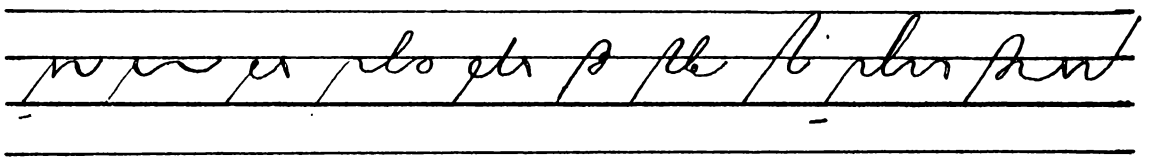

3. I występujące między dwoma spółgłoskami zmiękcza poprzedzające - jak omówiono w poprzednim rozdziale - a następną przesuwa tak, jak I początkowe, o pół pola w górę.

CZYTAJ:

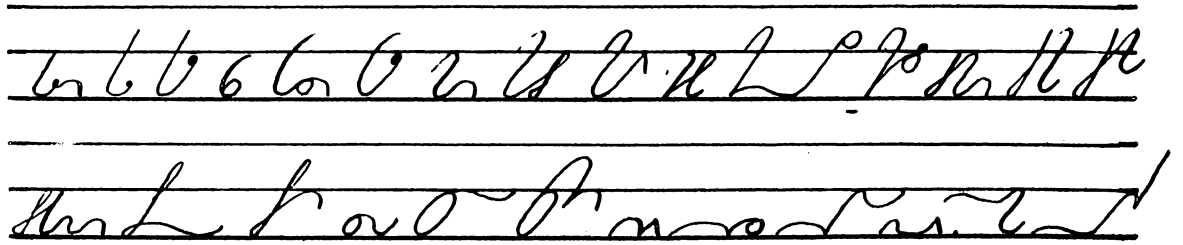

STENOGRAFUJ: gil misa mir mila zima siła sina figa zanik Nil

4. Zapamiętaj:
   - nie zmiękcza się przed samogłoską I znaków: R, L i H=CH zgodnie z zasadą omówioną w poprzednim rozdziale;
   - samogłoska I podnosi o pół pola w górę wszystkie następujące po niej znaki z wyjątkiem H=CH i CZ;
   - NI przed H= CH i CZ pisze się na linii środkowej.

CZYTAJ:

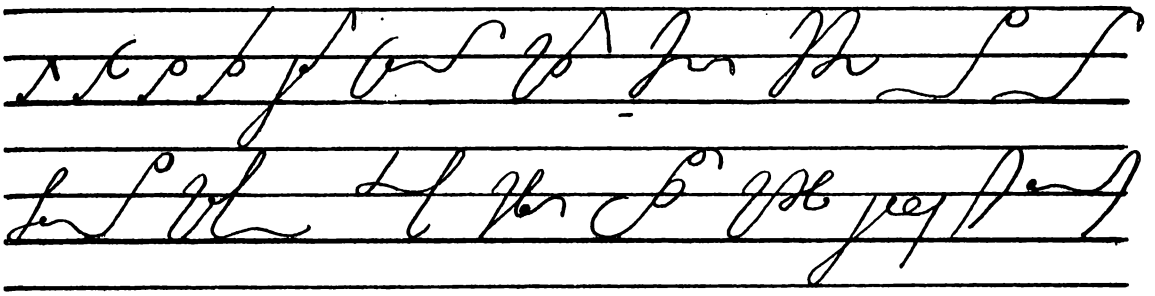

STENOGRAFUJ: listek limba ring chinina chiromantka piłka mirt widmo zawiść bilet film miska pisak posiłek pilot kadzidło finał filar pianino naczelnik leśniczanka wilczek

5. Samogłoskę I na końcu wyrazu można pominąć, gdy jasno wynika z kontekstu. Gdy zaznaczenie I końcowego jest konieczne dociąga się łącznik do linii środkowej:

CZYTAJ:

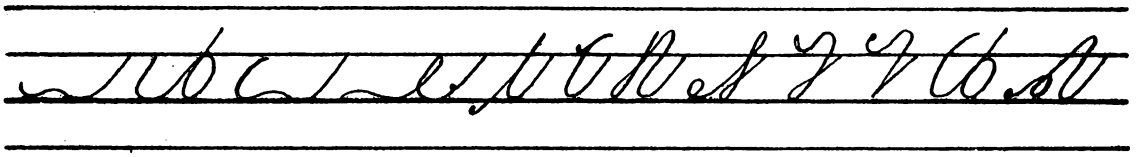

6. SKRÓTY STAŁE:

		skróty pochodne			
gdzie	czego		nigdzie	niczego	

Na wzór pisma zwykłego

itp.	itd	m.in.	i in.

STENOGRAFUJ: Nie ma niczego takiego złego, czego nie można na dobre odmienić. Pisz poznane znaki: bie, bi, mie, mi itd. Tam sukces gdzie rozwaga i rozsądek. Poznałeś różne znaki m.in. pięć samogłosek. Szukałam Bogdana cały dzień, ale nigdzie go nie znalazłam. Nigdzie nie ma tego, czego nam potrzeba.

ĆWICZ:

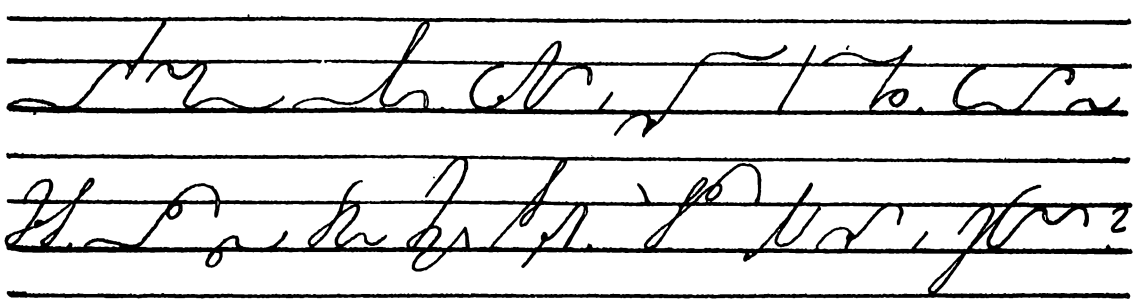

18

Samogłoska Y

1. W języku polskim istnieje związek między I i Y. Znajduje to też wyraz w stenografii.
Y - podobnie jak I - podnosi następujące po nim znaki o pół pola, ale nie zmiękcza znaków poprzednich.

CZYTAJ:

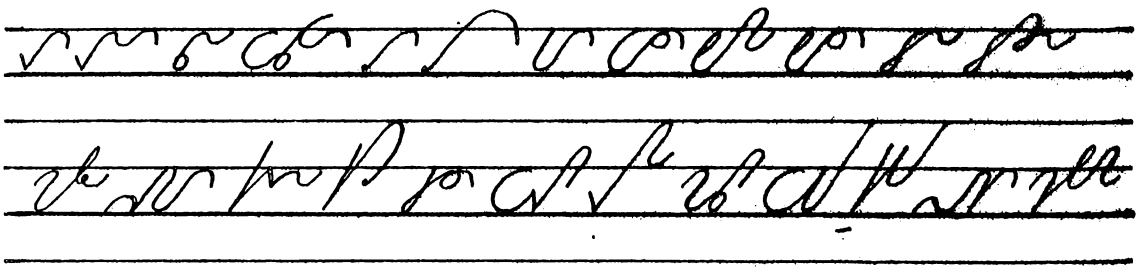

2. Zupełnie tak samo jak I oznacza się Y na końcu wyrazu.

CZYTAJ:

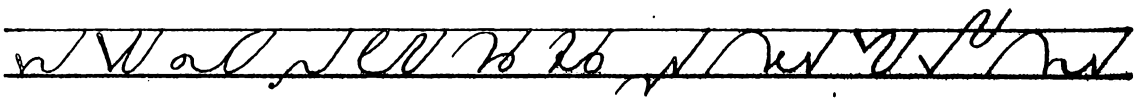

W y j ą t e k stanowi wpisanie Y w D i CZ:

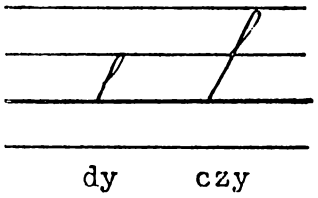

CZYTAJ. Spróbuj sformułować uzasadnienie tego wyjątku.

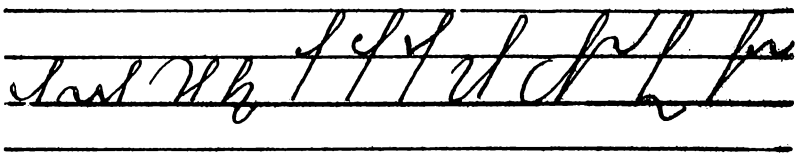

Oznaczenie Y po T pisanym w górę - podobnie jak A - wymaga lekkiego przegięcia znaku T.

CZYTAJ:

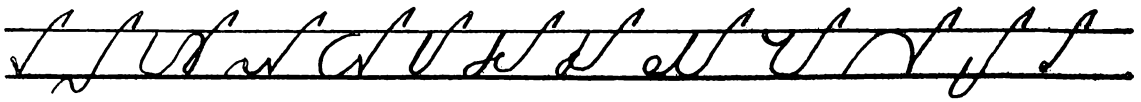

3. SKRÓTY STAŁE:

aby	tylko	gdy	zawsze	kilka	był	widzi

ĆWICZ:

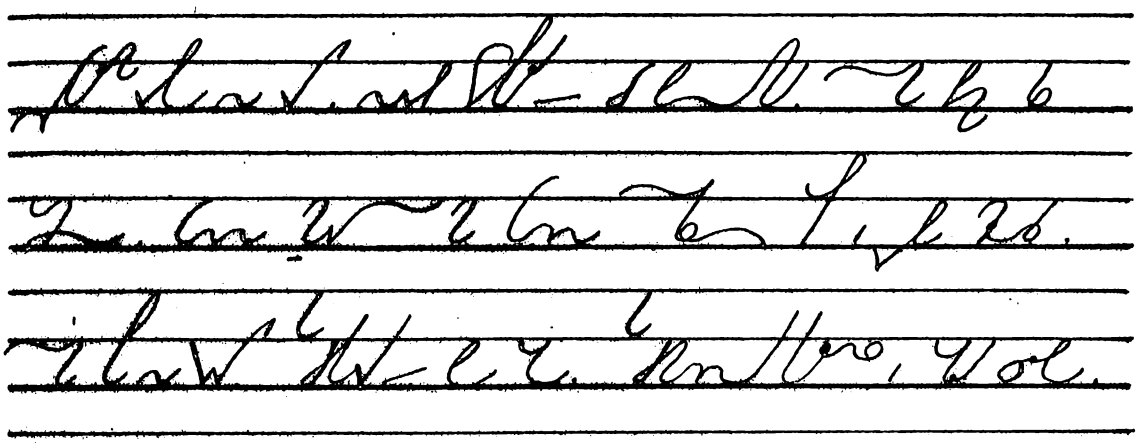

STENOGRAFUJ: Młodzi do czynu! Bogaty zapas, mydło do rąk, pełny dzban poziomek, rudy lis, zielony las, złoty kłos, białe orły, czas umyka, uchybia zasadom, uszkodzenie szyny rytm życia, władza tyrana. Trzeba mieć bogaty zapas części zamiennych. Uchylam to pytanie. Trzeba zawsze dbać, aby był porządek. Tylko głupiec niechętnie się uczy.

4. Poznane już sposoby oznaczania samogłosek po spółgłoskach można przedstawić w tabelce:

X	XA	XE	XI	XO	XU	XY	XIA	XIE	XIO	XIU
B										
R										
S										
T										
H										

Sporządź w zeszycie taką samą tabelę porównawczą dla wszystkich znaków spółgłoskowych uporządkowanych alfabetycznie.

19 Grupy i sylaby z Ś - Ź. Niezb-, niezd-, niezr-.

1. Grupy z Ś tworzy się podobnie jak grupy z S. Z reguły Ś łączy się ze spółgłoską miękką, z wyjątkiem KŚ:

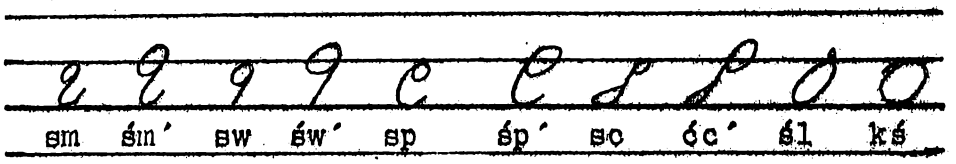

sm śm' sw św' sp śp' sc ść' śl kś

CZYTAJ:

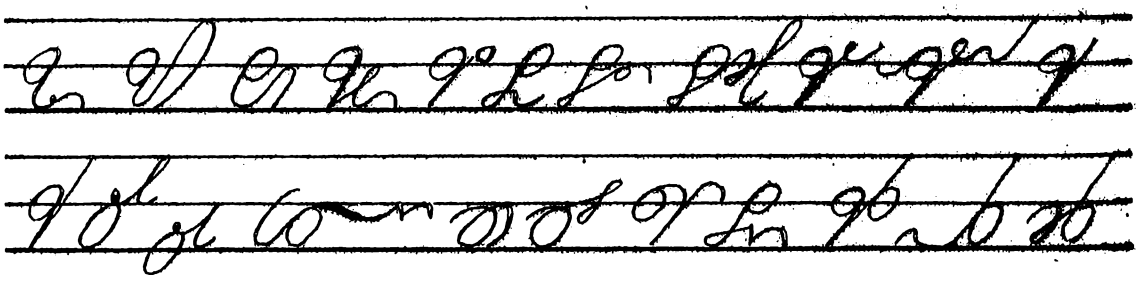

STENOGRAFUJ: śmiały skok, uśmiech losu, smutne doświa/d/-czenie, ciemna i zimna sień, świątynia dumania, świeca dymna, licho nie śpi, ślad na śniegu, księżna pani, śmiały czyn. Zapisał coś do białej księgi. Ścisz radio po 22,00. Ścisk na ulicy nuży a naw/et/ męczy. Świadek nie może kłamać.

2. Podobnie jak S na końcu wyrazu lub sylaby wpisuje się także Ś w poprzedni znak /gdy pozwala na to jego kształt/, kreśląc Ś w lewo lub w prawo, np.:

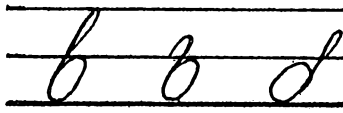

cześ mieś dzieś itd.

CZYTAJ: 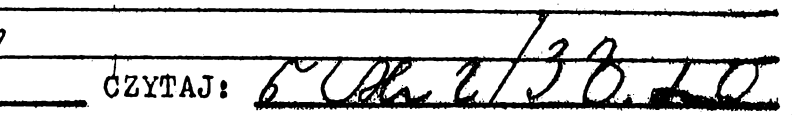

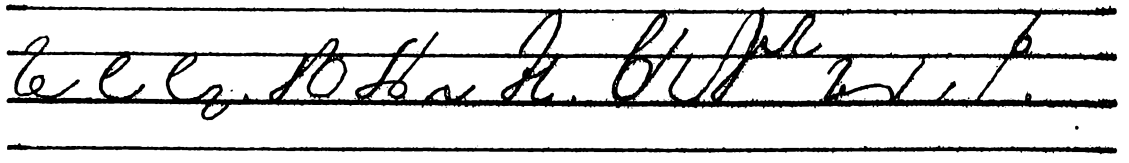

3. Grupę ŹL tworzy się tak, jak ZL. W środku i na końcu wyrazu grupy i sylaby z Ź można zastąpić grupami i sylabami z Ś:

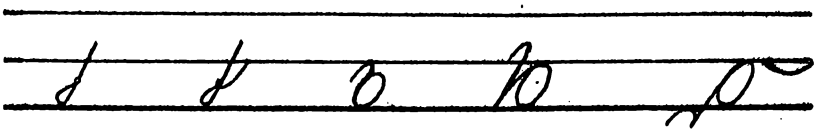

ól źli maź więź kuźnia

4. Początki wyrazów NIEZB-, NIEZD-, NIEZR- piszemy następująco:

CZYTAJ:

5. SKRÓTY STAŁE:

być	zostać	właściwy	związek

ĆWICZ:

6. SKRÓTY POCHODNE:

ktoś kiedyś czegoś gdzieś gdzieniegdzie

STENOGRAFUJ: pens sęp spec śpi serce swat świadomie scena ścisk czosnek cześnik baśń osiągnąć oświecona zawieś ponieś smakołyk śmigło kodeks księga sepia spelunka śpiewak pieśń

20 Ż w środku i na końcu wyrazu.

1. Znak Ż jest niewygodny w kreśleniu. Stąd dla uproszczenia można Ż w środku i na końcu wyrazu zastąpić znakiem S pisanym zwykle dla wyróżnienia - w lewo. Oczywiście znak ten można również wpisywać w niektóre znaki poprzedzających go głosek.

CZYTAJ:

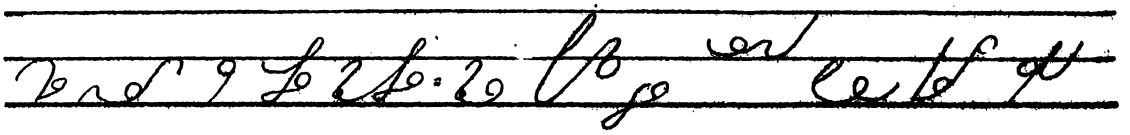

STENOGRAFUJ: niż odzież książka księżyc nóż tężnia mąż staż

2. SKROTY STAŁE:

				~~choć~~
musi	aż	duży	więc	chodź

Czytaj skróty pochodne:

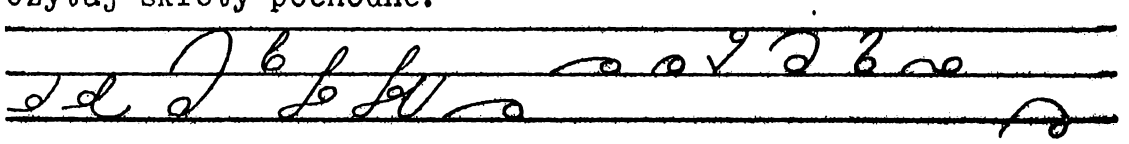

któż

STENOGRAFUJ: Cóż to za sknera ten czło/wiek/. Ruszże mu na pomoc. Otóż to co wam można dać. Tam nasz dom, tamże pola orne i lasy. Ską/d/że on ma tego konia na biegunach. Do szkoły ma aż pięć kilometrów, musi więc pamiętać, aby zawsze być o godz/inie/ siódmej na szosie. Doką/d/ oni dążą? Aż do samego rana czekałam na was. Ten sklep ma duży wybór książek. Uparcie dążą do celu. Mężnie walczył ten młody bokser.

ĆWICZ:

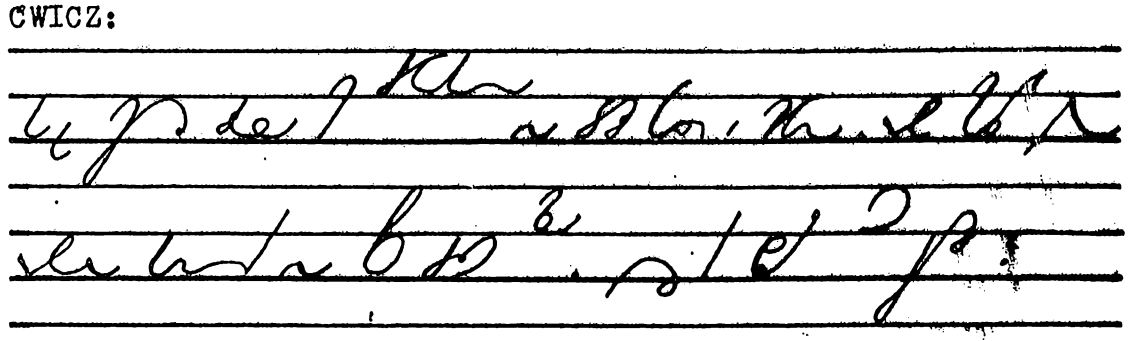

3. STENOGRAFUJ

- opuszczaj jeden z dźwięków podwójnych:
  ballada inny sumienny bezimienny czynny cennik wanna less dziewanna sanna oddalony miękki odmiennego winnych porannemu lekkim konnymi

- opuszczaj jeden z dźwięków podobnych /Z/:
  rozsądek rozsądzam rozsuwa rozsunął zozsadzić rozsypać rozsypka rozsyłać rozsada rozstanie rozsupłać rozsławić

- opuszczaj dźwięki słabo wymawiane /Ł po spółgłosce, oraz D przed C i przed CZ/:
  poszedł umarł szedł podarł radca doradca nakładca zaradcze doradczy oświadczenie doświadczenie zaświadczenie

- zastąp znakiem S względnie S znaki Z, Ż, Z:
  gaz bez-duszny bezdenny pokaz zakaz nazwa rózga orężny bez mózg mężny iżby tężec służ łyżka pożytek więźniem.

4. STENOGRAFUJ - ćwicz zwiększając tempo:
Plan gospodarczy na rok 1991. Ustalono zadania dla przemysłu i handlu. Zawsze tam dobrze gdzie nas nie ma. Głos miały tylko trzy osoby, a były trzy różne sądy i opinie. Alkohol gubi wielu ludzi. Biały orzeł to nasze piękne godło. Ten związek miał zawsze, i ma nadal ambitne plany i zadania.

/Powyższy tekst zawiera 102 sylaby. Opracuj go zwracając uwagę na skróty stałe i wszelkie możliwe skróty kontekstowe. Potem ćwicz - najlepiej pod dyktando lub z nagrania - zwiększając tempo. Najlepszy wynik /ilość zgłosek zapisanych w jednej minucie/ wpisz do swego zeszytu kontroli biegłości/.

CZYTAJ przysłowie armeńskie:

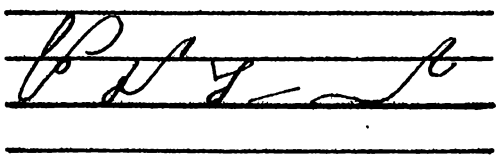

Stowarzyszenia i związki stenografów i maszynistek z różnych krajów zrzeszone są w międzynarodowej federacji INTERSTENO. Co dwa lata INTERSTENO organizuje swoje kongresy połączone z międzynarodowymi konkursami stenografii i pisania na maszynie. W roku 1969 kongres odbył się w Warszawie.

21

Znak J

1. Głoskę J oznacza się kreską wielkości jednego pola:

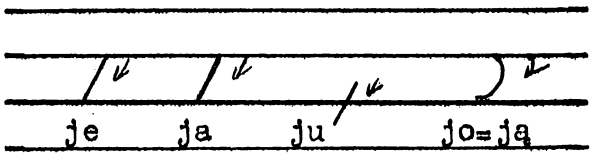

CZYTAJ:

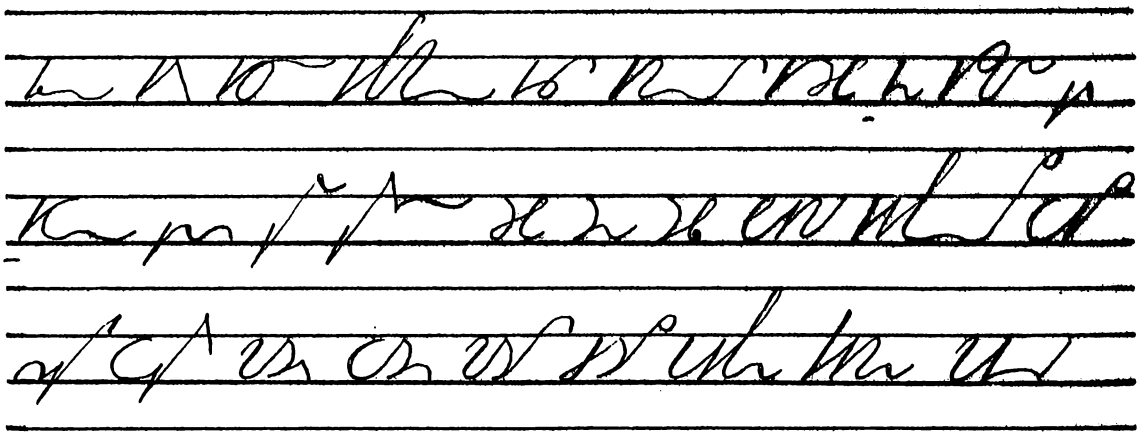

2. J w środku wyrazu /przed spółgłoską/ podnosi - podobnie jak Y - następne znaki o pół pola:

CZYTAJ:

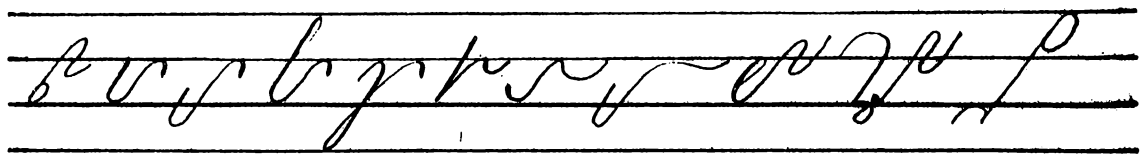

3. J na końcu wyrazu oznacza się tak samo jak Y, dociągnięciem łącznika do linii środkowej:

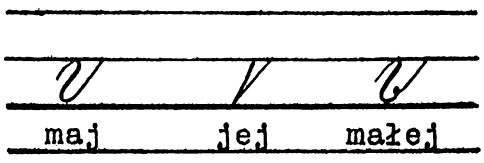

CZYTAJ:

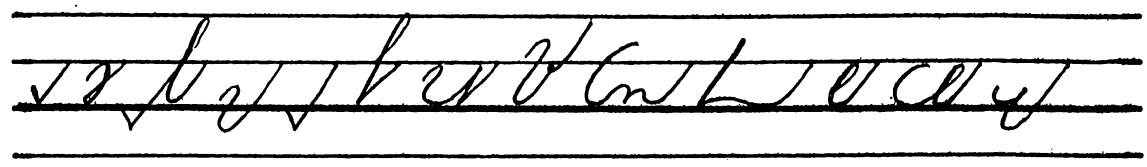

STENOGRAFUJ: jelonek jemioła jeniec jad jab/ł/ko jagnię jubiler juhas jura jolka jąkała majeranek kojec pojemnik kajak

zajęcie pojęcie majaki pojutrze nazajutrz kajuta majorat pająk bajoro czujka kolejny samuraj obój ruczaj daj dajże pójdzie znojnie hojnego bujnym rojno bujnie daje maleje buduje pakuje wuj wujenka jajko kolejka koleje tuleja tulejka

4. SKRÓTY STAŁE:

już	jaki	jest	miejsce	jeszcze

Skróty pochodne:

to jest jest to nie jest jednak jedyny

jakich jakiemu jakiegi ale: jak jaką jakie jakże

CZYTAJ:

22 J - ciąg dalszy. U po znaku podniesionym.

1. Połączenia IJ, Yj, JI oznacza się tylko j e d n y m znakiem:

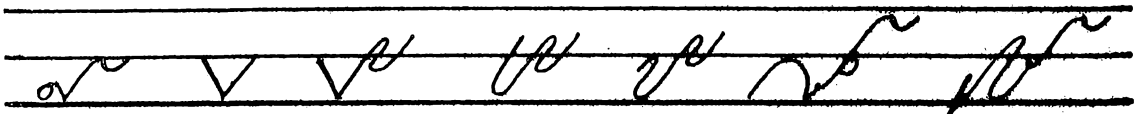

seryjna żyj żyjmy bijmy myjmy kolizyjna familijna

ale:

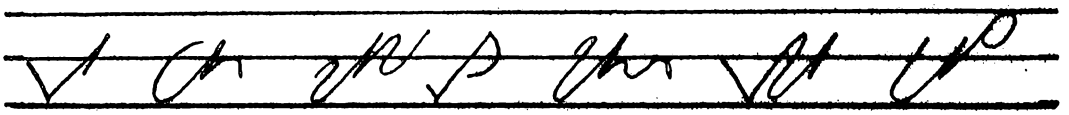

żyje pijak myjemy ryją mijanka żmija bijecie

2. Jeśli brak zmiękczenia niektórych spółgłosek /np: R, L/ mógłby spowodować dwuznaczność, wówczas można dopisać J z odpowiednią samogłoską, np.:

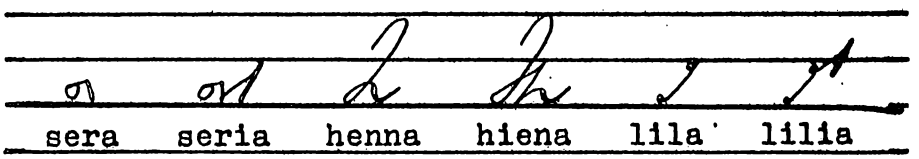

sera seria henna hiena lila lilia

CZYTAJ:

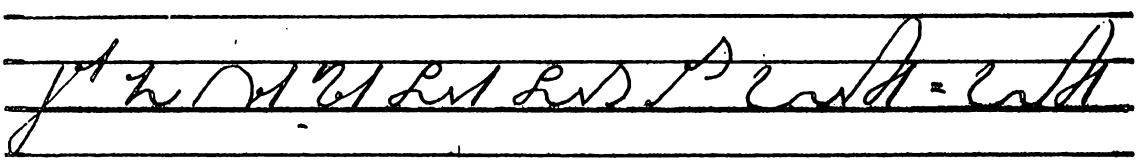

3. J opuszcza się przed SZ /dla uniknięcia dwuznaczności HU = CHU - JSZ oraz spiętrzenia znaków/ a także w końcówkach -AJĄ /dla uproszczenia zapisu, np.:

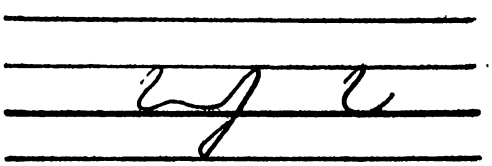

mniejsza mają

CZYTAJ:

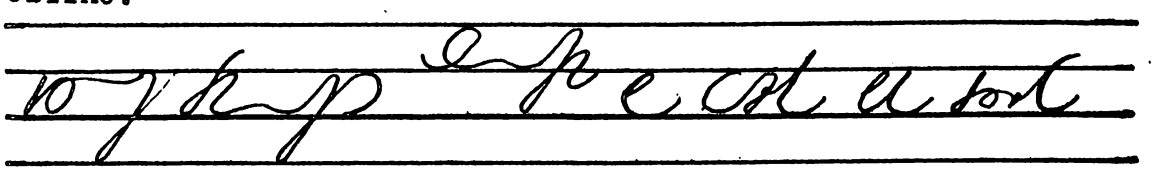

4. Jeśli J stoi przed znakiem, który powinien zostać obniżony ze względu na występujące po nim U, wówczas możemy J opuścić, np.:

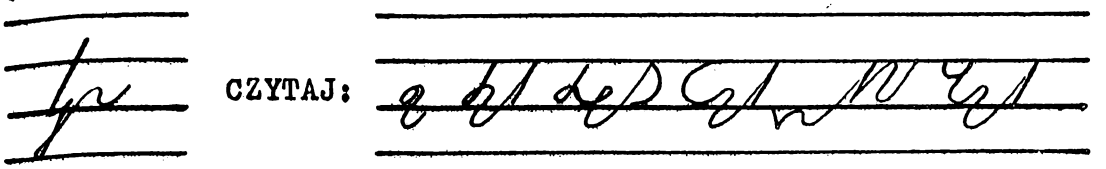

CZYTAJ:

tajfun

5. Podniesienie znaku /po I,Y,J,T,C/ uniemożliwia oznaczenie samogłoski U=O przez obniżenie tego znaku. W takich wypadkach - jeśli tylko pozwala kontekst - opuszcza się U=O, lub - jak omówiono wyżej - J, np.:

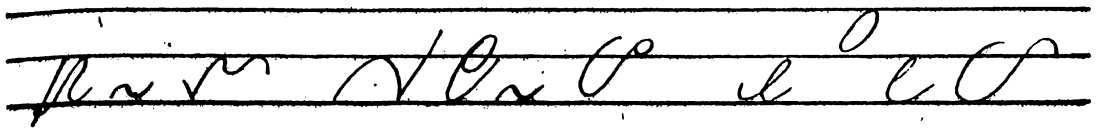

tłum na rynku kot śpi na piecu od dziś do piątku

Gdy takie pominięcie znaku powodowałoby dwuznaczność lub rażącą nieczytelność, posługuje się pomocniczym znakiem U:

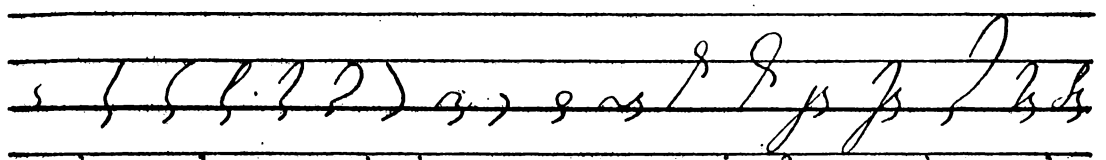

u bu pu du mu gu żu ku ru su nu cu ciu fu szu chu wu dzu

CZYTAJ:

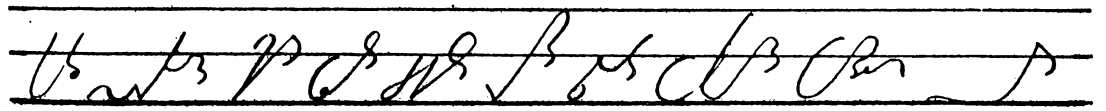

6. SKRÓTY STAŁE:

jeżeli	jeżeli chodzi o	jeśli	materiał

STENOGRAFUJ: Lubię, gdy jesień jest długa, pogodna i ciepła. Jedz szybko, nie mamy już czasu. Dzieci chętnie jedzą owoce i jagody, mniej chętnie jarzyny. Czy jadłaś kiedyś mięso dzika lub jelenia? Jurek jedzie jutro do Jeleniej Góry. Julek kupił ojcu fajkę na imieniny. Daj mi czas do namys/łu/. Ten jaśniejszy żakiet ma ładniejszy fason i kolor. Nie zajmuje jej ta książka. Jeżeli chodzi o ten materiał, to nie nadaje się on do ogłoszenia. Tajfun szalał całą noc.

ĆWICZ:

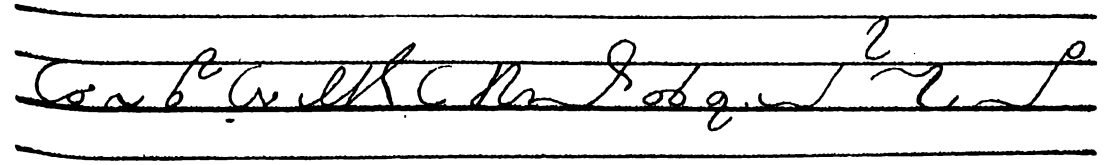

23

ĆWICZENIA

1. Materiał do dyktatów powtórkowych można przygotować sobie we własnym zakresie. W tym celu na kartce z zeszytu należy narysować tabelkę złożoną z 16 lub 25 pól /np.4 x 4, 5 x 5 itp./. Następnie w pola tabelki wpisuje się wyrazy do przećwiczenia. Jeśli jest ich mniej niż pól tabelki, można te wyrazy, które sprawiają najwięcej trudności wpisać dwa lub trzy razy. Tabelka taka może teraz służyć do dyktowania ćwiczeń.

   Dyktat z tabelki prowadzi się przechodząc ją systematycznie kratka za kratką. Za każdym razem jednak z innego rogu, w innym kierunku i w inny sposób, co zapewnia różną kolejność dyktowanych wyrazów: linijka za linijką pionowo lub poziomo, spiralką, wężykiem lub po przekątnej. Łącznie daje to liczbę kombinacji zupełnie wystarczającą do przećwiczenia jednego zestawu znaków. Tego rodzaju dyktaty można ćwiczyć z inną osobą albo też samemu nagrać i przesłuchiwać z taśmy.

   Taka sama tabelka, w której jednak zamiast wyrazów wpisze się znaki stenograficzne, może służyć do ćwiczeń w rozpoznawaniu i czytaniu znaków stenograficznych.

Wzór tabelki

piasek	plaga	żakiet	niedziela	kodeks
miasto	ofiara	pocisk	stosoła	flaszka
fiasko	dyskobol	tygiel	mucha	czekam
wino	snopki	wiadukt	zabiera	bilans
fiolet	kilim	ścisk	dzieci	szkoła

2. STENOGRAFUJ za pomocą powyższej tabelki: piasek miasto fiasko wino fiolet plaga ofiara dyskobol snopki kilim itd.

3. Zrób następne tabelki i ćwicz skróty stałe: płacić klasa problem leży cały handel długi tego własny osoba wszyscy kto dla może czas ludzie fakt rząd zwykły problem praca lub ale kto

   głos mimo się dziś aby gospodarczy zamiast gdzie takie zostać przemysł czego natomiast tylko kiedy pomoc gdy siebie był być między zawsze kilka właściwy musi

Sposoby przechodzenia tabelki:

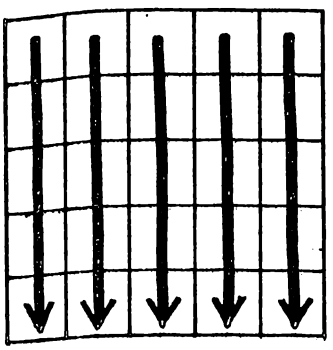

pionowo

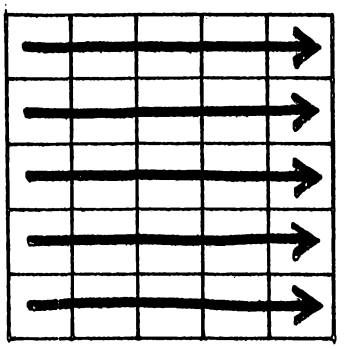

poziomo

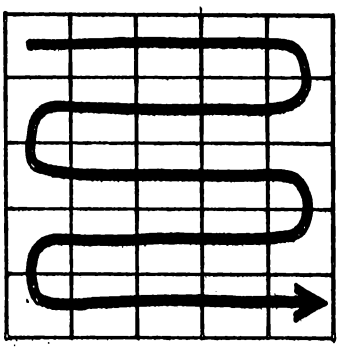

wężykiem

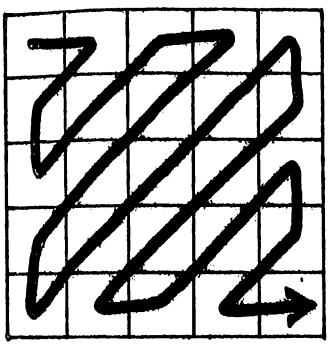

po przekątnej

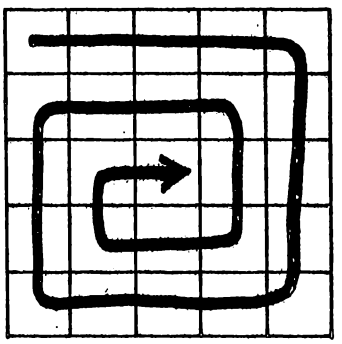

spiralą z rogu

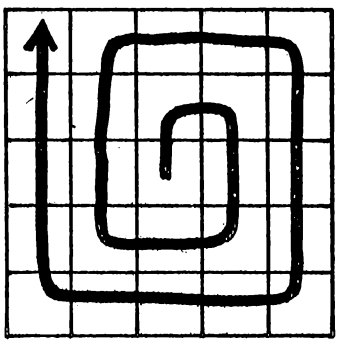

spiralą ze środka

ODZNAKI STENOGRAFICZNE

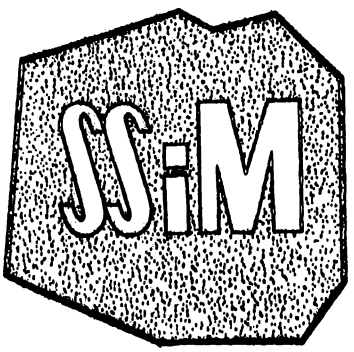

Odznaka Stowarzyszenia Stenografów i Maszynistek w Polsce

Polska Odznaka Stenograficzna - stanowiąca dowód posiadania kwalifikacji zawodowych

Odznaka Międzynarodowej Federacji Stenografii i Pisania na Maszynie

24

Grupy głosek z R

1. Kolejną formą zapisu stenograficznego, która sygnalizuje bezpośrednie sąsiedztwo dwóch spółgłosek są znaki grup z R. Znaki te tworzy się kilkoma sposobami.

Najprostszym sposobem jest kreślenie R na poprzedniej spółgłosce. Sposób ten stosuje się w grupach:

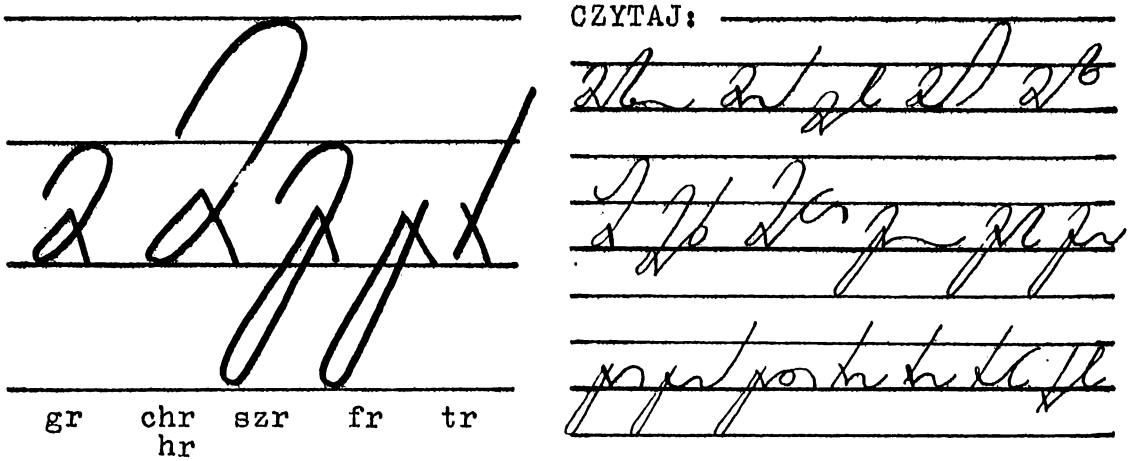

2. Innym sposobem jest łączenie górnej części znaku spółgłoski bezpośrednio z R:

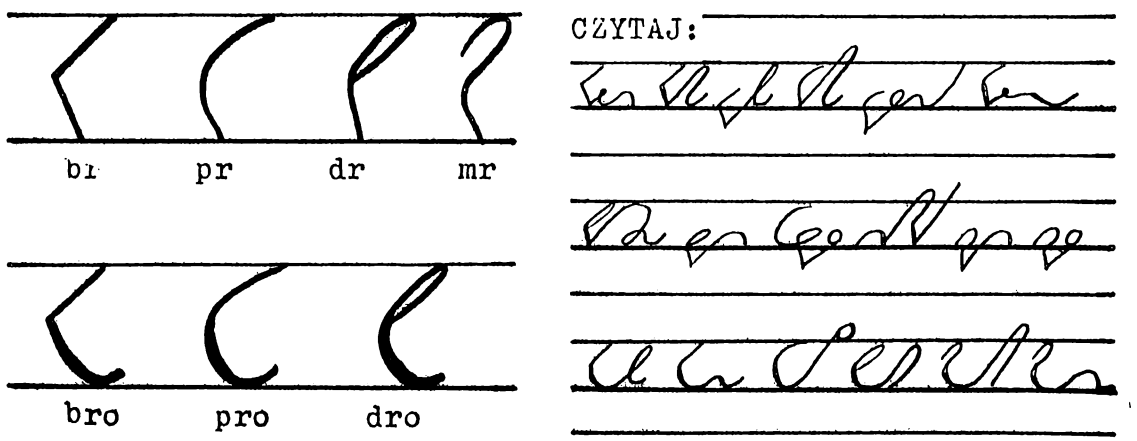

STENOGRAFUJ: Grek granica grunt gromada grymas chrapy chrobot hrabianka ochrona szrapnel szron fregata frez frasunek framuga frant fronton fryzjer źrenica brak brud broń bryka drewno dramat drużba kadryl drożyzna pręga prasa prolongata projekt pryzma próżnia klamra mroźny mrugać sprężyna troska treść trębacz trasa tragedia trojak trufla trybuna trymestr

A tak TR w środku wyrazu:

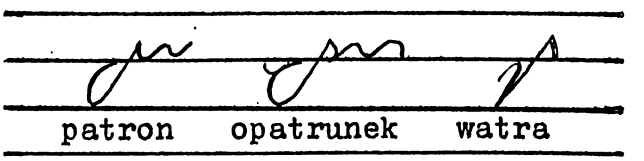

3. Następny sposób polega na przedłużeniu końcowej części znaku o pół pola w dół. Forma ta dotyczy tylko znaków K i W. Zwóć uwagę, że O=↓ wyokrągla w tych połączeniach c a ł y nowy znak:

CZYTAJ:

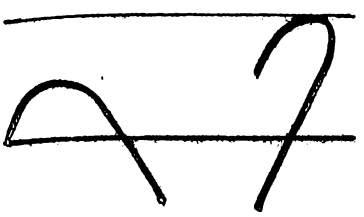

kr wr

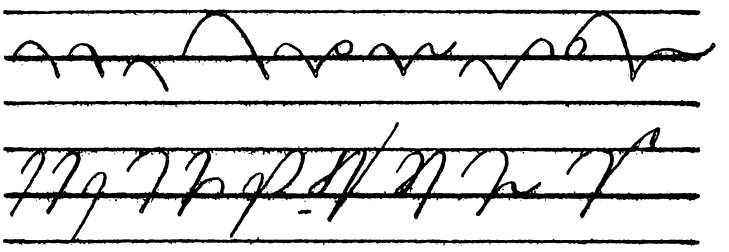

4. Jeszcze inaczej łączy się S i Ś z R:

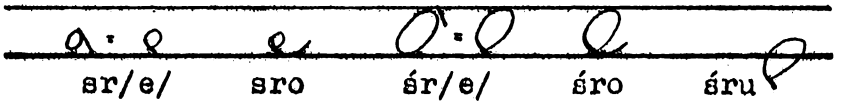

sr/e/ sro śr/e/ śro śru

5. SKRÓTY STAŁE:

prawo	próba	forma	środek	kraj

STENOGRAFUJ skróty pochodne: spra/wa/ i pra/w/da

CZYTAJ:

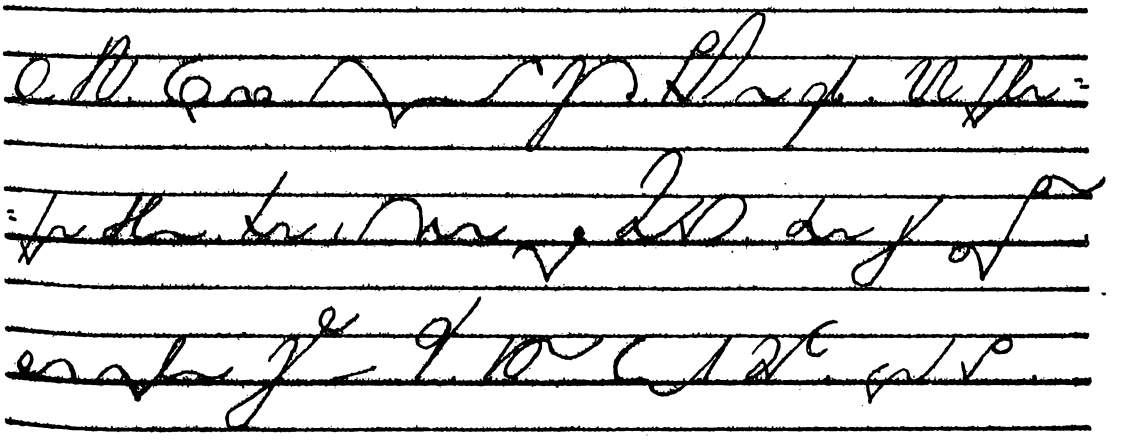

STENOGRAFUJ - pamiętaj o stosowaniu skróceń kontekstowych: biały kruk, słuszna sprawa, smutna prawda, próba ognia, prawo do życia, złoty środek, srebrna klamra. Idą wolno krok za krokiem. Złoto i srebro to szlachetne kruszce. Premia za dobrą pracę. Trasa wiodła krętymi ścieżkami.

25 Grupy z R - ciąg dalszy. Znaki sylab z R

1. Znaki grup, w których R jest pierwszą spółgłoską tworzy się tylko w niektórych przypadkach następującymi sposobami:

R umieszcza się bezpośrednio nad znakiem B i P:

rb rp CZYTAJ:

R podnosi się i wyokrągla - ze względu na technikę kreślenia - przed D, DZ, CZ:

rd rdz rcz CZYTAJ:

R wpisuje się w górną część znaków: W M G CH SZ S:

rw rm rg rch rsz rś CZYTAJ:

Pod znak R wpisuje się S /jak w rozdz. 14/:

Grupy te nie są bezwzględnie obowiązujące. Gdy można zastosować zasadę skróceń fonetycznych bez obawy nieczytelności, opuszcza się R słabo wymawiane /np.: pie/r/ścień, mona/r/-cha, o/r/ganizm itp./.

CZYTAJ:

2. Niektóre znaki grup z R można stosować również do oznaczania sylab z R. Ponadto dla różnych innych sylab z R można tworzyć dalsze znaki, jak przedstawiono w tabeli:

rep	gar	der	dar	kar
res=rys	gor	czer	czar	kor
reg	gór	per	par	kier
rew	gier	mer	mar	wer war
rew'	cher	mier	miar	wier wiar
rem	char	ter	tar	
ref	chor	tur		
	chór			

STENOGRAFUJ słowa i zwroty posługując się powyższą tabelą:

represje rysunek regres zarys germański regle reguła nerwy rezerwa remanent remont refren reflektor zegar harmonia księgarnia rygor górnik pagórek blagier herbata hurt znachor chart hortensja chóralny kołderka radar zadarty czerwień saper czarny perkusja szmer smar miernik śmierć pomiar bezmiar termos parter pokarm skarga drukarnia pokorny korekta kort korpus lakier cukier bankier rower werwa ~~tamar~~ warczy wierny pulower wierch wiertarka kawiarnia niedowiarek, chińska herbata, śpiew chóralny, chory na gardło, czarna porzeczka, nic za darmo, tereny pod budowę, zaparty oddech, reforma rolna, gorący klimat, śmiertelna choroba, nie jeden bunkier na tym terenie, wiaderko na lakier, pokorny sługa, zarys planu, rewizja celna, złamane wiertło, górnicze święto, zapalony turysta, niedokła/dny/ pomiar, mierna ocena, rewia mody.

26

Znaki grup z RZ

1. Znaki grup z RZ tworzy się podobnie jak znaki grup z R. CZYTAJ stenogram zwracając uwagę na grupy z RZ:

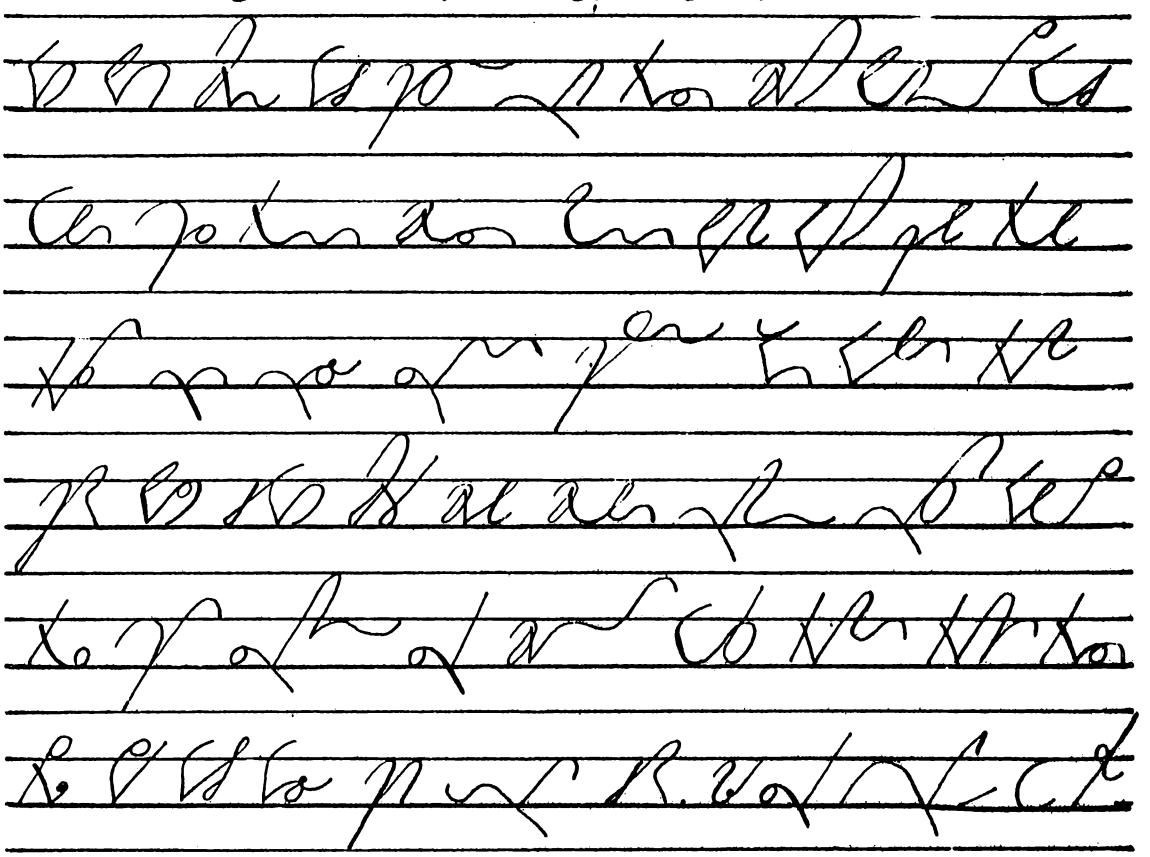

Odszukane grupy z RZ porównaj z zestawieniem na stronie następnej. Sporządź w zeszycie tabelkę tych grup według sposobów ich tworzenia:

grz prz krz

itd.

STENOGRAFUJ: Każdy chętnie nosi dobrze uszyte ubranie. Nasze pianino ma piękne brzmienie. Chrońmy drzewa i krzewy. Człowiek pierwotny krzemieniem krzesał ogień. Trzask łamanych gałęzi. Prządki przędą włókna wełny, elany, stylonu i in. Babcia mimo chorych nóg chętnie krząta się po domu a także uprawia grządki i rabaty naszego ogródka. Grząski teren nie nadaje się do uprawy. Zamierzam pojechać na święta do brata.

2. SKRÓTY STAŁE:

bardzo	okres	żaden	warunek	ważny

wewnątrz	zresztą	produkcja

STENOGRAFUJ: Sprawy wewnętrzne kraju. Handel wewnętrzny i zagra/niczny/. Produkcja trzody to ważny dział gospodarki. Minął okres słotnej jesieni, nadcho/dzi/ sroga, śnieżna zima. Kodeks karny jest ważnym źródłem prawa.

ĆWICZ porównując zestawione pary wyrazów:

ZESTAWIENIE POŁĄCZEŃ Z RZ

brz drz dż grz chrz krz mrz mż prz trz wrz

brzo drzo dżo grzo chrzo krzo mrzo przo trzo wrzo

27 Znaki sylab z RZ. Znaki początków wyrazów: ROZ, PRZED

1. Znaki sylab z RZ tworzy się podobnie do sylab z R:

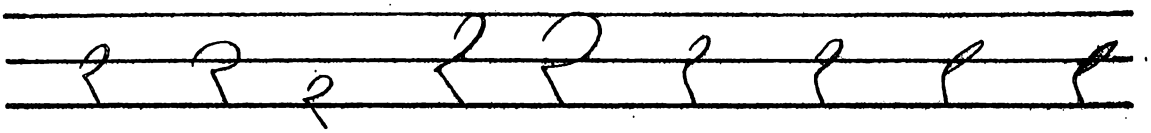

garz gorz górz charz chorz mierz marz derz darz

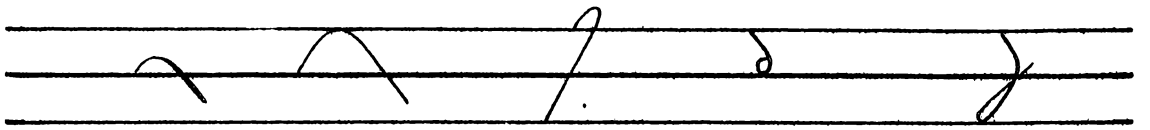

karz korz wierz rzes=rzys rzesz

CZYTAJ:

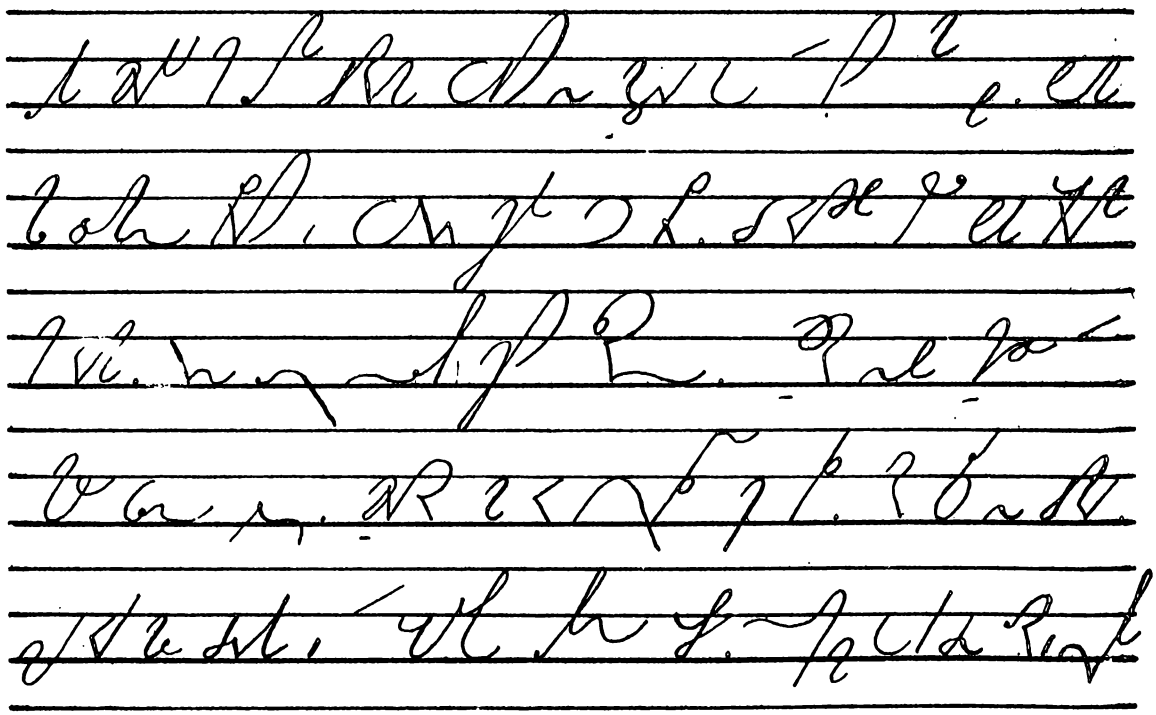

STENOGRAFUJ: tragarz księgarz rogóżka gazomierz kałamarz rymarz uderzenie włodarz gos/po/darz lekarz brakarz korzeń korzyść wierzba wierzenie nawierz/ch/nia pręgierz gorzej marzec węgorz łgarz blacharz kucharz chorzy schorzenie rzesza karzesz bierzesz parzysty szarzyzna zamierzchły drożyna

2. Podobnie jak dla częstych wyrazów, tak i dla początków wyrazów, zwłaszcza przedrostków, stosuje się w stenografii znaki uproszczone. Ma to na celu obok przyspieszenia zapisu zwrócenie uwagi na charakterystyczną cząstkę wyrazową. Często znaki początków wyrazów są też znakami przyimków.

Do znaków tych należą np.:

roz CZYTAJ:

przed

Zwróć uwagę, że znak ROZ-, podobnie jak inne znaki małe na początku wyrazu, podnosi się na dogodną wysokość.

3. SKRÓTY STAŁE:

sprzedaż	rozwój	przedsiębiorstwo

Utwórz skróty pochodne dla słów: rozgłos, rozbudowa, rozwiązanie, przedtem, rozchód, przed siebie, rozważny

ĆWICZ:

STENOGRAFUJ zwracając uwagę na właściwe umieszczenie znaku ROZ:

rozbój rozbieg rozbrat rozbryzg rozciąć rozczulenie rozdąć rozdmuchać rozedma rozgoryczony rozgrzany rozhukany rozpadlina rozpustny rozrzut roztropny roztrzepany rozczyn rozwlekły rozcho/dn/ik rozproszone rozdarcie rozmach Sprzedaż na raty. Dbajmy o rozwój naszego kraju. Plan przedsiębiorstwa PKS na rok 1991. Nie rozwiązany problem rozbudowy osiedla. Do przedsię/biorcz/ych fortuna się uśmiecha. Bez rozbrojenia nie ma pokoju. Rozgromiona armia.

28 Początki wyrazów: PRZE- PRZY- PRZECIW

1. Dalsze znaki początków wyrazów:

prze CZYTAJ:

przy

przeciw

STENOGRAFUJ: przeniesienie przesąd przekąska przekora przekroczenie przelew przelot przeładunek przełęcz przełyk przesada przydech przydomek przyimek przykry przylega przylot przyłbica przynieść przysięga przylądek przeciwgnilny przeciwległa przeciwnie, przeciw grypie.

2. Przed B B′, P P′, C C′, T T′ i J umieszcza się PRZE i PRZY na tej wysokości, na której rozpoczynają się te znaki:

CZYTAJ:

STENOGRAFUJ: przebaczenie przebieg przebranie przebudowa przeceniać przecinek przepaść przepiękny przepiórka przepona przejeść przejechać przetaczanie przetak przetyka przybłęda przybornik przybór przybiec przypiecek przypasać przypora przyprawa przycisk przyciemnić przytłumiony przytroczy przytułek przytyk przyjaźń przyjazny przejrzały przyjemny

3. PRZE i PRZY przed R i RZ pisze się osobno:

CZYTAJ:

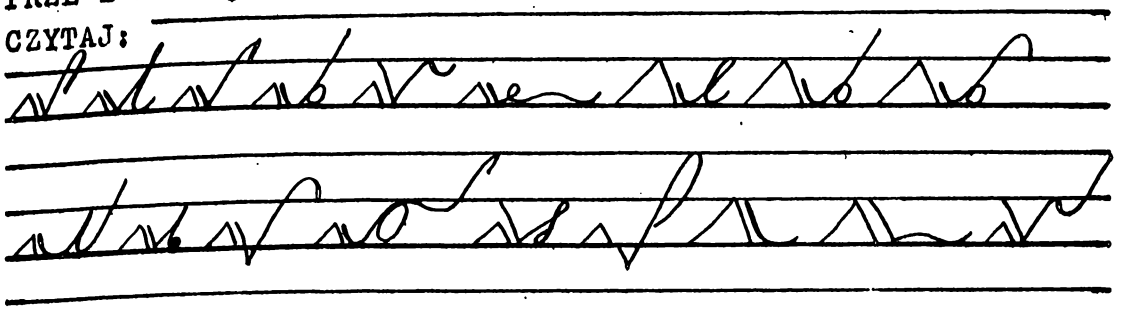

STENOGRAFUJ: przyjazny uścisk dłoni, smaczna przekąska, cudaczne przebranie, przekorny uśmiech, przekroczone prawo, przykre nieporozumienie, Przylądek Dobrej Nadziei, przytułek dla bezdomnych, przekaz na paczkę, przebiegły jak lis, przecinka leśna, przesolona potrawa, Dzienny przyrost produkcji zakładu, przepustka na teren zakładu. Lekarz szuka przyczyny choroby. Polopiryna to dobry środek przeciw grypie. Już burzą ten stary dom naprzeciwko łaźni miejskiej. Przyroda leczy rany, które stale zadaje jej człowiek. Przyrząd do mierzenia bardzo małych średnic. Przyrzekam przebaczenie, ale pod jednym warunkiem: trzeba przeprosić.

ĆWICZ:

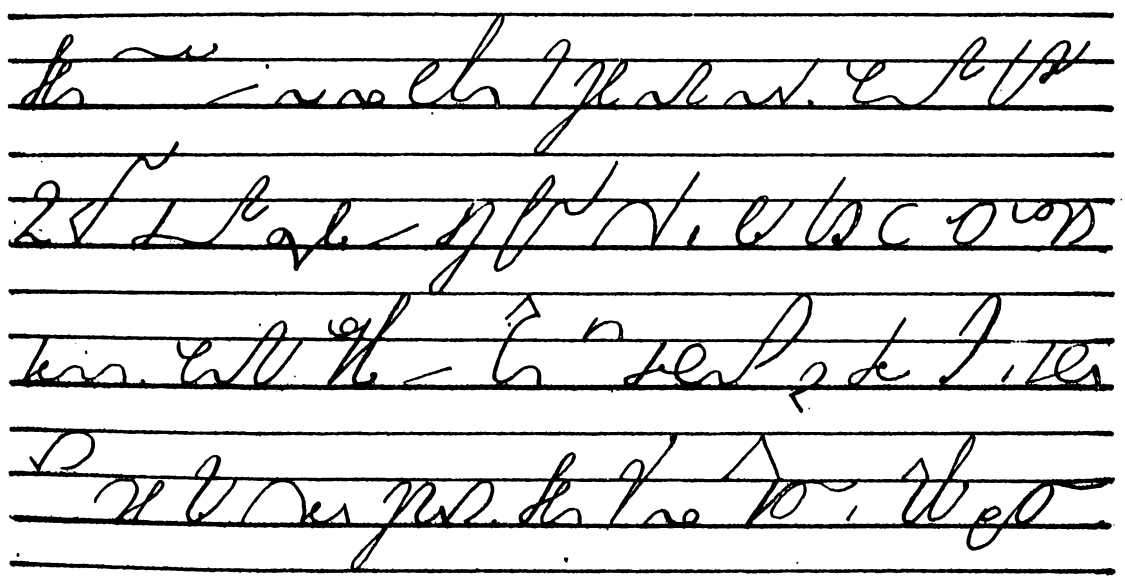

X X X

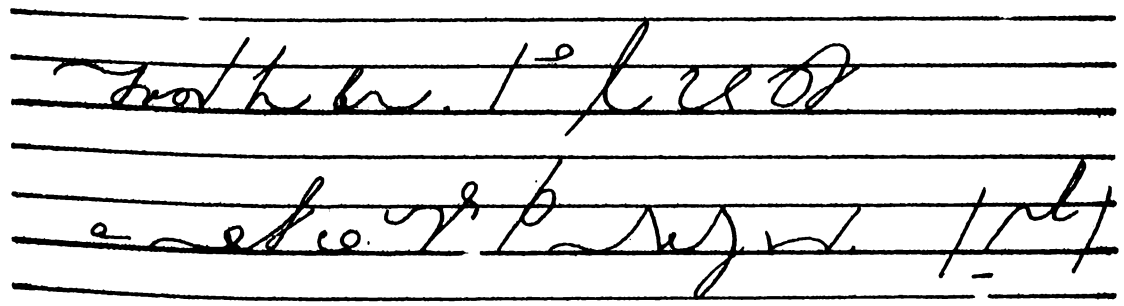

29 Połączenia specjalne PRZE i PRZY

1. Jeśli po PRZE lub PRZY występuje S albo Ś to wpisuje się je w znak PRZE, PRZY:

przes/z/ przys/z/ prześ/ź/ przyś

Znaki PRZE i PRZY zmieniają swój kształt w zależności od tego, czy S w następujących po nich grupach kreśli się w p r a w o:

przesm przysm przezw przyzw prześw' przyśw'

czy w l e w o:

przesp przysp przest przyst

CZYTAJ:

STENOGRAFUJ: Suma przeznaczona na zakup pralki. Przesyłam pieniądze pocztą. Przestarzała forma i treść. Przystanek kolej/owy/. Żołnierska przysięga. Prześwietlony film. Przyświeca nam jego dobry przykład. Syn przysparza jej wiele trosk. Uwaga, uciekł groźny przestępca. Nie zabudowana przestrzeń. Przysposobienie wojsko/we/. Zaprzestań przesadnych uwag.

2. PRZE i PRZY wpisuje się w znaki: W W' M M' G G' SZ i CH:

przew przew' przyw przyw' przem przem' przym przym'

przeg przeg' przech przych przesz przysz

CZYTAJ:

STENOGRAFUJ: Przed nami ważne zadania. Żaden wysiłek nie pójdzie na marne. Praca jest zawsze sprawą naczelną. Przewiewne ubranie na lato. Przychylam się do waszej prośby. Przechodnia brama. Przemarsz wojsk na manewry. Działacz pięknie i mądrze przemawiał na wiecu. Przewaga sił po naszej stronie. Przegroda dla jagniąt. Nic nie pozostało przy życiu tam, gdzie przeszedł huragan. Wolna przestrzeń przed nami. Prześwietlenie płuc.

3. SKROTY STAŁE:

przecież	według	partia

ĆWICZ:

30

Samogłoska po samogłosce

1. Gdy dwie samogłoski występują obok siebie, drugą samogłoskę oznacza się takim samym znakiem jak na początku wyrazu:

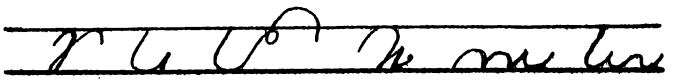

gaik boa boisko woal kakao baon

To samo odnosi się do dwóch samogłosek na początku wyrazu:

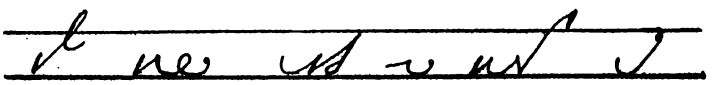

Aida aerosol oaza Eol aorta o ile

CZYTAJ:

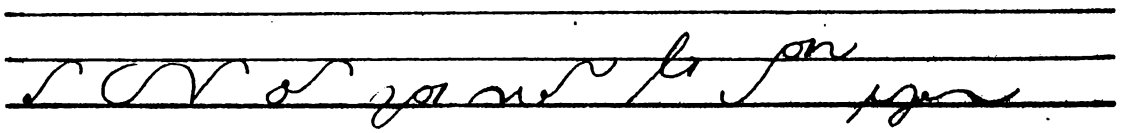

STENOGRAFUJ: woalka koimy kokaina poił trofea kamea pean Leona peonia Kain aeroplan aeroid eocen ocean aorta boa

2. Jeśli znak drugiej samogłoski łączy się ze znakiem poprzednim pod kątem rozwartym, wówczas przerywa się kreślenie znaku albo też - jeśli nie będzie to utrudniało odczytania stenogramu - opuszcza się jedną z samogłosek:

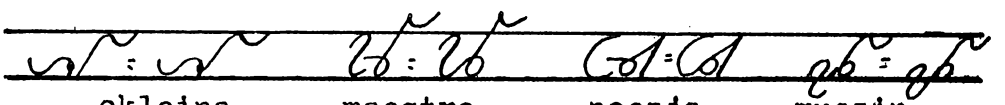

okleina maestro poezja muezin

ĆWICZ:

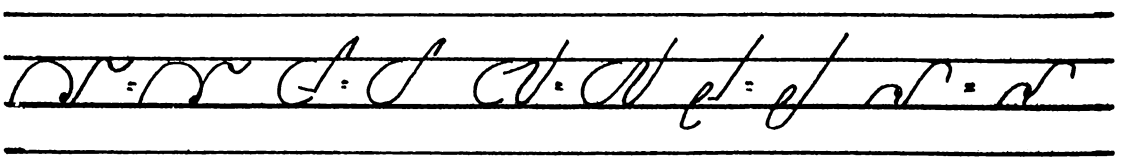

3. W niektórych przypadkach stosuje się jeszcze inne sposoby oznaczania zbiegu samogłosek:

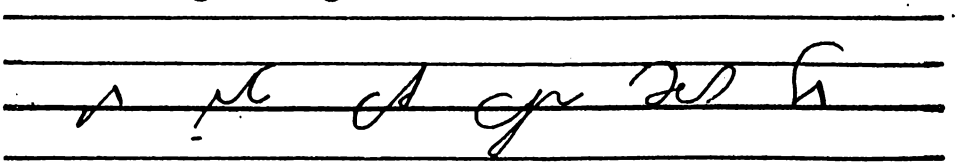

aura Europa pauza poufne geolog teoria

STENOGRAFUJ: doucza euforia faun aula August akordeon

Utwórz skróty pochodne od znanych skrótów stałych dopisując odpowiednie znaki początków lub końców wyrazów:

orzeczenie porządek sporządzić zarządzenie uporządkować urzeczony narzeczony każdego każdemu każdej urząd różnym

4. SKRÓTY STAŁE:

nauka	powód	dowód	godzina

ĆWICZ:

5. Początek wyrazów:

auto CZYTAJ:

eks = egz

STENOGRAFUJ: ekspert eksces eksponat egzema autobus automat

31

Znaki grup z W

1. Znaki grup z W składają się ze znaku spółgłoski przekreślonej pętlą w lewo:

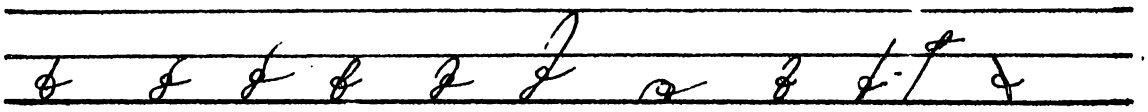

bw cw ćw dw gw chw kw mw tw żw
bwie ćwie dwie gwie chwie kwie twie żwie

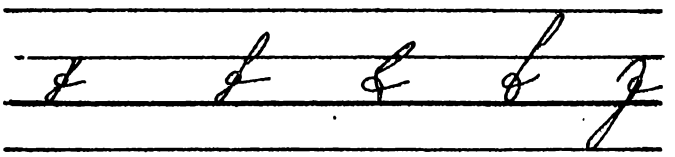

dzw dźw drze czw szw
dzwie dźwie

Zwróć uwagę na kreślenie pętli w wybranych przykładach w powiększeniu:

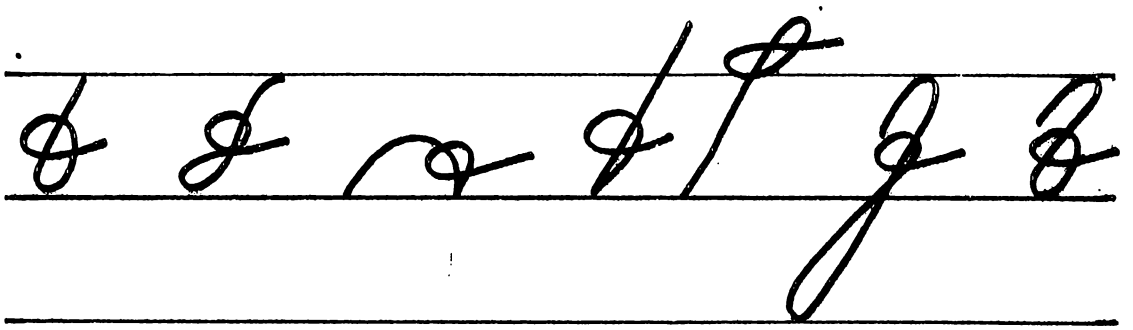

CZYTAJ:

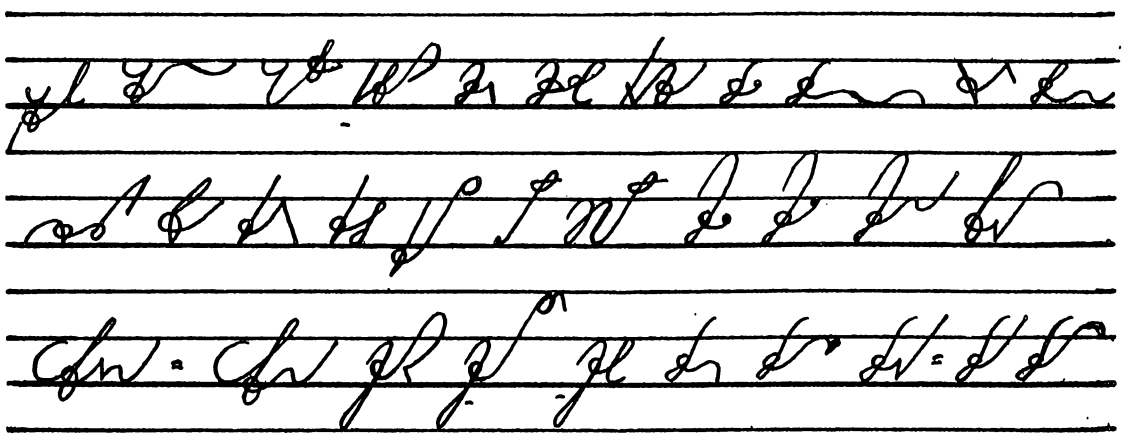

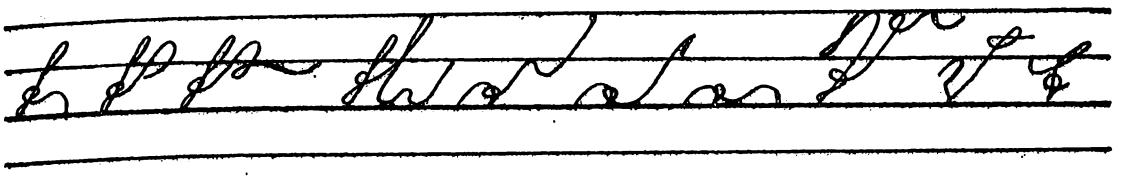

2. SKROTY STAŁE:

duży	pewien	liczyć	telewizja

STENOGRAFUJ: obwód koła, było nas dwoje, Jadwiga i Ludwik, gwarna ulica, gwiezdny pył, dźwięk dzwonu, zamknięte drzwi, twa/r/dy orzech, smaczny twaróg, twó/r/czy zapał, Niełatwe zadanie, brzydka poczwarka, bitwa o Bałtyk, chwiejny krok, chwała poległym, chwila milczenia, czwartki króla Stasia, szwalnia bielizny, Ser szwajcarski, szwoleżer gwardii, reklama dźwignią handlu, dźwięczny głosik, bezdźwięczny płacz ćwierkają o tym wróble, kwaśne jabłka, premia za kwartał, kwatera wodza, zachwycone spojrzenie, chwalebny czyn, ćwicz wolę. Nie było między nimi rozdźwięku.

3. W łączy się w taki sam sposób z niektórymi, poznanymi już grupami, np.:

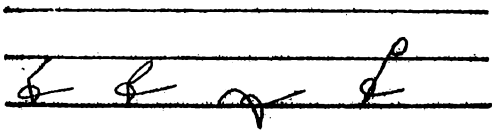

CZYTAJ:

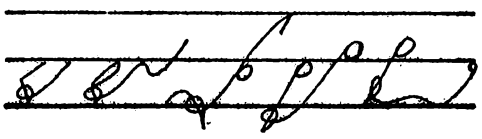

brw drw krw stw=strw

ĆWICZ:

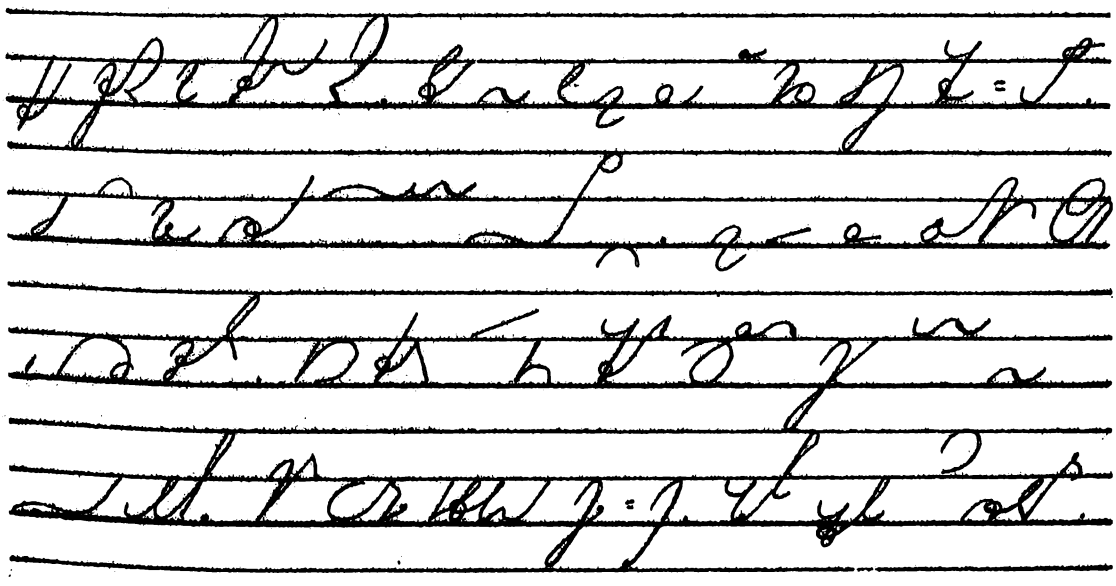

32

Znaki sylab z W

1. W taki sam sposób, jak poznane w poprzednim rozdziale grupy z W, tworzy się sylaby z W:

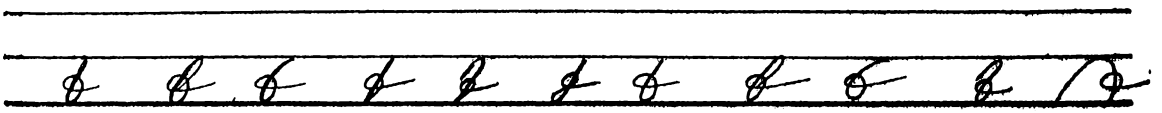

baw daw paw jaw waw zaw bow dew dow pew pow mow kow

ze spółgłoskami miękkimi:

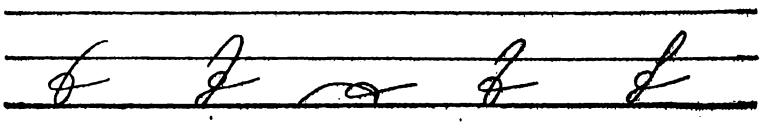

piew giew kiew miew dziew=dziw

CZYTAJ:

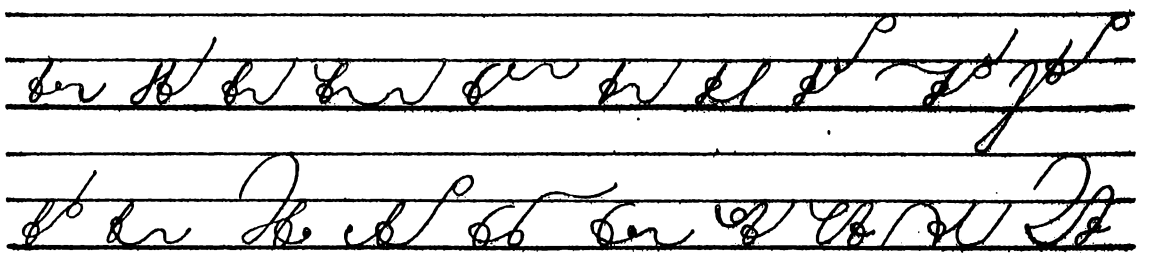

STENOGRAFUJ: zabawka obawy wydawca dawniej Paweł przejawia zawinął zawzięty pogrobowiec dewizka dewotka ładownia przodownik powołanie powalony mówca Kowno śpiewnik żagiew rzodkiewka dziewanna podziw sędziwy prawdziwy dziwaczny

2. Znaki grup i sylab z W łączy się niekiedy - w sposób uproszczony z R i RZ, np.:

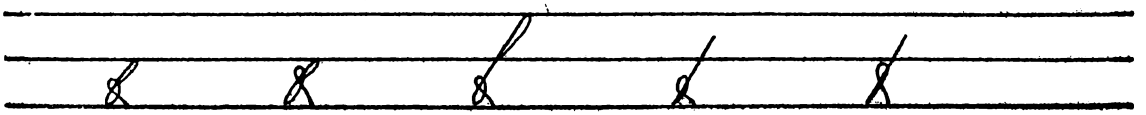

dwor dworz czwar twar twor twier twarz

CZYTAJ:

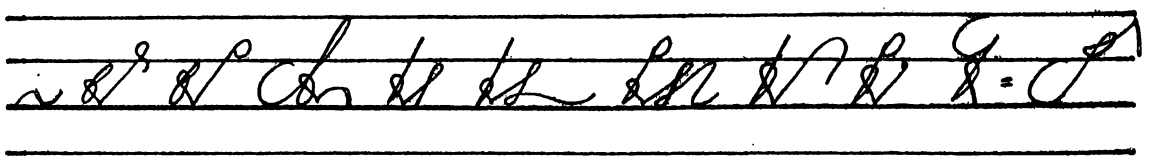

3. SKRÓTY STAŁE:

bowiem	powinien	obowiązek	towar	towarzysz

Utwórz skróty pochodne dla słów:
albowiem nie powinien obowiązkowy towarowy stowarzyszenie

CZYTAJ:

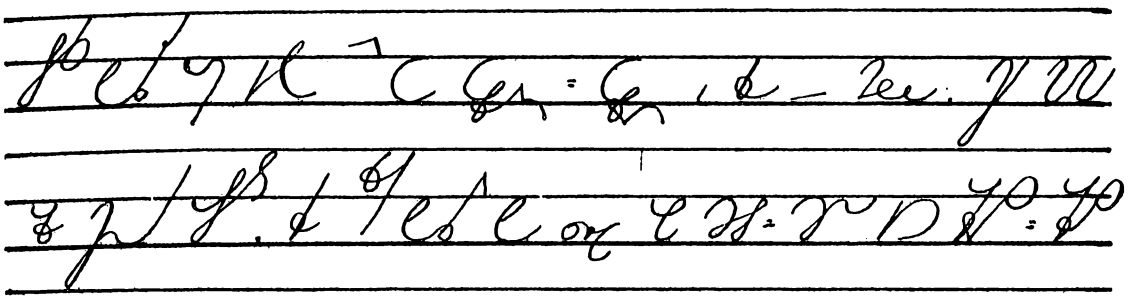

STENOGRAFUJ: Paweł zawsze dawał nam dobre rady. W naszym mieś/cie/ na dworcu kolejowym zawsze panuje duży ruch. Każdy powinien sumiennie spełniać swoje obowiązki - tak zawodowe jak i domowe. Mały Dawid jest wątły i słaby, więc matka stale obawia się o jego zdrowie. Zawarto korzystną umowę na dostawę bawełny, oleju sojowego i bananów.

ĆWICZ:

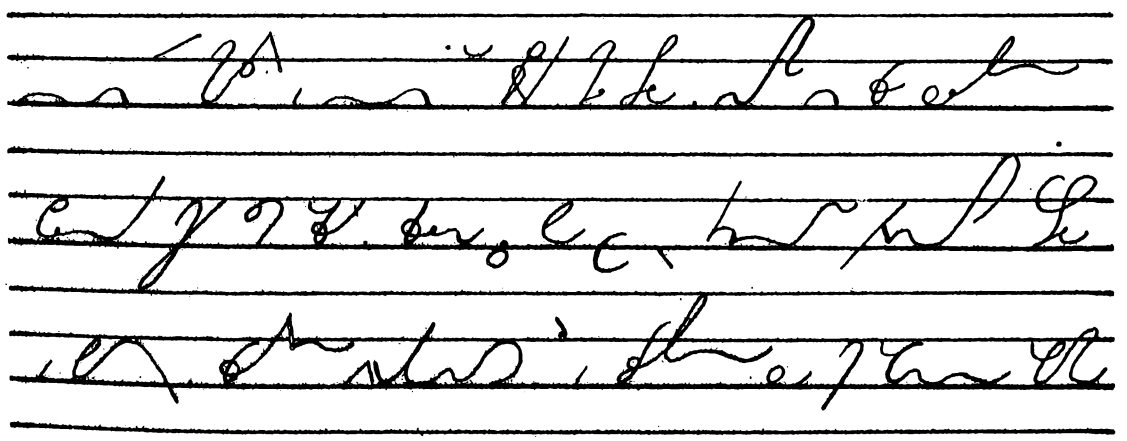

CZYTAJ przysłowie jakuckie:

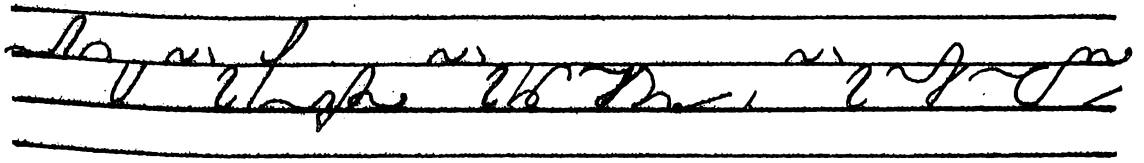

33

Ćwiczenia.

1. Poznałeś już znaki grup i sylab z R, RZ i W. Sprawdź czy je dobrze opanowałeś. W tym celu wykonaj ćwiczenie według wzoru zawartego w rozdziale 4 na stronie 10, odsłaniając kolejne pytania:

Znaki grup GR i GRZ pisze się ____ Które jeszcze spółgłoski tworzą znaki grup z R i RZ w ten sam sposób?	
Które z następujących wyrazów są błędnie zapisane: groch trupa tron grzech warunek kronika broń brzeg 1 2 3 4 5 6 7 8	F H T Z
Napisz te wyrazy prawidłowo	1, 3, 6, 8
Znaki sylab KRO i WRO pisze się: ____ Jakie inne sylaby można zapisać tymi znakami?	____ ____
Jakie cząstki słowa można zapisać znakiem ____ ?	KRĄ, WRĄ, KOR, WOR
Znak grupy BW pisze się ____ Które spółgłoski tworzą znaki grup z W w ten sam sposób?	TR, TRE, TRA, TRANS
Które spółgłoski tworzą znaki grup z W w inny sposób niż BW	C, D, G, G´, H, J, K, M, P, T, Ż, DŻ, DZ, CZ, SZ
Dlaczego nie można podnosić O przed D?	L, Ł, N, R, S, Z
	Powstaje znak PRZED

2. CZYTAJ:

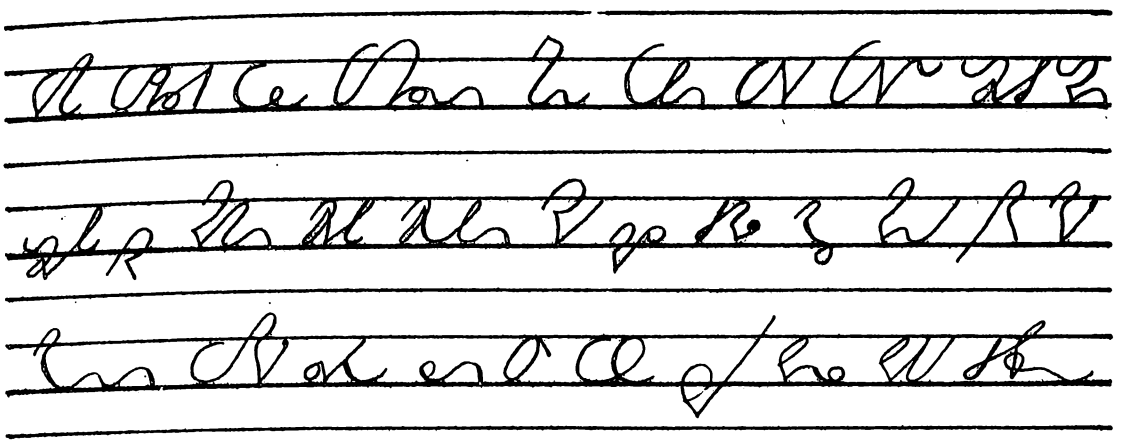

STENOGRAFUJ: nasz przodek, niekorzystne rozwiązanie, prasa mimośrodowa, mała parasolka, drzemka poobiednia, odznaczenie pośmiertne, zatarty ślad, wierny pies, przewroty przez bark, nadarza się okazja, obieram czereśnie, czy to świerk czy modrzew? Zabieram ze sobą piękną korę i korzenie wierzby. Nie jestem jeszcze po maturze.

3. CZYTAJ:

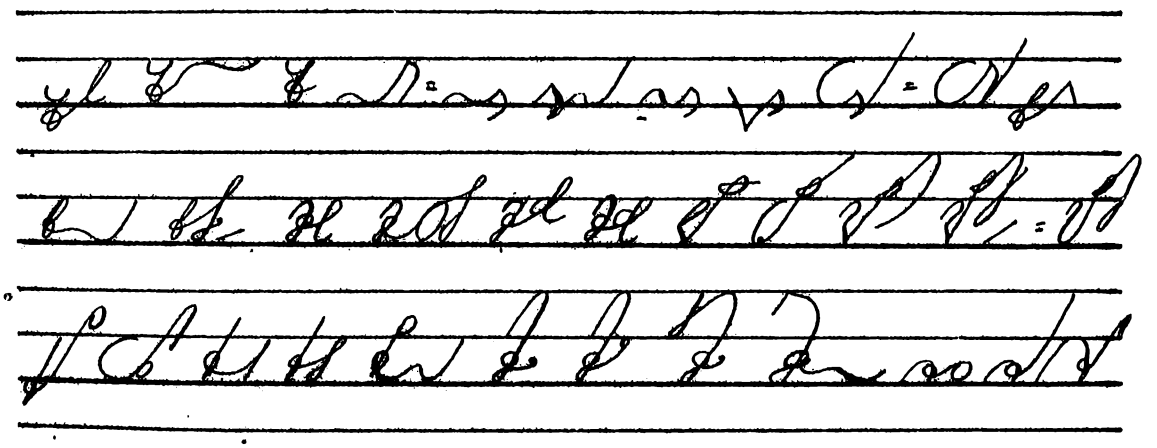

STENOGRAFUJ: kruchy spaw, nadmiernie twardy, wina wytrawne, przedmowa do trzeciego rozdziału. Trudno wydać opinię w tej sprawie. Przedwczoraj trwała jeszcze bitwa. Kto uwierzy tym zestawieniom? Należy stwierdzić fakt niedotrzymania warunku umowy.

Czy pamiętasz, że każdy stenogram należy odczytać? Odczytywanie własnego stenogramu jest sprawdzianem postępów w nauce stenografii!

34 Początki wyrazów W, WY, POŁ /SPOŁ, WSPOŁ/

1. Bardzo często występujące w języku polskim przedrostek i przyimek W/WE/ - pisany w stenografii łącznie - oraz przedrostek WY oznacza się przy pomocy znaków:

W/we/ CZYTAJ:

wy =

STENOGRAFUJ: W nocy była burza i poczyniła wielkie szkody w sadzie i w ogrodzie. W domu i w zagrodzie. W walce o pokój. W kinie i w teatrze. Wysyłam pocztą. Wydatna pomoc, doniosły wynalazek, wygodny fotel, bezludna wyspa, wyłom w murze.

2. W przypadkach przedstawionych przykładowo poniżej stosuje się pisownię rozłączną lub skrzyżowanie.

CZYTAJ:

Sformułuj zasadę tego zapisu.

3. Przedrostek W opuszcza się, gdy poprzedza go inny przedrostek

Porównuj:

CWICZ:

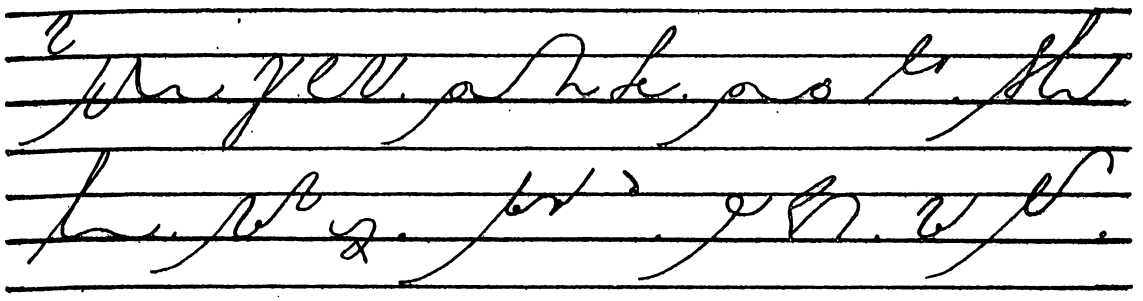

4. Początki POŁ-, SPOŁ-, WSPOŁ- zapisuje się przy pomocy znaku UŁ.

CZYTAJ:

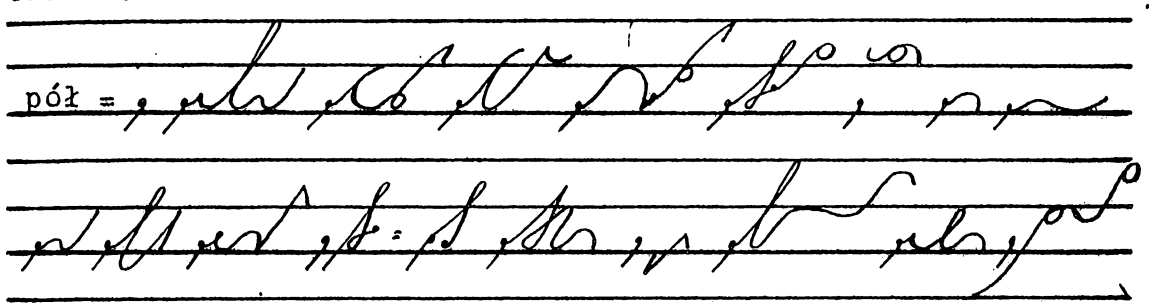

STENOGRAFUJ: spółdzielczy wspólnik współczesny współrzędna współwinny półkole półsen współrodak półszept półsierota pół na pół, wyrwa wybawienie wystawa północ współtwórca, wymienił w przedmowie, wspólnymi siłami, we wspólnym obwodzie, półroczne dziecko, wzorek w kwiaty, w twierdzy szwedzkiej.

5. SKROTY STAŁE:

wreszcie	wtedy	wysoki	wobec	sposób

Utwórz skróty pochodne:
wyraz współpraca wybudować wyróżniona w planie w miejscu, spółka gospodarcza, w czasie pracy, w całym kraju, wobec tego faktu, wtedy gdy będzie można, w wysokich górach.

ĆWICZ:

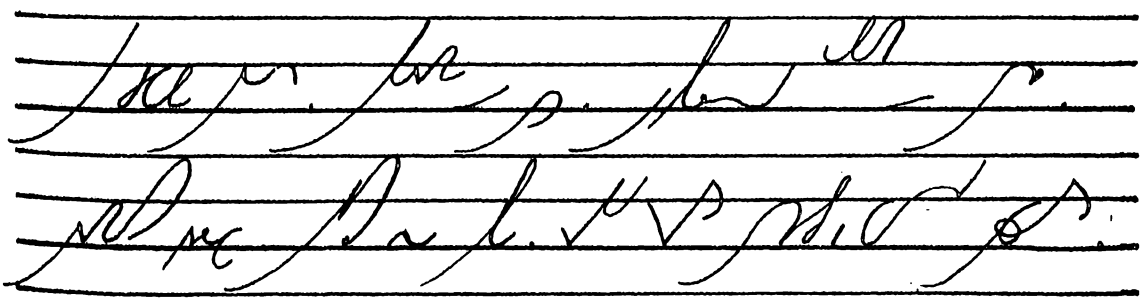

35 Znaki końca wyrazów: -OW, -OWY, -OWNY, -WSZY itp.

1. Dla częstych w języku końców wyrazów /przyrostków i końcówek/ wraz z niektórymi sąsiadującymi głoskami tworzy się specjalne znaki. Znaki te nazywa się znakami końca wyrazu.

Występującą często końcówkę -OW zapisuje się znakiem, kreślonym w charakterystyczny sposób:

-ów

Znak ten wpisuje się w poprzedzające go znaki następująco:

-wów = -ów

-mów -ców

-OW łączy się z pozostałymi znakami

bezpośrednio

-nów -tów

za pomocą łącznika

-gów

CZYTAJ:

2. WYJĄTEK! Podobnym znakiem jak -OW, odpowiednio połączonym z S względnie C oznacza się:

-sław -cław

CZYTAJ zwracając uwagę na -OWKA, -OWNA oraz opuszczanie znaków poprzedzających omawiane końce wyrazów:

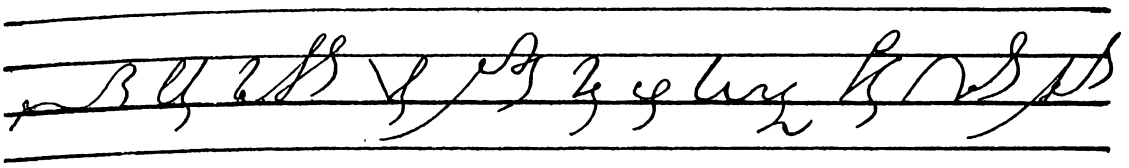

STENOGRAFUJ: owadów domów zysków lasów pieców celów gotów rowów synów półówka lodówka masówka pocztówka ołów murów Stanisław Czesław Wacław Wrocław Włocławek

3. W pozostałych końcach wyrazów opuszcza się niewygodne w kreśleniu W - np.:

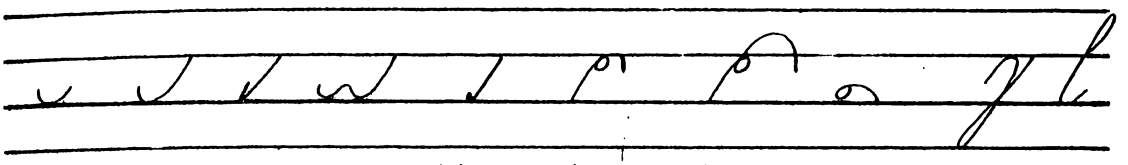

owa owy awy owny liwy wiska wisko wskie wszy wcze
owe owany

Ewentualne wieloznaczności powstałe na skutek opuszczania W w końcach wyrazów łatwo eliminuje się na podstawie kontekstu.

CZYTAJ:

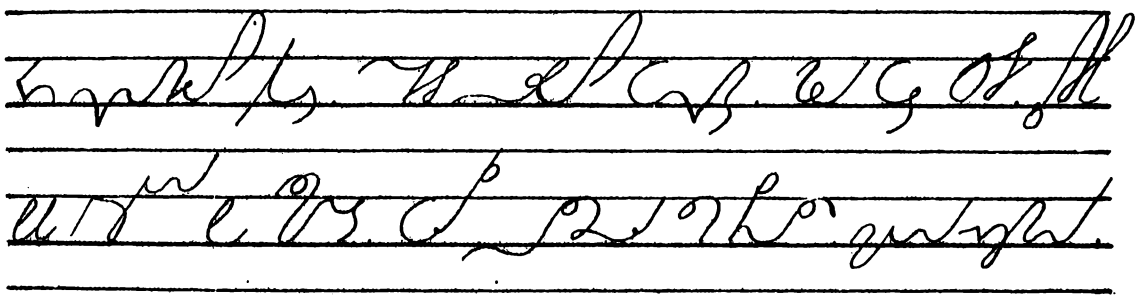

STENOGRAFUJ: wiekowych zabytków, kolorowych owadów, ciekawych tematów, surowych ogórków, domowych wydatków, wzorowe stanowisko pracy, wrzosowisko pełne kwiatów, żartobliwe widowisko.

4. SKRÓTY STAŁE:

wzgląd	również

Utwórz pochodne znanych już skrótów stałych:
może - możliwy, obowiązek - obowiązków, fakt - faktów, praca pracowników, środek - środków.

ĆWICZ:

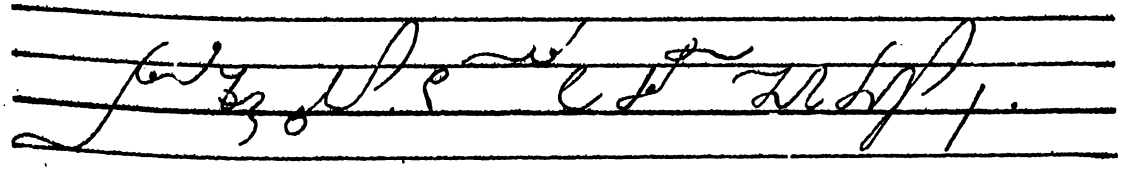

36 Z na początku wyrazu

1. Przedrostek Z- /ZE-/ oraz przyimek Z- /ZE-/ - pisany łącznie z wyrazem następnym - oznacza się dwoma sposobami. Zastosowanie jednego z dwóch sposobów zależy od kształtu następnego znaku.
Sposób pierwszy polega na tym, że Z w niezmienionym kształcie wpisuje się w znak następny, ewentualnie podnosząc go - na odpowiednią wysokość.

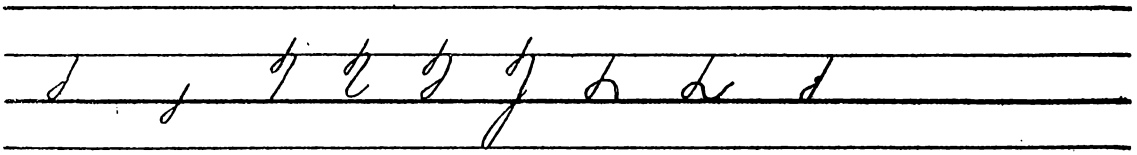

z e- z u- zw zm zg zsz zk zn zl=zł /jak gr. z L/

CZYTAJ:

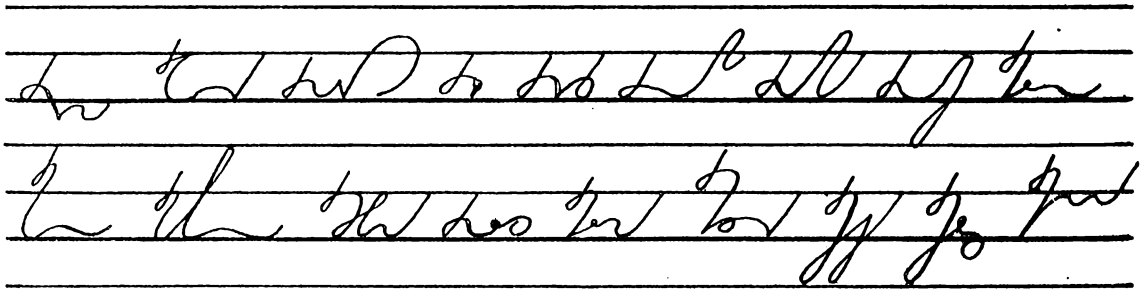

STENOGRAFUJ: z ekranu, z kałuży, z kraju, z nami, znoszą, z nocy, znosi, z wody, zwalczać, z winy, zwieńczony, z wami, zmaganie, zmęczenie, z mpcą, z makiem, z mozołem, zgoda, z gliny, zgraja, z gromady, z szalem, z szafy, z szuflady, zszarzeć, znaczenie, znieczulenie, z wiosną, z wiarą, zginie

2. SKRÓTY STAŁE

zakład	zwłaszcza	Tak zwany /tzw./	ponieważ

CZYTAJ:

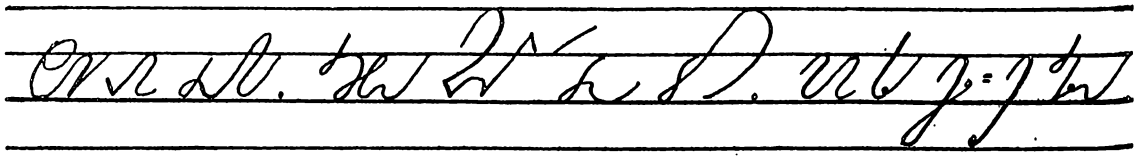

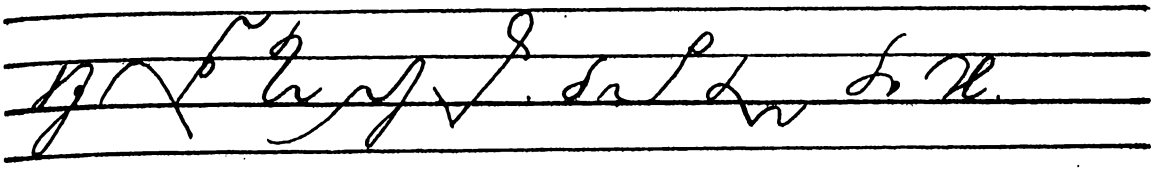

Stenografuj: Co dzień zmienia się wygląd naszych miast i wsi; rosną nowe domy i okazałe budowle. Jak dobrze jest żyć, gdy dookoła panuje zgoda, spokój i atmos/fera/ przyjaźni. Upodobania zmieniają się często, więc zmienia się także moda. Mała figurka ulepiona z gliny. Zgraja psów opadła starego włóczęgę. Nie lubię zgiełku i hałasu. Mój sąsiad znalazł zgubione przeze mnie klucze. Zginęło z kasy 200 zł.

ĆWICZ:

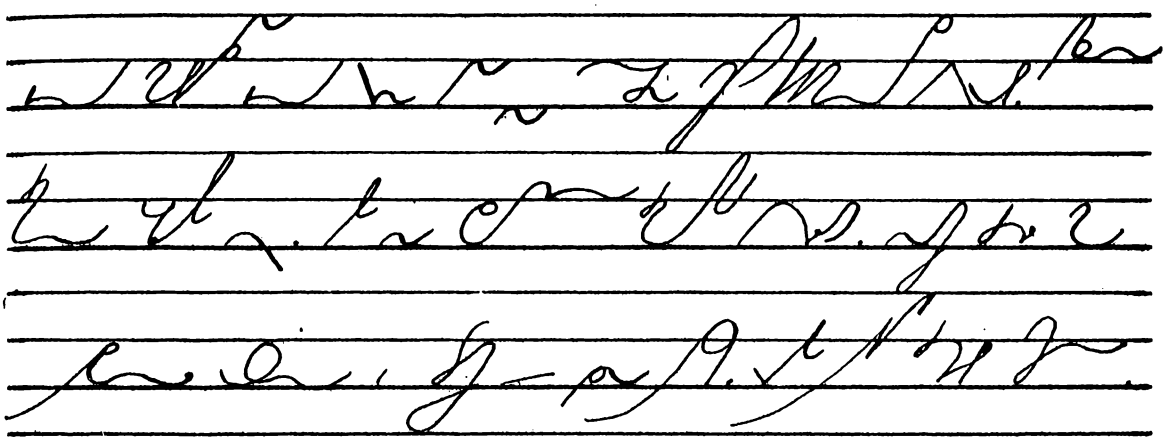

Sporządź stenogram poniższego tekstu. Porównaj swój stenogram z kluczem. Podkreśl popełnione błędy i zastanów się dlaczego je popełniłeś. Powtórz i utrwal zasady, których nie opanowałeś. Stenografuj tekst ponownie.

Piłka małego Janka upadła na dach domu sąsiada. Potem uderzyła o szybę. Rozbiła ją. A szyba była duża i cenna. Była o to naturalnie awantura. Padały różne opinie: dziecko chodzi samopas, gdzie jest opieka domowa? Kto ponosi winę za zachowanie się malca? Tak dalej być nie może. Już mamy tego dosyć. Ten ciągły hałas i ruch męczy nas i nuży. Dlaczego współczesna matka woli iść do roboty niż zajmować się dzieckiem i domem? Zapłakany dzieciak uciekł do ciotki Agaty. Tam zaraz znalazł stary, ale czynny radioaparat. Tak się nim zajął, że uszkodził pokrętła i antenę. By uniknąć nowej kary pobiegł do siostry Julki. Za nim biegła tak dobrze znana mu "melodia": co to za dziecko! Co to za ...

Przeczytaj i rozważ przysłowie malajskie:

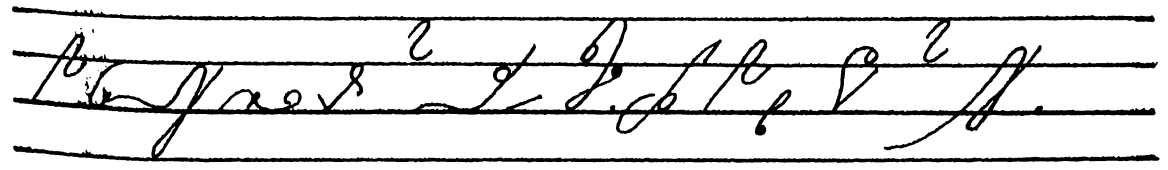

37 Z na początku wyrazu - ciąg dalszy

1. Drugi sposób oznaczania przedrostków i przyimków Z polega na zastąpieniu znaku Z małą, lekko ukośną kreseczką. Sposób ten stosuje się we wszystkich pozostałych przypadkach.

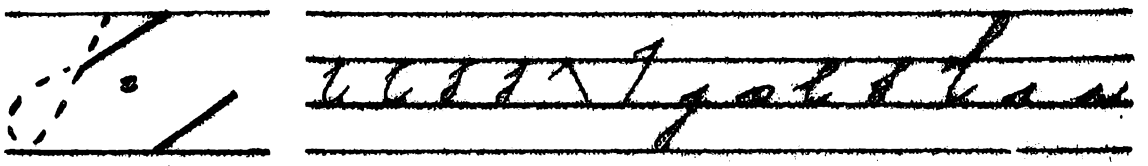

Z/ZE/ zb zp sc zz zrz zt zf zs zd zdz zcz z a- z o- zż

Jak widać tak uproszczony znak Z umieszcza się na takiej wysokości na jakiej rozpoczyna się wyraz.

CZYTAJ:

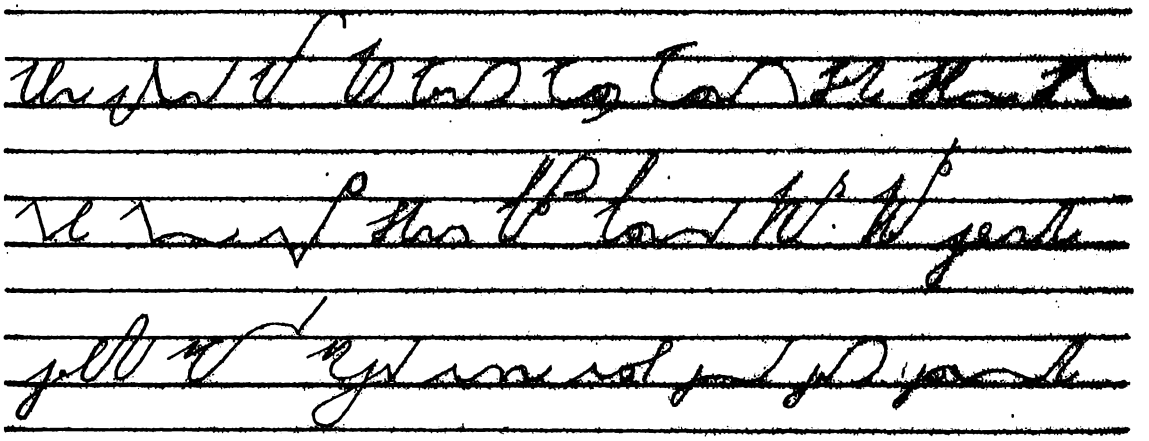

Łączenie poznanego znaku Z ze znakami R i I jest wygodniejsze przy oderwaniu ołówka i skrzyżowaniu tych znaków.

CZYTAJ:

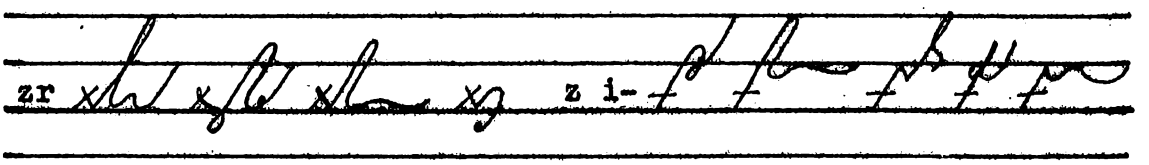

3. Jeśli przedrostek Z - ZE występuje w środku wyrazu /po innym przedrostku, przeczeniu lub przyimku/ wówczas stosuje się znaną już zasadę zapisu takiego Z znakiem S.

CZYTAJ:

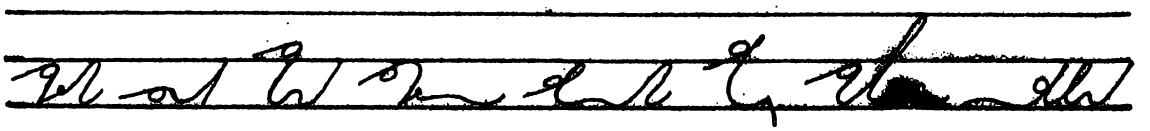

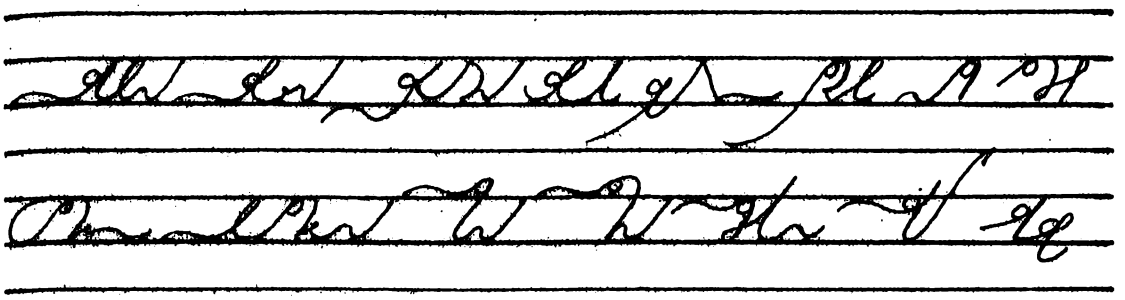

4. WYJĄTEK: Z przed CH=H, KO, PRZE i PRZY także zastępuje się znakiem S.

CZYTAJ:

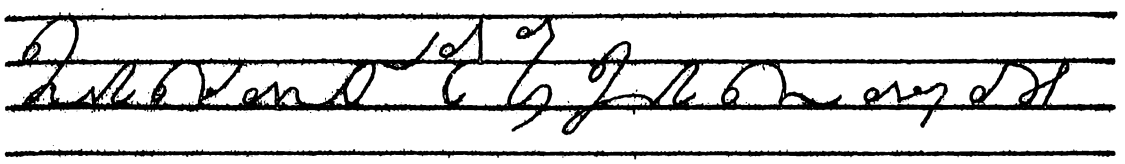

STENOGRAFUJ: zbędny zbierać zbocze zdumienie zdatny zdrowie zezwolenie zrzeszenie zręczny zeznanie zzieleniał, z bliska, z daleka, z dołu, ze sposobu, z zagrody, z czekoladą, z celem, z taktem, z hotelu, z zieleni, z pieca, z sera, z ciemni, z ironią, z przyrodą, z przekory, z pokolenia, z fasady, z Janem, z jesieni, z junakami, z hałasem, niezbędnie, niezdolna, pozbierał, uzbroił, niezgoda, w zgodzie, w zdaniu.

ĆWICZ:

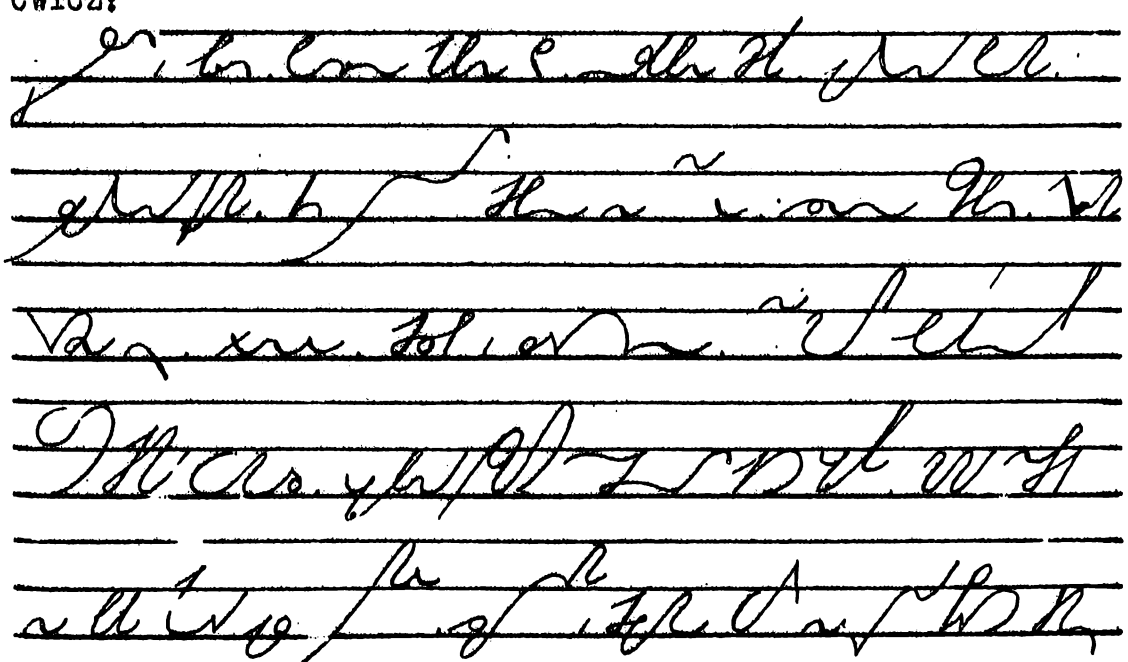

STENOGRAFUJ: Okna z pokoju wychodzą na południe a z kuchni na północ. Ten uzdolniony uczeń niezmiennie osiąga doskonałe wyniki. Ona żyje z dnia na dzień; nie dba ani o to co było, ani o to co będzie jutro. Przekład z języka angielskiego.

38 Znaki początków wyrazu: IN, INTER, JAK NAJ, KON, KONT, KONTRA.

1. Przedrostki IN- i INTER- zapisuje się w skróceniu:

CZYTAJ:

in-

inter- intr-

STENOGRAFUJ: indeks interna indywidualny interwał intryga insygnia władzy, insulina leczy, inwazja insektów.

2. Zaimek i przedrostek JAK NAJ- pisze się jednym znakiem osobno przed znakami obniżonymi i wielkimi; poza tymi przypadkami - łącznie:

CZYTAJ:

naj- ale jak naj-

STENOGRAFUJ: jak najlepiej zbadać rzecz, jak najtaniej kupić, jak najsilniej związać, jak najszerzej rozwinąć, wysłać jak najdalej, Zwróć ten dług jak najprędzej. Kreśl znaki jak najładniej. Wrócę najdalej za dwie godziny.

3. Przedrostki KON-, KONT/KĄT/-, KONTRA- /KONTRO-/ - wraz z towarzyszącymi głoskami - pisze się w skrócie za pomocą znaków:

kon- kont- = kąt- kontra- kontro-

CZYTAJ:

Zwróć uwagę jak zapisano KONC-!

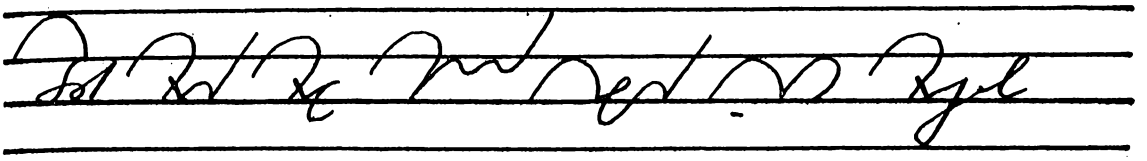

STENOGRAFUJ: koncesja na sprzedaż lodów, koncert kameralny, konsulat ZSRR, kraj pełen kontrastów, kontrola kont bankowych, kondukt żałobny, koneser win, konfiskata kontrabandy, konkurs na plakat.

CZYTAJ:

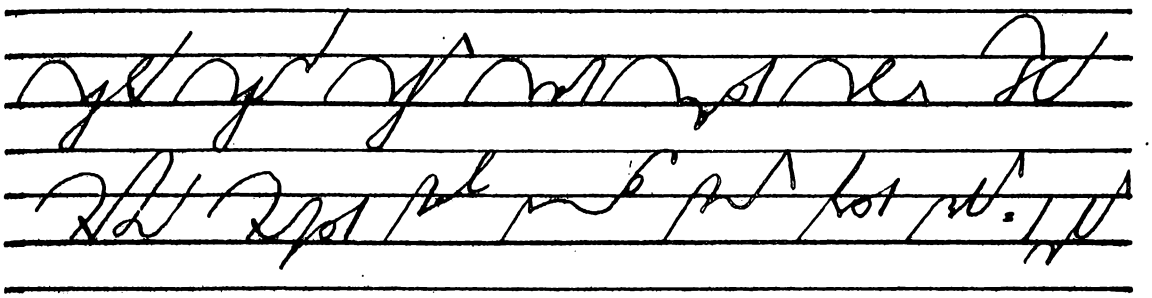

4. SKRÓTY STAŁE:

oczywiście	rzeczywiście	nareszcie	mianowicie

konto

ĆWICZ:

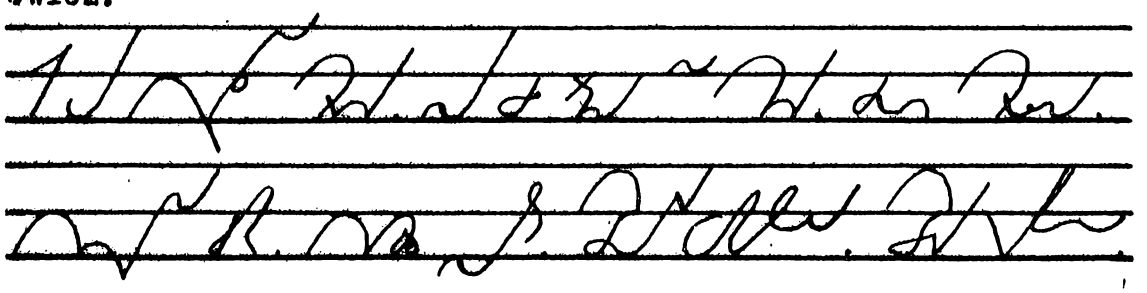

Utwórz skróty pochodne: kontrplan jak najbardziej jak najsprawniej jak najdłużej

CZYTAJ, potem stenografuj z pamięci:

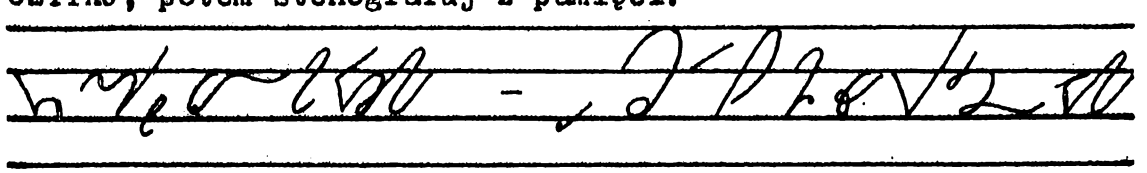

Sentencja mongolska

39 Znaki początków wyrazu: ANTY, ARCY=ARCHI, SUB, TRANS, DEF = DYF.

1. CZYTAJ:

a- = anty-

ar- = arcy-
archi-
itp.

su- = sub-

tr- = trans-

d+f = def-
dyf-

STENOGRAFUJ: antybiotyk antybodziec antykwa antypasat antyteza antyreligijny antypatia antypody, antykwariat naukowy antynomia pewników, akt antypokojowy, antytalent do rysunków, architekt miejski, arcymistrz skoków spadochronowych, substrakt kawy zbożowej, subskrybent roczników, transfuzja krwi, dziewczyna o subtelnej urodzie, niewygodny sublokator, bogate zbiory archiwalne, defekt motoru, transmisja z zawodów pływac/kich/, wysoka kara dla defraudanta. Ten list jest antydatowany. Dyfteryt jest groźną chorobą.

Kreśl znaki starannie!

2. ZESTAWIENIE poznanych początków wyrazów:

anty- arcy- archi- auto- def- dyf- eks- egz- in- inter- jak naj- kon- kont-

kontra- pół- spół- współ- prze- przeciw przed przy- roz- sub- trans-

w- we- wy- z- ze- i z ze

CZYTAJ:

3. SKRÓTY STAŁE:

też	że	transport

Zapamiętaj zwroty:

w związku z tym wydaje się, że

40

Ćwiczenia.

1. Sprawdź swoje dalsze postępy w nauce stenografii. Wykonaj ćwiczenie według wzoru zawartego w rozdziale 4, str. 10, odsłaniając kolejne pytania:

Które znaki początku wyrazu są tylko znakami głosek lub prostym połączeniem znaków głosek?	
Wypisz początki wyrazu, które mają specjalne znaki	anty, arcy, auto, in, inter, jak naj, kon, pół, roz, sub, trans, z
Które z następujących wyrazów są błędnie zapisane? internat przymus jak najdalej najlepiej egzamin architekt antypatia, transmisja 1 2 3 4 5 6 7 8	eks, kont, kontra, przeciw, przed, w, wy, z, prze, przy
Które końce wyrazów zapisuje się znakami:	3, 6, 7, 8
Wypisz skróty stałe zapisane przy użyciu znaków początku wyrazu W i WY	ów, wów, sów, sław, cław
Które z następujących wyrazów są błędnie zapisane: stanowisko, przygodowy królewicz zdradliwych polubowny wyjąwszy 1 2 3 4 5 6	wreszcie, wtedy wysoki, wobec
	2, 4, 5

2. CZYTAJ:

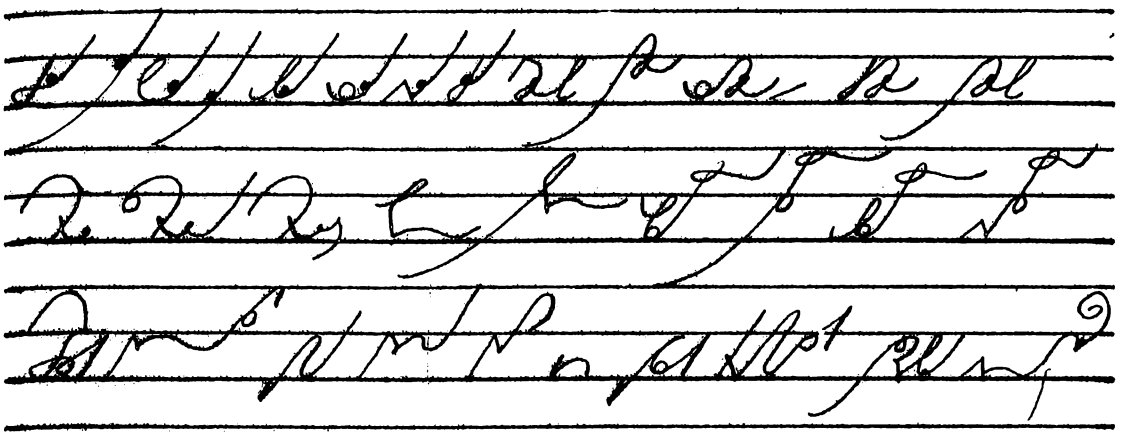

STENOGRAFUJ: grupa wspólników, zdarzenie losowe, brak konkretnych postulatów, ryzykowne przedsięwzięcie, kontratak przeciwników, przedwczesna oferta, współtwórca arcydzieła, mały kontrast. Polaków łączy wspólna ziemia i wspólny język. Przed osądzeniem zbadaj rzecz jak najsumienniej.

3. STENOGRAFUJ wielokrotnie skróty stałe za pomocą tabelki, jak w rozdziale 23, str. 50:

przedsiębiorstwo	mianowicie	zwłaszcza	pewien
wtedy	warunek	wobec	obowiązek
prawo	rzeczywiście	też	powinien
oczywiście	towar	bowiem	zakład
nareszcie	środek	wreszcie	bardzo
wzgląd	przecież	według	wysoki
telewizja	okres	duży	towarzysz
powód	forma	zakres	problem

Nowoczesne pióro do stenografowania marki GEHA

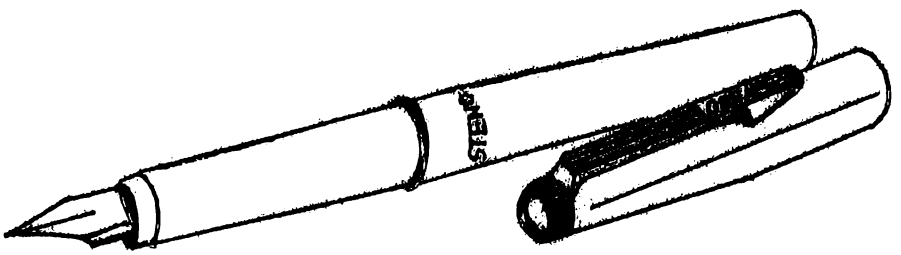

41 Znaki grup i sylab z P

1. Znaki grup i sylab zakończonych spółgłoską P tworzy się wpisując znak P w przedłużeniu na pole dolne:

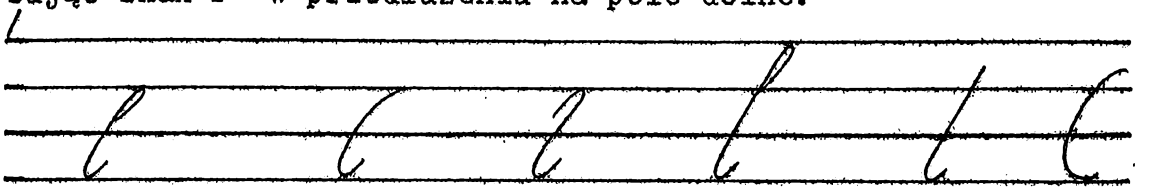

dp=dep mp czep tep top
dop pep
dyp pop

Samogłoski oznacza się, tak jak po innych znakach grup, zgodnie z poznanymi zasadami.

CZYTAJ, zwróć uwagę, że po znakach przedłużonych na pole dolne znaki małe i średnie można pozostawić na linii dolnej:

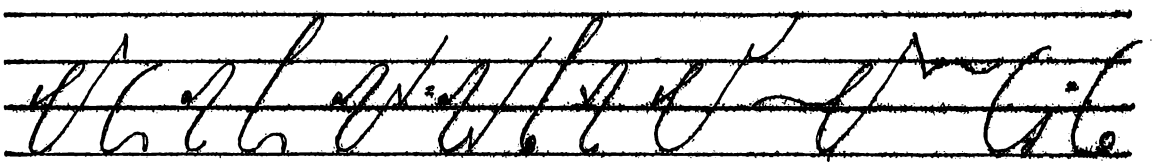

2. P łączy się także ze znanymi już znakami początków wyrazów:

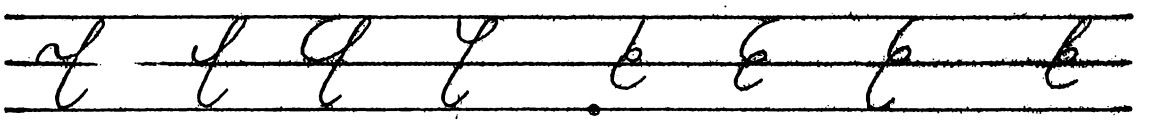

nadp- odp- podp- przedp- bezp- posp- pospie- desp-
dysp-

CZYTAJ:

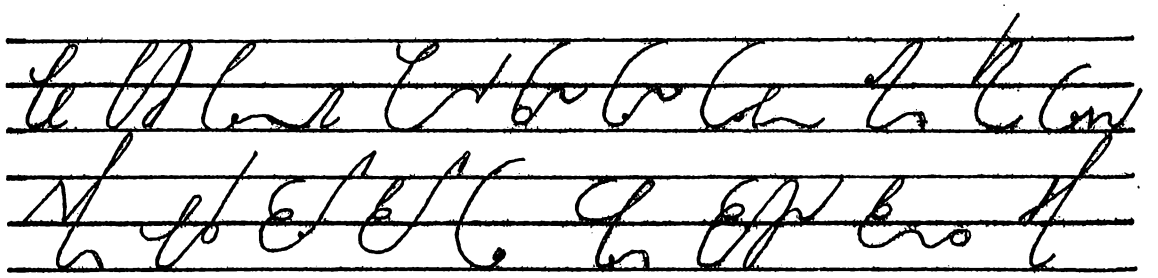

STENOGRAFUJ: deptak adept depozyt pop popchnąć popędzać rampy stempel pompa zaczepny czapnik topnieje ponadplanowy

3. W sylabach z P nie oznacza się zmiękczeń:

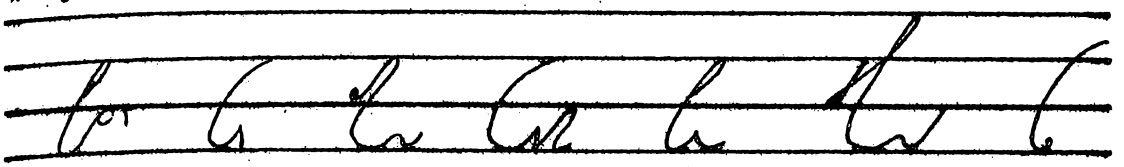

dopisek papier lampion popieram dopiero zaczepiony topiel

4. W podobny sposób tworzy się znaki sylab z PL, PR, PW itp.

CZYTAJ:

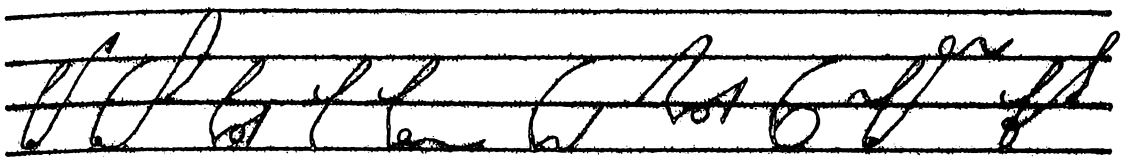

STENOGRAFUJ: dopływ dyplomata poplątany popis popielica kampania czepiec topór topielec odpis przedpole bezpański bezpiecznik pospolitego dysponent popiersie poprawny doprowadzony doprawdy impreza odpowiedział

ĆWICZ:

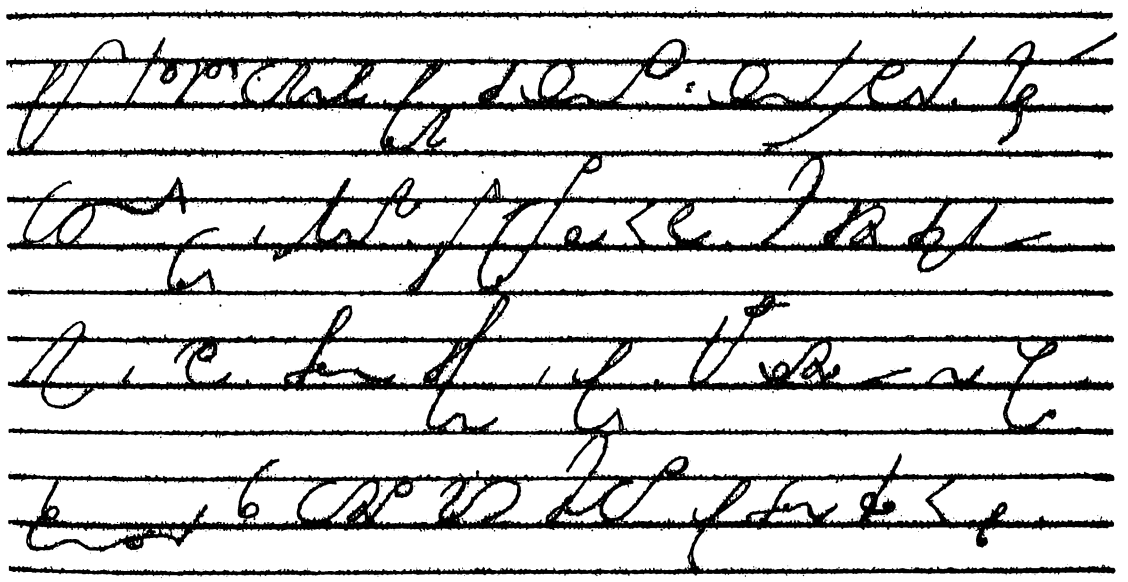

CZYTAJ:

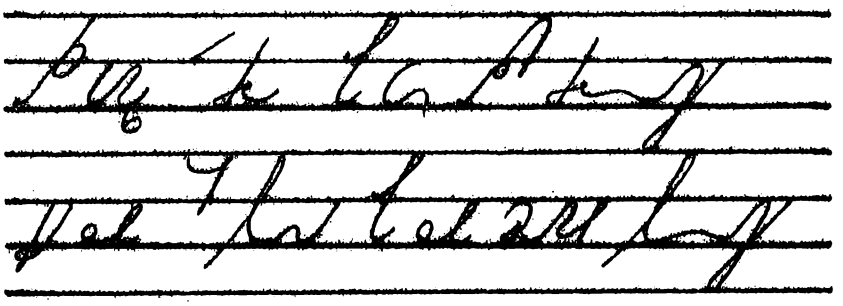

Tak uczą na wyspie Batak!

42

Znaki grup i sylab z M, T, SZ.
Znak końca wyrazu -ĄC = -JĄC.

1. Dalszym uproszczeniem zapisu są połączenia KO z M, CH z M, CH z T:

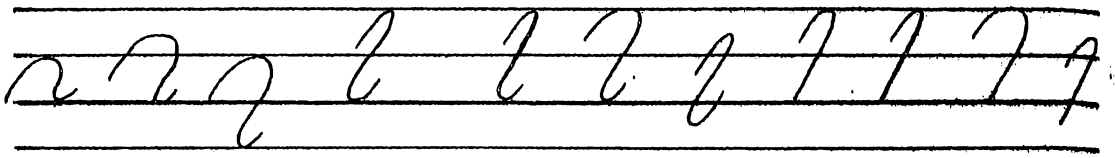

kom komie komp chem/i/ chum chom chum chet chat chot chut

CZYTAJ:

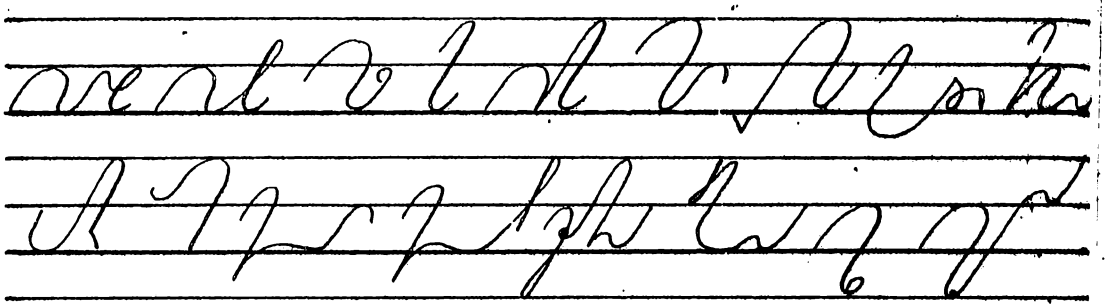

2. W podobny sposób tworzy się znaki grup i sylab z SZ:

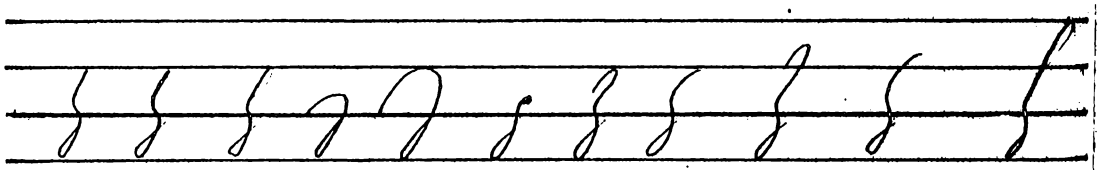

bsz basz dsz ksz kosz lsz msz psz miesz piesz czasz

oraz dalsze sylaby z SZ, które oszukaj w ćwiczeniu poniżej i wpisz do zeszytu:

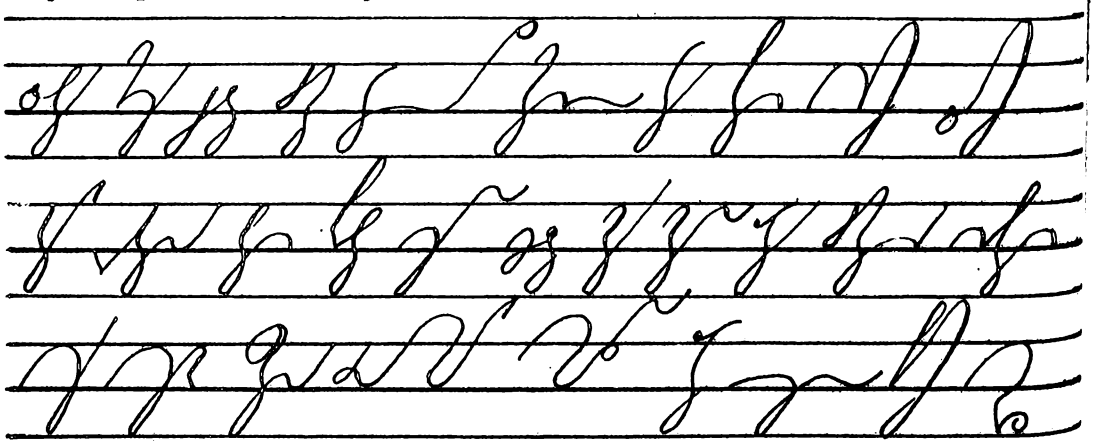

STENOGRAFUJ: Siedziba komendy hufca. W skła/d/ komis/ji/ weszło 5 os/ób/. Mały Jurek jest zuchem a jego brat już dru/hem/. Ochotnicza słu/żba/ wojsko/wa/. Chemia żywi, leczy, ubiera. Ciężka i mozolna jest praca hutnika. Szlache-

tny chętnie przebacza. Co może być słodsze od miodu? Źle jest, gdy koszta są większe niż korzyści. Sprzedaż zamszowych kurtek i marynarek. Czardasz to taniec węgierski. Nie wszystkich śmieszy rubaszny sposób bycia.

3. Końcówkę imiesłowu czynnego -ąc, -jąc oznacza się położonym znakiem J4, umieszczonym na polu górnym:

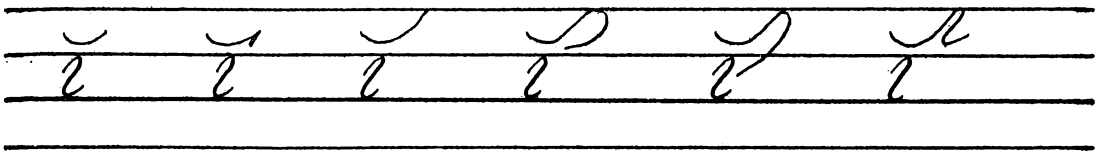

mając mająca mający mającego mających mającym itd.

CZYTAJ:

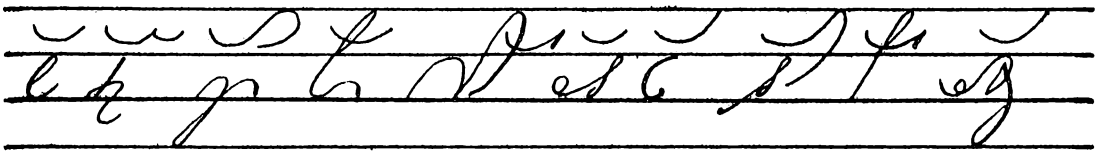

ĆWICZ:

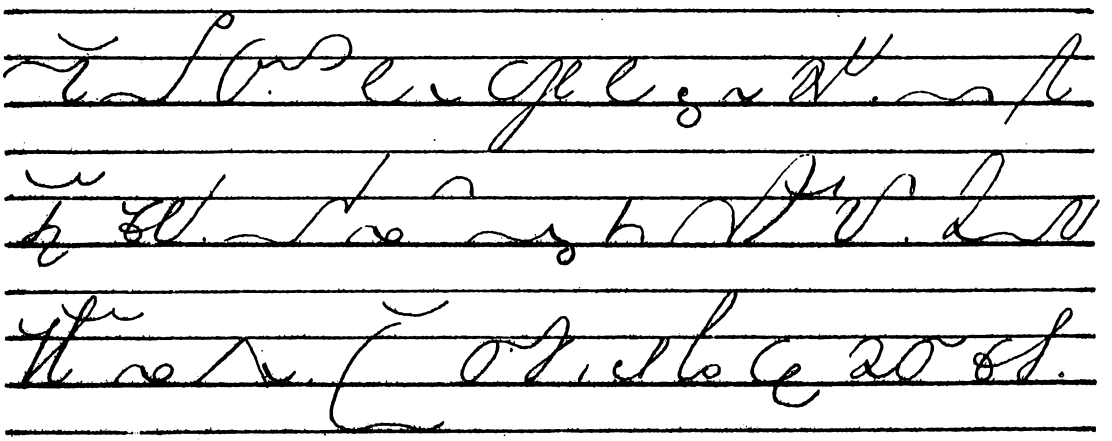

STENOGRAFUJ:

Minęło już lato. A szkoda. Poszarzało niebo. Za oknami coraz bledszy blask słońca, lub słota. Ziemia już nie rodzi. Czeka na zimowy sen. Zimny wiatr szumi i płacze między konarami drzew. Ten jesienny wiatr jednym dokucza, innych skłania do zadumy, innym porusza żagle, unosi latawce, lub pomaga szybować długo i daleko. A nas ciągnie tam, gdzie pod nogami szelest opadłych liści, gdzie złoto i czerwono mienią się szaty jesieni, gdzie piękno pokonało zadumę i smutek.

Tekst liczy 140 zgłosek /po 10 w każdym wierszu/. Po bezbłędnym przestenografowaniu ćwicz zwiększając szybkość.

43

Znak końca wyrazu: OŚĆ

1. Charakterystyczny koniec wyrazu -OŚĆ zapisuje się znakiem zbliżonym kształtem do OŚ i wpisywanym w poprzednią spółgłoskę:

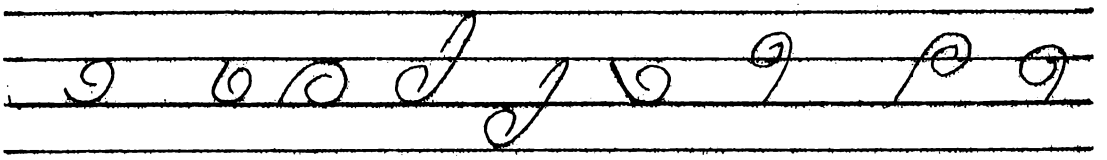

-ość bość kość chość szość żość tość tkość iwość
-owość gość tność
towność

CZYTAJ:

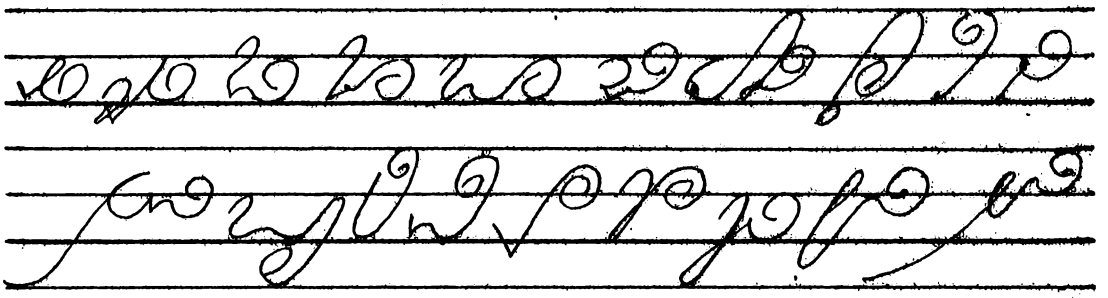

2. Pojedyncze znaki poprzedzające -OŚĆ opuszcza się, gdy nie utrudnia to czytelności.

CZYTAJ:

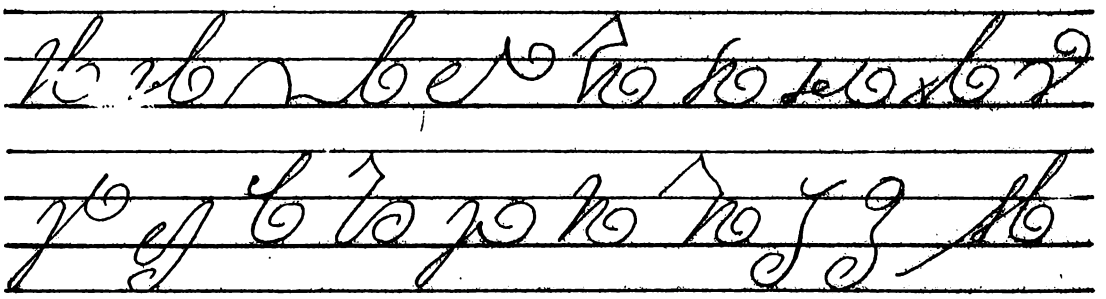

STENOGRAFUJ: nagroda za waleczność, nawiązana łączność międzyplanetarna, niedozwolona szybkość, przebiegłość lisa, dążność do celu, długość i szerokość, przytomność umysłu.

3. SKROTY STAŁE:

całość	działalność	wolność	naród	komitet

STENOGRAFUJ: Rozwaga, rzutkość i szybkość decydowania są cennymi cechami zarządzających. Rentowność przedsiębiorstwa jest wynikiem prawidłowych założeń i dobrej pracy całego zespołu.

4. Zwróć uwagę, jak należy łączyć znak OŚĆ ze znakami po nim następującymi:

CZYTAJ:

-ości

-ością

-ościom

-ościami

-ościach

STENOGRAFUJ /skróty pochodne/: ludność długość całości możliwość miejscowość możność narodowość przedsiębiorczość ważność rzeczywistość pracowitość własność osobowość pewność obowiązkowość wysokość względność.

STENOGRAFUJ: Duszności są objawem wielu chorób: płuc, serca i in. Lata świetlne to wielkości trudne do wyobrażenia. Wolność jest najwyższym dobrem narodu. Piękność nie zawsze idzie w parze z dobrocią. Giętkość i elastyczność ma poważny wpływ na wartość wielu materiałów. Słowa: rzewność i żarliwość, są rzadkością w potocznym języku polskim.

ĆWICZ:

44 Znaki końców wyrazów: KOLWIEK, NIENIE, TWO.

1. Charakterystyczne końce wyrazów - KOLWIEK,-NIENIE i -TWO /także-CTWO,-DZTWO i-STWO/ zapisuje się następującymi znakami:

	CZYTAJ:
-kolwiek	
-nienie	
-two,-ctwo -dztwo,-stwo	

Zwróć uwagę na:

- wpisanie L w KO w znaku KOLWIEK,
- długość znaku NIENIE, dwukrotnie dłuższego od NIE,
- podobieństwo TWO do WO po T pisanym w górę.

STENOGRAFUJ: cokolwiek się zdarzy, gdziekolwiek będę, kiedykolwiek mnie odwiedzisz, jakkolwiek biedny, ale hojny, kiedykolwiek będziesz, czymkolwiek się posłużysz, którykolwiek z was, niskie ciśnienie, skinienie ręką, opóźnienie pociągu, wyjaśnia zagadnienie, nawodnienie terenów rolnych, dla przypomnienia, miłe sąsiedztwo, dowództwo oddziałów frontowych. Slepota to kalectwo. Zdrowie to największe bogactwo.

ĆWICZ:

2. SKRÓTY STAŁE

		woje-	społe-
komisja	państwo	województwo	czny

CZYTAJ skróty pochodne:

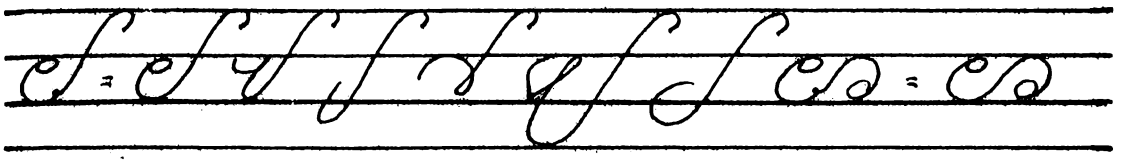

CZYTAJ:

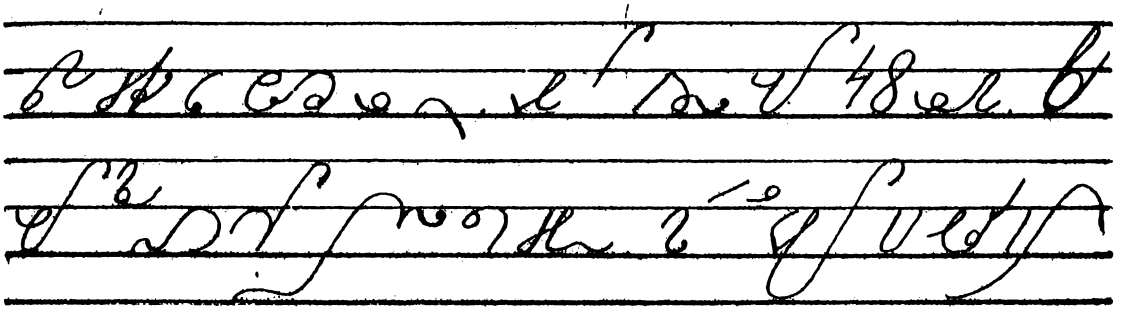

3. STENOGRAFUJ tekst zamieszczony obok starannie, bez pośpiechu.
Zwracaj uwagę na grupy głosek oraz zastosowanie znaku S kreślonego w lewo zamiast Z, tam gdzie to jest wygodne.
Porównaj swój stenogram z kluczem i przećwicz wyrazy, w których popełniłeś błędy. Na koniec sprawdź swoją szybkość w stenografowaniu tekstu tego ćwiczenia.
Każdy wiersz tekstu zawiera 10 sylab /zgłosek/, całość - 180.

Choć to już niemodny pojazd, Staszek kupił sobie skuter. Dotychczas w wolnych chwilach snuł się "piechotą" po alejach parku i ulicach, maszerował w góry, spacerował po lasach. Teraz ten miły chłopiec szybko mknie po drogach i bezdrożach na starym, ale świeżo kupionym, skuterze. Był już w Rabce i na Stożku. Widział stuletnie dęby, stare sioła i nowe osiedla. Ile uroku! Jaki "smak" ma ta swoboda! Ten nie skrępowany pęd w nieznane! A przed nim jeszcze nasza coraz piękniejsza Stolica i liczne przepiękne zakątki kraju i świata. Czy tylko na te podróże wystarczy Staszkowi stary, spracowany skuter?

45

Znaki końców wyrazów: GRAF, IZM, USZ itp.
Znak sylab TEF=TOF=TYF=TRAF

1. Zakończenia wielu wyrazów zapożyczonych z języków obcych posiadają swoje własne znaki. To samo dotyczy sylab TEF, TOF, TYF i TRAF pisanych jednym znakiem.

CZYTAJ:

-graf

-grafia

-grafii

-graficzny

-izm,-yzm

-tyzm,-cyzm

-ista

-istyczny

-um,-eum,-ium
-rium

-usz,-eusz,
-riusz

-tef=tof=
=tyf=traf

CZYTAJ:

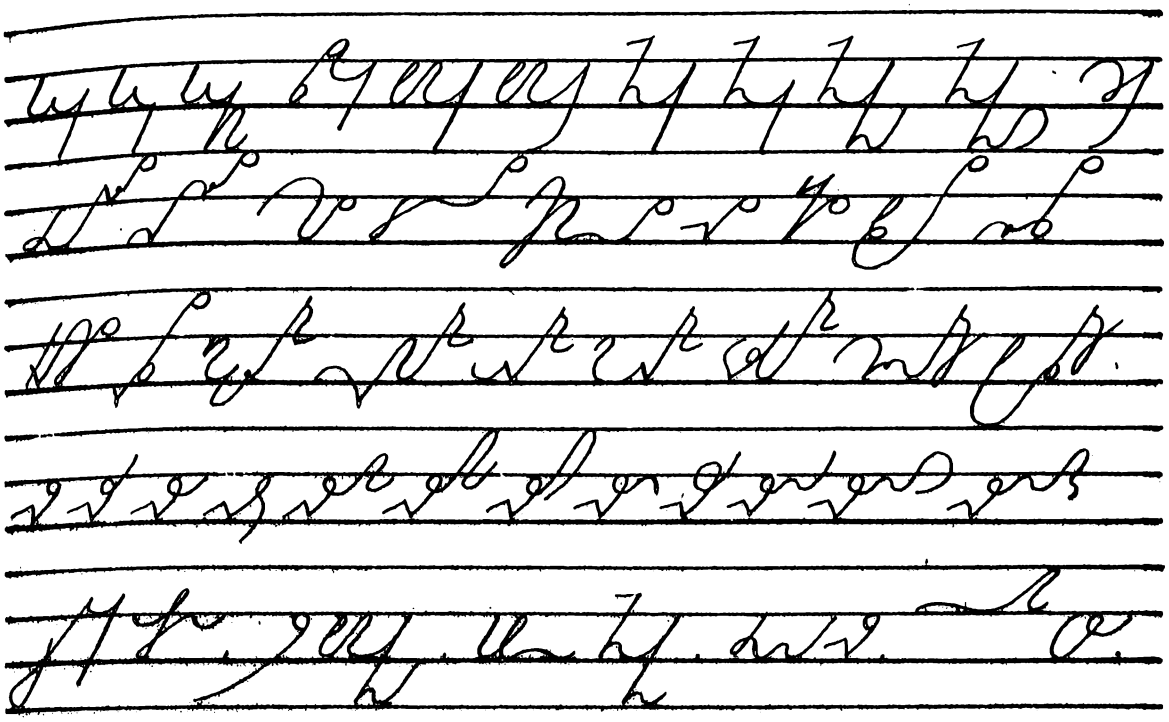

STENOGRAFUJ: Marek zbiera autografy. Chętnie czytam biografie sławnych ludzi. Uczę się biegle stenografować. Przed nami niż demograficzny, czy nie zabraknie rąk do pracy? Teflon jest tworzywem, którym powleka się także naczynia kuchenne. Mój kolega jest mądry i rozważny; jego sądy są zawsze trafne i nie budzą wątpliwości. Starszy brat kończy konserwatorium, a młodszy jest już od dwóch lat notariuszem. Reumatyzm jest chorobą nieuleczalną. Magnetofon wypiera adaptery. Kartograf sporządza mapy. Słownik ortograficzny jest nieodzowny piszącemu.

ĆWICZ:

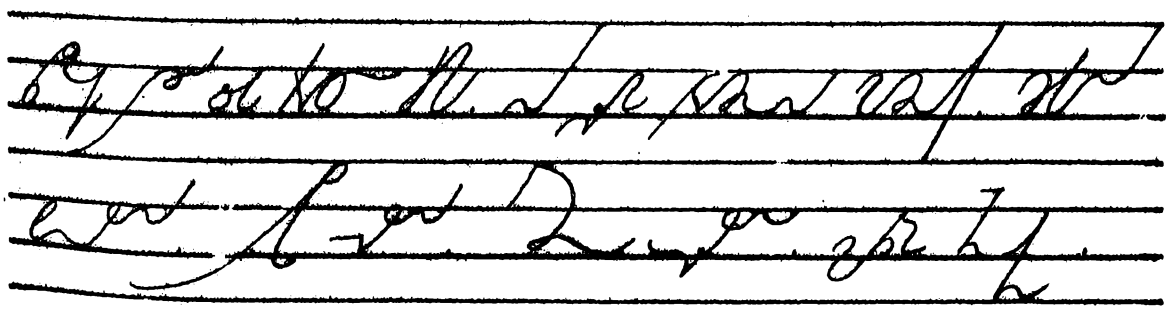

STENOGRAFUJ: przysłowie mandżurskie:

Dobre słowo zawiera ciepło wystarczające na trzy zimy; złe słowo może dotknąć jak sześć miesięcy mrozu.

46 Grupy SZCZ, KP, TYCH, TECHN

1. Znak grupy SZCZ tworzy się z połączenia części znaku SZ i CZ

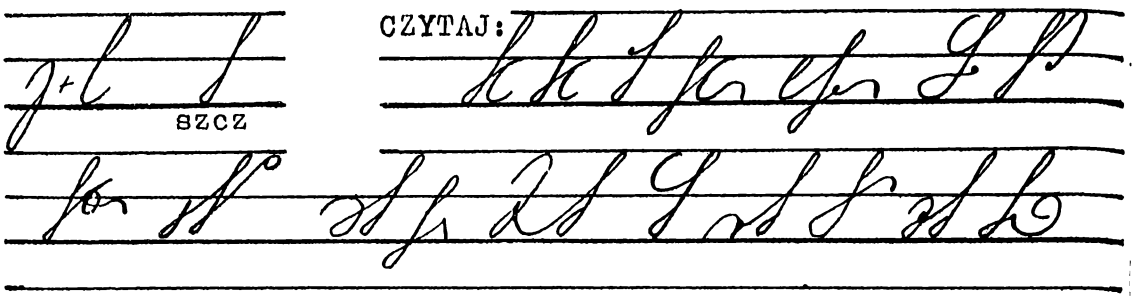

Tak stenografuj:

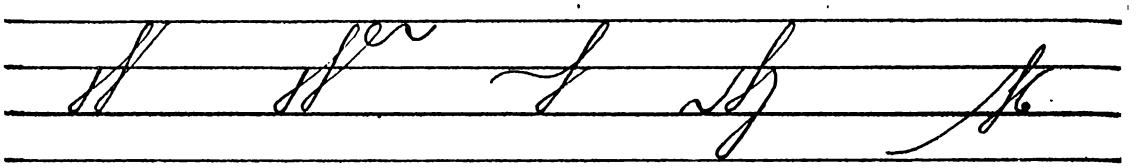

zaszczyt zaszczycona niszczy najszczersza wyszczupla

STENOGRAFUJ: szczera rada, smolna szczapa, szczotka do włosów, wesoły jak szczygieł, ulewny deszcz, ważny szczegół, zwinna jaszczurka, zaszczytna misja, szczepienie ospy, najszczersze życzenia, szczęk broni, szczypta soli.

2. Podobnie jak znaki małe na początku wyrazu, podnosi się przed P znaki K, KO itp.:

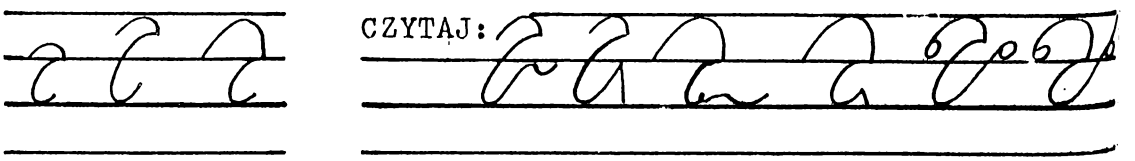

kp kp/i/ kop

STENOGRAFUJ: kopiejka koperek, Mikołaj Kopernik, na jedno kopyto, zalakowana koperta, remont kapitalny. Trzeba napisać list w 3 kopiach. To nie są kpiny -oto są pytania. Kopalnia węgla kamiennego pracuje na 3 zmiany.

3. Znaki sylab i końców wyrazów TYCH=TACH i TECHN pisze się następująco:

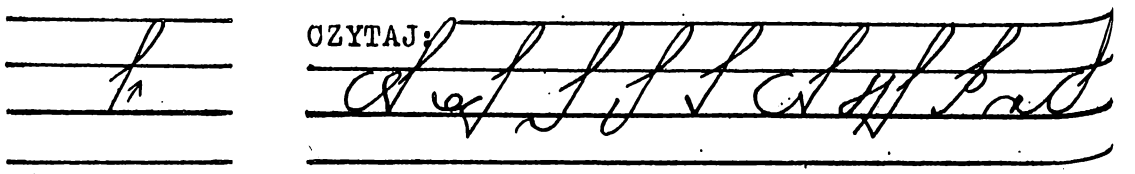

-tych, -tach

techn	CZYTAJ:	

4. SKRÓTY STAŁE:

natychmiast	chce	obecnie

STENOGRAFUJ: Chętnie je/ż/dżę na nartach. Spłacę dług w ratach po 2 tys. zł. W portach trwają prace budowlane i remontowe. W nutach tej piosenki brzmi smutek i niepokój. Kto chce, ten może! Obecny stan rzeczy. Wracaj natychmiast do domu! Technologia obróbki drewna. Nie ma szczupaków ani leszczy w zatrutych wodach.

ĆWICZ:

47

Cwiczenia.

1. Ułóż możliwie najwięcej wyrazów wybierając dla każdego z nich po jednej cząstce z każdego koła

Ułożone wyrazy stenografuj, np.:

roz-staw/ie/-nie u-pe/w/-ni/e/-ać itd.

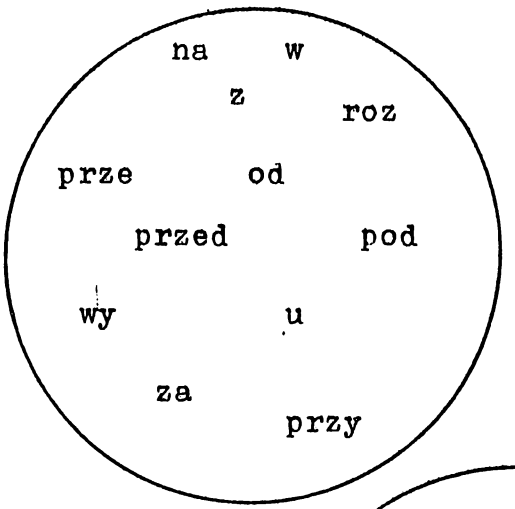

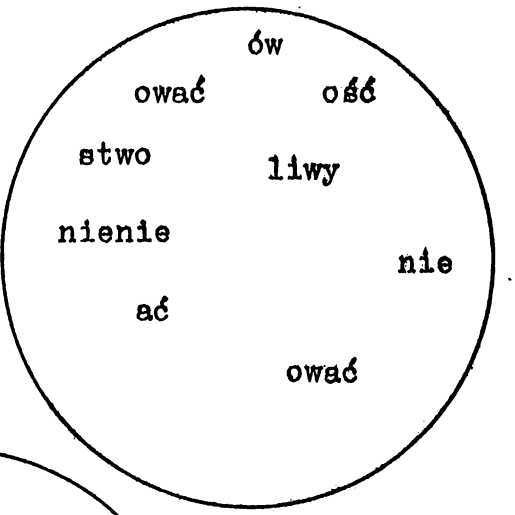

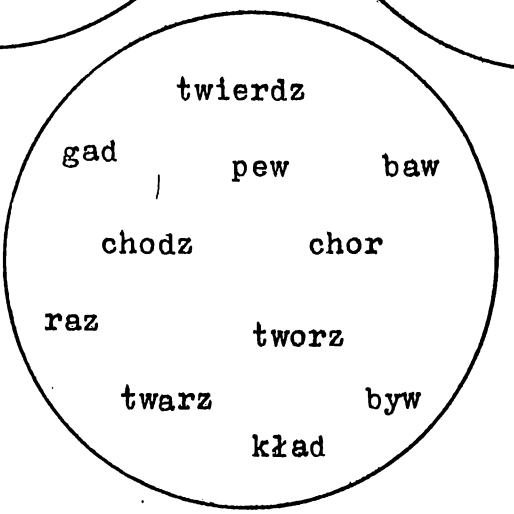

2. Z podanych niżej znaków ułóż nazwy 3 miast wojewódzkich, wykorzystując niektóre znaki dwukrotnie. Napisz te nazwy stenograficznie.

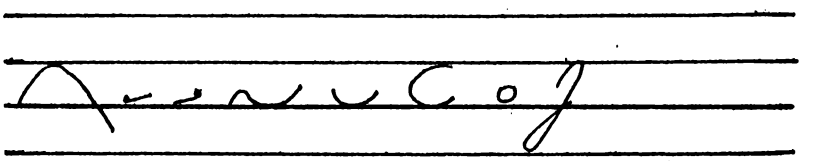

3. STENOGRAFUJ:

Przedsiębiorstwo komunalne, zaszczycać obecnością, kopalnia odkrywkowa, przedawnienie powództwa, skrót telegraficzny, dysputa naukowa, doskonalenie działalności społecznej, dyskusja dotycząca bezpieczeństwa europejskiego. Radny zaproponował przyjęcie kompleksowego planu przyspieszenia budownictwa mieszkaniowego. Delegat rządu wyraził pragnienie zapoznania się ze sprawą przyszłości województwa. Przeżycia młodości odpływają w przeszłość bezpowrotnie.

ĆWICZ:

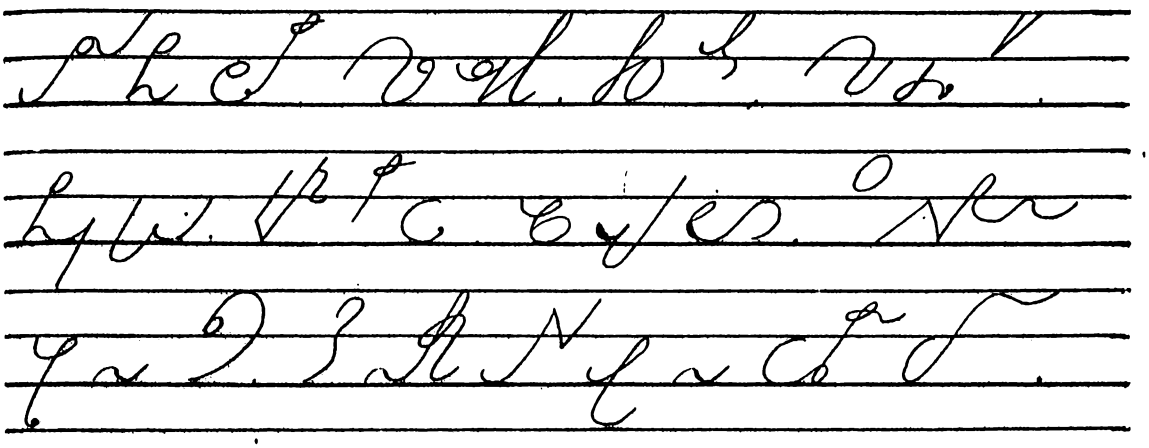

4. W stenogramie popularnego wiersza, wpisywanego często do pamiętników, część znaków odwrócona jest do góry nogami. Mimo to spróbuj go odczytać:

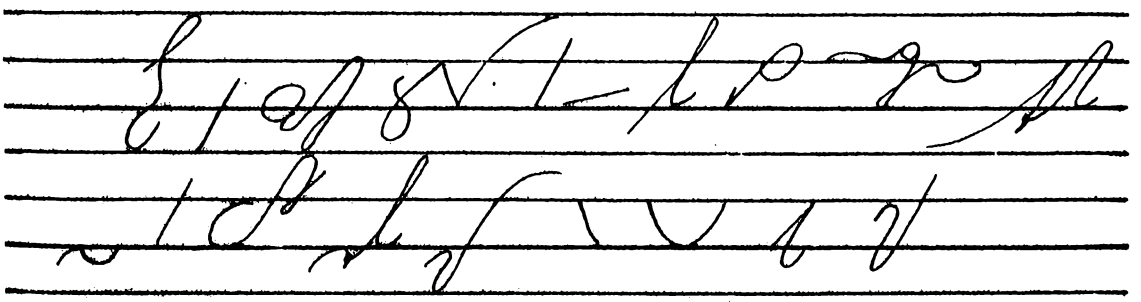

Dyplom zawodowego stenografa biurowego można otrzymać po opanowaniu stenografowania z szybkością 150 zgłosek/min. Istnieją jeszcze trzy stopnie zawodowe:

- stenograf protokolant 175 zgł./min.
- stenograf konferencyjny 225 zgł./min.
- stenograf parlamentarny 300 zgł./min.

300 zgłosek odpowiada około 130 wyrazom. Zatem stenograf parlamentarny notuje więcej niż dwa wyrazy na sekundę.

Stenograficzne rekordy przekraczają 500 zgłosek na minutę.

48 Znaki końca wyrazów SKI, SMY, SCIE

1. Znak końca wyrazu -SKI kreśli się w znany już sposób, jednak stosuje się go tylko wtedy, gdy nie wynika z kontekstu. Najczęściej można pominąć w tym znaku KI.

CZYTAJ:

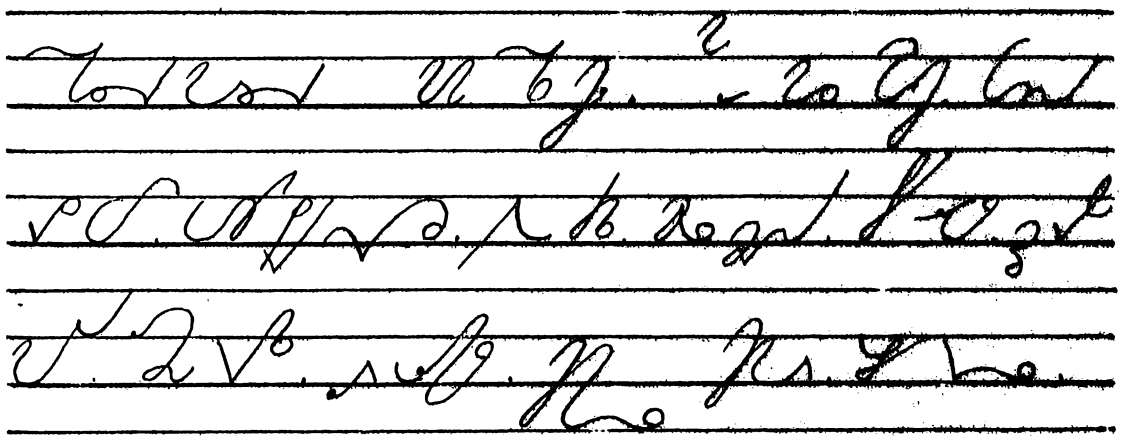

W znakach: SKIEGO, SKIEMU, SKICH itp. pomija się KIE.

CZYTAJ:

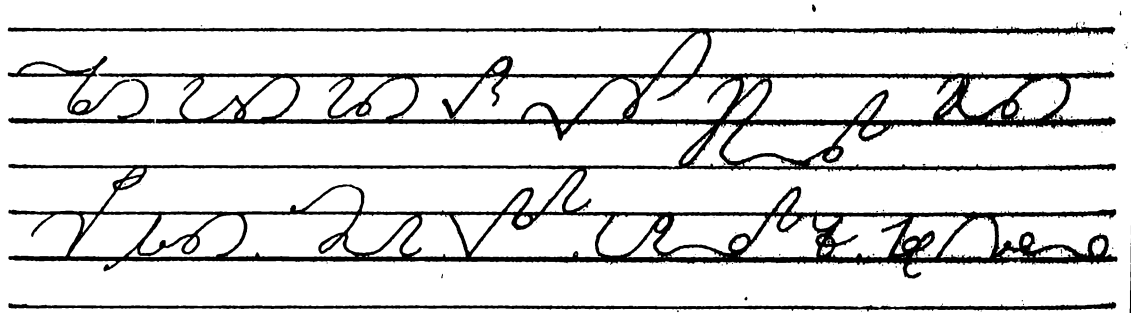

Pomija się również W poprzedzające SKI.

CZYTAJ:

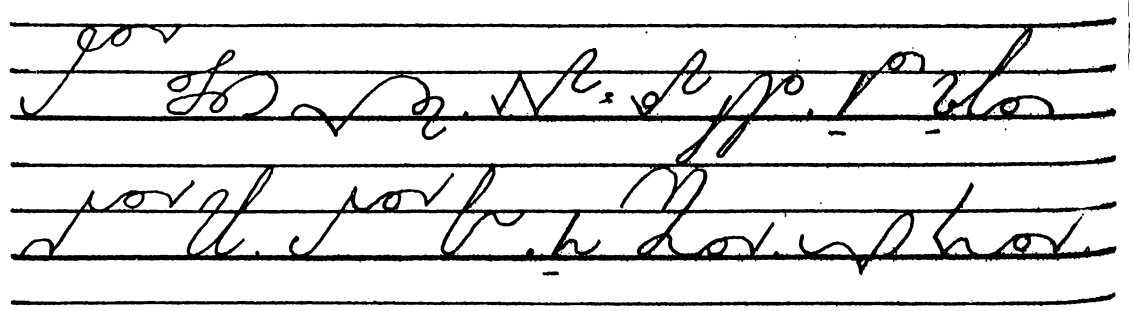

STENOGRAFUJ: szelmowski uśmiech, język czeski, bezpańskich psów, mieszczański obyczaj, usługi szewskie, orzeł piastowski, przywiązania synowskiego, miejskich parków, rasistow-

skim zwyczajem, Stanisław Poniatowski, w miejskim parku, zespół sędziowski, na alpejskich szczytach.

Podobnie stenografuje się: -CKI, -CKIEGO, -CKIEMU itd.

CZYTAJ:

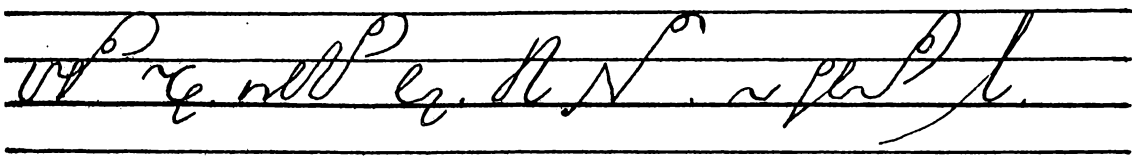

2. W końcówkach czasownika -SMY i SCIE zwykle opuszcza się S.

CZYTAJ:

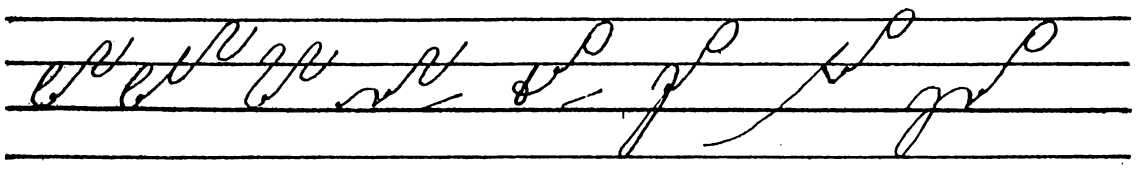

natomiast w końcówkach -SCI i -SCIC wygodniej jest pominąć C.

CZYTAJ:

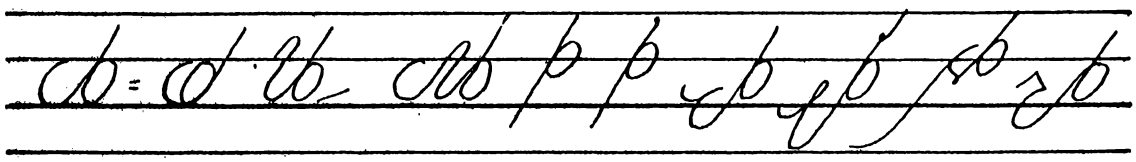

STENOGRAFUJ: Opowiedzieliśmy się za nowym prawem. Pożegnawszy się, wsiedliśmy do autobusu. Wiedzieliście coś o tym zdarzeniu? Nie podaliście nam adresów. Zbyt szybko uwierzyliście w to. Daliśmy się nabrać i wy daliście się nabrać. To nie były dobre wieści. Mieliśmy szczęście. Nie mogli się pomieścić. Trzeba zamieścić ogłoszenie w gazetach.

3. Skróty pochodne:

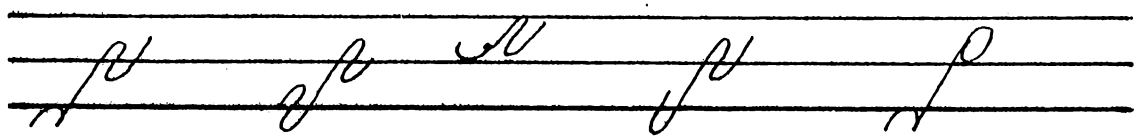

kupiliśmy mówiliśmy mogliśmy budowaliśmy kupiliście

Utwórz dalsze skróty pochodne dla słów: powinniśmy potrzebowaliśmy produkowaliśmy zostaliśmy byliśmy zostaliście.

ĆWICZ:

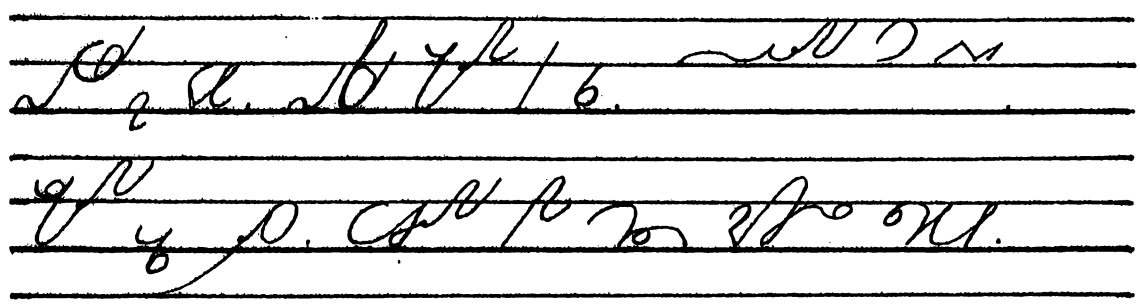

49 Znak końca wyrazów CIEL, CIOŁ

1. Powtórz znane już końce wyrazów z C.

CZYTAJ:

-ć

-ić = -yć

-cie -cia -cią -ciu -ycie=-jcie -ci itp.

CZYTAJ:

Doświadczony stenograf może zapisać końcówki-CI,-CIE, -ICIE itp. za pomocą znaku C. Prawidłowe odczytanie stenogramu będzie jednak wówczas możliwe tylko dzięki kontekstowi.

STENOGRAFUJ: dowodzić ocalić umyć /się/ kryć /się/ uleczyć zobaczyć zaznaczyć odłączyć /się/ rozdzielić pobicie znakomicie w użyciu picia ujęcie wysunięci śmierci oczekujcie

ĆWICZ:

2. Końce wyrazów -CIEL, -CIOŁ zapisuje się uproszczonym znakiem tak, jak -TEL:

-ciel, -ciół

-iciel, -yciel

CZYTAJ:

CZYTAJ:

STENOGRAFUJ: kolorowa pościel, bon na okaziciela, cierpliwa wierzycielka, razem z przyjaciółmi, kto jest oskarżycielem? roznosicielka mleka, nie bądź marzycielem! żywicielom.

3. SKRÓTY STAŁE:

radziecki	przedstawiciel

Tak stenografuj "Związek Radziecki":

Utwórz skróty pochodne dla słów: chodzić kupić przedłużyć towarzyszyć zapłacić całkowicie kilkanaście należycie nauczycielski obywatelski nauczycielstwo obywatelstwo

CZYTAJ:

/przysłowie tahityjskie/

50 Znaki końca wyrazów: -TECZ, -TECZNY, -TYCZNY, -GICZNY

1. Częste końce wyrazów -TECZNE/Y/, -TATECZNY, -TRYCZNY i im podobne zapisuje się znakiem CZ pomniejszonym do wielkości jednego pola i umieszczonym na linii środkowej:

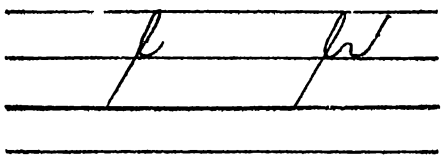

CZYTAJ:

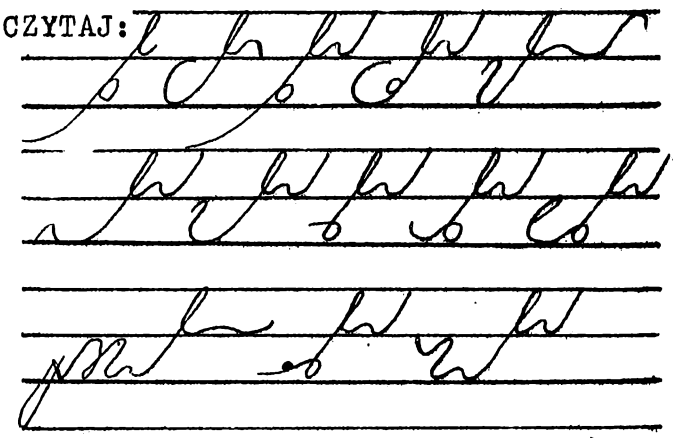

-tecz=-tycz, -teczny
-tyczny
-teryczny
-toryczny
-tetyczny
-tateczny
itp.

CZYTAJ:

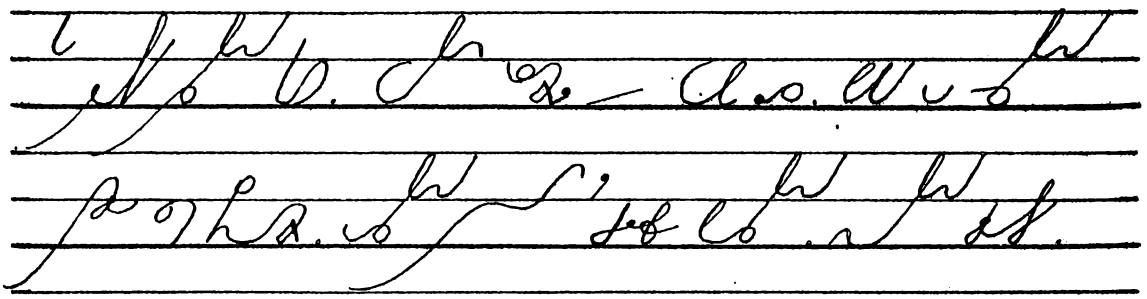

Zwróć uwagę, że przed tymi końcami wyrazów opuszcza się I i Y W końcówkach -TYCZNOŚĆ, -TRYCZNOŚĆ itd. opuszcza się N:

CZYTAJ:

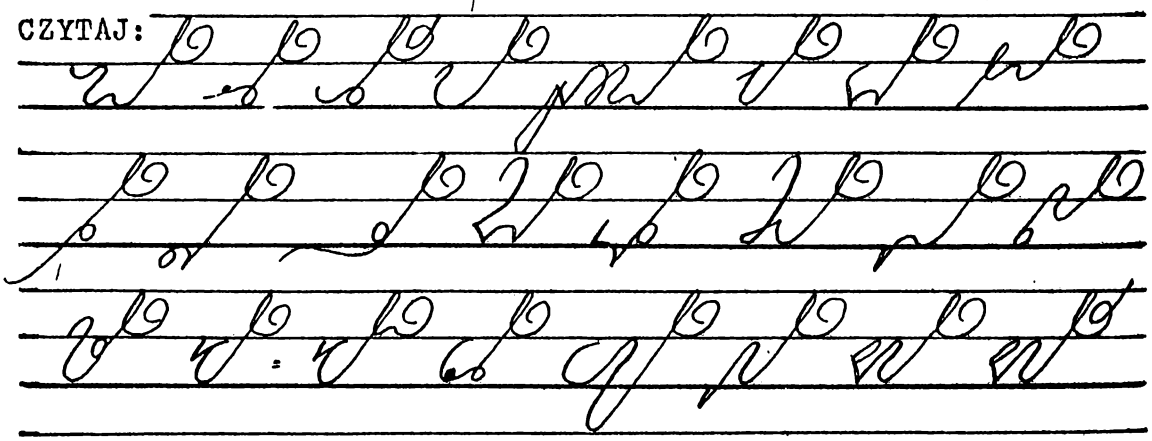

STENOGRAFUJ: elektryczność statyczność ostateczności eteryczność romantyczności z serdecznością notoryczność schematycznością pożyteczności realistyczności elastyczność oboczność fanatyczność fonetyczność flegmatycznością.

2. Znak końca wyrazu -GICZNY kreśli się tak samo jak CZ po I oraz Y:

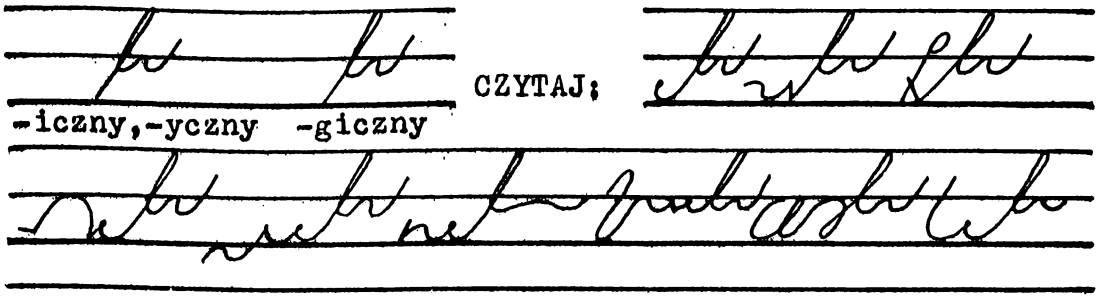

Zwróć uwagę, że przed charakterystycznymi końcami wyrazu -TYCZNY, -GICZNY itp. można, bez obawy nieczytelności, pomijać niektóre poprzedzające je znaki, jak np. w słowie stra/te/giczny.

STENOGRAFUJ: energiczny gest, szczyt energetyczny, geniusz strategiczny, logiczność wypowiedzi, systematyczność działania, upraktycznienie przepisów, użyteczny rekwizyt.

Utwórz skróty pochodne dla słów: społeczny faktycznie samotność polityczna społeczność systematycznie oczywistość rzeczywistość należytego rzeczywistemu politycznych.

ĆWICZ:

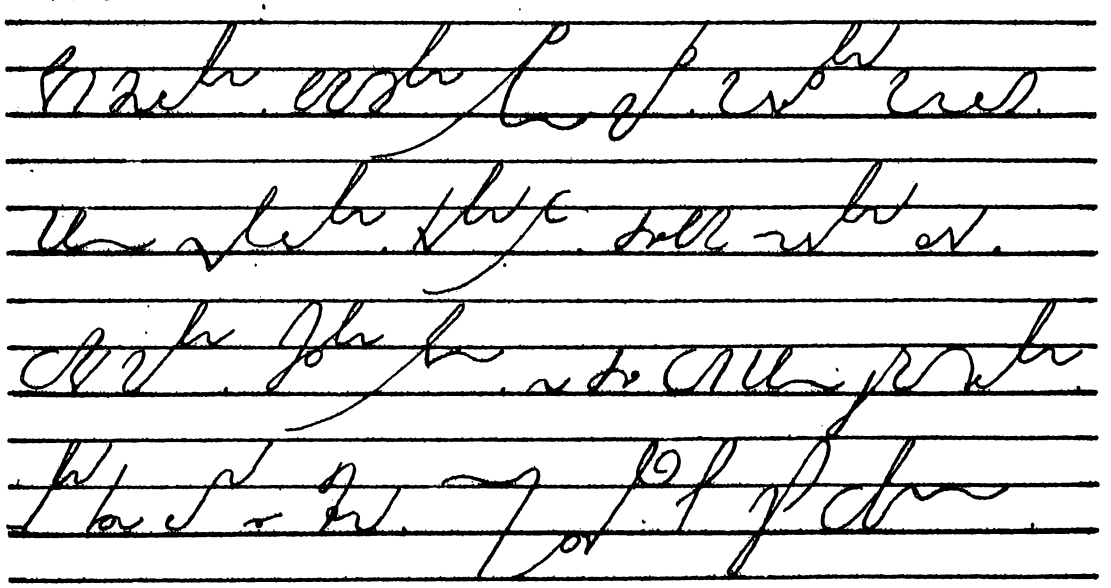

CZYTAJ myśl wypowiedzianą przez R. Descartes'a:

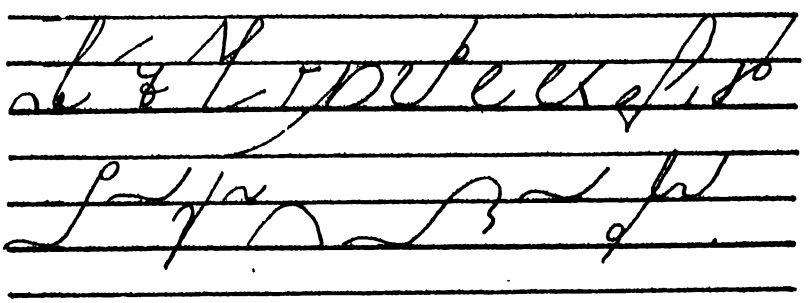

51 Przegląd specjalnych znaków, połączeń i zasad.

1. Znaki, połączenia i zasady odbiegające od podstawowych reguł systemu mają na celu przyspieszenie, a niekiedy ułatwienie, zapisu; z reguły nie utrudniają odczytania stenogramu, zwłaszcza zwrotów i zdań.

Powtórz i utrwal te formy:

al=el

ar=er

c-/na początku wyrazu/

c /w środku i na końcu wyrazu/

ć-/pocz./ -ć /na końcu wyrazu/

-ić=-yć

-cie, -cia, -cią, -ciu

Zwróć uwagę na uproszczoną formę tych ostatnich końców wyrazów w kontekście!

ś lub ć opuszczone w znaku -ści/ć/

dy

czy

f

g

h=ch

t-/na pocz./ t /na końcu/

opuszczanie samogłosek po T pisanym w górę

u-/pocz./ u /pomocnicze/

STENOGRAFUJ dobierając najwłaściwsze sposoby zapisu: Altana ukryta wśród krzewów, arlekin i kolombina, cal po calu. Który koc jest cieplejszy, ten z wełny czy tamten z anilany? Ostatnie lato było deszczowe i teraz brak jarzyn i owoców. Zimą noc wcześnie zapada. Uścisk jego ręki jest zawsze mocny i serdeczny. Ćwikła z chrzanem. Porcelana z Ćmielowa jest znana ze swej wysokiej jakości. Trzeba dać mu pomoc, bo sam nie podoła. Ciocia Mania. Moja ciocia nazywa się Mania. Przed jedzeniem należy umyć ręce. Pięciu wspaniałych. Mam pięciu wspaniałych kolegów. To się nie mieści w moim pojęciu. Czy mieliście dość czasu, by zdążyć do pociągu? Uiścił już ostatnią ratę. Nie ma dymu bez ognia. Czytelny napis. Słuchaj dobrej rady. Brak rytmu w tej piosence. Motyle żyją tylko dzień. Szafka na narzędzia. Szafa na odzież. Ciekawy temat referatu. Fatalna pogoda. Kolorowa bibułka. Lek w pigułce. Mat kończy grę.

52 Znaki końca wyrazów: TYW, TET itp.

1. Końce wyrazów -tyw /-tywa, -tywny, -tywnie itd./ oznacza się znakami W lub WN pod linią górną:

-tyw/u/ -tywowi -tywom -tywów -tywem itd.

CZYTAJ:

-tywa -tywy -tywie -tywą -tywach itd.

CZYTAJ:

-tywny -tywna -tywnego -tywnym -tywnej

CZYTAJ:

STENOGRAFUJ: Człowiek odkrywa siebie kiedy mierzy się z przeszkodami.
/A.de Saint-Exupery/

-tywność itp.

-tywnie itp.

STENOGRAFUJ: imperatyw lokomotyw operatywność alternatywy kolektywów negatywnie negatywny efektywnie legislatywie subiektywnie obiektywności niekolektywnie w dyrektywach fakultatywnych kumulatywnie pozytywnego obiektywów aktywności sugestywnie obiektywniejsze obiektywnego akredytywy aktywa komitywa

2. Końce wyrazów -TET /-TAT, TUT, -TYT, -TETÓW itp./ oznacza się znakiem T kreślonego w górę połączonym z T kreślonym w dół:

-tet/u/, -tyt-
-tat, -tut

CZYTAJ:

-tety, -tetów

Znak końca wyrazu -TATOR można najczęściej zastąpić znakiem TER:

-tator, -ter
-tor itp.

STENOGRAFUJ: parytet plantator potentat majestatu, immunitety dyplomatyczne, kwintet smyczkowy, komentator radiowy, konstruktywny przebieg rozmów, aktywa i pasywa, szczyt aktywności, ocenił obiektywnie mój wysiłek.

53 Znaki końca wyrazów: CJE, CJA, CYJNY

1. Końce wyrazów -cje, -cja, -cyjny itp. - zawierające CJ - wyróżnia się zwiększonym nachyleniem znaku /ok.45°/ następująco:

CZYTAJ:

-cje, -cji itd.

-cja, -tacja, -racja
-tycja, -stracja

-cją, -cjom

-cjach

-cyjny itd.

-cyjne, -cyjna

-cyjnego, -cyjnej

-cyjnemu, -cyjnym

-cyjnych

-cyjność itp.

STENOGRAFUJ: kuracja inflacja sensacja agitacja rezerwacja obserwacjach owacjom obserwacja orientacji interpretacja kontraktacji ilustracje konsultacje inspiracje dekoracji

narracja akcji dyplomacją kolacjach radiacji kreacjach fundacji fundacja stagnacja formacją dyplomacja stacja.

Redakcyjny rotacyjnego inflacyjne komunikacyjnej reklamacyjny akcyjności milicyjnemu owacyjnym plantacyjna inspiracyjnych migracyjne rewelacyjnymi legislacyjnym likwidacyjny redakcyjne rekreacyjnej delegacyjny reprezentacyjność gratulacyjny stymulacyjnego regulacyjny stacyjny.

2. SKRÓTY STAŁE

organizacja	sytuacja

Skróty pochodne:

produkcyjny informacja

Utwórz dalsze skróty pochodne dla słów: producent organizacyjny systematyzacja informacyjny sytuacyjnie komisyjny produktywny nieproduktywny nieprodukcyjny systematyczny niesystematycznie

ĆWICZ:

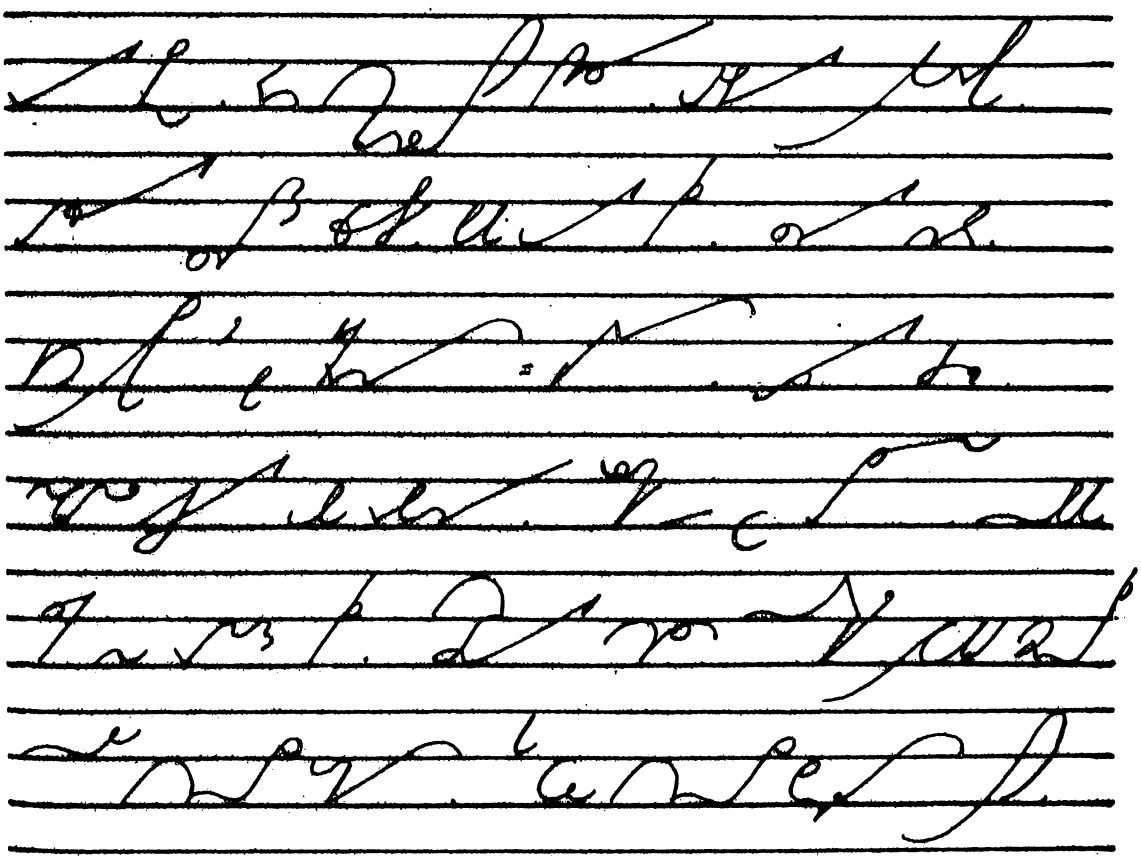

54 Znaki końca wyrazów: CJAŁ, CJALNY, CJALISTYCZNY

1. Końce wyrazów -cjał, -cjalny, /-cjonalny, -cjalna, -cjalnych itp./ oznacza się przez dodanie do znaku -CJE odpowiednich głosek:

CZYTAJ:

-cjał, -cjalny

-cjalna, -cjalne

-cjalnego, -cjalnej

-cjalnemu, -cjalnym

-cjalnych,-cjonalnie itp.

STENOGRAFUJ: specjał nieoficjalny dysproporcjonalny nieracjonalnej specjalny socjalnego funkcjonalnej emocjonalnemu dyferencjał nieproporcjonalnie ambicjonalne prowincjonalnych potencjalnym tradycjonalny

2. Podobnie tworzy się końce wyrazów -cjalistyczny /-cjonalistyczny, -cjonalistyczna itp./:

CZYTAJ:

-cjalistyczny

-cjalistyczna/e/

-cjalistycznego, -nej, -nych itp.

STENOGRAFUJ: gospodarstwo specjalistyczne, system pluralistyczny, uczuć nacjonalistycznych, centralistyczne powiązanie, zbyt formalistycznie, internacjonalistycznej pomocy, myśli tradycjonalistycznie, partia rojalistyczna.

3. W ten sam sposób można utworzyć dalsze znaki dla końców wyrazów - takich, jak np. -cjonalizm, -cjator, -cjatywa itp.

CZYTAJ:

-cjalizm
-cjonalizm

-cjator,-cjatywa

STENOGRAFUJ: racjonalizator, inicjator wzrostu produkcji, internacjonalizm proletariacki, funkcjonalizm w prawie amerykańskim, grupa inicjatywna.

ĆWICZ:

X X X

/La Fontaine/

55 Przegląd znaków końca wyrazu. Ćwiczenia.

Tabela znaków końca wyrazu

-ż/e/ -nienie -kolwiek -/w/stwo -izm -ista -istyczny

-graf -grafia -graficzny -owe -owy -owny -owej -liwy

-śmy -ście -ejsze -wszy -/w/ski/e/ -/s-c-dz/two twa

-ość -tość -tkość -iwość

-ów -sław -cław

-ć -ić -ciel -teczne -giczne -tych

-/j/ąc -/r/ium -torium -/r/iusz -tariusz

-tyw/a/ -tet-tyt -cie itd.

-cje -cyjny

-cjał-cjalny -cjalistyczny-cjonalistyczny

ĆWICZENIA.

1. ĆWICZ - zwracając uwagę na nachylenie znaków końca wyrazu:

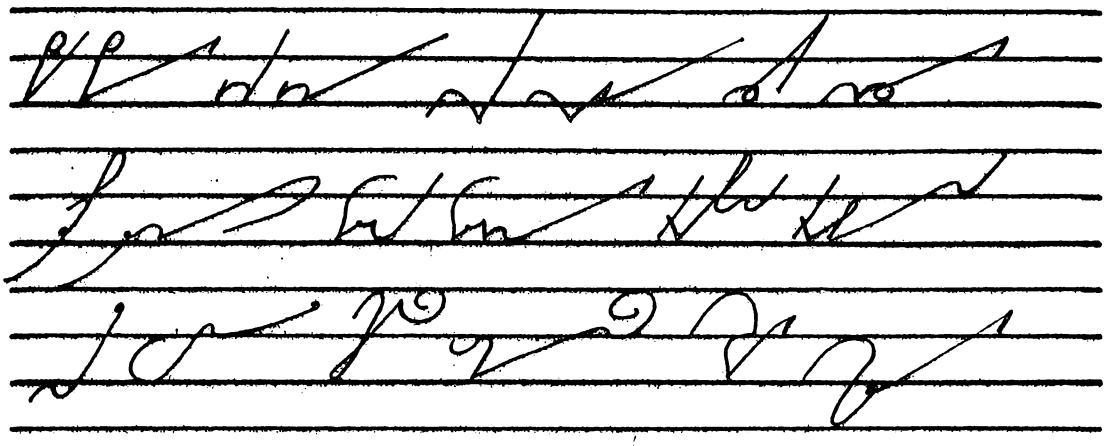

STENOGRAFUJ: negować negacja, degradować degradacja, prowokować prowokacja, operować operacja, meliorować melioracja, rejestrować rejestracja, izolować izolacja.

2. ĆWICZ zdania i zwroty:

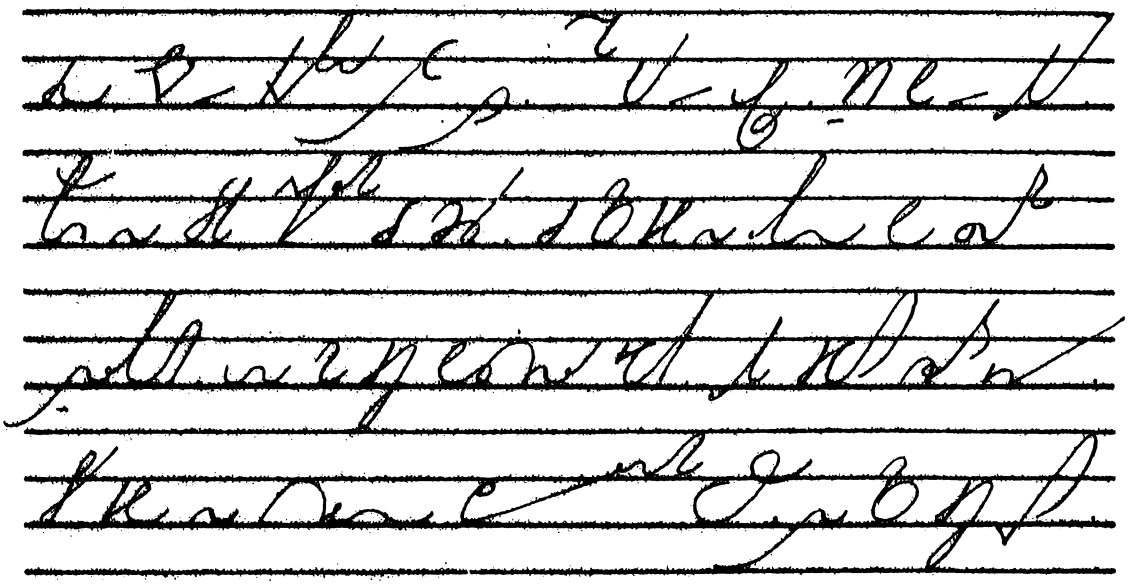

STENOGRAFUJ zdania i zwroty:

Zwiększona podaż mięsa. Wszystko już poszło w zapomnienie. Rób cokolwiek! Dowództwo wojsk powietrznych. zepsuty mechanizm. Stenografia jest cenną umiejętnością. Skrót telegraficzny. Bardzo rozmowna osoba. Według ramowego planu działania. Oczekujemy sprawiedliwego wyroku. Wczoraj mieliśmy miłych gości. Mieszkam w dużym mieście. Wolę jaśniejsze kolory. Dzienniczek uczniowski. Wątpię w szczerość tych rad. Mniejszość nie może decydować. Budowa domów mieszkalnych posuwa się zbyt wolno, natomiast nie brakuje już pawilonów handlowych. Przedstawicielka naszego komitetu opieki społecznej. Szpital specjalistyczny. Przyjęto go owacyjnie. Wycieczka w góry.

56

Skrócenia kontekstowe dowolne.
Zasady skróceń kontekstowych.

1. Dotychczas przedstawiono wiele sposobów skracania zapisu stenograficznego oraz liczne ich przykłady

skróty fonetyczne:

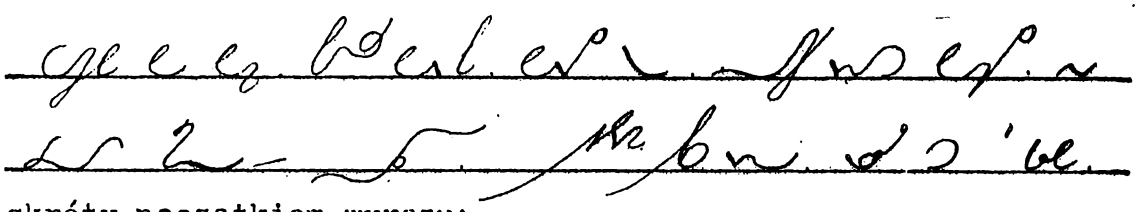

skróty początkiem wyrazu:

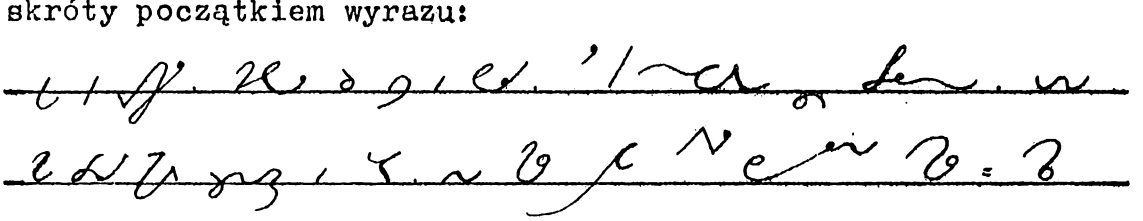

skróty końcem wyrazu:

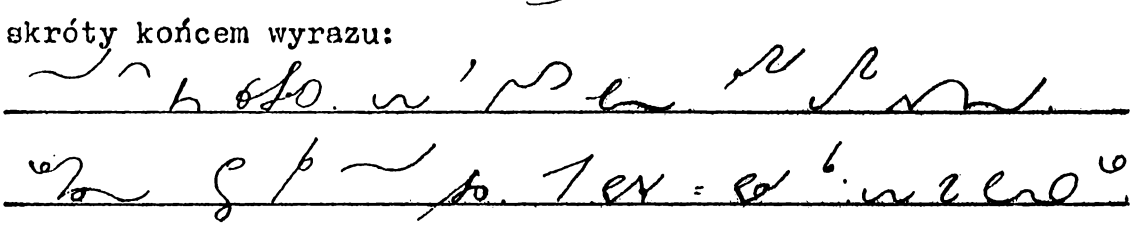

skróty początkiem i końcem wyrazu:

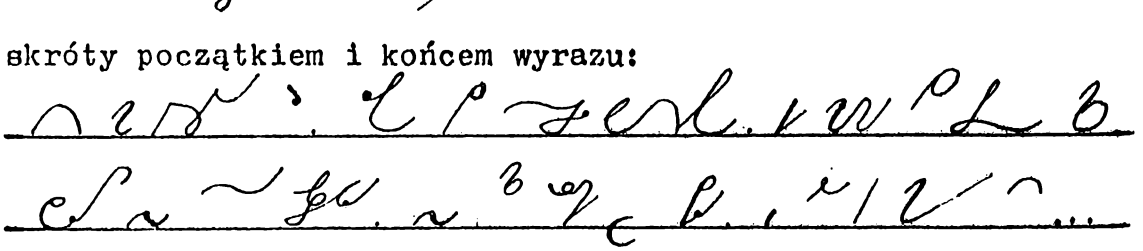

skróty na wzór pisma zwykłego:

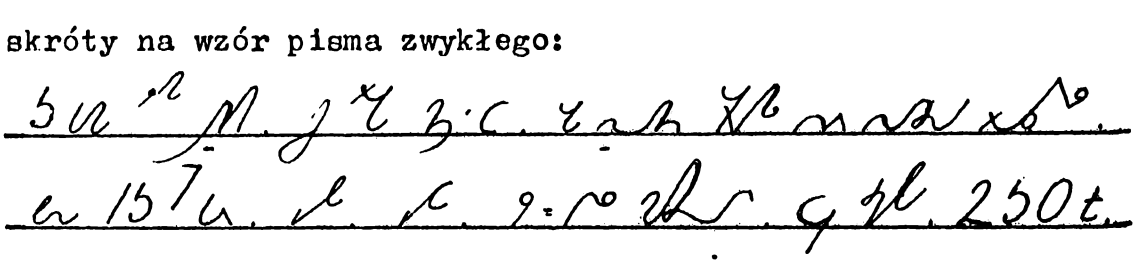

skróty tworzone innymi sposobami:

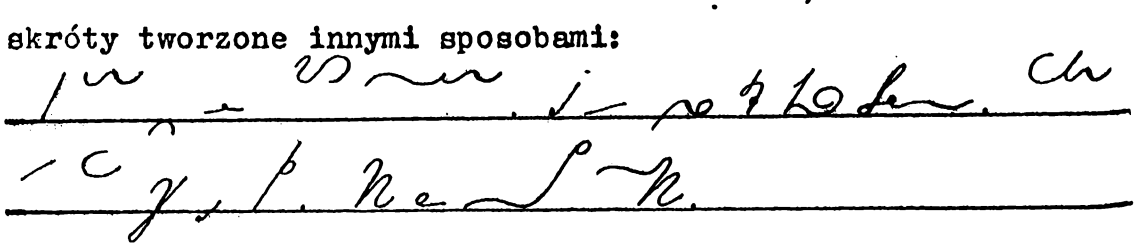

Stenograf w praktyce, aby zapisać specjalistyczne teksty, wygłaszane z dużymi szybkościami, musi stosować zwykle dalej i-

dące skrócenia wyrazów i zwrotów i objąć nimi większą ilość wyrazów. Odczytywanie ich, jakkolwiek utrudnione, jest możliwe dzięki towarzyszącemu kontekstowi. Skrócenia powstałe spontanicznie podczas stenografowania nazywa się kontekstowymi d o w o l n y m i. Przy długotrwałej pracy stenografa w tej dziedzinie, niektóre z takich skróceń utrwalają się i pozostają "stałymi".

2. Zasady skracania można - na podstawie znajomości języka, teorii i praktyki stenograficznej - ująć w formie kilku dobrych rad dla stenografów:

- nie należy skracać wyrazów za wszelką cenę, ale tylko w miarę potrzeby,
- szczególnie ostrożnie należy stosować skrócenia na początku tekstu, akapitu czy zdania - chyba, że są to wyrazy, które mają skróty stałe,
- należy używać przede wszystkim dobrze już znanych skrótów stałych i elementarnych sposobów skracania /fonetycznych, początkiem wyrazu, na wzór pisma zwykłego/,
- skracając wyrazy nie należy opuszczać więcej niż połowę sylab lub głosek; trzeba pamiętać, że zwykle nie wystarcza zapisanie samego tylko przedrostka i przyrostka lub końcówki wyrazu,
- skraca się przede wszystkim słowa i zwroty dobrze znane, utarte i często powtarzające się. Trzeba być szczególnie ostrożnym w skracaniu wyrazów i zwrotów mało znanych, rzadkich /np. archaizmów/, nietypowych konstrukcji stylistycznych itp.,
- skraca się zwłaszcza słowa w typowych formach gramatycznych tzn. rzeczowniki i przymiotniki w I przypadku liczby pojedynczej, a czasowniki w czasie teraźniejszym - pozostałe formy wymagają zwykle uzupełnienia skrótu początkowego odpowiednimi końcówkami,
- tworząc skróty kontekstowe dowolne należy kierować się zasadami systemu stenograficznego.

CZYTAJ - zwróć uwagę na zastosowane zasady skracania:

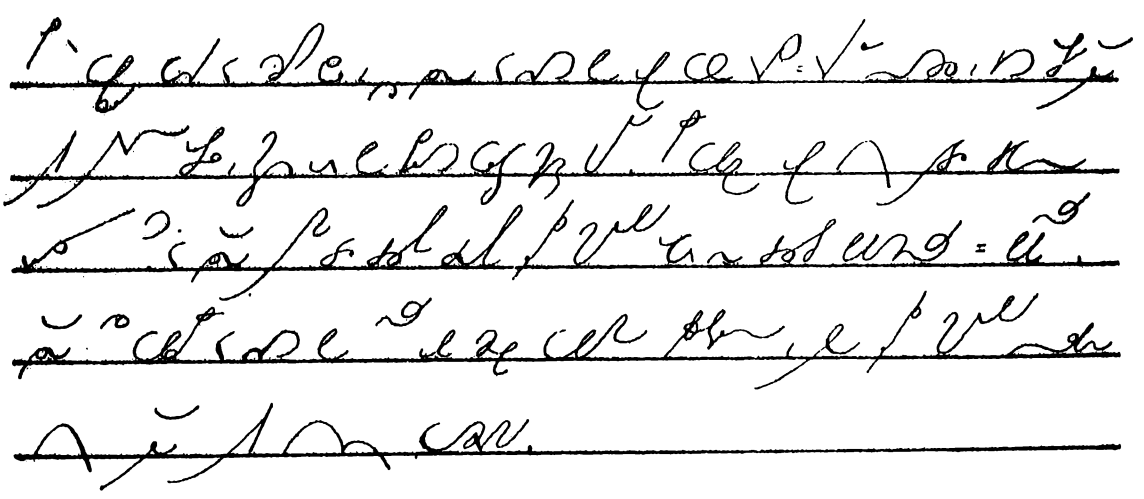

57 Skrócenia początkiem wyrazu

1. Skrócenia początkiem wyrazu są szczególnie dogodne do zapisu słów krótkich, dwu ewentualnie trzy sylabowych.

   Skrócenia początkiem wyrazu stosuje się w następujących typowych kontekstach:

   - w zapisie zwrotów przyimkowych; przyimki bowiem rządzą określonymi przypadkami, których końcówek zwykle łatwo się domyślić, np.:

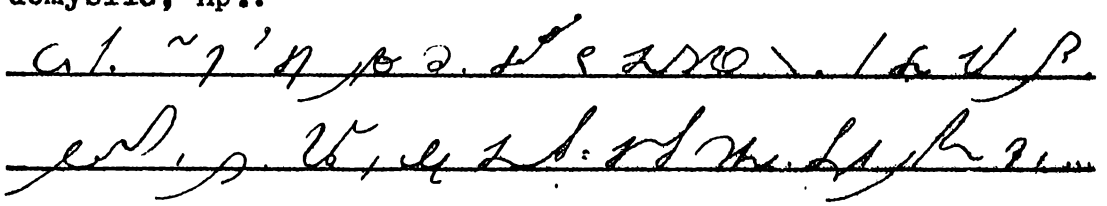

   - do zapisu innych zwrotów po słowach wymagających określonych konstrukcji gramatycznych; np. po słowach: trzeba, można, należy, wolno, musi wystąpić bezokolicznik:

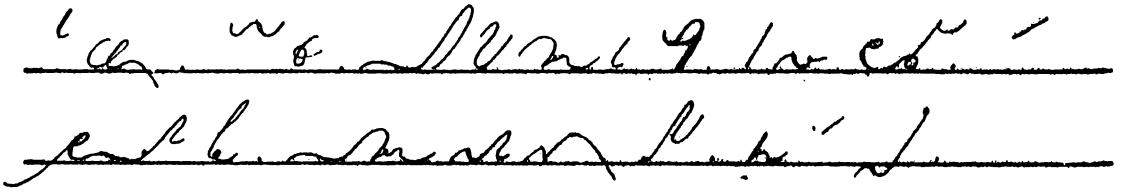

   - podczas wyliczania; skraca się wówczas początkiem wyrazu kolejne słowa, np.:

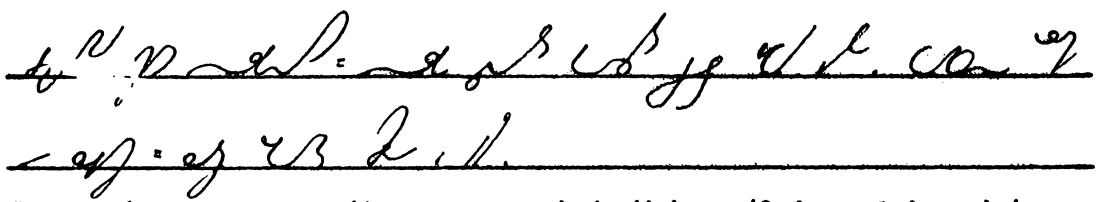

   - do zapisu rzeczownika z przymiotnikiem /lub podobnych/; skraca się wówczas jedno ze słów - najlepiej drugie, np.:

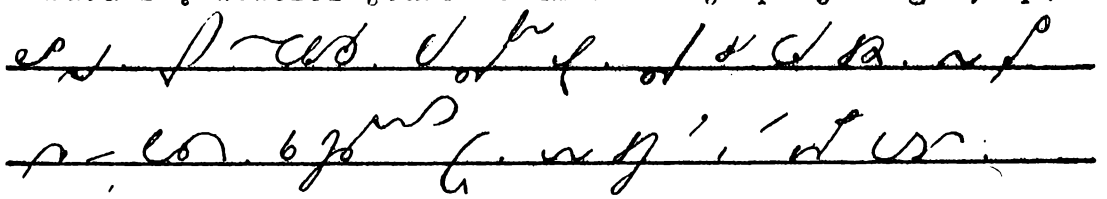

   - w zwrotach połączonych spójnikami I, ORAZ, LUB; skraca się początkiem wyrazu jedno ze słów połączonych tym spójnikiem - najlepiej drugie, np.:

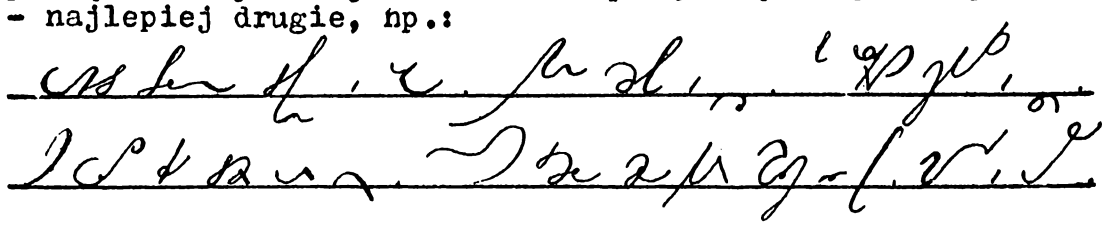

2. Nie wolno skracać początkiem wyrazu imiesłowów /czynnych lub biernych/.
Zwykle niecelowym jest także skracanie w ten sposób słów krótkich, lecz posiadających charakterystyczne znaki końca wyrazu, np.:

CZYTAJ:

Zwróć uwagę, że ten sam skrócony zapis /skrót/ zwrotu albo słowa może mieć różne znaczenie w zależności od kontekstu.

CZYTAJ: /R.Owen/

Wiele różnorodnych skróceń zawierają specjalne czytanki dla stenografów zamieszczane w "Stenografie Polskim". Korzystaj z nich w dalszej nauce.

58 Dowolne skrócenia początkiem wyrazu c.d.

1. Przy skracaniu początkiem wyrazu powstaje pytanie, ile znaków zapisać. Zwykle kreśli się jeden lub dwa znaki. Najlepiej przerwać zapis po znaku spółgłoski z wyraźnym oznaczeniem samogłosek A, U, O, albo po charakterystycznym znaku grupy lub sylaby np. TOW, KOMP. W takich przypadkach bowiem można zapisać tym samym znakiem o wiele więcej głosek.

Oto przykłady skróceń	właściwych:	niewłaściwych:
bank		
krótki		
przypominać		
kompromis		

2. Przykładowe skróty zakończone samogłoską A:

ba/nk/ chara/kter/ gra/nica/ gwa/rancja

chwa/lić/ ka/zać/ -kła/d/ osta/tni/ propa-

ga/nda/ przypa/dek/ świa/dczyć/ tra/cić/

= tra/fić/ wa/ga/ wra/cać/ wypa/dek/

zna/czyć/

ĆWICZ:

3. Przykładowe skróty zakończone samogłoską U lub O:

głó/wny/ gó/ra/ gru/pa/ fu/ndusz/ komu/nikować/

kró/tki/ ogó/lny/ połu/dnie/ pó/źno/=pu/ścić/

regu/ła/ rzu/cić/ sku/tek/ słu/żyć/ = słu/chać/

szczegó/ł/ tłu/maczyć/ tru/dny/ zu/pełny/

ĆWICZ:

4. Przykładowe skróty zakończone samogłoską O lub A:

błą/dzić/ cią/g/ czło/wiek/ dosko/nały/

dro/ga dyplo/m/ ekspo/rt/ -glą/d/ go/tów/=

= go/dzić/ = go/dny/ impo/rt/ ło/żyć/ = łą/czyć/

-kon- kro/k/, kro/czyć/ mło/dy/ odpo/wiedź/

osią/gnąć/ propo/nować/ ro/bić/ rozpo/czynać/

są/d/, są/dzić/ spo/dziewać/ -stą/p/- wo/la/

sto/sunek/ szko/da/ zadowo/lić/

ĆWICZ:

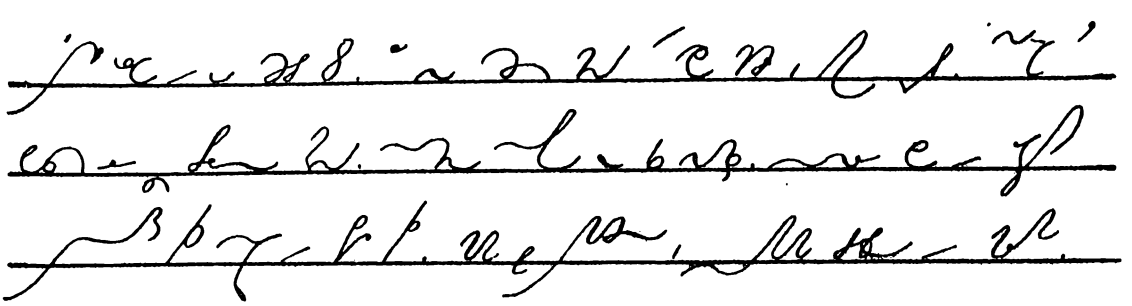

5. Przykładowe skróty zakończone samogłoską I lub Y:

bli/ski/ chwi/la/ czy/tać/ = czy/nić/

ćwi/czyć/ dźwi/gać/ fi/rma/ = fi/nanse/

hi/storia/ kapi/tał/ li/st/ = li/czyć/

trzy/mać/ wątpi/ć/ zwy/czaj/ = zwy/ciężać/

ĆWICZ:

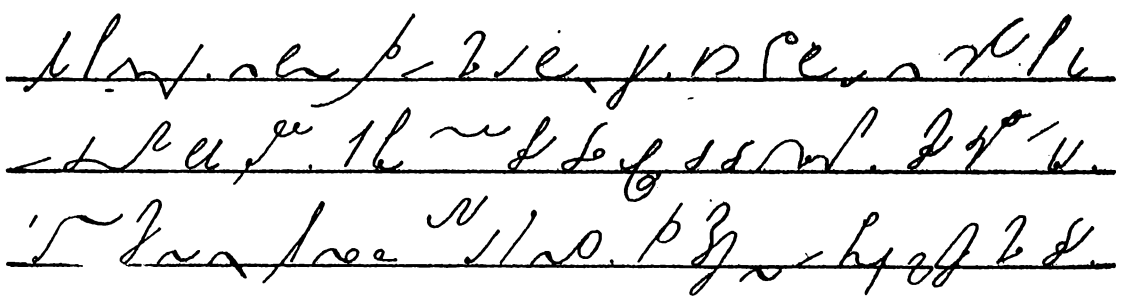

6. Przykładowe skróty zakończone samogłoską E lub Ę:

głę/boki/ rę/czny/ = rę/ka/ zle/cić/

ĆWICZ:

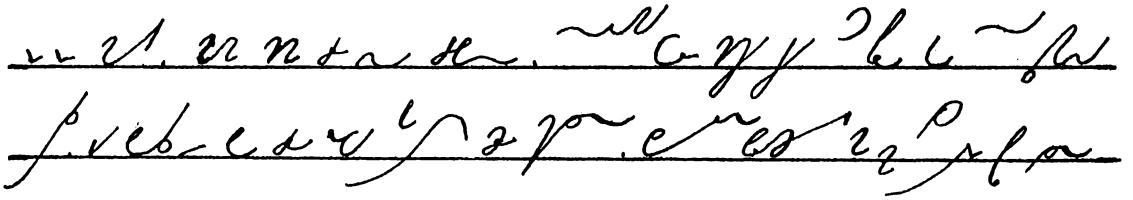

7. Przykładowe skróty zakończone spółgłoską:

ar/tykuł/ bezpośr/edni/ czer/pać/ dec/yzja/

def/icyt/ dysc/yplina/ dys/kusja/ fiz/yczny/

kompl/et/ konf/erencja/ konkr/etny/ kon-

sek/wentny/ kora/yść/ - kora/yatać/ kw/estia/

likw/idować/ naes/yna/ naes/ełny/ odpo/wiedni/

okreś/lić/ ost/atni/ pis/ać/ - pis/mo/

prow/adzić/ repr/ezentować/ rezul/tat/

rezyg/nować/ spos/ób/ śr/edni/ star/czyć/

-stop- ter/en/ twier/dzić/ tworz/yć/

ĆWICZ:

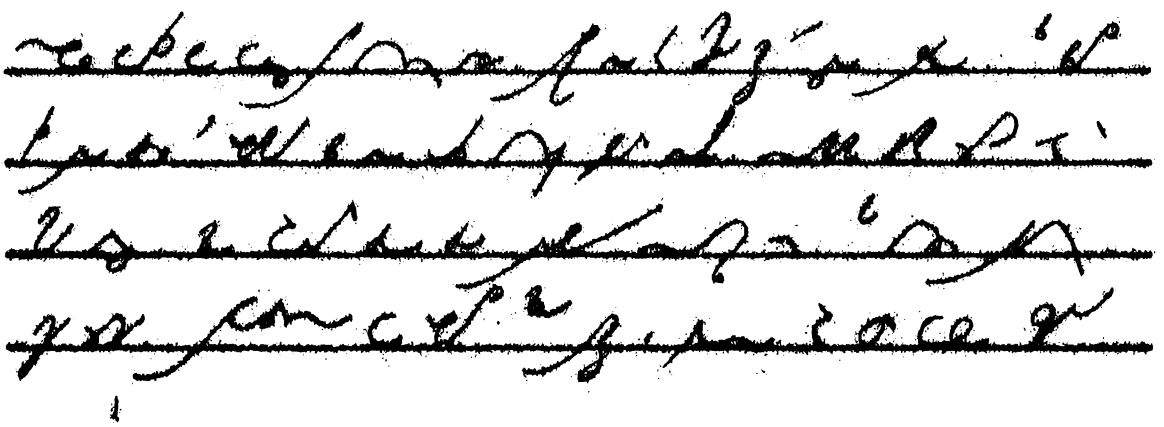

Uwaga:

Przy skracaniu początkiem wyrazu lepiej jest nie tworzyć skrótów równokształtnych z poznanymi skrótami stałymi.

Nie skraca się skrótów stałych.

CZYTAJ:

/mandżurskie/

59 Dowolne skrócenia z opuszczaniem środka wyrazu. Skrócenia przez połączenie końca z początkiem wyrazu.

1. Do zapisu słów średnich i długich skrócenia początkiem wyrazu zwykle nie wystarczają. Stosuje się wtedy opuszczanie środkowej części wyrazu, to znaczy zapisuje się tylko jego koniec i początek. Ten sposób skracania może polegać na:
   - bezpośrednim łączeniu końca z początkiem wyrazu,
   - umieszczaniu końca wyrazu pod jego początkiem,
   - skrzyżowaniu końca z początkiem wyrazu,
   - umieszczaniu końca wyrazu nad jego początkiem.

2. Łączenie końca z początkiem wyrazu stosuje się zwykle wtedy, gdy skraca się wyraz średniej długości, a opuszczona część wyrazu zawiera niewielką liczbę głosek.
   Ten sposób skracania był już często wykorzystywany przy tworzeniu skrótów pochodnych od skrótów stałych.

3. Przykłady łączenia początków wyrazu ze znanymi już specjalnymi końcami wyrazu:

CJA: arystokracja automatyzacja biurokracja

demokracja ekspedycja emigracja

interpretacja interwencja

kompromitacja komunikacja reprezentacja

CWICZ: [illegible]

CIEL: donosiciel oskarżyciel przedstawiciel

przyjaciel założyciel wielbiciel

CWICZ: [illegible]

IZM: biurokratyzm konserwatyzm militaryzm

optymizm patriotyzm pesymizm

romantyzm kolektywizm

ĆWICZ:

LIWY: chorobliwy pobudliwy sprawiedliwy

szczęśliwy uciążliwy zapobiegliwy

ĆWICZ:

NIE/NIE/: doświadczenie poświadczenie wyposażenie

przezwyciężenie ubezpieczenie uzasadnie-

nie zakończenie zawiadomienie zgro-

madzenie upłynnienie

ĆWICZ:

x x x

CZYTAJ:

/mongolskie/

60

Skrócenia przez połączenie końca z początkiem wyrazu - ciąg dalszy.

1. NIK: dłużnik kierownik okólnik przeciwnik przodownik wspólnik

ĆWICZ:

OŚĆ: doskonałość działalność formalność nieskończoność odpowiedzialność oszczędność przedsiębiorczość przynależność sposobność umiejętność uroczystość

ĆWICZ:

TYW: akredytywa alternatywa autorytatywny dyrektywy egzekutywa kolektyw konserwatywny negatyw perspektywa

ĆWICZ: [illegible]

TWO: cukrownictwo dobrodziejstwo kierowni-
ctwo ministerstwo ogrodnictwo piś-
miennictwo poselstwo przewodnictwo
pszczelarstwo ustawodawstwo warzyw-
nictwo współzawodnictwo zwycięstwo

ĆWICZ: [illegible]

2. Przykłady łączenia początków wyrazów z innymi końcami wyrazów:

bliskich liczba mieszkańcy odpowiedzialny
posłusznie przekroczył sądził tajemnica
zasłużony zaznaczył zwyczajny

ĆWICZ: [illegible]

61

Skrócenia przez napisanie końca pod początkiem wyrazu.

1. Pisanie znaku końca wyrazu pod jego początkiem stosuje się wtedy, gdy w opuszczonej części wyrazu występuje U lub O.
2. Przykłady pisania końcówek czasownika pod początkiem wyrazu:

UJE: analizuje analizujesz analizujemy

analizujecie analizują

decyduje interesuje komunikuje

konstruuje likwiduje oczekuje

odczytuje otrzymuje reguluje

UJMY /JCIE/ analizujmy analizujcie

AĆ - OWAĆ komunikować konstruować

OWAŁ ewakuował ewalułowała ewakułowało

ewakuowaliśmy ewakuowaliście ewakuowali

komunikował konstruował regulował

spekulował kontynuował

JĄC reprezentując charakteryzując

determinując gwarantując

Formy trybu warunkowego uzupełnia się znakiem B:

spekulowałby konstruowalibyśmy itd.

ĆWICZ:

3. Przykłady pisania znaków końcówek rzeczownika pod początkiem wyrazu:

EK podarunek/-nku/ podarunkowi

podarunkiem podarunki podarunków

podarunkom podarunkami podarunkach

ekwipunek gatunek kalkulatorek

meldunek szacunek wizerunek

OR instruktor instruktorem instruktorów

instruktorom itd. instruktaż

akumulator egzekutor kalkulator

konduktor konstruktor prokurator

RA delegatura delegaturą w delegaturze

w delegaturach itd. architektura

cenzura dyktatura emerytura li-

teratura nomenklatura prokuratura

62 Skrócenia przez napisanie końca pod początkiem wyrazu - ciąg dalszy.

1. Przykłady pisania znaków końcówek rzeczownika pod początkiem wyrazu - ciąg dalszy:

ENT ANT argument argumentu argumentów

argumentem argumentami itd.

abiturient dokument instrument

postument spekulant

CJA dystrybucja dystrybucją w dystrybucji

instytucja konstrukcja konstytucja

rewolucja spekulacja .

Przykłady podpisania znaku UM:

absolutorium liceum muzeum

seminarium sympozjum terytorium

ĆWICZ:

2. Przykłady pisania znaków końcówek przymiotnika i przysłówka pod początkiem wyrazu:

NY absolutny absolutmego absolutnemu itd.

dobroduszny koniunkturalny

CYJNY rewolucyjny, rewolucyjnego, rewolucyjnych, rewolucyjnymi, itd.

akumulacyjny, dystrybucyjny

konstrukcyjny konstytucyjny

spekulacyjny telekomunikacyjny

ĆWICZ:

3. SKRÓTY STAŁE:

plenum	prezydium

Utwórz skróty pochodne:

obowiązuje formułuje buduje planuje produkują kupujemy sprawuje się gospodaruje potrzebuje handluje warunkuje organizuje systematyzuje faktura formularz

ĆWICZ:

STENOGRAFUJ: Prezydium Sejmu PRL, absolutorium dla ustępującego zarządu, memorandum ministra spraw zagranicznych, prowizorium budżetowe, terytorium Polski, obserwatorium astronomiczne, plenum Naczelnego Komitetu ZSL, V Plenum KC PZPR, sanatorium kolejowe, preludium fortepianowe, konsorcjum banków.

63 Skrócenia przez skrzyżowanie początku z końcem wyrazu.

1. Krzyżowanie znaku początku wyrazu ze znakiem jego końca stosowane jest wtedy, gdy w opuszczonej części wyrazu znajduje się samogłoska Y lub I.
2. Przykłady skrzyżowania znaków końca rzeczownika z początkiem wyrazu:

Y/I/KA statystyka statystyką statystykom itd.

automatyka fabryka matematyka

mechanika specyfika taktyka

technika

CJA amortyzacja automatyzacja cywilizacja

kompromitacja konkretyzacja

kwalifikacje likwidacją lokalizacjami mechanizacja stabilizacja

i inne np.:

myśliciel dziedzina okoliczność

uelastycznienie uprzywilejowany itp.

ĆWICZ:

3. Przykłady skrzyżowania znaków końca przymiotnika z początkiem wyrazu:

CZNE pesymistyczne pesymistyczny pesymistycznym pesymistycznego pesymistycznych pesymistycznie itd.

autentyczny dynamiczny historyczne

kapitalistyczny komunistyczny

CYJNY amortyzacyjny automatyzacyjne cywilizacyjnemu kompromitacyjny konkretyzacyjnym kwalifikacyjnych likwidacyjnymi lokalizacyjne mechanizacyjny stabilizacyjne

ĆWICZ.

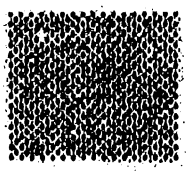

Pismem teoretycznym SSiMP, przeznaczonym dla nauczycieli stenografii i stenografów zawodowych są "Zeszyty Teoretyczne SSiMP". Znajdziesz je w bibliotekach oddziałów Stowarzyszenia.

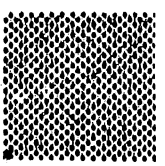

64 Skrócenia przez skrzyżowanie początku wyrazu z końcem wyrazu - ciąg dalszy.

1. Przykłady skrzyżowania znaków końca czasownika z początkiem wyrazu:

OWAŁ - YWAŁ wykorzystywał wykorzystywali

wykorzystywaliśmy wykorzystywaliście itp.

dynamizował konkretyzował

rewaloryzował przygotowywał

wykonywał wywoływała pokonywali

AC wykorzystywać konkretyzować przygotowywać wywoływać itp.

STENOGRAFUJ na podstawie poznanych zasad:

wykonywane wypraktykowana rewaloryzowane wykorzystywanie wywoływanie autentycznie dynamicznie przygotowywanie

ĆWICZ:

Porównaj pary warazów:

2. SKRÓTY STAŁE:

przewodniczyć	realizować	wydaje mi się, że

STENOGRAFUJ: rzecznik prasowy rządu, prawidłowa statystyka, dziedzina poznania, fabryka armatury, zawód wykonywany, sposób nie praktykowany, przygotowywany plan działania, przewodniczący zarządu głównego, przedstawiciel rządu, realizacja porozumień gospodarczych, obradom przewodniczył ob. Jan Kowalski, komitet koordynujący działalność produkcyjną fabryk telewizorów, pracom komisji przewodniczył minister, zamówienia na towary są realizowane w kolejności ich napływania, sytuacja naszego stowarzyszenia jest korzystna, kapitalistyczny sposób produkcji, rozwój budownictwa socjalistycznego, materialistyczny pogląd na świat.

ĆWICZ:

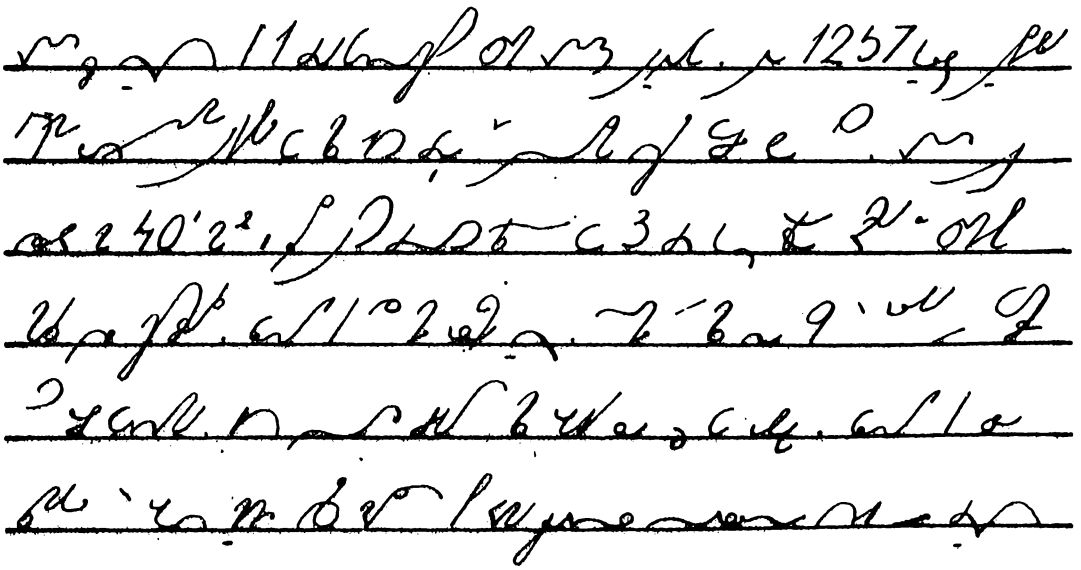

Czy wiesz, że współcześnie umiejętność stenografowania łączy się zwykle z umiejętnością metodycznego pisania na maszynie, co łącznie nazywa się STENOTYPIĄ. Ściślej, przez stenotypię należy rozumieć umiejętność zastenografowania wypowiedzi i sporządzenia bezpośrednio ze stenogramu maszynopisu /czystopisu/. Opanowanie stenotypii wymaga dodatkowych ćwiczeń - spróbuj!

65 Skrócenia przez napisanie znaku końca nad początkiem wyrazu.

1. We wszystkich przypadkach, kiedy wyraz jest długi /wielosylabowy/, a w opuszczonej części wyrazu nie występuje ani U ani I lub Y, znak końca wyrazu umieszcza się nad jego początkiem.
Sposób ten stosują stenografowie także wówczas, gdy przy szybkim notowaniu nie uświadamiają sobie, jakie samogłoski znajdują się w opuszczonej części wyrazu.

2. Przykłady pisania znaków końcówek rzeczownika nad początkiem wyrazu:

NIE -NIENIE rozpowszechnienie rozpowszechnieniem

objaśnienia uprzywilejowanie

poczynienie zjednoczenie

ER -OR administrator ambasadorem dyrektor inspektor inwestor

ARZ egzemplarz gospodarz inwentarz

ENT - ANT akcent eksperyment inteligent korespondent reprezentant

AMI -YMI sądami szkołami zgrupowaniami itd.

GRAM - WCA - ISTA diagram harmonogram monogram stenogram telegram higienista idealista recydywista specjalista stenotypista wystawca

Zwróć uwagę, że po znakach zwiększonych i dużych znaki końca wyrazu umieszcza się nie nad początkiem wyrazu, ale o b o k, możliwie blisko, na wysokości linii środkowej.

Zwróć również uwagę, że ten sam znak dla trzech różnych końców wyrazów nie powoduje dwuznaczności - zwłaszcza w kontekście.

ĆWICZ: [illegible]

2. Przykłady pisania znaków końca czasownika nad początkiem wyrazu:

EMY - AMY - IMY	donosimy [illegible] posądzamy [illegible] powierzamy [illegible] rozłączymy [illegible] zabezpieczamy [illegible] zapowiadamy [illegible]
AŁ - OWAŁ	dysponował [illegible] dysponowali [illegible] remontował [illegible] reprezentował [illegible] przygotował [illegible] przyzwyczajał [illegible] wspomagali [illegible] reglamentował [illegible]
JĄ - JĄC	dołączając [illegible] donosząca [illegible] posądzającego [illegible] powierzającemu [illegible]

rozłączającą zabezpieczając

zapowiadają zasklepiającymi

3. Przykłady pisania znaków końca przymiotnika nad początkiem wyrazu:

traktowana wyczerpana zamieszczana

zabezpieczanymi wspomnianymi remontowanymi

rozłączanych sporządzanych zapowiadanych

katastrofalny nierozłączalny przypuszczalny

posądzający rozłączającego zapowiadających

itd.

4. Znak końca formy bezosobowej O pisze się zawsze nad znakiem początku wyrazu:

czytano doręczano liczono polecono

reprezentowano robiono zamieszkiwano mieszkano

5. SKRÓTY STAŁE:

program	prezydent

ĆWICZ:

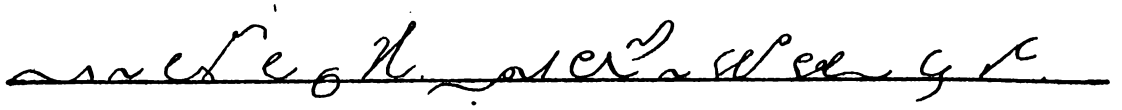

STENOGRAFUJ: Kongres został zorganizowany przez NOT. Ten wydatek nie był preliminowany. Prawomocność wyroku nie jest kwestionowana. Nie ograniczył się tylko do obelg. Gospodarowałby tak jeszcze szereg lat, gdyby pozwoliło mu na to zdrowie. Tylko wszechstronne rozpatrzenie argumentów "za" i "przeciw" pozwoli na podjęcie racjonalnej decyzji. Za miesiąc wprowadzimy się do odnowionego budynku. Rozsądek zwyciężył nad nieuctwem. Prelegent Towarzystwa Wiedzy Powszechnej wygłosił ciekawy wykład. Szeroki asortyment towarów z importu. Reprezentant opinii publicznej. Rzeczoznawca określił wysokość strat poniesionych w skutek wypadku drogowego. Szeroki program badań kosmicznych.

Utwórz skróty pochodne dla słów:

prawodawca przedsiębiorca sprawca ludowładztwo pracodawca urzeczywistnili zarządzał przedsiębiorstwami prezydencki.

CZYTAJ:

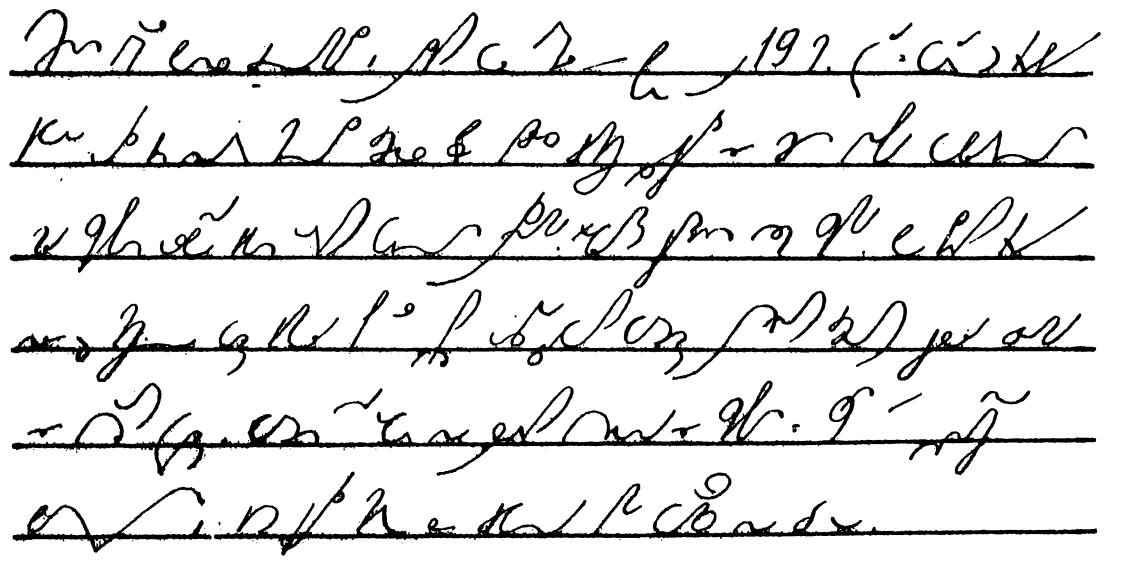

X X X

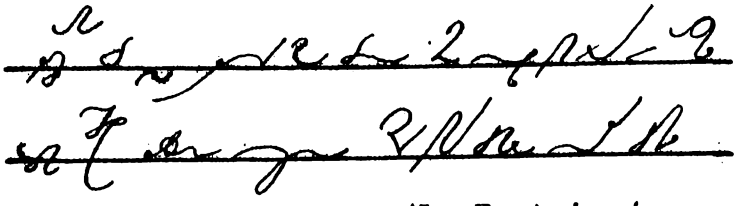

/La Fontaine/

66 Nazwy, nazwiska, tytuły i inne skróty.

1. CZYTAJ nazwy miesięcy:

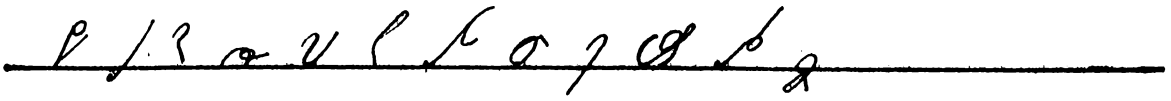

nazwy dni tygodnia: 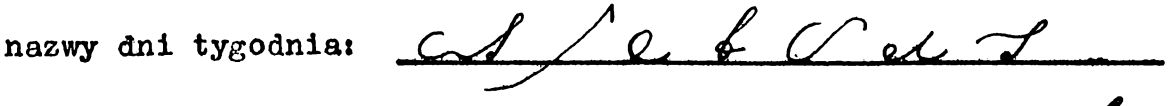

nazwy miast 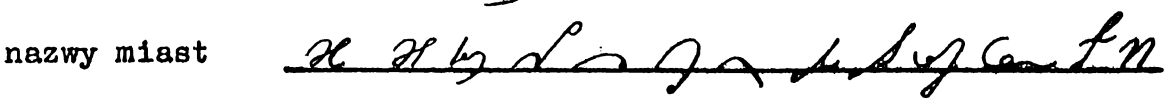

Nazwy miast mało znanych lub rzadziej używane należy stenografować w całości. Znane i spolszczone nazwy miast obcych stenografuje się w całości, natomiast nazwy obcobrzmiące i trudne do prawidłowego odtworzenia /np. Münheim/ lepiej wpisać w stenogram pismem zwykłym.

2. Nazwiska stenografuje się zwykle następująco:

- nazwiska rodzime w całości: 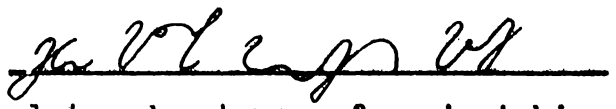
- nazwiska pochodzenia obcego łatwe do stenografowania takie, jak: Breżniew, Carter, Regan, Palme, stenografuje się w całości; można stosować zasadę fonetyczności /Carter-Karter/, ale tylko wtedy, gdy ma się pewność właściwego odczytania i przepisania pismem zwykłym.
- Wszystkie inne nazwiska obcobrzmiące lepiej pisać pismem zwykłym.

Poprawność zapisu nazwiska obcobrzmiącego powinna być zawsze skontrolowana przed sporządzeniem przekładu stenogramu /czystopisu/.

CZYTAJ i sporządź przekład stenogramu nazwisk:

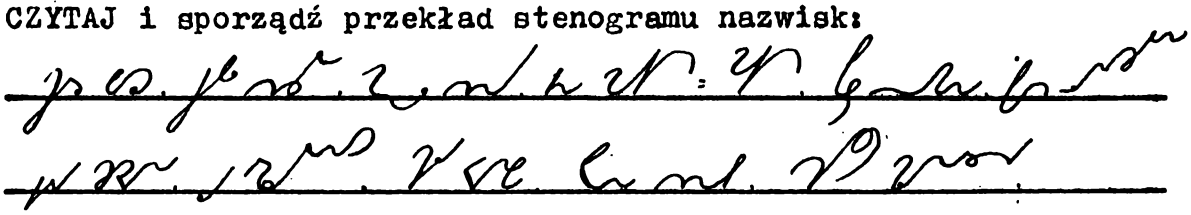

3. Obok nazwisk wymienia się często tytuły naukowe lub zawodowe i te należy również stenografować skrótami najlepiej na wzór pisma zwykłego.

CZYTAJ: 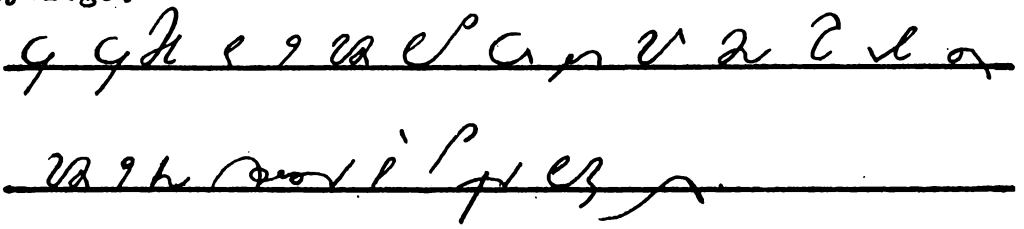

4. Dalsze stosowane skróty na wzór pisma zwykłego:

- z zakresu korespondencji biurowej:

dot. dep uchw. tab. tydz. tyg. tut. jw. tzn.

- nazwy organizacji politycznych i społecznych:

PZPR KC PZPR POP KZ KF ZSL SD FJN OK FJN

URM MSZ MSW MO NIK PIH WRN PKO

NBP PKP PTTK PZU SSiMP

- Uczelnie, instytucje naukowe:

AM WSP. UW UMCS SGPiS PAN

- Organozacje międzynarodowe; nazwy państw:

ONZ RWPG USA NRD TASS

STENOGRAFUJ:

Urodzony /ur./ 8 maja 1945 r. Utrzymuje się temperatura /temp./ poniżej zera. Obiekt dobrze wyposażony w urządzenia przeciw pożarowe /ppoż./ Zakładowy inspektor bezpieczeństwa i higieny pracy /BHP/. Naczelny Komitet Zjednoczonego Stronnictwa Ludowego /NK ZSL/ i Centralny Komitet Stronnictwa Demokratycznego ściśle współpracują. Decyzja zapadła na posiedzeniu Miejskiej Rady Narodowej /MRN/. Miejskie Przedsiębiorstwo Komunikacyjne otrzymało nowy tabor samochodowy. Ukończył Wydział Dziennikarstwa Uniwersytetu Śląskiego /US/. Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie /SGGW - W-wie/ ma bogatą i chlubną tradycję. Naczelna Organizacja Techniczna /NOT/ zrzesza inżynierów /inż/ i techników. Fiata 125p produku je Fabryka Samochodów Osobowych /FSO/. Polska Agencja Prasowa /PAP/ podała do wiadomości... Studenci Akademii Ekonomicznej /AE/ w Katowicach jadą na wycieczkę do Republiki Federalnej Niemiec /RFN/.

67

Znaki niestenograficzne

1. Niektóre wyrazy można zanotować za pomocą prostego symbolu obrazkowego. Czasem takie symbole są prostsze od zapisu znakami stenograficznymi; niekiedy więc opłaca się je stosować w stenografii. Raczej jednak nie należy ich tworzyć na własną rękę, gdyż liczba wyrazów, dla których można je z pożytkiem zastosować, jest - jak wykazała praktyka - właściwie bardzo ograniczona. Znanymi już przykładami zastosowania znaków niestenograficznych jest stenograficzny zapis cyfr i liczb.

2. Znaki oparte na symbolach matematycznych:

więcej + większy + mniejszy — mniej więcej ∓

wiele × pierwiastek √ mnożyć X dział, dzielić :

ĆWICZ:

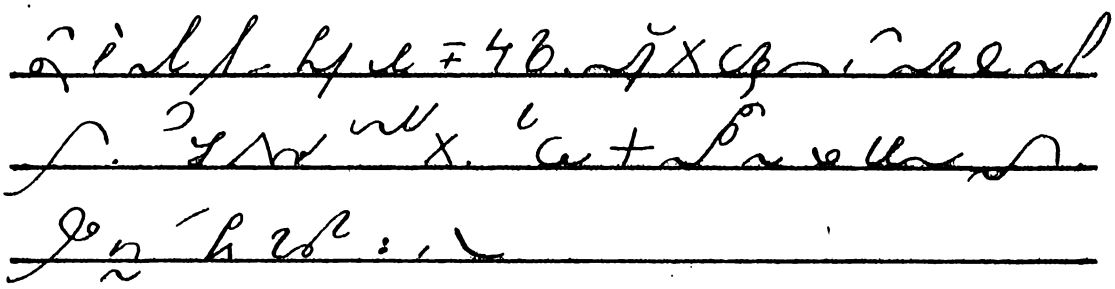

3. Znaki oparte na symbolach stosowanych w geometrii:

∥ ⊥ △ ⊢:⊣

ĆWICZ:

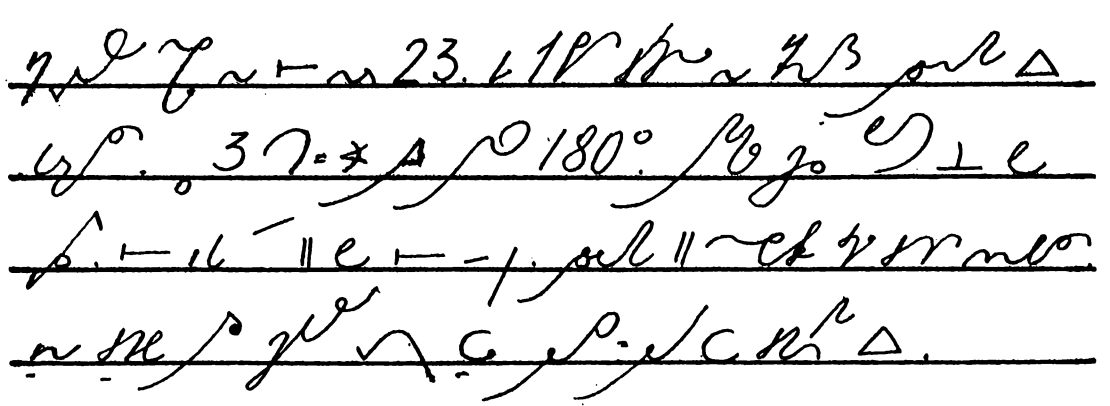

4. Znaki oparte na symbolach stosowanych powszechnie:

procent % /od znaku %/ promil ‰ /część tysięczna/

paragraf § /górna część znaku §/

ĆWICZ:

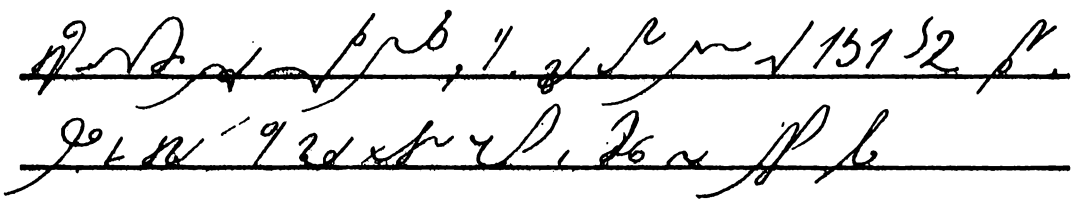

5. Znaki obrazkowe zwane ideogramami:

podstawa — z jednej strony ⊥ z drugiej strony ⊥.

błyskawica, -cznie ϟ /od znaku ϟ / oklaski 👏 /dwie dłonie/ nierozerwalny ⛓ /część rysunku łańcucha ⛓ /

pytać, -nie ? podkreślić, -nie ___ z obu stron ⊥̲⊥̲
/podkreślenie poprzedniego wyrazu/ = obustronnie

ĆWICZ:

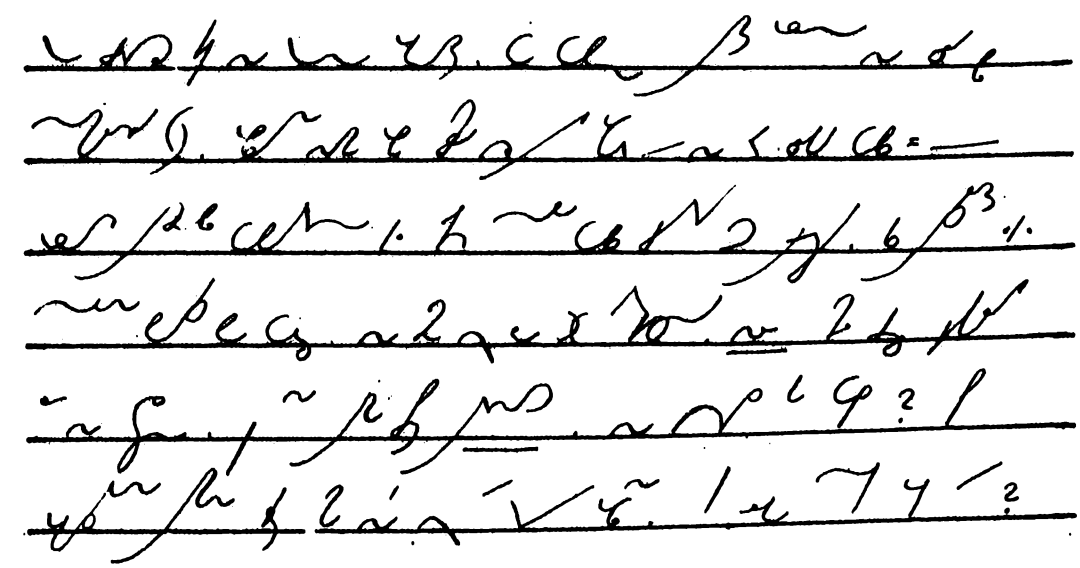

6. Przykłady łączenia znaków niestenograficznych ze stenograficznymi:

większość zwiększyć najwięcej największy

nie więcej nie mniej najmniejszy co najmniej

co więcej tym więcej tym niemniej bynajmniej

niewiele nie wiele więcej nie wiele mniej

o wiele więcej o wiele mniej wieloletni

wielokrotni pomnożyć pomnożenie nierównoległy

na odcinku procenty procentowy

na podstawie bezpodstawny podzielić wydzielić

oddzialić rozdzielić

ĆWICZ:

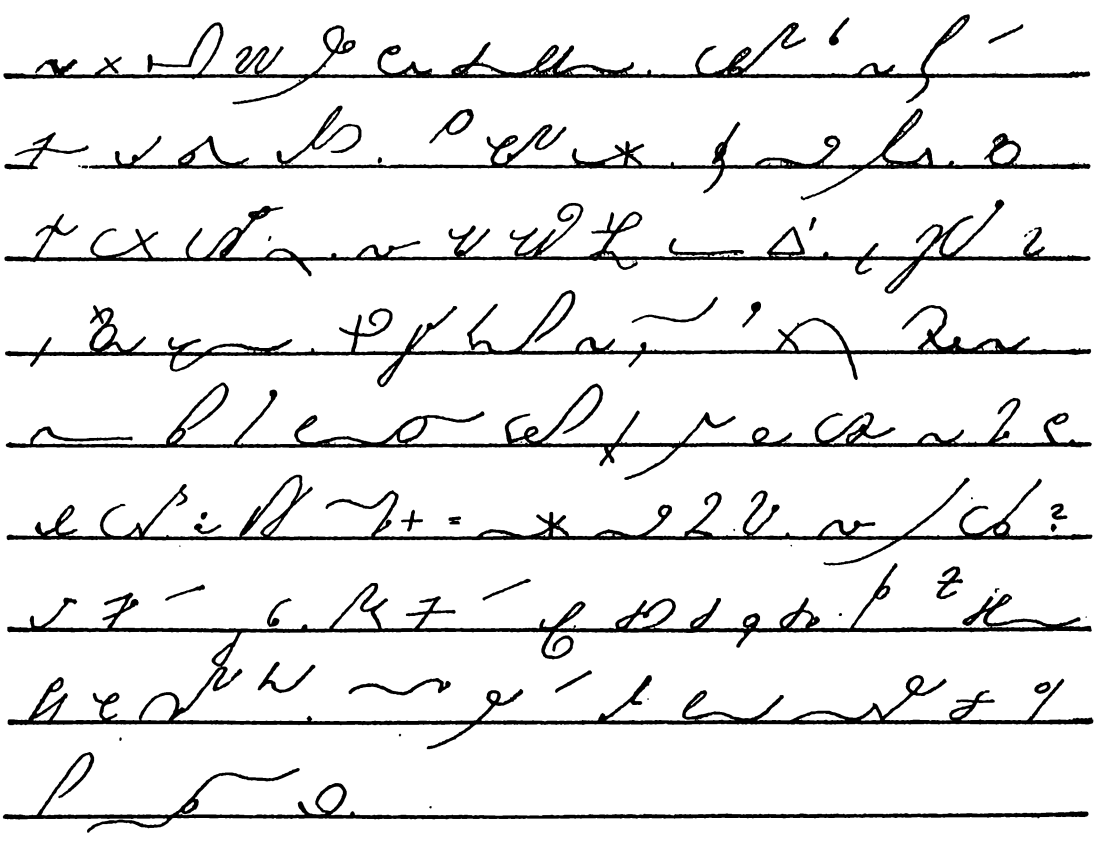

7. Przykłady zapisu niektórych wyrażeń liczbowych:

trzy czwarte ¾ lub ³⁄₄ 16,3 hektara 16³ 21,2 km 21²

25 procent ²⁵ 28,2 procent 28² 4-procentowy 4

8-krotnie 8 szóstka 6 dziesiątka 10 M-4 2⁴

ĆWICZ:

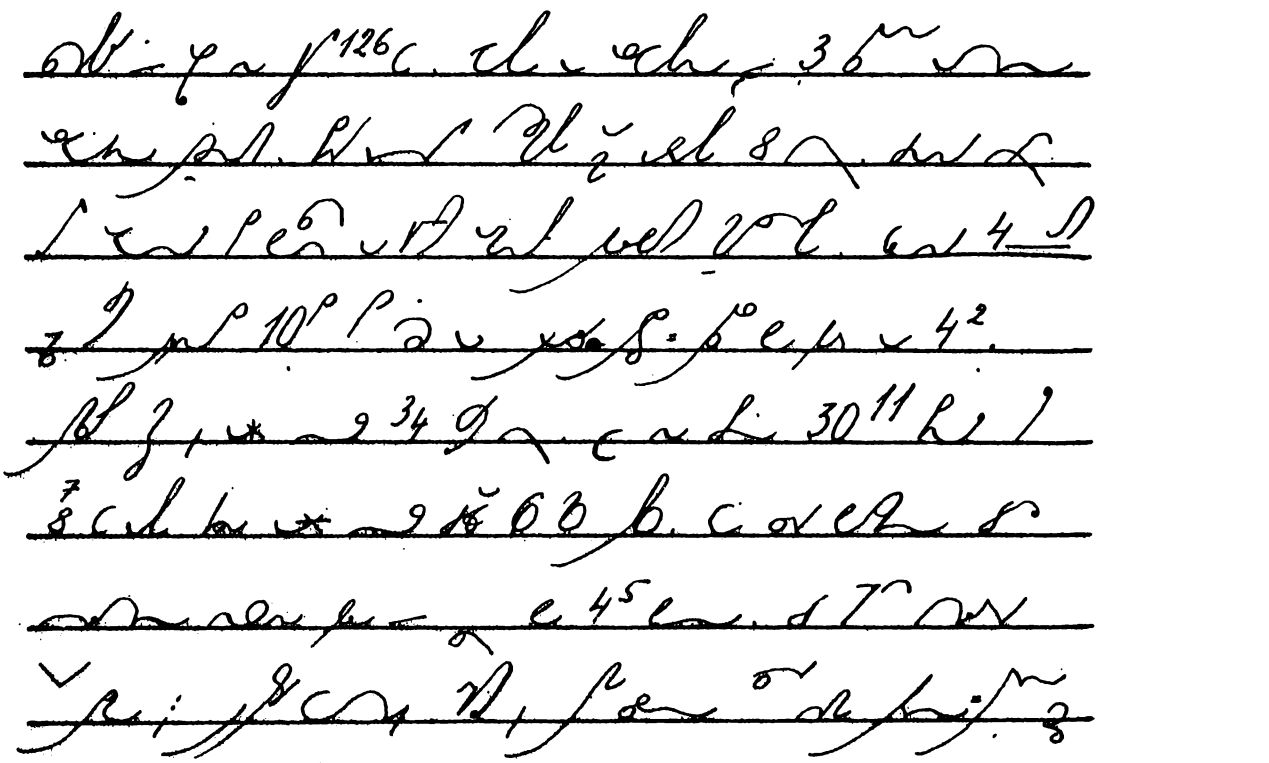

CZYTAJ: /Cervantes/

/Menander/

/Lincoln/

/fińskie/

/Roger Peyrefitte/

/V. de Sica/

68

Skróty zwrotów.

1. Odrębne znaki można tworzyć także dla często używanych zwrotów złożonych z kilku wyrazów. Niektóre z nich już znamy.

CZYTAJ: 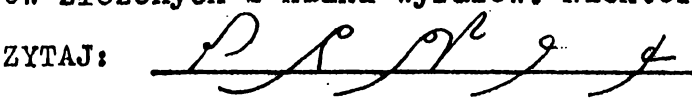

Obecnie zostaną podane dalsze takie skróty. Trzeba jednakże zwrócić uwagę, iż - podobnie jak przy innych skrótach dowolnych - należy je traktować nie jako znaki do opanowania pamięciowego, lecz tylko jako przykłady wskazujące możliwości tworzenia dalszych skrótów stenograficznych. Oczywiście w indywidualnych przypadkach, niektóre z nich mogą pełnić rolę stałych skrótów.

Skracanie zwrotów oparte jest w większości przypadków na podobnych zasadach, jak skracanie wyrazów.

2. Przykłady łączenia wyrazów zwrotu:

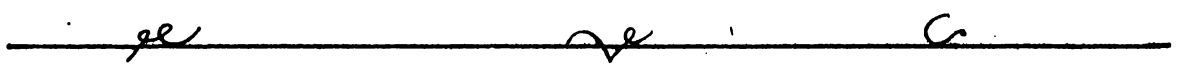

ustrój socjalistyczny kraje socjalistyczne Polska Ludowa

społeczno-gospodarczy społeczno-polityczny klasa robotnicza

dyktatura proletariatu organizacja państwowa w dużym stopniu

organizacja związkowa organizacja młodzieżowa na przykład

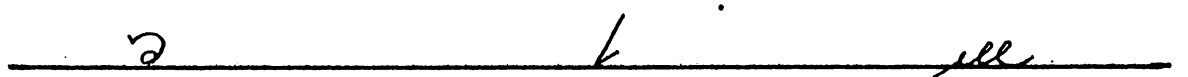

reforma gospodarcza techniczno-ekonomiczny w odniesieniu do

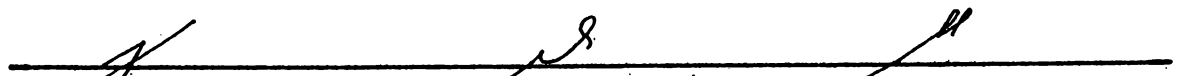

informacja turystyczna w oparciu o wtedy gdy

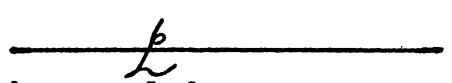

bez względu na

3. Przykłady łączenia wyrazów według zasad pozasystemowych:

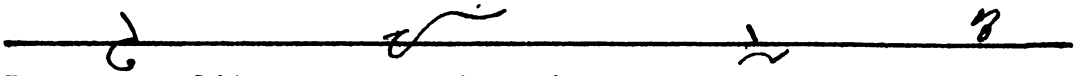

Rzeczpospolita Polska | punkt widzenia z punktu widzenia | rachunek ekonomiczny | Ameryka Łacińska

cecha charakterystyczna | system ekonomiczny | w związku z | do spraw

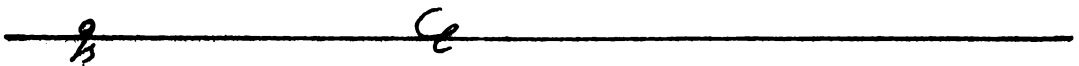

zwrócić uwagę | pod uwagę

4. Przykłady pisania końca zwrotu nad jego początkiem:

gospodarka narodowa | dochód narodowy | arena międzynarodowa | sytuacja międzynarodowa

ludzie pracy | masy pracujące | stopa życiowa

5. Przykłady krzyżowania dwóch wyrazów połączonych spójnikiem I:

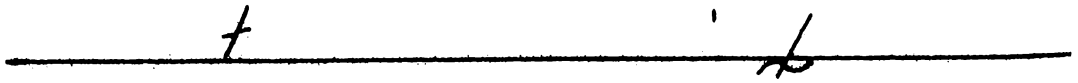

techniczny i ekonomiczny | Nauka i technika

robotnicy i chłopi | maszyny i urządzenia

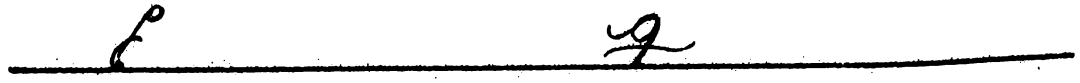

praca i płaca | oświata i wychowanie

69 Skróty zwrotów - ciąg dalszy.

1. Przykłady wykorzystywania znaków niestenograficznych:

w większym stopniu	VI Plenum	punkt ciężkości
IX Zjazd	punkt wyjścia	

2. Przykłady skrótów tworzonych innymi sposobami:

związki/ek/ zawodowe/wy/	organizacja produkcji
niezależny samorządny związek zawodowy	

3. Przykłady opuszczania jednego z wyrazów w zwrocie:

zwrócić uwagę na	ze względu na to ze względu na to że	bez względu na to bez względu na to że
w większym niż dotychczas stopniu		Solidarność NS ZZ Solidarność

STENOGRAFUJ: VI Plenum Komitetu Centralnego PZPR podjęło problem organizacji produkcji eksportowej. Zwróciło przy tym uwagę, że punktem wyjścia do rozwiązania tego zagadnienia jest wyposażenie gospodarki narodowej w nowoczesne maszyny i urządzenia.

4. CZYTAJ. Czytając przeanalizuj zastosowane skróty.

G a z e t a

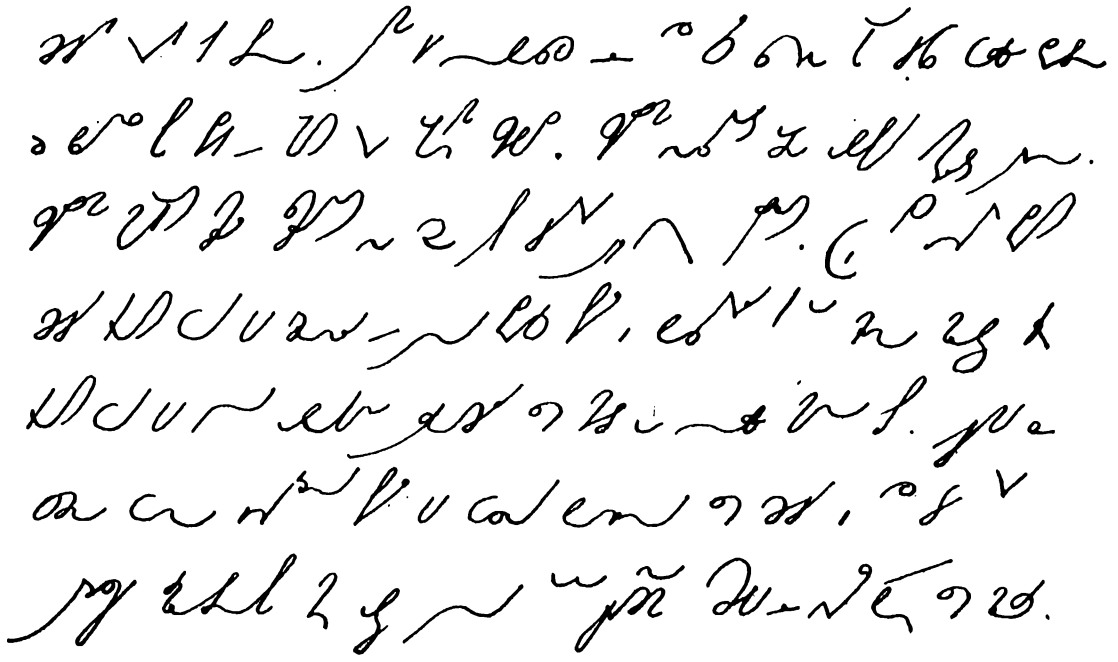

Po przeczytaniu sporządź przekład stenogramu, porównaj go z kluczem. Z klucza sporządź stenogram stosując śmiało dalsze skrócenia kontekstowe. Z kolei sprawdź czytelność twojego stenogramu.

Opracowany tekst ćwicz - najlepiej pod dyktando - aż do opanowania swobody szybkiego stenografowania, bez zastanawiania się nad wyborem właściwych znaków i skróceń.

5. CZYTAJ:

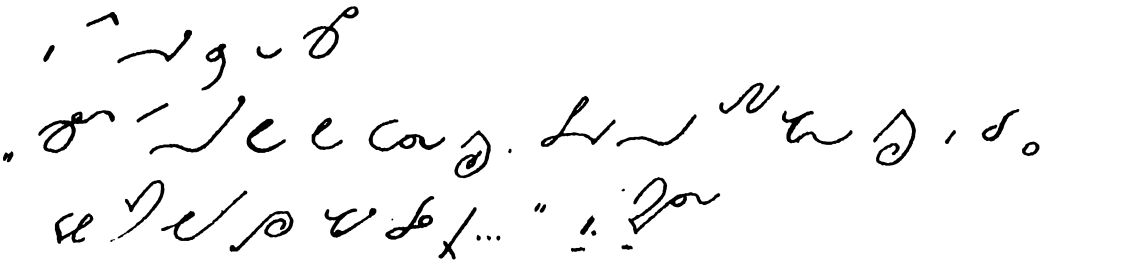

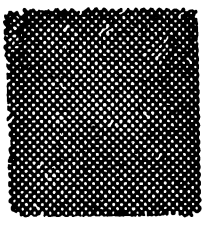

Oddziały SSiMP prowadzą specjalne szkolenie dla tych stenografów, którzy ukończyli kurs i chcą dalej doskonalić zdobyte umiejętności.

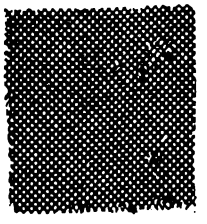

70 Skróty indywidualne

1. Poza skrótami stałymi i dowolnymi kontekstowymi stenografowie praktycy stosują jeszcze tzw. skróty indywidualne. Bywa to wskazane wobec ogromnego bogactwa języka i faktu, że stenografię stosuje się w różnych dziedzinach, nieraz operujących bardzo specjalistycznym słownictwem.

   Skróty indywidualne często wychodzą poza reguły systemu, dotyczą słów rzadkich w języku, ale częstych w praktyce konkretnego stenografa i nieraz zastępują skróty podręcznikowe ponieważ z różnych względów, najczęściej graficznych, odpowiadają bardziej stenografującemu.

2. Przykładowe skróty indywidualne tworzone według zasad systemu:

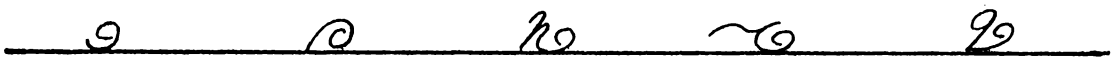

oszczędność konieczność wiadomość niepodległość świadomość

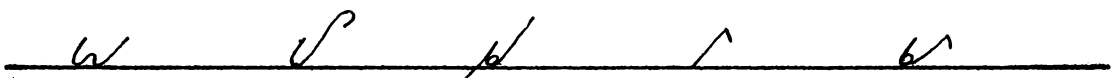

bezpieczny, -ństwo ubezpieczyć interes bezinteresowny

klasa kierować strona podpis socjalizm

3. Przykłady skrótów indywidualnych tworzonych na zasadach pozasystemowych:

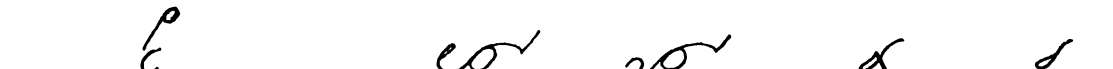

praca nad planem dolno-, górnośląski centralny, -um

powyżej /-szy/ najwyżej /-szy/ rozwój, -u, -ija

przypadek taktyka petent potentat tendencja

intensywny tempo

Zwróć uwagę na przykłady, w których zastosowano skrót stały jako część znaku.

4. Przykładowe skróty indywidualne końcem słowa:

zespół zespół adwokacki zespół opieki zdrowotnej adres

adresować wniosek /-dawca/ pieniądz - pieniężny

5. Przykładowe skróty końcem wyrazu umieszczonym pod linią główną /na linii dolnej/ po opuszczonym U lub O

sposób już w szczególności

6. Przykładowe skróty par wyrazów stanowiących swe przeciwieństwo logiczne:

partyjni i bezpartyjni wierzący i niewierzący

7. Czasem opuszcza się nawet w stenogramie niektóre wyrazy, których łatwo można się domyślić w zdaniu. W to miejsce zwykle wprowadza się wtedy znak równości lub dwie kropki:

rok za rokiem oko za oko i ząb za ząb

z próżnego i Salomon nie naleje od czasu do czasu

8. Stosunkowo częste są zwroty, takie jak: w tym zakresie, na ten temat, na tej podstawie itd. Każdy z nich składa się z: 1/ przyimka, 2/ zaimka wskazującego, 3/ rzeczownika. Zwrotom tym odpowiadają również częste zwroty typu: w zakresie, na temat, na podstawie itd.

Wykorzystując ten fakt można tworzyć następujące pary skrótów, różniących się tylko innym położeniem:

na temat			na ten temat
w sprawie			w tej sprawie
na podstawie			na tej podstawie
na odcinku			na tym odcinku
w zakresie			w tym zakresie
od strony			od tej strony
z punktu widzenia			z tego punktu widzenia

W ten sposób można stenografować też zwroty: na tych podstawach, w tej dziedzinie, do tej pory, w tych ramach, w tym kierunku, w tym czasie itd.

9. Przykładowe skróty indywidualne z zakresu zarządzania przedsiębiorstwem:

zakład pracy	zaopatrzyć zaopatrzenie	techniczny	ekonomiczny
administracja, -tor,		administracja państwowa	ad acta
racjonalizacja, -tor,	-torstwo	branża, -owy	patent

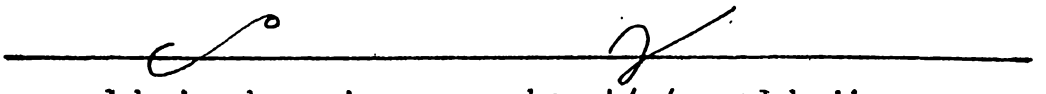

produkcja eksportowa koszt/y/ produkcji

10. Przykładowe skróty indywidualne z zakresu prawa:

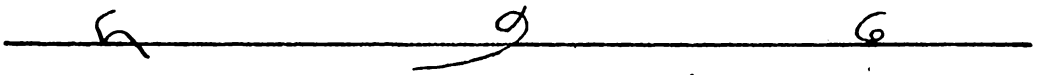

prawo karne wymiar sprawiedliwości pozew

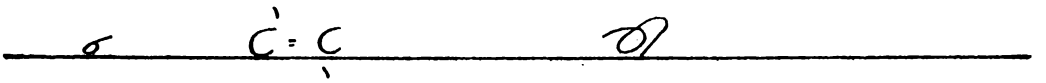

sędzia prokurator księga/i/ wieczysta/e/

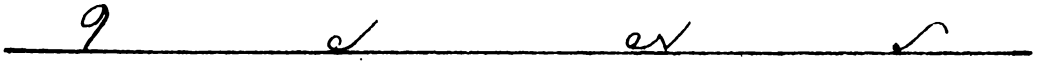

świadek sąd wojewódzki sąd rejonowy ławnik

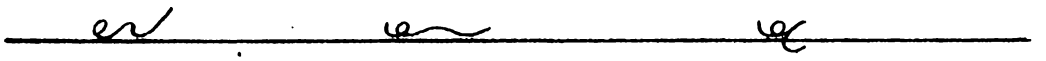

Sąd Najwyższy oskarżenie oskarżyciel publiczny

11. Przykładowe skróty indywidualne z dziedziny handlu zagranicznego:

handel zagraniczny Ministerstwo Handlu Zagranicznego Centrala Handlu Zagranicznego

wymiana międzynarodowa umowa międzynarodowa kontrahent

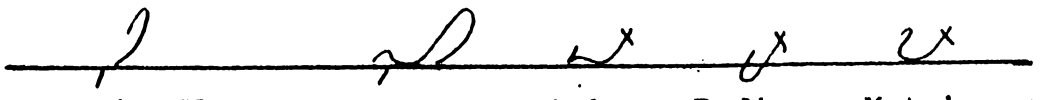

umowa handlowa umowa know how Animex Budimex Motoimpex

71

C W I C Z E N I A

1. Zasoby surowców energetycznych.

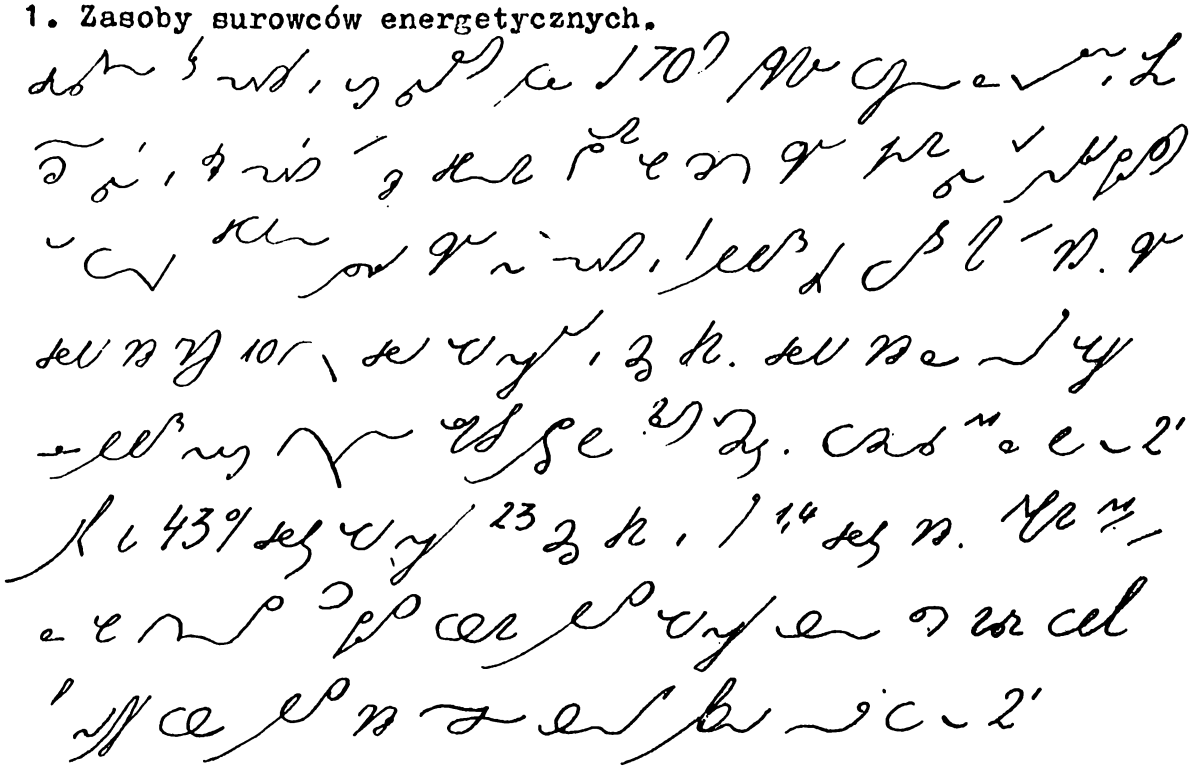

Wyobraź sobie, że masz stenografować naradę na temat przetwórstwa węgla o niskiej jakości. W związku z tym przygotowujesz opracowanie stenograficzne podstawowej terminologii z tej dziedziny. Skorzystaj z wzoru na stronie następnej:

węgiel zapopielony, zasiarczony, sortymenty miałowe, koksownictwo, produkty gazowe, syntezy chemiczne, produkty węglopochodne węgiel drugiej i trzeciej generacji, zgazowanie pyłu węglowego, ciśnieniowe zgazowanie parowo-tlenowe, konstrukcja generatora, obieg technologiczny, upłynnianie węgla, metoda rozpuszczalnikowa, proces uwodornienia węgla, przemiana energii chemicznej, reaktor wysokotemperaturowy, kompleksowe metody, zwrot nakładów i efektów gospodarczych, fluidalne spalanie węgla, zgazowanie pyłu węglowego z tlenem i parą wodną.

Takie przygotowanie do stenografowania narad, konferencji itp. na tematy wyspecjalizowane, umożliwia stenografującemu, zwłaszcza początkującemu, wykonanie zadania bez napięć - wywoływanych nieznanym, niekiedy trudnym słownictwem.

Początkujący stenograf często korzysta z informacji bibliograficznej i biblioteki specjalistycznej zakładu, który zleca stenogram narady na określony temat.

2. Odpowiedzialność.

Nie jest z pewnością dziełem przypadku ani przelotną modą, że w rozważaniach dotyczących najszerzej pojętego życia społecznego, a zwłaszcza naszej gospodarki, tak często powraca słowo odpowiedzialność. Wiele wskazuje na to, że wokół tego punktu krystalizuje się partyjna i obywatelska troska o dalszy rozwój kraju. Odpowiedzialność uświadomiona sobie w sposób konkretny i urzeczywistniona, a zarazem kontrolowana i egzekwowana ma bowiem ogromną wagę i dominujący wymiar społeczny. Jest ona warunkiem funkcjonowania społeczeństwa, wynikającym z konieczności zapewnienia aby w podziale czynności i zadań każdy wykonywał swoją niezbędną część. Nie podlega dyskusji, że związki wzajemnej odpowiedzialności stanowią spoiwo umożliwiające społeczeństwom egzystencję i rozwój. Kiedy spoiwo to jest silne, kiedy wysoki jest poziom stawianych sobie wzajemnie wymagań i - co równie ważne - gdy wymagania te są skutecznie egzekwowane społeczeństwo stanowi całość żywotną, prężną i odporną na przeciwności. I odwrotnie, kiedy występuje osłabienie poczucia odpowiedzialności, pojawiają się niedomagania, których nie można wystarczająco uzasadnić przyczynami obiektywnymi.

Tak stenografuj:

z pewnością	
przypadku	
dotyczących	
gospodarki	
odpowiedzialność	
krystylizuje	
konkretny	
urzeczywistniona	
egzekwowana	
dominujący	
funkcjonowania	
zapewnienia	
dyskusji	
umożliwiające	
egzystencję	
odporną	
wystarczająco	
przyczynami	

Uwaga:
Tekst zawiera po 10 zgłosek w wierszu. Ćwicz - stopniowo zwiększając tempo.

72

C W I C Z E N I A

1. Przeczytaj i opracuj, tak jak w poprzednim ćwiczeniu poniższy, dalszy ciąg tekstu o odpowiedzialności.

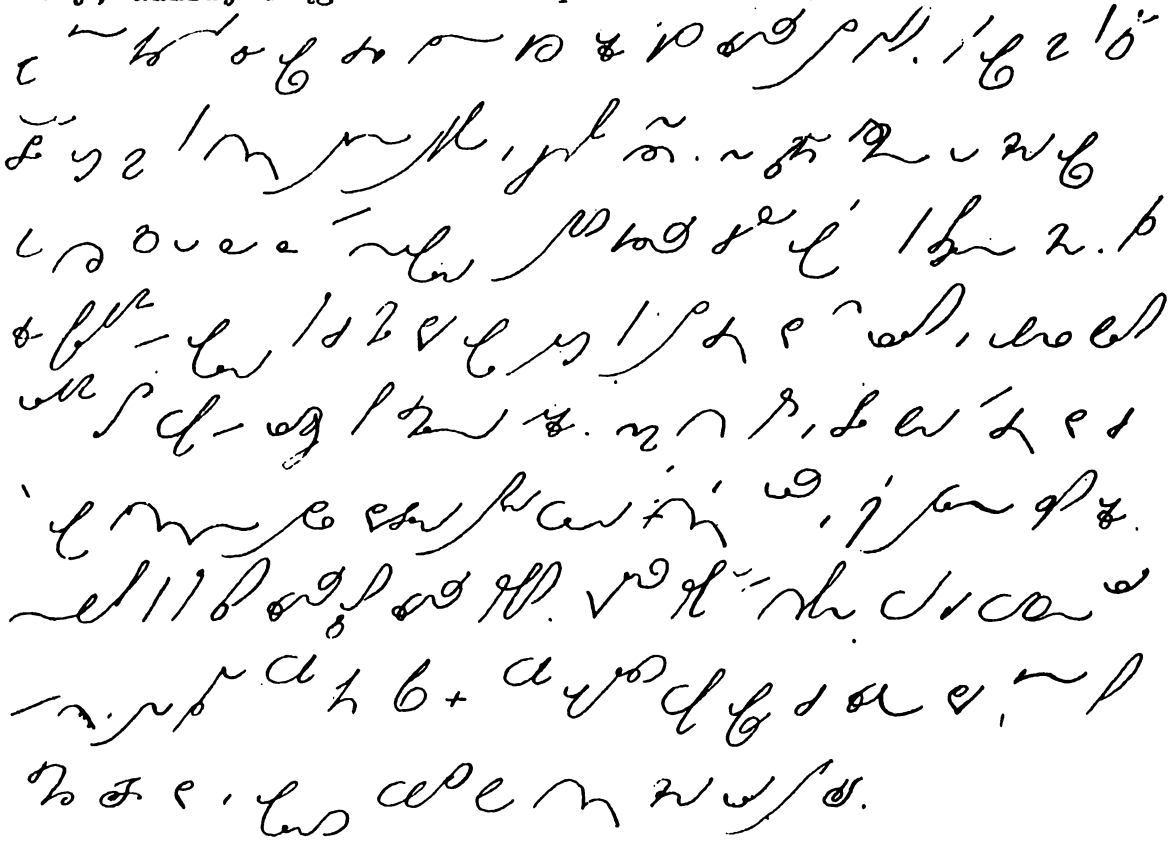

2. Powtórz i utrwal OŚĆ i pochodne w słowach:

szyb/k/ość, szyb/k/ości, szyb/k/ością, szyb/k/ościach, szyb-/k/ościami, szyb/k/ościom

i podobne:

całość, działalność, szczerość, odpowiedzialność, wielkość, wymierność, współczesność, gospodarność, trwałość, dbałość, pracochłonność, powinność, sprawiedliwość, rzeczywistość.

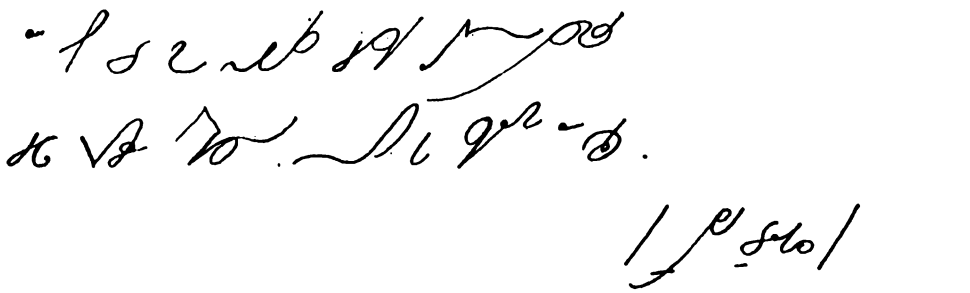

3. Budownictwo mieszkaniowe

STENOGRAFUJ pod dyktando tekst w tempie 90 - 120 zgł./min.

CZAS		LICZBA ZGŁOSEK
10"	Rozpatrując sprawy rozwoju budownictwa mieszka-	
20"	niowego, warto zwrócić uwagę na to, że celem	
30"	przyjętego programu mieszkaniowego jest dopro-	
40"	wadzenie do stanu, w którym każda rodzina bę-	
50"	dzie dysponowała samodzielnym mieszkaniem. Chodzi	
1 min.	tu o likwidację wydłużonego obecnie o-	90
10"	kresu oczekiwania na własne mieszkanie ludzi za-	
20"	kładających swe rodziny, jak również rodzin już istnie-	
30"	jących, które mieszkają we wspólnych lokalach lub lokalach	
40"	wprawdzie samodzielnych, ale nadmiernie zagęszczonych, względnie	
50"	nie spełniających podstawowych funkcji użytkowych. Rea-	
2 min.	lizacja tak określonego, niezmiernie ważnego ze spo-	100
10"	łecznego punktu widzenia celu nie oznacza bynajmniej, że	
20"	po zrównaniu liczby mieszkań z liczbą samodzielnych rodzin pro-	
30"	blem mieszkaniowy zaniknie. Doświadczenie wskazuje bowiem, że	
40"	potrzeby mieszkaniowe ulegają stałym przeobrażeniom	
50"	w miarę wzrostu poziomu życia. Rosną potrzeby w odniesie-	
3 min.	niu do powierzchni, wyposażenia, rodzaju zabudowy mieszkań	110
10"	i tym podobne. Nasilać się będą potrzeby związane z remon-	
20"	tami i modernizacją mieszkań oraz poprawą ich standardu. Trze-	
30"	ba także uwzględnić wynikający z prognozy dalszy przyrost na-	
40"	turalny ludności. Problemy zaspokajania potrzeb mieszkaniowych	
50"	będą zatem występowały również w przyszłości. Jednak wielki wy-	
4 min.	siłek, jaki podejmowany jest obecnie, ma być kontynuowany.	120

73

C W I C Z E N I A

1. Zieleń miejska.

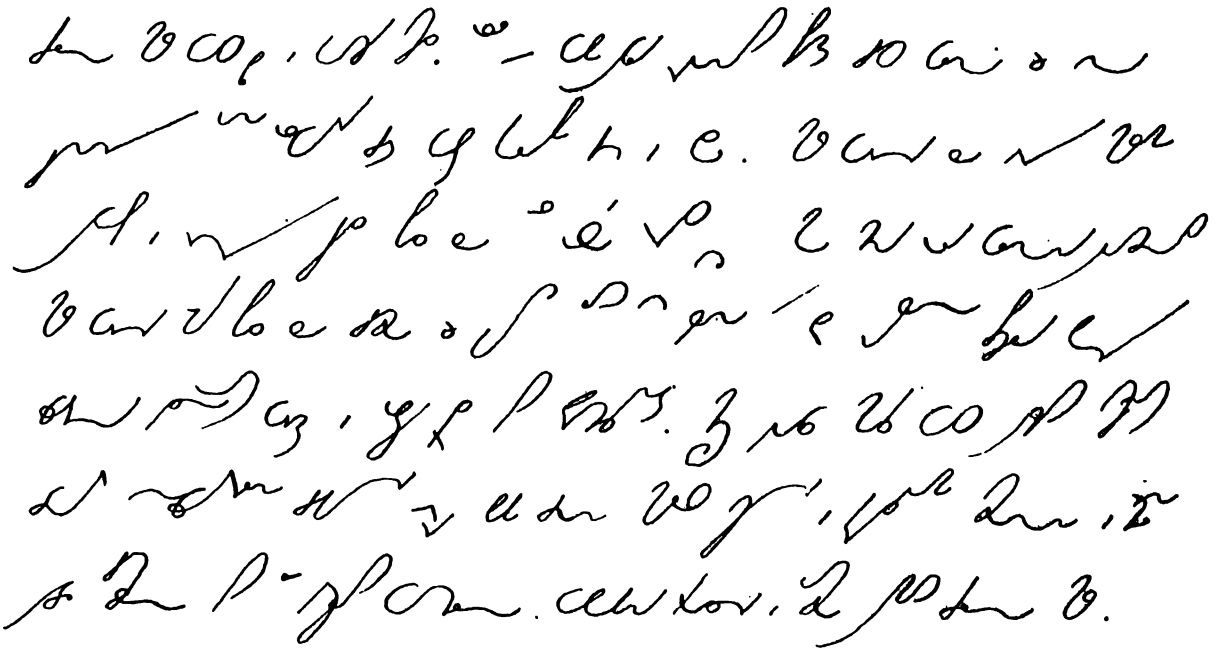

2. STENOGRAFUJ:

Unikatowym przykładem zieleni miejskiej są krakowskie planty, założone na terenach wyburzonych, średniowiecznych murów wokół Starego Miasta, które pełnią obecnie rolę spacerowej alei. Skład gatunkowy rosnących tu drzew jest bardzo urozmaicony. Obok lip, grabów, wiązów, jesionów, jaworów są tu akacje, szakłaki i kasztany. W niektórych miejscach rosną gęste grupy jesionów i topoli. Nie brak też - niestety - i drzew-chwastów, drzew chorych, których nie usunięto w porę.

3. Opracuj zwroty i zdania:

Tworzą tłumiące hałas zasłony, powierzchnia asymilacyjna liści, dobrze utrzymany trawnik, rozwiązanie sieci chodników, zielona funkcja biologiczna, rozmieszczenie przestrzenne zieleni miejskiej, zabiegi pielęgnacyjne i jakość utrzymania zieleni, znaczenie trawników dla miejskiego mikroklimatu, ochrona zieleni, dokumentacja i plany parków miejskich.

2. Zadania Partii

STENOGRAFUJ pod dyktando. Każdy wiersz tekstu liczy 15 zgłosek:

Partia będzie realizować swoją politykę
przede wszystkim poprzez instytucje przedstawicielskie
i w oparciu o ich konstytucyjną rolę. Wy-
chodzimy z założenia i powinniśmy to uznać
za wytyczną naszej pracy, że demokracja nie jest
gestem władzy wobec społeczeństwa, lecz wielką i ros-
nącą potrzebą socjalizmu. Dlatego zdecydo-
wanie opowiadamy się za pełnym przestrzeganiem
konstytucyjnych kompetencji Sejmu, za rozszerzeniem
uprawnień rad narodowych, za rzeczywistą odno-
wą związków zawodowych, tak aby były one
w pełni samorządnym i skutecznym obrońcą ro-
botniczych interesów i praw, partnerem wobec ad-
ministracji. Będziemy dbać o to, by również nowe
związki zawodowe rozwijały się tak, jak dekla-
rowali ich organizatorzy, aby przestrzega-
na była zasada, iż są to organizacje sto-
jące na gruncie socjalizmu i działające ja-
ko ogniwa socjalistycznej demokracji. Chcemy,
aby każdy patriotycznie myślący obywatel
naszego kraju miał poczucie i miał możność aktyw-
nego uczestnictwa w naszych narodowych sprawach.
Pragniemy konsekwentnie kontynuować naszą po-
litykę wyznaniową, wzbogaconą o nowe do-
świadczenia dobrze służące naszej ojczyźnie.

Uwaga:
Dla wyrazów i zwrotów, które sprawiły trudności w steno-
grafowaniu opracuj skróty i przećwicz je.
Stenografuj cały tekst ponownie, zwiększając tempo.

CZYTAJ: [illegible]

74

C W I C Z E N I A

1. O poprawie stylu pracy.

CZYTAJ. Czytając przeanalizuj stosowane skróty. Wyrazy, których odczytanie sprawiło ci szczególną trudność spróbuj stenografować inaczej.

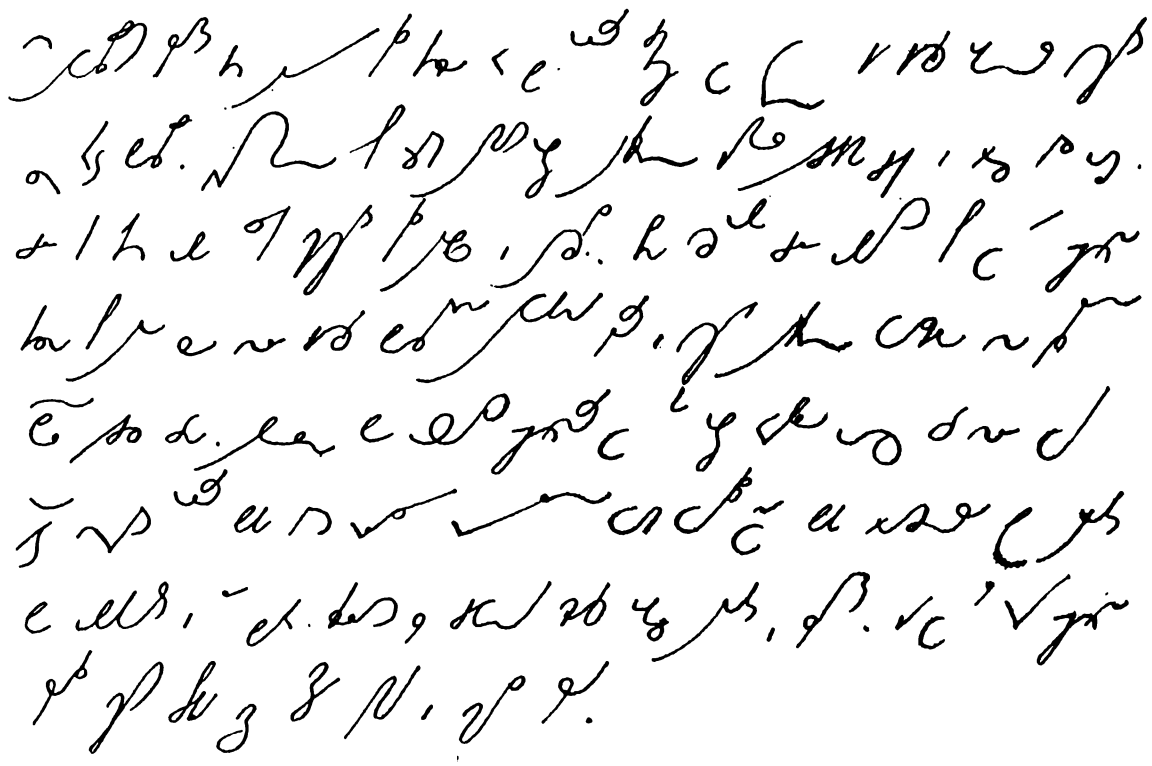

2. Powtórz pisownię przedrostków pochodzenia obcego.

STENOGRAFUJ: autobus autograf koncert kondukt kontrola kontrakt kontrybucja egzekucja egzemplarz eksponat ekspozycja, definicja defensywa deficyt defraudant subwencja subskrypcja substancja sublimat subsydium trans transakcja transformacja transfuzja transmisja transport transporter insekt inwazja inwencja internat interwencja interna interpelacja interwał interpretacja kongres komizm komitet kompania kompetencja kompozycja arcydzieło arcymistrz archidiakon archiwum architekt

CZYTAJ:

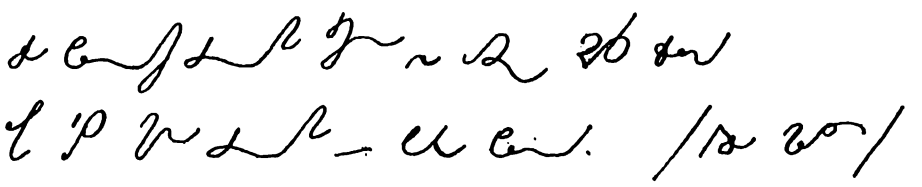

3. Organizacja

STENOGRAFUJ pod dyktando. Każdy wiersz tekstu liczy 15 zgłosek:

Podstawą wszelkiej działalności gospodarczej jest praca, którą określa się jako celową i świadomą działalność człowieka, zmierzającą do wytwarzania określonych dóbr materialnych lub świadczenia usług dla zaspokojenia potrzeb społecznych. Celowa i świadoma działalność zakłada organizowanie procesów produkcji i kierowanie ich przebiegiem. Umiejętności organizacyjne mają szczególne znaczenie tam, gdzie działalność ma charakter zespołowy a efekty tej działalności zależne są od właściwego powiązania pracy poszczególnych zespołów. Organizacja przejawia się w tworzeniu określonych komórek i zespołów, ilościowym i jakościowym doborze czynników produkcyjnych, powiązaniu działalności poszczególnych komórek, rozmieszczaniu procesów pracy poszczególnych zespołów w odpowiednim miejscu i czasie. Większa lub mniejsza sprawność organizacyjna rzutuje na ogólne wyniki pracy całego przedsiębiorstwa oraz każdej wyodrębnionej komórki. Z tego względu organizacja staje się czynnikiem coraz bardziej docenianym, badanym a przedsiębiorstwo, którego wyniki pracy w zasadniczym stopniu wpływają na zakres i poziom zaspokajania potrzeb społecznych, staje się ośrodkiem tych badań. Zagadnienia organizacji związane są nie tylko z produkcją czy pracą, ale dotyczą każdej świadomej i celowej działalności człowieka na przykład nauki, zabawy, wycieczki. Każda działalność człowieka odpowiednio przemyślana, planowana i przygotowana nosi nazwę działalności zorganizowanej, jeżeli natomiast tych elementów brak, działalność ma charakter przypadkowy.

75

C W I C Z E N I A

1. Krajobraz

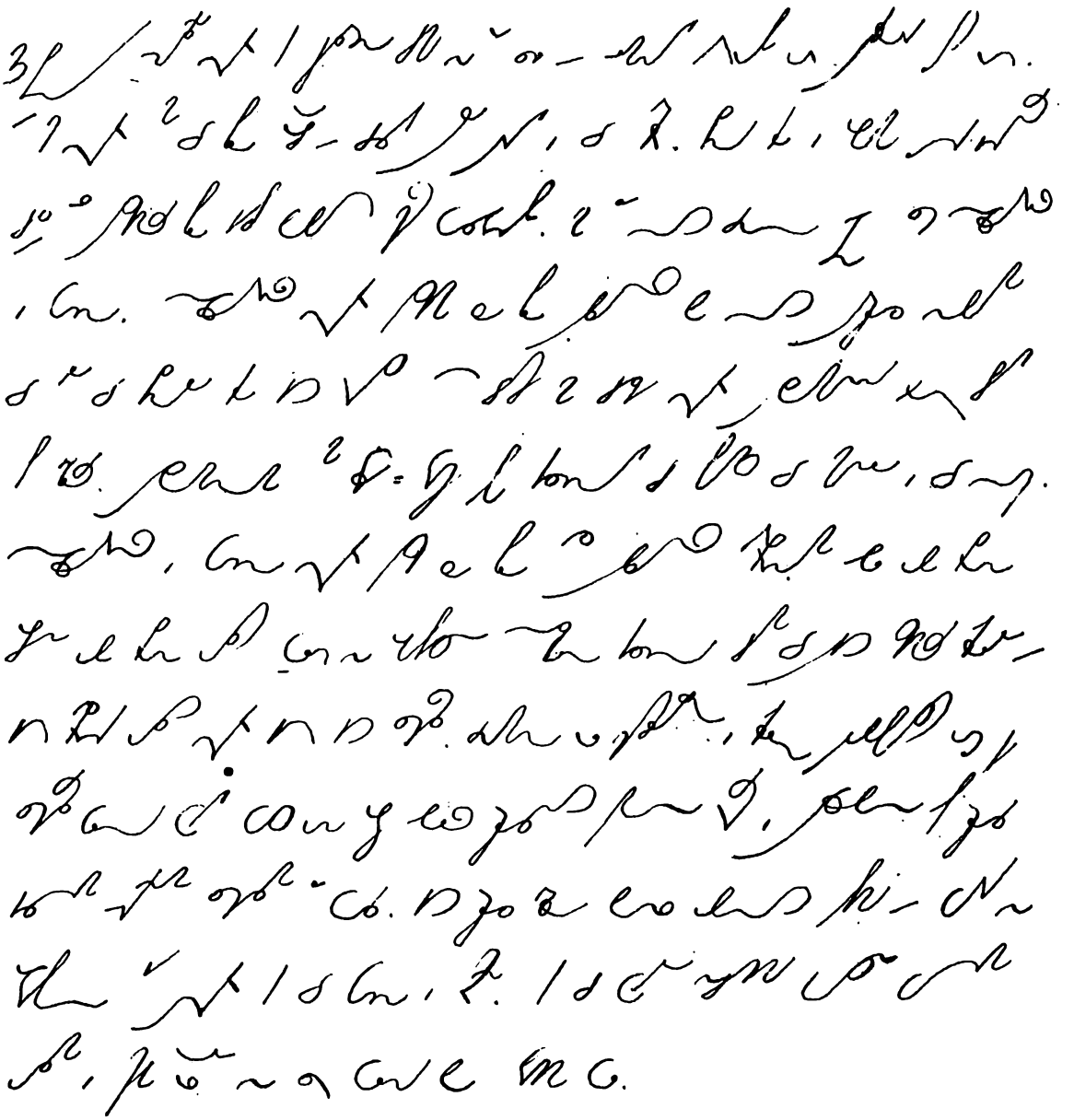

2. STENOGRAFUJ:

Wiśle poświęca Władysław Broniewski jeden ze swoich najpiękniejszych poematów. Przewija się w poemacie krajobraz nadwiślański, niezmienna przyroda i wzbogacające ją dzieło rąk ludzkich. Trwa Wisła w czasie i określa się w przestrzeni. Od Baraniej Góry, od Krakowa i Sandomierza aż po morze; od czasów Mikołaja Reja i przemocy krzyżackiej aż do dzisiejszych czasów, czasów nowych dokonań.

3. Samorząd

Przygotuj samodzielnie tekst do dyktatu. Podziel go na odcinki po 15 zgłosek. Przeanalizuj możliwości zastosowania znanych już lub nowych skrótów wyrazów i zwrotów.

STENOGRAFUJ tekst pod dyktando zwiększając tempo.

W socjalistycznym systemie społeczno-gospodarczym udział ludzi pracy w zarządzaniu jest zapewniony konstytucyjnie na wszystkich szczeblach zarządzania.Znajduje to wyraz w strukturze organizacji i zasadach funkcjonowania społeczeństwa i gospodarki narodowej, instytucji i organizacji gospodarczych, przedsiębiorstw i innych jednostek produkcyjnych, we wszystkich dziedzinach działalności społeczno-gospodarczej, w tym również w rolnictwie. Jest to jedna z największych zdobyczy ludzi pracy w socjalizmie. Dość często jednak udział czynnika społecznego w zarządzaniu jest w praktyce sprowadzany do społecznej kontroli działalności instytucji, organizacji itp. Jest to niesłuszne ponieważ rola czynnika społecznego w zarządzaniu nie ogranicza się jedynie do kontroli realizacji zadań społeczno-gospodarczych. Uczestniczy on również w inicjowaniu tych zadań. Znajduje to m.in. wyraz w uchwalaniu planów narodowych przez Sejm i rozliczaniu z ich realizacji rządu, w konsultacjach ważniejszych przedsięwzięć społeczno-gospodarczych przez różne organizacje, w uchwalaniu planów społeczno-gospodarczego rozwoju oraz opiniowaniu ważniejszych przedsięwzięć przez terenowe organa samorządowe, w uprawnieniach samorządów robotniczych w zakładach przemysłowych, organizacjach spółdzielczych itp. Doskonalenie zarządzania w jakiejkolwiek dziedzinie nie może pominąć czynnika społecznego, jego udziału w zarządzaniu. Z jego aktywnością bowiem wiąże się sprawność i skuteczność zarządzania. Dotyczy to wszystkich dziedzin działalności społeczno-gospodarczej, ale w szczególny sposób rolnictwa, z uwagi na jego specyfikę. Specyfika warunków społeczno-gospodarczego rozwoju rolnictwa przesądziła o tym, że samorząd wiejski jest w naszym kraju rozbudowany i posiada bardzo szerokie uprawnienia.

76

C W I C Z E N I A

1. Inwestycje.

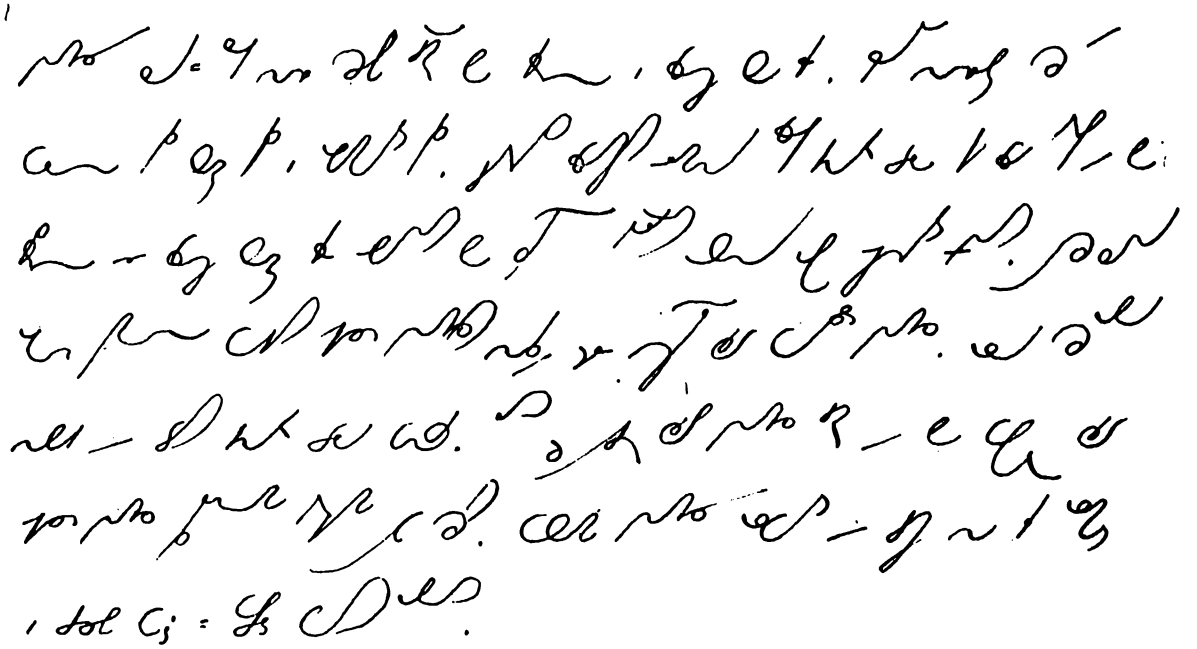

Uwaga: Przeanalizuj skróty, których odczytanie sprawiło ci trudność. Spróbuj zaproponować w ich miejsce własne skróty, ale tylko takie, które albo przyspieszą zapis, albo - nie rozwlekając zapisu - ułatwią odczytanie.

2. STENOGRAFUJ:

Doskonalenie funkcjonowania mechanizmu gospodarczego powinno polegać między innymi na pobudzaniu przedsiębiorstw wytwórczych i przedsiębiorstw handlu zagranicznego do bardziej efektywnego działania, to znaczy albo do maksymalizowania wytwarzania towarów i usług przy danym zużyciu sił i środków, albo do wytwarzania określonych towarów i usług przy minimalizowaniu tego użycia.

CZYTAJ:

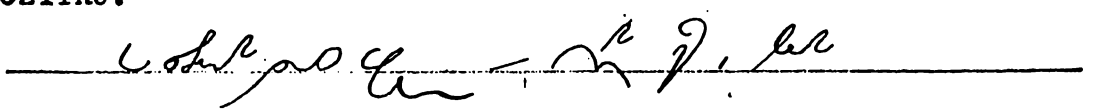

3. Wizje szklane

STENOGRAFUJ pod dyktando. Każdy wiersz liczy 15 zgłosek:

Niepowtarzalne wzory szkła użytkowego, szkła od
białego po purpurę, fiolet, głęboką zieleń pow-
stają co roku w polanickiej Hucie Szkła Artysty-
cznego. Autorami pomysłów są plastycy, zaś wy-
konawcami i tak naprawdę współautorami
szklanych dzieł - hutnicy. Od paru już lat właśnie w Po-
lanicy odbywa się szklarski plener artystyczny or-
ganizowany przez Biuro Wystaw Artystycznych w Wał-
brzychu i Wydział Kultury Urzędu Wojewódzkiego.
Dzięki temu tamtejsze Biuro jest posiadaczem
największej w Polsce kolekcji szkła artystycznego.
Plenerem kieruje zwykle jeden z profesorów Szko-
ły Sztuk Plastycznych we Wrocławiu, a zjeżdżają nań zaw-
sze plastycy-szklarze z całej Polski. Dostają do
dyspozycji masę szklaną, do pomocy hutników,
jako się już rzekło współautorów powstających
dzieł. Podkreślam to współautorstwo, bowiem dla każde-
do, kto choć raz widział jak powstaje szkło robione tak
samo od wieków, jest rzeczą jasną, że sam projekt to
dopiero początek. Od mistrzostwa hutnika zale-
ży, czy powstanie zwykła szklana bania, czy przyciąga-
jący oczy urodą kształt. A kolory? Te wszystkie
subtelne odcienie, te cieniuteńkie niteczki, wi-
jące się wewnątrz szkła. To dopiero decyduje o
ostatecznym efekcie. Patronujące przedsięwzięciu
władze Wałbrzycha i Biura nie są też zupełnie
bezinteresowne, czemu trudno się dziwić - tym co
powstaje na plenerze dzielą się z autorem
projektu pół na pół: połowę prac zabiera plastyk,
mając tym samym materiał na wystawy i konkur-
sy, drugą - Wydział Kultury, tworząc z nich własne zbiory.

CZYTAJ: [illegible]

77

C W I Ć Z E N I A

1. Transport.

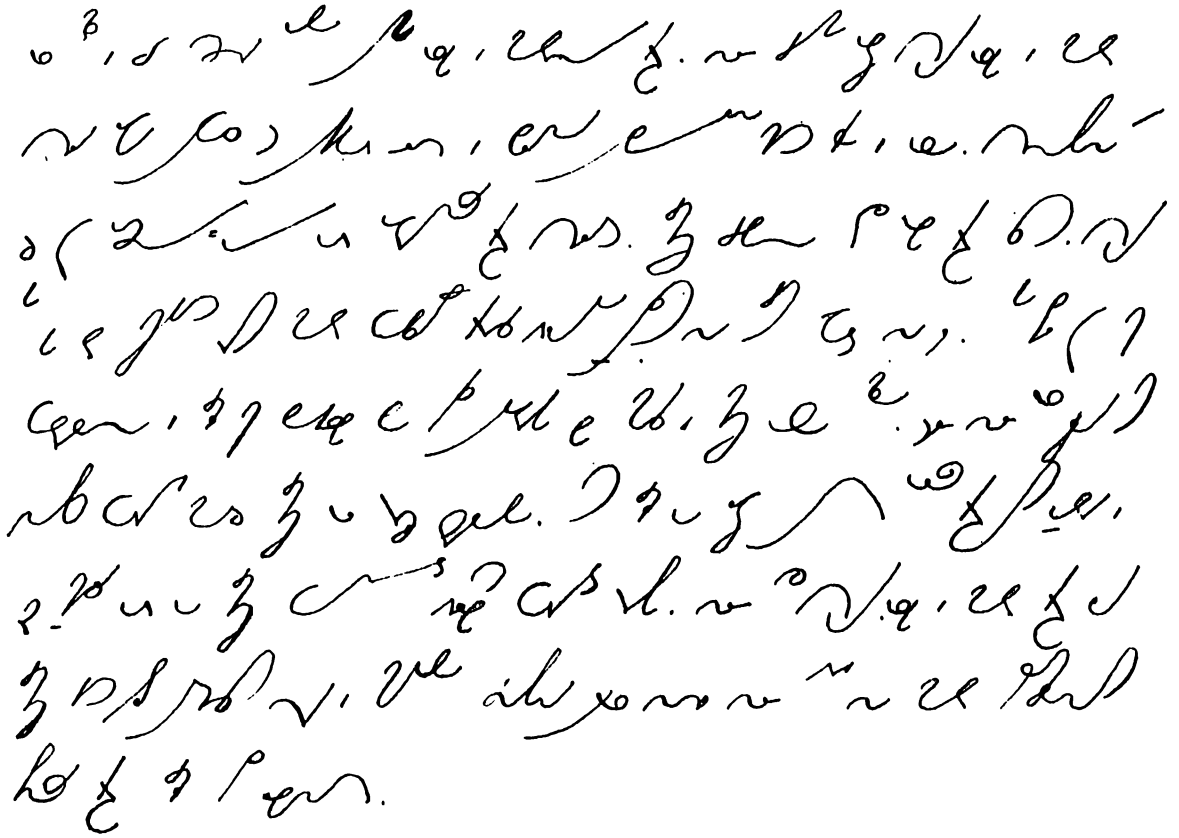

2. STENOGRAFUJ:

Jedynym przedsiębiorstwem publicznego transportu samochodowego w Polsce prowadzącym międzynarodowy transport samochodowy jest Przedsiębiorstwo Międzynarodowych Przewozów Samochodowych zwane w skrócie PEEMPEES PEKAES z siedzibą w Warszawie, podległe bezpośrednio Zjednoczeniu Państwowej Komunikacji Samochodowej. Do zadań PEEMPEES PEKAES należy przede wszystkim przewóz towarów w komunikacji międzynarodowej, zarówno na zlecenie użytkowników krajowych, jak i zagranicznych.

Teksty o tematyce transportowej i motoryzacyjnej wartościowe dla ćwiczeń stenograficznych, znajdziesz w tygodniku "Motor" oraz miesięczniku "Motoryzacja" /pismo transportu samochodowego/.

3. Żołnierz polski

STENOGRAFUJ pod dyktando. Każdy wiersz tekstu liczy 15 zgłosek:

Najbardziej chrakterystycznym rysem sylwetki moralnej żołnierza polskiego było zawsze i pozostało po dzień dzisiejszy gorące umiłowanie swojej ojczyzny. Świadczą o tym nie tylko bogate, tysiącletnie dzieje oręża polskiego. Dały temu równie piękne świadectwo czasy najnowsze. Słowo: "Ojczyzna" a z nim uczucia patriotyczne mogły jednak nabrać pełnej treści społecznej dopiero w warunkach władzy ludowej. Kiedy dziś mówimy o socjalistycznym patriotyzmie naszych żołnierzy, to myślimy o takim właśnie - społecznie dojrzałym i w pełni uświadomionym uczuciu. Jest ono źródłem uzasadnionej dumy narodowej, bezgranicznego oddania sprawie budownictwa socjalistycznego w naszym kraju, gotowości do poświęcenia wszystkich sił, a jeżeli zajdzie konieczność - nawet i życia w obronie ludowej ojczyzny. Jest ono także głównym motywem społecznego zaangażowania żołnierzy, ich sukcesów w służbie i szkoleniu, coraz liczniejszych przejawów bohaterstwa w okresie pokoju. Tak pojęty patriotyzm nie rodzi się jednak sam, spontanicznie. Może się on ukształtować w określojym klimacie społeczno-politycznym i pod wpływem ukierunkowanego procesu wychowawczego. Wyjątkowo dużą rolę spełnia w tym zakresie wychowanie na bojowych tradycjach ludowego Wojska Polskiego i macierzystej jednostki. Mobilizująca siła bojowych tradycji polega na tym, że chronią one od zapomnienia to wszystko, co jest godne upamiętnienia oraz przekazania następnym pokoleniom, a kryjąc w sobie liczne przykłady żołnierskiego bohaterstwa tworzą porywające wzory osobowe. Umiejętnie propagowane przechodzą z jednego pokolenia żołnierzy na drugie.

78

C W I C Z E N I A

1. Transport samochodowy

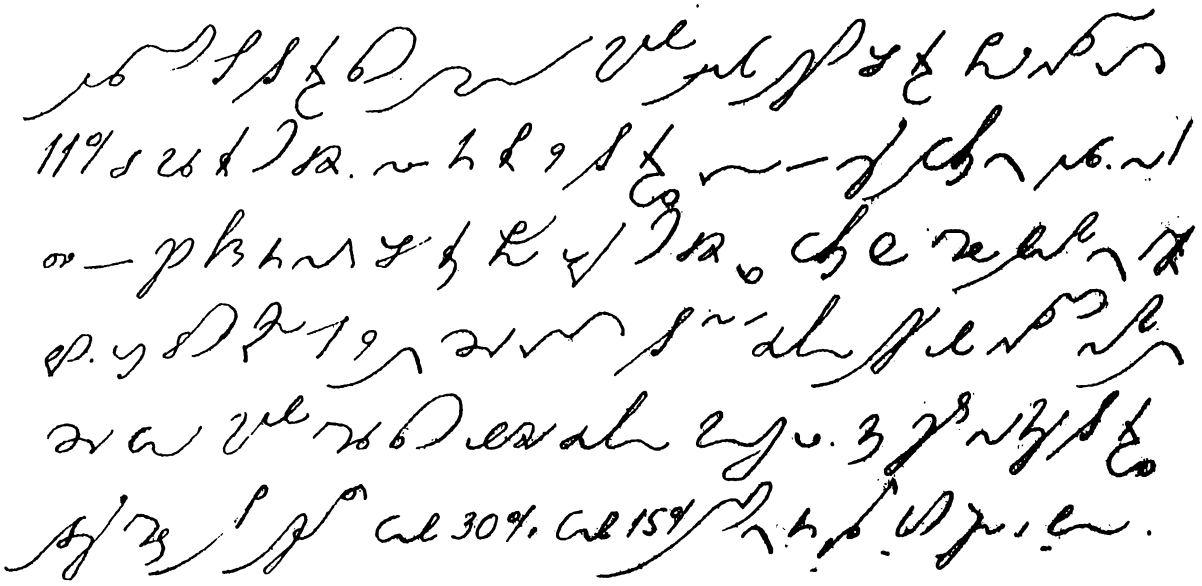

2. STENOGRAFUJ. Każda para wierszy liczy po 20 zgłosek:

Przewozy towarów polskiego handlu
zagranicznego transportem sa-
mochodowym między Polską, a kra-
jami gospodarki planowej do-
konywane są w zasadzie tylko w tych
przypadkach, gdy przewozy nie
mogą być wykonywane innymi środkami
transportu, szczególnie
transportem kolejowym. Dotyczy to
przede wszystkim przewozu transpor-
tem samochodowym towarów łatwo
psujących się, jak winogrona,
pomidory, owoce południowe względ-
nie takich towarów, które
wymagają dostawy "dom-dom", to jest
towarów wrażliwych na przeła-
dunek, materiałów budowlanych na
plac budowy przy zawarciu kon-
traktów handlowych terminowych i
określonych na warunkach "pod klucz".

3. Prawa obywatelskie

STENOGRAFUJ pod dyktando. Każdy wiersz ma 15 zgłosek:
Polska Rzeczpospolita Ludowa, utrwalając i
pomnażając zdobycze ludu pracującego, u-
macnia i rozszerza prawa i wolności obywa-
teli. Obywatele Polskiej Rzeczypospolitej
Ludowej mają równe prawa bez względu na płeć, u-
rodzenie, wykształcenie, zawód, narodowość, rasę,
wyznanie oraz pochodzenie i położenie spo-
łeczne. Obywatele Polskiej Rzeczypospolitej
Ludowej powinni rzetelnie wypełniać swoje o-
bowiązki wobec Ojczyzny i przyczyniać się do jej
rozwoju. Obywatele Polskiej Rzeczypospoli-
tej Ludowej mają prawo do pracy, to znaczy pra-
wo do zatrudnienia za wynagrodzeniem według i-
lości i jakości pracy. Prawo do pracy zapew-
niają: socjalistyczny system gospodarczy, plano-
wy rozwój sił wytwórczych, racjonalne wykorzysty-
wanie wszystkich czynników produkcji, stałe wdrażanie
postępu naukowo-technicznego w gospodarce
narodowej oraz system kształcenia i podnosze-
nia kwalifikacji zawodowych. Prawidłową re-
alizację prawa do pracy zabezpiecza socja-
listyczne ustawodawstwo pracy. W celu rozwoju
aktywności politycznej, społecznej, gospodar-
czej i kulturalnej ludu pracującego miast i
wsi Polska Rzeczpospolita Ludowa zapewnia o-
bywatelom prawo zrzeszania się. Organizacje
polityczne, związki zawodowe, zrzeszenia pracu-
jących chłopów, zrzeszenia spółdzielcze, organizacje
młodzieżowe, kobiece, sportowe i obronne, sto-
warzyszenia kulturalne, techniczne i naukowe,
jak również inne organizacje społeczne lu-
du pracującego - skupiają obywateli dla
czynnego udziału w życiu politycznym, społecznym,
gospodarczym i kulturalnym. Tworzenie zrzeszeń i
udział w zrzeszeniach, których cel lub działalność godzą w
ustrój polityczny i społeczny albo porządek praw-
ny Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej, jest zaka/zane/.

79

C W I C Z E N I A

1. Dochód narodowy.

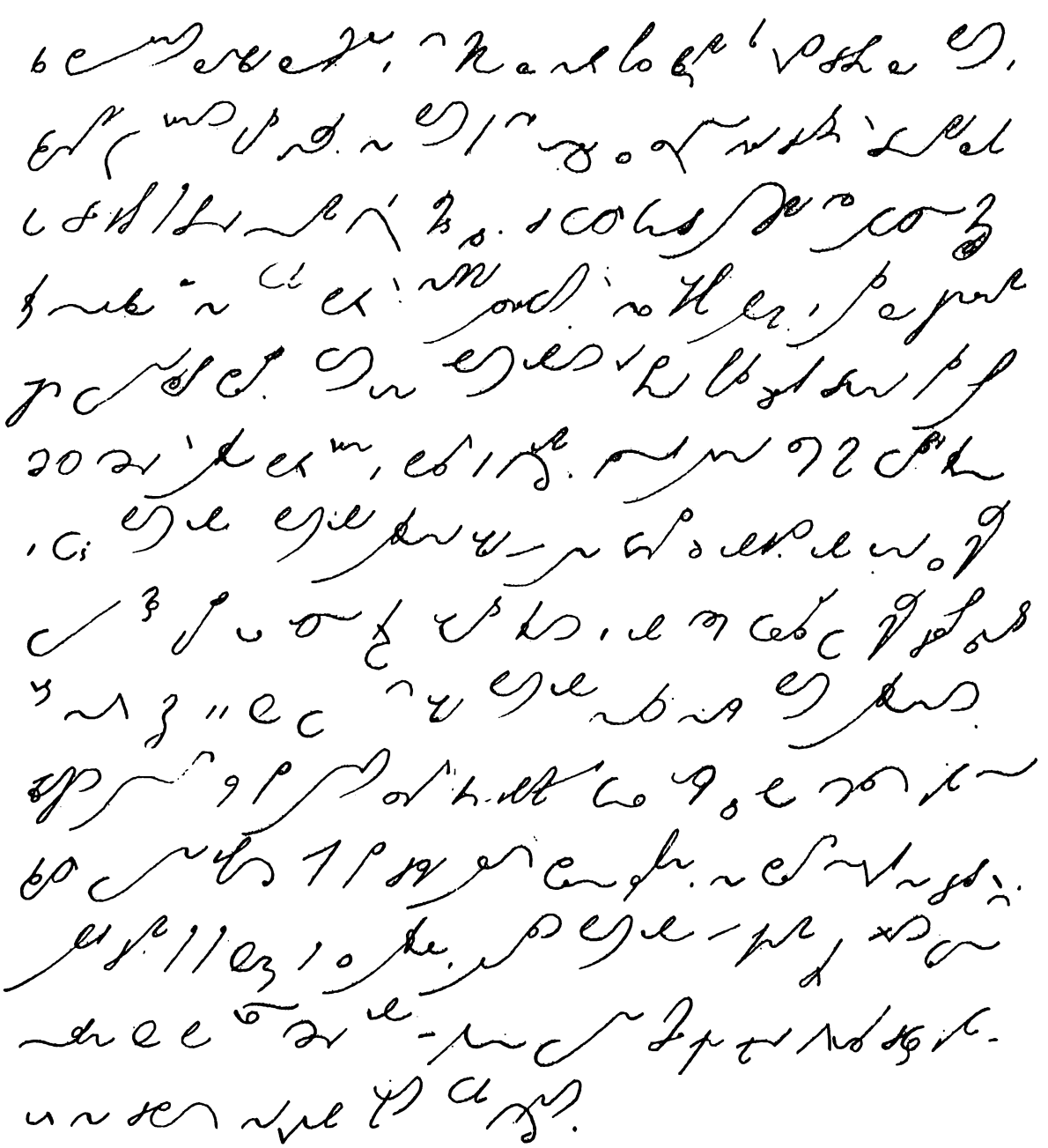

Sporządź przekład stenogramu w maszynopisie. Przelicz ilość zgłosek w tekście. Podziel tekst na wiersze liczące po 20 zgłosek. Nagraj tekst na taśmie magnetofonowej trzykrotnie: w tempie stałym 80 zgłosek/min., 100 zgł./min. i 120 zgł./min. Ćwicz biegłość przechodząc do większych szybkości dopiero po swobodnym opanowaniu tempa odpowiednio niższego.

2. Społeczeństwo socjalistyczne

STENOGRAFUJ pod dyktando. Każdy wiersz liczy 15 zgłosek:

Istnienie w społeczeństwie socjalistycznym unarodowionej gospodarki, z której dochód idzie do kasy społeczeństwa, jest faktem, wobec którego istnieje zasadnicza zbieżność interesów wszystkich ludzi pracy. Są oni wspólnie zainteresowani w tym, aby nie istniała grupa ludzi posiadająca dochody bez pracy, gdyż siłą rzeczy byłyby to dochody wytworzone ich pracą i w jakiś sposób im odebrane. Tak więc w porównaniu z poprzedzającym go ustrojem kapitalistycznym, gdzie istnieje mechanizm przejmowania wartości dodatkowej, socjalistyczny ustrój leży w interesie wszystkich ludzi pracy. W tej płaszczyźnie można mówić o zasadniczej zbieżności interesów członków socjalistycznego społeczeństwa, w przeciwieństwie do zasadniczej rozbieżności interesów klas podstawowych społeczeństwa kapitalistycznego. W tym właśnie fakcie uwidacznia się również brak odpowiedzialności między marksowską koncepcją struktury klasowej a warunkami społeczeństwa socjalistycznego. Nie znaczy to oczywiście, iż społeczeństwo socjalistyczne pozbawione jest wszelkich grupowych sprzeczności interesów. Występują one jednak na innym poziomie. Tym poziomem nie jest już płaszczyzna przechwytywania nadwartości i wyzysku, lecz po prostu płaszczyzna nierównego podziału dóbr powszechnie pożądanych. Sprzeczności interesów wśród ludności pracującej w gospodarce uspołecznionej są typowe dla ustroju socjalistycznego, gdy nie ma obfitości powszechnie pożąda-
/nych dóbr/.

80

C W I C Z E N I A

1. Intensyfikacja procesów produkcyjnych

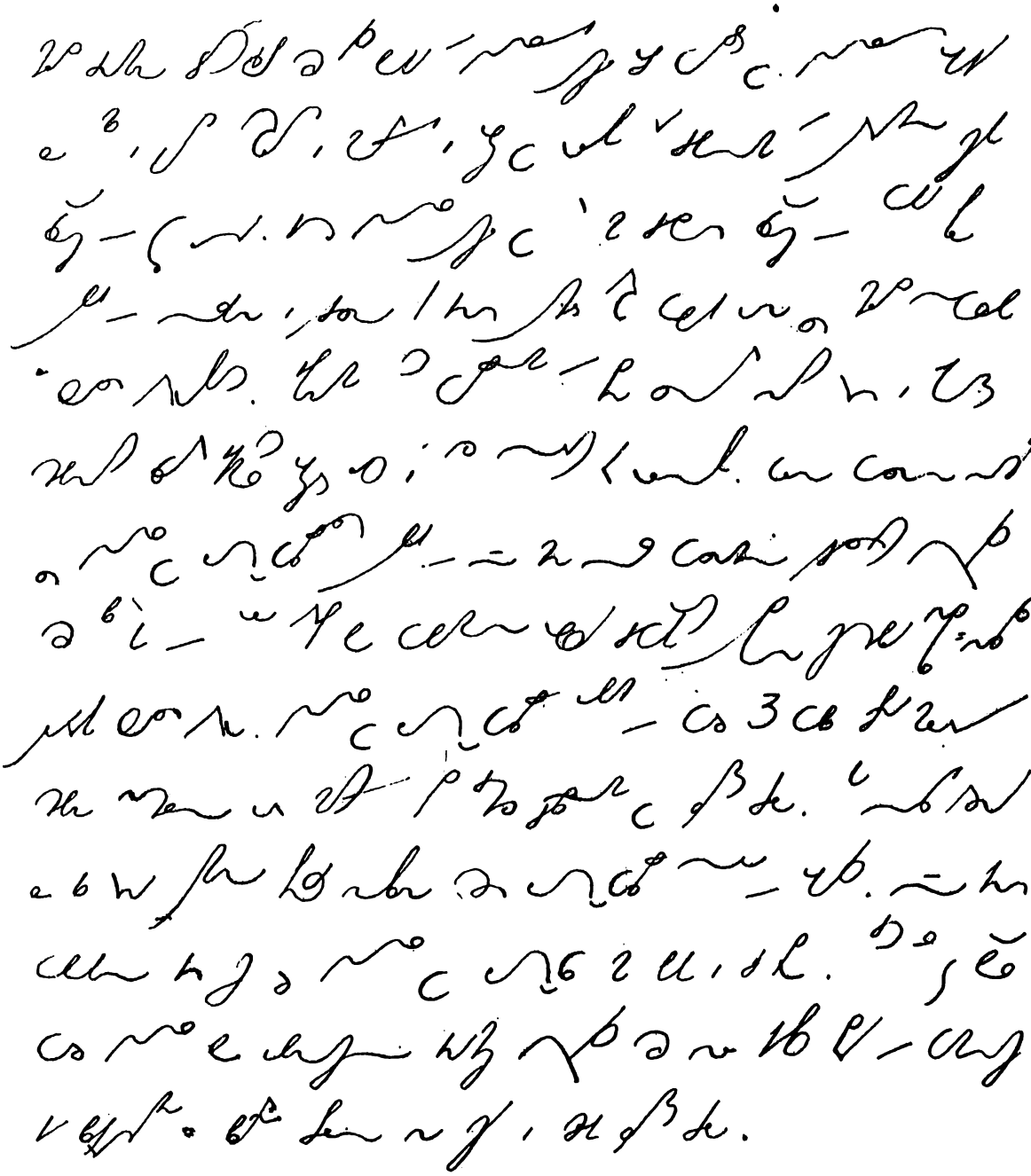

2. Demokracja

STENOGRAFUJ pod dyktando. Każdy wiersz liczy 15 zgłosek:

Demokracja jest dla każdego społeczeństwa najbardziej pożądaną formą państwa. Jest także określonym stylem życia. Ma ona jednak w każdym społeczeństwie również swoich przeciwników. Są nimi z natury niejako klasy i warstwy posiadające, uprzywilejowane, żyjące, czy pragnące żyć kosztem ludzi pracy. Państwo demokratyczne różni się w sposób zasadniczy od państwa niedemokratycznego. W państwie demokratycznym uznaje się, że nosicielem władzy i jej źródłem - jest społeczeństwo, naród, czy lud pracujący. Przy tym ów podmiot władzy ma rzeczywiście istotny wpływ na sprawowanie władzy. Może on tę władzę sprawować bezpośrednio, na przykład podejmując decyzje państwowe na zgromadzeniach obywateli, czy dokonując aktu wyborczego, wypowiadając się w referendum i tym podobnych. Jest to demokracja bezpośrednia. Może on tę władzę sprawować też za pośrednictwem swoich przedstawicieli wybieranych do odpowiednich organów władzy. Jest to demokracja pośrednia albo inaczej przedstawicielska. W państwie demokratycznym uznaje się, że wszyscy obywatele są równi wobec prawa, że nie ma grup prawnie uprzywilejowanych i dyskryminowanych. Idea równości ludzi jest zasadniczym elementem demokracji, przy czym może być tak, że nie wszyscy stali mieszkańcy państwa - jak było w starożytności i w okresie feudalizmu - uważani są za obywateli. W państwie demokratycznym obywatele mają zagwarantowane określone podstawowe prawa i wolności, a równocześnie mają pewne podstawowe obowiązki wobec państwa i wobec siebie wzajemnie; uznaje się, że racja leży po stronie większości, której mniejszość powinna się podporządkować. Dotyczy to również trybu podejmowania decyzji we wszystkich kolegialnych organach naszego ludowego państwa.

81

C W I C Z E N I A

1. Międzynarodowy Pakt Praw Gospodarczych Społecznych i Kulturalnych - Artykuł 11.

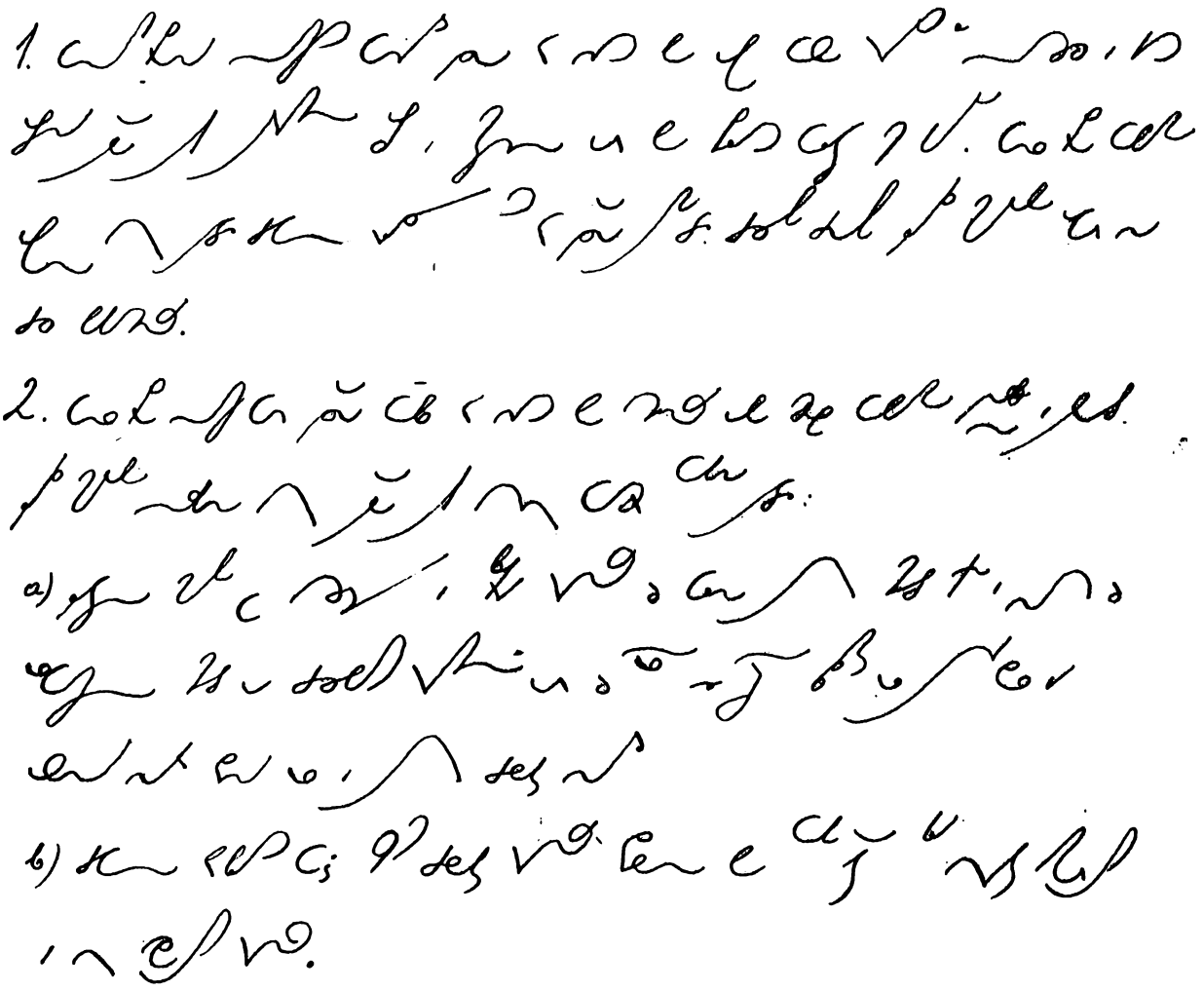

2. STENOGRAFUJ Art. 14 wymienionego w tytule ćwiczenia Międzynarodowego Paktu:

Każde z Państw Stron niniejszego Paktu, które w chwili stania się Stroną nie było w stanie zapewnić na terytorium swej metropolii lub na innych terytoriach podlegających jego jurysdykcji obowiązkowego i bezpłatnego nauczania podstawowego zobowiązuje się w okresie dwóch lat opracować i przyjąć szczegółowy plan działania w celu stopniowego wprowadzania w życie w ciągu rozsądnej liczby lat ustalonej w planie zasady obowiązkowej, bezpłatnej nauki dla wszystkich.

3. Rozbrojenie

STENOGRAFUJ pod dyktando. Każdy wiersz liczy 15 zgłosek:

W ogólnym kompleksie polityki zagranicznej Związku Socjalistycznych Republik Radzieckich, wspólnoty socjalistycznej, problemy zapewnienia bezpieczeństwa i rozwoju pokojowej współpracy w Europie zawsze zajmowały jedno z najważniejszych miejsc. Jest to w pełni uzasadnione. Powszechnie uznaje się przecież fakt, że wydarzenia na kontynencie europejskim czy to pozytywne, czy też negatywne wywierają, mówiąc bez przesady, ogromny wpływ na całą sytuację międzynarodową. Z tym większą uwagą odnosimy się do sytuacji w Europie obecnie, kiedy koła imperialistyczne wzmagają swoje przygotowania militarystyczne, wzmagają napięcie na arenie światowej, usiłują podważyć wszystkie osiągnięcia, jakie przyniosła narodom polityka odprężenia w rezultacie długotrwałych wysiłków wielu państw, w tym też europejskich. To dążenie do zaostrzenia sytuacji międzynarodowej przejawia się najwyraźniej w działalności Paktu Północno-Atlantyckiego. Przeciwstawiamy się tym tendencjom, które zagrażają podstawom pokoju w Europie, gdyż właśnie na tym kontynencie szczególnie wyraźnie występuje kontrast między polityką międzynarodową socjalizmu a polityką imperializmu. Wytrwale bronimy interesów utrwalania bezpieczeństwa europejskiego, pogłębienia i rozszerzenia na naszym kontynencie procesu odprężenia, a przede wszystkim jego rozciągnięcia na dziedzinę militarną, co jest dziś obiektywną, pilną koniecznością. Związek Radziecki i inne państwa - sygnatariusze Układu Warszawskiego, którym obca jest polityka bloków, proponują rozwiniętą platformę działań mających przyczynić się do przezwyciężenia podziału Europy na ugrupowania wojskowo-polityczne i do osłabienia konfrontacji.

82

C W I C Z E N I A

1. Artykuł 13 Międzynarodowego Paktu Praw Gospodarczych, Społecznych i Kulturalnych.

1. Państwa Strony niniejszego Paktu uznają prawo każdego do nauki. Są one zgodne, że nauczanie powinno zmierzać do pełnego rozwoju osobowości i poczucia godności ludzkiej i umacniać poszanowanie praw człowieka i podstawowych wolności. Są one również zgodne, że nauka powinna umożliwiać wszystkim efektywny udział w wolnym społeczeństwie, rozwijać zrozumienie, tolerancję i przyjaźń między wszystkimi narodami i wszystkimi grupami rasowymi, etnicznymi lub religijnymi, jak również popierać działalność Organizacji Narodów Zjednoczonych na rzecz utrzymania pokoju. 2. Państwa Strony niniejszego Paktu uznają, że w celu osiągnięcia pełnej realizacji tego prawa: a/ nauczanie podstawowe będzie obowiązkowe, bezpłatne i dostępne dla wszystkich: b/ nauczanie średnie w jego różnych formach, włączając w to średnie nauczanie techniczne i zawodowe, będzie powszechnie dostępne dla wszystkich w wyniku zastosowania wszelkich odpowiednich środków, w szczególności stopniowego wprowadzania bezpłatnej nauki; c/ nauczanie wyższe będzie w równym stopniu dostępne dla wszystkich na podstawie kryterium zdolności w wyniku zastosowania wszystkich odpowiednich środków, w szczególności stopniowego wprowadzania nauki bezpłatnej; d/ nauczanie ele-

mentarne będzie popierane lub
rozwijane w możliwie najwięk-
szym stopniu dla osób, które nie
otrzymały lub nie ukończyły peł-
nego wykształcenia podstawowe-
go; e/ rozwój systemu szkół wszystkich
stopni będzie aktywnie kontynu-
owany oraz będzie ustano-
wiony odpowiedni system stypen-
diów, a warunki materialne per-
sonelu nauczającego będą
stale poprawiane. 3. Państwa Stro-
ny niniejszego Paktu zobowią-
zują się do poszanowania wol-
ności rodziców lub, w odpowied-
nich przypadkach, opiekunów prawnych
wyboru dla swych dzieci szkół innych
niż szkoły założone przez władze
publiczne, ale odpowiadających
minimalnym wymaganiom w za-
kresie nauczania, jskie mogą
być ustalone lub zatwierdzone
przez Państwo, jak również zapewnienia
swym dzieciom wychowania religij-
nego i moralnego zgodnie z wła-
snymi przekonaniami. 4. Za-
dne postanowienie niniejszego
artykułu nie będzie interpre-
towane w sposób naruszają-
cy wolność osób i instytucji
do tworzenia i prowadzenia za-
kładów oświatowych, z zastrzeże-
niem, że będą przestrzegane zasa-
dy wymienione w ustępie 1
niniejszego artykułu i że
nauka udzielana w tych za-
kładach będzie odpowiadać mini-
malnym wymaganiom, które mogą
być ustalone przez Państwo

Uwaga:
Tekst artykułu za-
wiera w każdej pa-
rze wierszy po 20
zgłosek

Dyspozycja 16/12/66 Ministra Edukacji Narodowej z dnia 3/3/77.

83 C W I C Z E N I A - Teksty treningowe.

1. Tekst z szybko rosnącym tempem 50 - 150 zgłosek na minutę.

Czas /sek./	STENOGRAFUJ pod dyktando:	Ilość zgłosek
15	Biuro Polityczne rozpatrzyło	
30	perspektywiczny program rozwoju kultury	
45	opracowany z udziałem szerokiego grona	
pierwsza min.	uczonych, twórców i działaczy kultury.	50
15	stanowi on zgodnie z wytycznymi ostatniego Zjazdu kolejne	
30	ogniwo kompleksowego programu rozwoju społeczno-	
45	gospodarczego Polski Ludowej. w programie wykorzystano	
druga min.	bogaty plon szerokiej dyskusji nad prognozą rozwoju kultury.	75
15	Uwzględniono także propozycje i doświadczenia terenowych instancji partyjnych.	
30	Wychodząc z wielostronnych funkcji kultury w budowie socjalistycznego społeczeństwa	
45	program ugruntowuje jej znaczenie w polityce partii. Wskazuje	
trzecia min.	główne kierunki i ustala hierarchię ważności spraw wymagających rozwiązania.	100
15	Jest on ściśle skorelowany z postępem ekonomicznym kraju w warunkach rewolucji naukowo-	
30	technicznej, ze strukturą i zmianami demograficznymi oraz potrzebami ludzi wynikającymi	
45	między innymi ze wzrastającej ilości czasu wolnego od pracy. W programie zaakcentowano	
czwarta min.	i omówiono bardzo ważną rolę i szczególne znaczenie ideowo-wychowawczych funkcji kultury.	125
15	Kultura socjalistyczna, jej system wartości, zasady etyczno-moralne oraz wzorce postaw życiowych stanowią ważny	
30	czynnik krzewienia idei socjalizmu, doskonalenia współżycia ludzi, umacniania pokojowej współpracy między narodami.	
45	Program zakłada dalsze rozszerzanie współpracy kulturalnej z krajami socjalistycznymi. Sformułowane w programie	
piąta min.	zasady i kierunki wychodzą z założenia, że bogactwo życia kulturalnego stwarza potrzebę nowych poszukiwań.	150

Przećwicz wszystkie stałe skróty, które wystąpiły w powyższym te-

kście oraz słowa, które sprawiły kłopot w zapisie. Stenografuj ponownie powyższy tekst.

2. Tekst treningowy z wolno rosnącą szybkością 70 - 110 zgłosek na minutę.

Czas /sek./	STENOGRAFUJ pod dyktando:	Ilość zgłosek
15	Nowoczesna gospodarka planowa w dobie rewolucji tech-	
30	nicznej to gospodarka zorganizowana, oparta na	
45	racjonalnych zasadach stymulacji procesów nających	
pierwsza min.	na celu zaspokojenie potrzeb społecznych. Zasada racjo-	7
	nalności jest koniecznością społeczną	
15	na każdym polu działania. Tym-	
	czasem osiągnięcia ostatnich kilkunastu	
30	lat dają wiele przykła-	
	dów na to, że postępowi w technice	
45	i technologii wytwa-	
druga min.	rzania, który ma miejsce w wielu dziedzinach naszej produkcji, nie towarzyszą	8
	odpowiednie zmiany w poziomie orga-	
15	nizacji i zarządzania procesami	
	produkcyjnymi. Powoduje to często,	
30	że postęp prowadzi niekiedy do	
	wzrostu kosztów wytwarzania i spadku	
45	efektywności produkcji. Charakte-	
trzecia min.	ryzując powody pogłębiania się owej dysproporcji można stwierdzić, że z pos-	9
	tępem w technice i technologii wytwarzania	
15	wzmaga się złożoność procesów produk-	
	cyjnych, stanowiąca rezultat stale wzrasta-	
30	jącej koncentracji i postępującej	
	specjalizacji produkcji. Procesom tym	
45	towarzyszy rozrastanie się struktur organi-	
czwarta min.	zacyjnych jednostek gospodarczych, pomnażanie się liczby powiązań kooperacyjnych	10
	występujących pomiędzy specjalistycznymi	
15	wytwórcami, liczby informacji oraz	
	przedłużanie się kanałów informacyjnych i inne	
30	jeszcze zjawiska. Wszystkie te okoliczności	
	sprawiają, że dotychczasowe formy organizacji	
45	produkcji przestają odpowiadać	
piąta min.	nowej technice wytwarzania. Dawne metody kierowania już nie wystarczają.	11

Utwórz skróty dla powtarzających się zwrotów i stenografuj ponownie powyższy tekst.

84

C W I C Z E N I A

1. Międzynarodowy podział pracy

STENOGRAFUJ pod dyktando. /Czas liczony z lewej strony - szybkość stała 80 zgłosek na minutę. Czas liczony z prawej strony - 120 zgłosek na minutę. Każda para wierszy ma 20 zgłosek./

Czas		Czas
15"	Międzynarodowy podział pracy jest szczególną funkcją społecznego	10"
30"	podziału pracy. Każdy bowiem społeczny podział pracy stwarza stałą	20"
45"	więź między wyodrębnionymi, wyspecjalizowanymi rodzajami	30"
1 min.	produkcji, składającymi się na pewną całość. Międzynarodowy	40"
15"	podział pracy zaś różnicuje profile produkcyjne poszczególnych	50"
30"	krajów i stwarza stałą więź między wyodrębnionymi ekonomicznie	1 min.
45"	i politycznie organizmami gospodarczymi. Międzynarodowy	10"
2 min.	podział pracy jest więc taką formą społecznego podziału pracy,	20"
15"	w której stosunki wymienne nawiązują się między krajami różnią-	30"
30"	cymi się warunkami i rodzajami produkcji. Rozszerzająca	40"
45"	się następnie wymiana międzynarodowa wiąże je w ten sposób, że	50"
3 min.	kraje te zaczynają się uzupełniać wzajemnie pod względem produkcyjnym	2 min.
15"	Międzynarodowy podział pracy stanowi więc podstawę rozwoju	10"
30"	wymiany międzynarodowej, określa jej charakter i kierunki.	20"
45"	Rozwój wymiany przyspiesza z kolei proces różnicowania profilów	30"
4 min.	produkcji w poszczególnych krajach dostosowując je w określonej	40"
15"	mierze do potrzeb wymiany z innymi krajami. Występowanie i	50"
30"	zakres międzynarodowego podziału pracy są określone	3 min.

45"	pewnymi przesłankami, które kształtują predyspozycje poszczególnych	10"
5 min.	krajów do specjalizacji w wytwarzaniu określonych produktów	20"

ĆWICZ słowa i zwroty wybrane z powyższego tekstu:

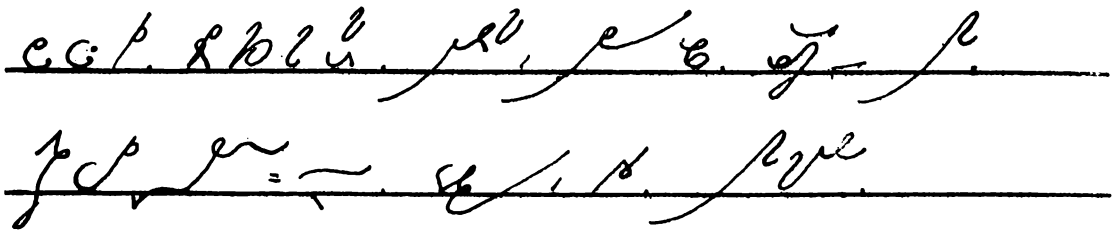

STENOGRAFUJ słowa i zwroty wybrane z powyższego tekstu:

praca społeczna, szczególna forma, międzynarodowy podział pracy, stosunki między krajami różniącymi się warunkami produkcji, zróżnicowanie ekonomiczne i polityczne, zróżnicowany charakter produktów, wyspecjalizowane rodzaje produkcji

Stenografuj ponownie powyższy tekst dyktowany z szybkością 120 zgłosek na minutę /czas liczony z prawej strony tekstu/.

2. CZYTAJ:

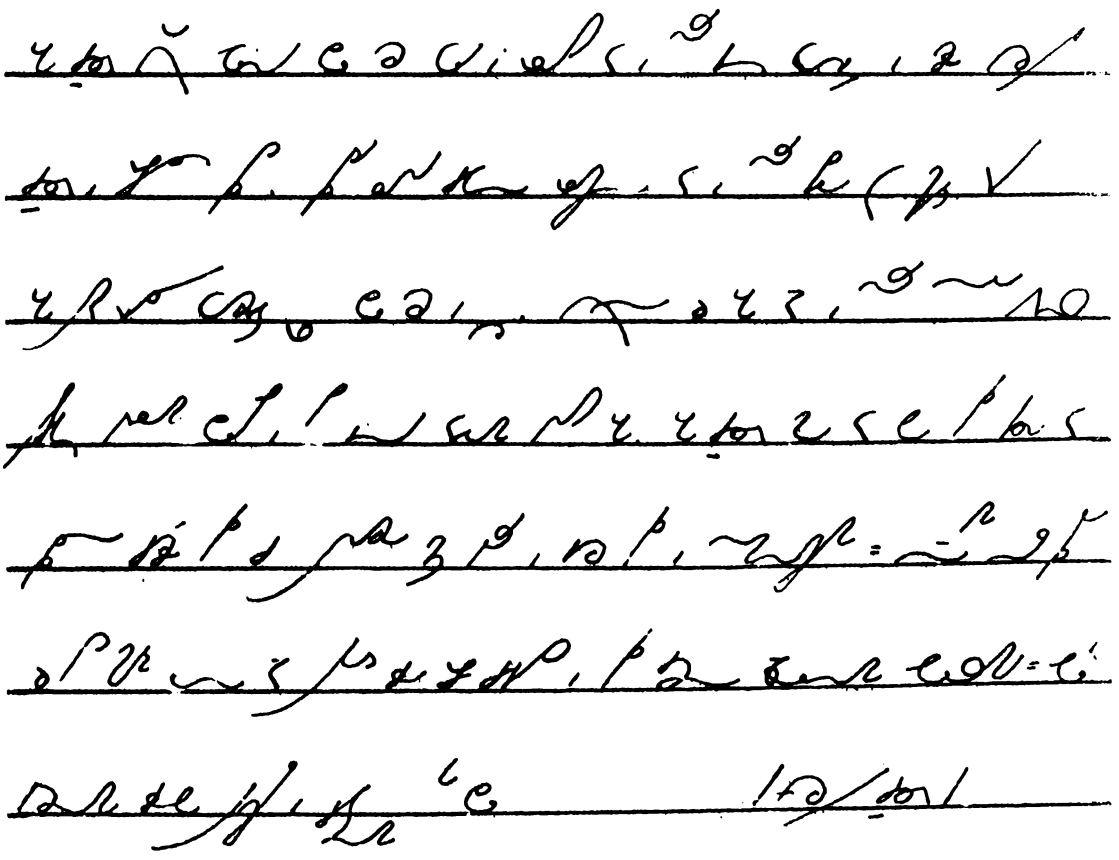

85

C W I C Z E N I A

1. Zawiadomienie o zebraniu.

STENOGRAFUJ pod dyktando /szybkość dyktowania stała - 100 zgłosek na minutę/.
Na podstawie stenogramu sporządź czystopis /najlepiej maszynopis/. Zwróć uwagę na właściwe rozłożenie treści na stronie, zgodnie z zasadami sporządzania pism.

Czas /sek./		Ilość zgłosek
15	Zawiadomienie. Zarząd Spółdzielni Pracy "Wytwórczość" ulica Rzeczna 12, Poznań	
30	zawiadamia przedstawicieli wybranych przez oddziałowe zebranie członkowskie, że	
45	zwołuje walne zgromadzenie przedstawicieli członków, zgodnie ze statutem i Ustawą o Spółdzielniach	
1 min.	i ich związkach na dzień 26 czerwca 1981	100
15	roku o godzinie dziewiątej w lokalu własnym Spółdzielni, z następują-	
30	cym porządkiem dziennym: punkt pierwszy - zagajenie i wybór przewodniczącego walnego	
45	zgromadzenia. Punkt drugi - powołanie prezydium walnego zgromadzenia. Punkt trzeci - przy-	
2 min.	jęcie porządku dziennego i regulaminu walnego zgromadzenia. Punkt czwarty - przy-	100
15	jęcie protokołu z ostatniego walnego zgroma- dzenia, punkt piąty - wybór komisji:	
30	porozumiewawczej, mandatowo-skrutacyjnej i wnioskowej. Punkt szósty - sprawozdanie	
45	Zarządu Spółdzielni z działalności za rok 1980 oraz z wy-	
3 min.	konania uchwał poprzedniego walnego zgro- madzenia. Punkt siódmy - omówienie planu	100
15	na rok 1981. Punkt ósmy - sprawozdanie z wykonania	
30	zaleceń polustracyjnych. Punkt dziewiąty - sprawozdanie rady spółdzielni z działalności	
45	za 1980 rok. Punkt dziesiąty - zatwierdzenie bilansu i ra-	
4 min.	chunku wyników za rok 1980. Punkt jedenasty - ustale-	100

	nie nowego brzmienia statutu spółdzielni,	
15	zgodnie z zasadami Uchwały numer 25	
	Zarządu Centralnego Związku Spółdzielni	
30	Pracy. Punkt dwunasty - zatwierdzenie	
	regulaminów zastrzeżonych do wyłącznej	
45	kompetencji walnego zgromadzenia. Punkt	
	trzynasty - omówienie sprawy odpisów na	
5 min.	straty wartości maszyny produkcyjnej	100
	oraz przeceny wyrobów gotowych. Punkt	
15	czternasty - dyskusja w sprawach objętych punkta-	
	mi porządku dziennego oraz podjęcie uchwał.	
30	Punkt piętnasty - wybory uzupełniają-	
	ce do rady spółdzielni. Punkt szesnasty -	
45	wolne wnioski. Zarząd podaje do wiadomości,	
	że protokół z ostatniego walnego	
6 min.	zgromadzenia, sprawozdanie	100
	zarządu oraz zweryfikowany	
15	bilans za rok 1980	
	jest do wglądu w biurze spółdzielni. Obecność	
30	wszystkich przedstawicieli członków spółdzielni	
	jest obowiązkowa. Zarząd prosi o punktualne	
45	przybycie. Za Zarząd Spółdzielni Pracy	
	"Wytwórczość". Poznań, dnia dziewiątego	
7 min.	maja 1980 roku.	100

2. CWICZ:

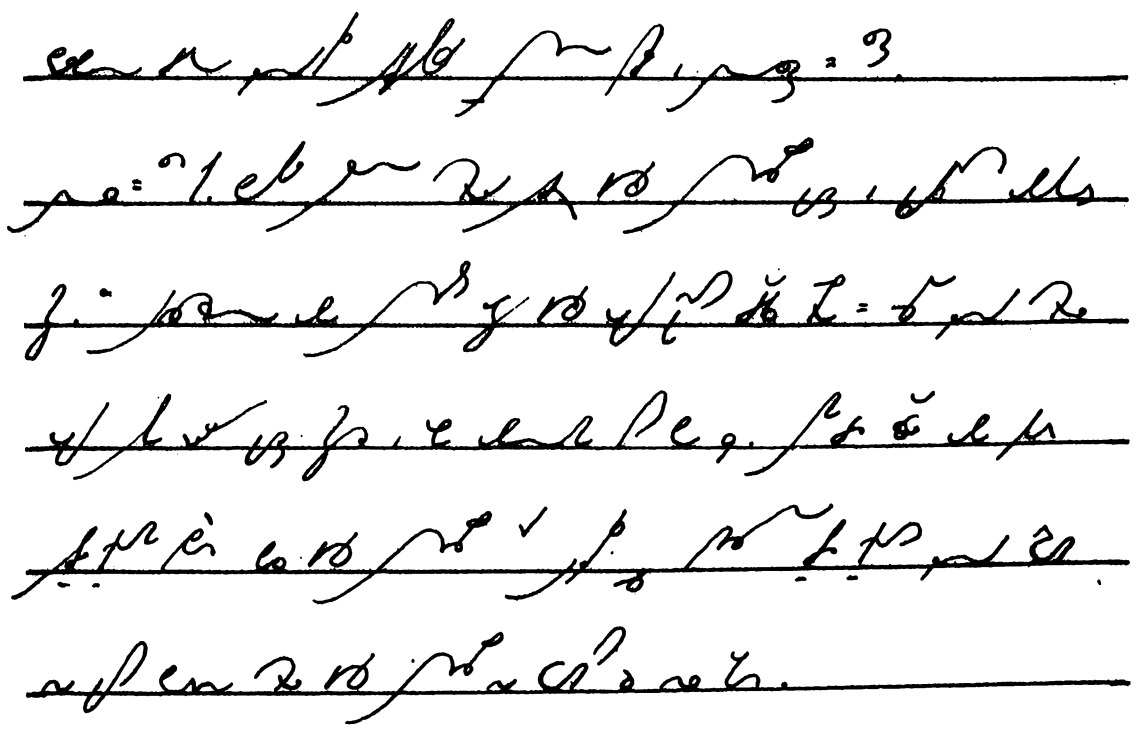

86

Tekst treningowy

STENOGRAFUJ pod dyktando. Dyktat nagraj na magnetofonie. /Szybkość od 90 do 150 zgłosek na minutę. Czas dyktowania 7 minut./

Czas		Ilość zgłosek
15"	Zwycięstwo Wielkiej Socjalistycznej Rewolucji Październikowej, będąc jed-	
30"	nym z najdonioślejszych wydarzeń w całych dotychczasowych dziejach ludzkości, ozna-	
45"	czało również punkt zwrotny w historii naszego narodu. Fakty i zjawiska	
pierwsza min.	potwierdzające słuszność tego poglądu możemy niewątpliwie wyśledzić i	90
15"	odnaleźć na wielu płaszczyznach, w najroz- maitszych dziedzinach naszego życia narodo-	
30"	wego i społecznego. Z ogromną siłą uwidacz- niają się związki między tym histo-	
45"	rycznym wydarzeniem a dzisiejszym miejscem Polski w świecie, jej rolą w rozwoju stosunków	
druga min.	międzynarodowych. Konsekwencje Wielkiego Paź- dziernika dla miejsca Polski w świecie stały	100
15"	się widoczne niemal natychmiast po powstaniu pierwszego na świecie państwa robotników i	
30"	chłopów. Władza radziecka i partia bolszewicka konsekwentnie opowiedziały się za prawem na-	
45"	rodów do samostanowienia. Historyczny, pod- pisany przez Lenina dekret z dwudziestego	
trzecia min.	dziewiątego sierpnia 1918 roku unieważnił układy rozbiorowe	110
15"	zawarte przez carat rosyjski z Austrią i Prusami, uznając je za sprzeczne z zasadą samoo-	
30"	kreślenia narodów i rewolucyjnym poczuciem prawnym narodu rosyjskiego. Rewolucja Paździer-	
45"	nikowa była więc wydarzeniem, które przed rozdar- tą między trzy państwa zaborcze Polską otworzyło	
czwarta min.	drogę do odzyskania niepodległości. Obalenie caratu, prawne i faktyczne unieważnienie	120
15"	dotychczasowych układów, stały się jednym z głównych czynników, dzięki którym Polska ponownie pojawiła się	

po 123 latach nieobecności na
politycznej mapie Europy.
30" Odzyskaliśmy wówczas miejsce
w rodzinie państw świata, lecz nie było to
w następnych dwóch dziesięcioleciach
45" miejsce odpowiadające potrzebom
i aspiracjom całego narodu polskiego.
piąta Władza w naszym kraju znalazła się
min. w rękach klas posiadających oraz 130

reprezentujących je ugrupowań poli-
tycznych, które podniosły antykomunizm
15" do rangi obowiązującej dok-
tryny. Odcinało to młodą niepodległość Polski
od jednego z najistotniejszych źródeł,
30" z których wyrosła, w sferze zaś dy-
plomatycznej i politycznej prowadziło
do faktycznego osamotnienia naszego
45" kraju na arenie międzyna-
rodowej. Ogrom strat poniesionych podczas
szósta wojny oraz okupacji złożył się na cenę, jaką
min. Polska zapłaciła za tę politykę. 140

Po klęsce III Rzeszy Polska odrodziła
się w nowym kształcie ustrojowym oraz
15" wkroczyła na drogę socjalistycz-
nych przeobrażeń. Wypracowana przez polską
lewicę, kierowaną przez Polską Partię
30" Robotniczą, nowa koncepcja naszego miejs-
ca w świecie oznaczała niejako powrót do
tych przyczyn sprawczych, które umożliwiły
45" powstanie państwowości polskiej po okre-
sie zaborów. Wyłącznie w nich można
siódma byłoby szukać gwarancji zapewniających trwałe
min. istnienie niepodległego państwa polskiego. 150

Po odczytaniu swego stenogramu opracuj skróty dla słów oraz zwrotów, których nie zapisałeś lub źle zapisałeś, przećwicz je, a potem stenografuj ponownie tekst nagrany na magnetofonie.

CZYTAJ:

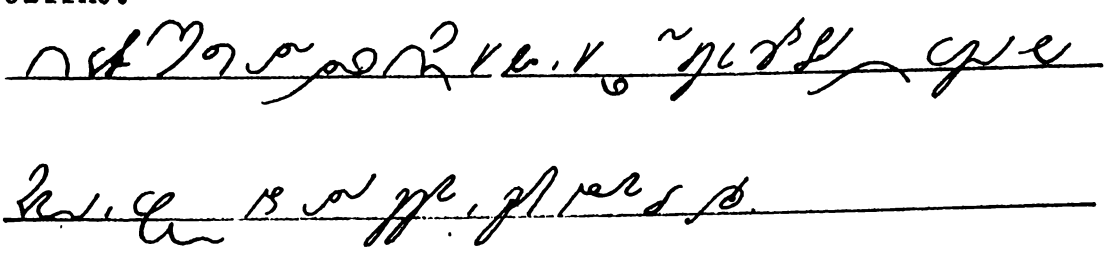

87

Tekst treningowy.

Handel zagraniczny.

STENOGRAFUJ pod dyktando /szybkość od 90 - 17. zgłosek na minutę/:

Czas		Liczba zgłosek
	Zmiany strukturalne gospodarki, poprzez	
15"	ustalenie kierunków jej rozwo-	
	ju i konsekwentne ich wprowadzanie w życie,	
30"	stanowią długofalowe cele,	
	stojące przed polską ekonomiką. Chodzi	
45"	więc o ustalenie nowych dziedzin,	
1	w których Polska powinna się specjalizować,	
min.	oraz o rozwijanie już	90
	istniejących specjalizacji. Specjalizacja	
15"	stanowi podstawę uzyskiwania ko-	
	rzyści z tytułu udziału w międzynarodowym	
30"	podziale pracy. Rzecz jednak w tym, że us-	
	talenie kierunków specjalizacji danego	
45"	kraju, a w tym specjalizacji ekspor-	
2	tu, nie jest łatwe. Lata siedemdziesiąte	
min.	dowiodły, że więcej się o tym w Polsce pisa-	100
	ło, niż faktycznie robiło. Analiza polskiego	
15"	eksportu wykazuje, że podstawowa	
	jego część stanowią wyroby przemysłu elektro-	
30"	maszynowego i budownictwa, sięga-	
	jące prawie połowy wartości eksportu.	
45"	Jest to grupa systematycznie zwiększająca swój	
3	udział w całości eksportu Polski i trend taki będzie	
min.	się prawdopodobnie utrzymywał również w przysz-	110
	łości. Dobrym punktem wyjścia do ustalenia nowych	
15"	kierunków eksportowych specjalizacji kraju mo-	
	gą być jego zasoby naturalne. W przypadku Polski	
30"	do tych głównych zasobów należą: ziemia upraw-	
	na, węgiel, miedź, siarka. Rozwój więc rolnictwa	
45"	oraz przemysłów opartych o wymienione surowce wyda-	
4	je się naturalnym sposobem włączania się do	
min.	międzynarodowego podziału pracy. Jest rzeczą o-	120
	czywistą, że do uzyskania ekonomicznego sukcesu to	
15"	jeszcze nie wystarcza. Trzeba równocześnie z tym	
	czynnikiem produkcji zespolić pozostałe, to znaczy	
30"	środki kapitałowe, siłę roboczą, organizację	
	i badania naukowe, a przeto znaleźć odbiorców na	
45"	przewidywane do produkcji wyroby. Innym	

5 punktem patrzenia, równoległym do poprzedniego na spe-
min. cjalizację eksportową, może być wiązanie się w zakre- 130
sie produkcji i sprzedaży z silnym, renomowanym
partnerem zagranicznym. Formy takiego
15" wiązania mogą być różne,
na przykład: długoterminowe umowy
handlowe na dostawy określonych
30" towarów, kooperacja przemysłowa
czy wreszcie wspólne przedsiębiorstwa
produkcyjne i handlowe. Takie podejście do
45" sprawy powoduje przede wszystkim podział
ryzyka gospodarczego między partnerów,
6 co w działalności gospodarczej ma ogromne
min. znaczenie. Ponadto silny par- 140
tner zagraniczny wnosi z reguły do
wspólnego działania takie podstawowe aktywa,
15" jak: dobre imię firmy poparte uz-
nanym na rynkach zagranicznych znakiem
towarowym czy firmowym, wysoko kwalifi-
30" kowana kadra specjalistów, dobra
organizacja pracy, badania naukowe
na wysokim poziomie, rozwinięta sieć
45" sprzedaży i tak dalej. Umożliwia to
stronie polskiej szybszy start w zakresie po-
7 dejmowanej działalności gospodarczej, co potwierdza
min. zresztą praktyka. Partner polski wnosi 150
dobrze wykwalifikowaną siłę roboczą, a
często także własne surowce, korzystając
15" jednocześnie z aktywów drugiej strony. Is-
totnym czynnikiem rozwoju gospodarczego
jest czas. Niedocenianie tego czynnika niewyko-
30" rzystywanie istniejących moż-
liwości rozwoju, które w istocie stoją
do dyspozycji każdego kraju, bez ponoszenia
45" nakładów. Wykorzystywanie czynnika
czasu świadczy przy tym o stopniu rozwoju
8 organizacji pracy. Działalność w zakresie handlu
min. zagranicznego wymaga przy tym bardzo skom- 160
plikowanej wiedzy. Wynika to z wielu przyczyn:
różnych warunków działania w różnych krajach, często
15" bardzo odległych od kraju eksportera czy kra-
ju importera, często bardzo ostrej walki konkuren-
cyjnej i tak dalej. Dotyczy to przede wszystkim
30" krajów kapitalistycznych, ale rynki kra-
jów socjalistycznych stają się również coraz bar-
dziej wymagające, chociaż porozumienie handlowe
45" Polski z tymi krajami a zwłaszcza kraja-
mi członkowskimi Rady Wzajemnej Pomocy Gospodarczej
9 mają zupełnie inny charakter oraz wynikają
min. ze ścisłej z nimi kooperacji ekonomicznej. 170

88 Tekst treningowy - 100 do 200 zgłosek na minutę.

STENOGRAFUJ pod dyktando /czas dyktowania 5 minut/:

Czas		Liczba zgłosek
	Stronnictwo Demokratyczne jest samodzielną	
15"	partią polityczną, której celem jest u-	
	rzeczywistnienie demokratycznych zasad	
30"	funkcjonowania społeczeństwa i państwa o	
	ustroju socjalistycznym, rozwijanie nowych	
45"	form i instytucji demokratycznych	
1	oraz ich ochrona. W swojej działalności	
min.	Stronnictwo Demokratyczne nawiązuje do	100
	najlepszych tradycji postępowych narodu polskiego,	
15"	stoi na gruncie niepodległości i budowy sil-	
	nego, nowoczesnego państwa polskiego. Stronnictwo	
30"	uznaje zasady sojuszu i braterskiej współpracy	
	Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej ze wszystkimi	
45"	państwami socjalistycznymi i uznaje klasę ro-	
2	botniczą za przewodnią siłę narodu. Podstawowe cele	
min.	polityczne i społeczno-gospodarcze Stronnictwo	125
	Demokratyczne realizuje poprzez organy przedstawicielskie oraz w oparciu o part-	
15"	nerską współpracę z Polską Zjedno-	
	czoną Partią Robotniczą i Zjednoczonym Stronnictwem Ludowym. Stronnictwo Demokratyczne	
30"	jest partią wieloświatopoglądową	
	i na równi traktuje wszystkich swoich członków bez względu na ich przekonania	
45"	religijne i poglądy filozoficzne. Zrzesza	
	swoich członków na zasadzie uznawania jego	
3	podstawowych celów politycznych. Za jeden	
min.	ze swoich podstawowych obowiązków	150
	uważa obronę praw człowieka zgodnie z ratyfiko- wanymi przez Polską Rzeczpospolitą Ludową	
15"	międzynarodowymi umowami i pra-	
	wem wewnętrznym. Warunkiem funkcjonowania demo- kracji i sprawiedliwości oraz prawidłowego rozwoju	
30"	społeczno-gospodarczego jest jawność ży-	
	cia politycznego, społecznego i gospodarczego. Dlatego też Stronnictwo Demokratyczne zapewnia	
45"	pełną i rzetelną informację wewnątrzpartyj-	

ną, uznaje konieczność funkcjonowania zasady
4 jawności i rzetelności w środkach masowego prze-
min. kazu oraz w praktyce organów przedstawi- 175

cielskich i administracji państwowej oraz czyni wszy-
stko, ażeby te zasady nie były naruszane. Do naczel-
15" nych zadań w polityce wewnętrznej Stronnictwo zalicza

działania na rzecz rozwoju oświaty, ochrony zdrowia
oraz kultury narodowej, a także tworzenie odpowied-
30" nich warunków dla rozwoju nauki i techniki. Stron-

nictwo Demokratyczne dąży do harmonijnego rozwoju
gospodarki w celu podnoszenia poziomu życia lud-
45" ności i wzmocnienia ekonomicznej sytuacji kra-

ju. Uważa, że warunkiem tego jest system gospodarczy
5 o zdecentralizowanym zarządzaniu, opartym na samo-
min. rządności załóg i środowisk, sterowany przez państwo. 200

Po odczytaniu swego stenogramu opracuj skróty dla podanych poniżej słów i zwrotów, a potem stenografuj tekst ponownie:

Stronnictwo	prawa człowieka
Stronnictwo Demokratyczne	przewodnia siła
partia polityczna	rozwój społeczno-gospodarczy
zasady funkcjonowania	środki masowego przekazu
ustrój socjalistyczny	polityka wewnętrzna
naród polski	ochrona zdrowia
państwo polskie	kultura narodowa
braterska współpraca	poziom życia
państwo socjalistyczne	niepodległość
klasa robotnicza	samorządność
organy przedstawicielskie	ratyfikowany
podstawowy obowiązek	

CZYTAJ:

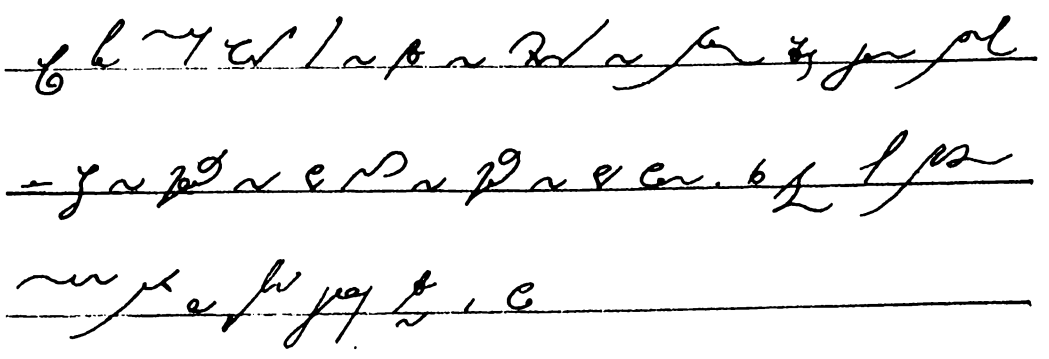

89 Tekst treningowy - 5 minut po 150 zgłosek

STENOGRAFUJ pod dyktando /szybkość stała 150 zgłosek na minutę. Czas dyktowania 5 minut/:

Czas		Liczba zgłosek
	Państwa uczestniczące będą szanować	
10"	suwerenną równość i indywidualność	
	każdego z nich, jak również wszystkie prawa	
20"	składające się na suwerenność i objęte	
	nią, włączając w szczególności prawo każdego	
30"	państwa do równości wobec prawa, inte-	
	gralności terytorialnej oraz wolności	
40"	i niepodległości politycznej. Będą	
	one również szanować prawo każdego z nich	
50"	do swobodnego określania i rozwi-	
1	jania swego systemu politycznego, społecz-	
min.	nego, gospodarczego i kultural-	150
	nego, jak również jego prawo do wydawania	
10"	ustaw i rozporządzeń. W ramach prawa	
	międzynarodowego wszystkie Państwa ucze-	
20"	stniczące mają równe prawa i obo-	
	wiązki. Będą one szanować prawo każdego	
30"	z nich do określania i kształtowania	
	według swojego uznania jego stosunków	
40"	z innymi państwami, zgodnie z prawem między-	
	narodowym i w duchu niniejszej Dekla-	
50"	racji. Uważają one, że ich granice	
2	mogą być modyfikowane zgodnie z prawem	
min.	międzynarodowym, środkami pokojo-	150
	wymi oraz w drodze porozumienia. Mają one	
10"	również prawo do tego, by nale-	
	żeć lub nie należeć do organizacji mię-	
20"	dzynarodowych, być albo nie być stroną	
	dwustronnych lub wielostronnych umów	
30"	międzynarodowych, włączając w to prawo do tego,	
	by być lub nie być stroną w międzynarodo-	
40"	wych umowach sojuszniczych; mają one rów-	
	nież prawo do neutralności. Państwa uczestni-	
50"	czące będą powstrzymywać się w swych wza-	
3	jemnych stosunkach, jak również w swych sto-	
min.	sunkach międzynarodowych w ogóle, od groźby u-	

życia siły lub jej użycia przeciwko inte-
10" gralności terytorialnej lub niepo-
dległości politycznej któregokolwiek
20" państwa, lub w jakikolwiek inny sposób niezgod-
ny z celami Organizacji Narodów Zjednoczonych
30" i niniejszą Deklaracją. Żad-
ne względy nie mogą posłużyć jako usprawie-
40" dliwienie uciekania się do groźby u-
życia siły lub jej użycia wbrew niniejszej
50" zasadzie. Zgodnie z tym Państwa uczestniczą-
4 ce będą powstrzymywać się od wszelkich dzia-
min. łań stanowiących groźbę użycia siły al- 150

---

bo bezpośrednie lub pośrednie użycie siły
10" przeciwko innemu Państwu uczestni-
czącemu. Powstrzymają się one także od
20" wszelkich demonstracji siły w celu skłonie-
nia innego Państwa Uczestniczącego do
30" rezygnacji z pełnego wykonywania
jego praw suwerennych. Powstrzymają się one
40" ponadto w swych wzajemnych stosunkach od ja-
kichkolwiek środków odwetowych przy użyciu
50" siły. Taka groźba użycia siły lub
5 jej użycie nie będą stosowane jako środek
min. załatwiania sporów lub rozwiązy- 150

---

wania problemów, które mogą doprowadzić
do sporów między nimi.

Po odczytaniu swego stenogramu opracuj skróty dla podanych poniżej słów i zwrotów, a potem stenografuj tekst ponownie:

Państwa uczestniczące
równość indywidualność
suwerenność
system polityczny
prawo międzynarodowe
prawa i obowiązki
organizacje międzynarodowe
stosunki międzynarodowe
wzajemne stosunki
groźba użycia siły
użycie siły
neutralność
Organizacja Narodów Zjednoczonych

90 Tekst treningowy - szybkość 100-250 zgłosek na minutę

STENOGRAFUJ pod dyktando /szybkość od 100 do 250 zgłosek na minutę. Czas dyktowania 7 minut./:

Czas		Liczba zgłosek
15"	Miarą rozwoju demokracji wewnątrzpartyjnej, a zarazem gwarantem jedności par-	
30"	tii jest kolegialność działania jej kierownictwa i jawność życia partyjnego. Zasa-	
45"	da kolegialnego kierownictwa stanowi odzwierciedlenie jednej z najważniejszych pra-	
1 min.	widłowości rozwoju społecznego: decydującą siłą procesu historycznego	100
15"	jest lud, myślące krytycznie jednostki, a nie samotni bohaterowie. Dlatego zbiorowe doświadcze-	
30"	nie i mądrość zbiorowa mas powinny zawsze znajdować odzwierciedlenie zarówno w polityce, jak w prak-	
45"	tycznej działalności partii. Doniosłe znaczenie kolektywnego doświadczenia podkreślał niejednokrotnie	
2 min.	Włodzimierz Lenin. Przypominał, że rewolucja proletariacka wysunie w każdym kraju "kolektywny talent	125
15"	organozatorski, bez którego milionowe armie proletariuszy nie mogą odnieść zwycięstwa". Tym organizatorem jest	
30"	partia, której program i polityka powstają jako zbiorowy owoc myśli i pracy wszystkich komunistów. Wtedy bowiem i tyl-	
45"	ko wtedy jest to program całej partii i każdego komunisty. Wtedy i tylko wtedy każdy komunista czuje się odpo-	
3 min.	wiedzialny za jego realizację. W konsekwentnym przestrzeganiu zasady kolegialności kierownictwa zarówno całej partii,	150
15"	jak i każdej instancji Włodzimierz Lenin upatrywał jedną z najważniejszych przesłanek skutecznej pracy organizacji partyjnych i partii ja-	
30"	ko całości, chroniącej ją od czynników przypadkowych i od jednostronności w podejmowaniu decyzji. W niej też upatrywał gwarancję zabezpiecza-	
45"	jącą organa kierownicze partii przed autokratyzmem jej przywódców, uważając, iż kolegialność w pracy i w podejmowaniu decyzji w niczym	

nie uszczupla autorytetu przywódców, lecz od-
4 wrotnie, autorytet ten umacnia. Jego zdecy-
min. dowanie negatywny stosunek do wynoszenia 175

---

na piedestał tej czy innej osobistości był na-
wiązaniem do najlepszych tradycji ruchu robot-
15" niczego. Partia powinna zawsze wybierać na naj-

odpowiedzialniejsze stanowiska takich ludzi, którzy
cieszą się największym autorytetem i doświadczeniem.
30" Ale wysunięcie członka partii na kierownicze stano-

wisko nakłada zarówno na niego, jak i na powierzają-
cych mu tę funkcję ważny obowiązek: zdawania sprawy
45" ze swej działalności przed organizacją i instancją

partyjną oraz wymagania przez nie takich sprawozdań od
5 mandatariuszy. Przestrzeganie zasady kolegialności na
min. wszystkich szczeblach struktury organizacyjnej partii 200

---

przeciwdziała wynoszeniu się jednostek ponad
zespół, uniemożliwia im narzucanie swej woli,
daje wszystkim członkom zespołowego kierownictwa
15" równy głos. Jest to jedna strona sprawy. Dru-

ga - to osobista odpowiedzialność każdego
członka zespołu kierowniczego za powierzony
mu odcinek pracy i przydzielone zadania.
30" Podstawową przesłanką kolegialnego dzia-

łania i zarazem aktywności mas jest jawność ży-
cia partyjnego. Środkiem zapewniającym zarazem
tę jawność jest stały przepływ informacji w re-
45" lacji: partia - masy - partia. Spełnienie tego

wymogu jest niezbędne, aby proces rządzenia na-
bierał coraz bardziej charakteru społecznego,
6 ponieważ umiejętność rządzenia to nie tajna wie-
min. dza bogów, lecz wiedza, jaką powinny posiąść 225

---

w celu praktycznego jej wykorzystania setki tysię-
cy lub wręcz miliony ludzi. Jest przeto niezbędne,
aby w wielkim nieustannym dialogu partii, jej kie-
15" rownictwa z masami obie strony dysponowały zbli-

żoną sumą informacji: kierownictwo o nastrojach
i potrzebach mas, masy o zamierzeniach kierownic-
twa wynikających z ogólnospołecznych potrzeb. Wte-
30" dy bowiem będą mówiły zbliżonym językiem, będą się

rozumiały i dążyły razem do jednego wspólnie
określonego celu. Rzecz jasna, nie chodzi o in-
formacje stanowiące tajemnicę państwową. Tego typu
45" informacje nie mogą być upowszechniane,

dla dobra interesów kraju, w żadnej postaci, przynaj-
mniej w określonym czasie. Partyjna dyskusja może roz-
7 wijać się tylko na gruncie najpełniejszej informacji o
min. stanie spraw i wszechstronnej wiedzy w tym zakresie. 250

Spis skrótów stałych

aby

ale

aż

bardzo

będzie

bowiem

budowa

być

był

bywa

cały

chce

choć

chodzi

czas

czego

dla

długi

dowód

duży

działalność

dziś

fakt

forma

gdy

gdzie

głos

godzina

gospodarczy

handel

jest

jeszcze

jeśli

jeżeli

już

każdy

kiedy

kilka

klasa

komisja

komitet

konto

kraj

kto

które

kultura

kupić

leży

liczyć

lub

ludzie

materiał

mianowicie

między

miejsce

mimo

może

mówić

musi

nareszcie

naród

nasz

natomiast

natychmiast

nauka

obecny

obowiązek

oczywiście

okres

organizacja

osoba

państwo

partia

pewien

plan

plenum

płacić

Polska		
pomoc		
ponieważ		
powinien		
powód		
praca		
prawda		
prawo /sprawa/		
prezydent		
prezydium		
problem		
produkcja		
program		
próba		
przecież		
przedsiębiorstwo		
przedstawiciel		
przemysł		
przewodniczyć		
punkt		

radziecki

raz

realizować

rozwój

równy, również

różny /-a, -e/

rząd

rzecz

sam

siebie

się

społeczny

sposób

sprzedaż

stosunek

suma

system

sytuacja

środek

tak

takie

tam, tym, -tem

tego

ten

też

to

towar

towarzysz

transport

trzeba

tylko

warunek

ważny

według

wewnątrz /zewnątrz/

widzi

wiele

więc

własny

właściwy

wobec

województwo

wpływ

wreszcie

wtedy

wszystko

wzgląd

wysoki

zagraniczny

zakład

zamiast

zawsze

zostać

zresztą

związek

Związek Radziecki

zwłaszcza

zwykły

żaden

że a d d^ao

Wybrane skróty na wzór pisma zwykłego

dobrze	- db		ewentualnie	ew.	
i tak dalej	- itd.				
i tym podobne	- itp.		jak wyżej	- jw.	
między innymi	- m.in.		numer	- nr	
obywatel	- ob.				
tak zwane	- tzw.		telewizja	- TV /TVP/	
to znaczy	- tzn.		wyżej wymienione	- ww.	

W ten sposób należy stenografować wszelkie znane skróty stosowane w piśmie zwykłym.

K L U C Z E

Wzór liniuszka:

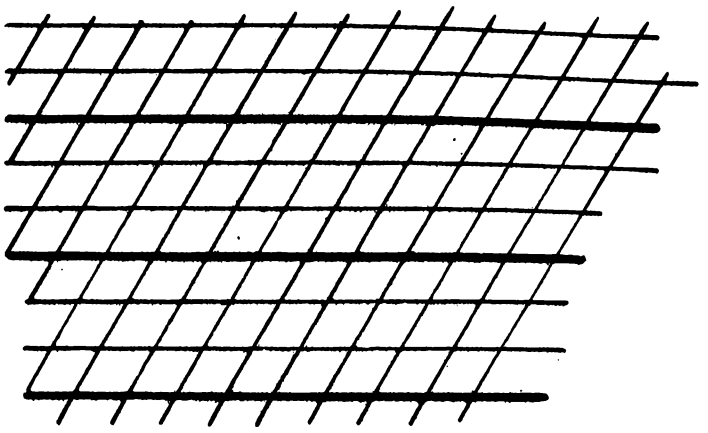

Przekłady stenogramów:

2.2. b w d g m p w b g d p m b m g w p d d w p
4. baba mama gapa gad paw dama mam dam wam bada gada Pad
6. mama baba gada gapa mam pęd mewa dba Wag gęba waga paw pada gama gem mag

3.1. żaba cap rzepa pędzę wędzę parzę żabę cez gawęda zawada mewa zagada Wag waza parzę wada zawada zapada zaparzę beż zew węże będą gęba gębę dba mam mama dam dama gad mam gem baba pada Pad pęd pędem pędzę zapędza zaparzam zawadzam cez cap
2. buda duma cuma zupa Bug papuga pud Padu cuma żupa bada buda dama duma paw cud gama guma żaba żupa Zuza wada zawód mag gem gapa papuga gęba pęd pędem cap cuma pędzę zew zupa Bug Bugu wężem zaparzam ważę zawada bób zebu duda gazu beżu zawadzam

5.1. ser kęs kasa rada kara sęp rama sad Sawa rasa karawana nerka rana rak kanarek barka rzeka Ren Ner barak żak Kanada

kaskada sen bank ganek cena znak bak paka banan zagadka nawa Rawa nagana rama nędza raca nam Kama Saba kawa
2. kara kura Ner rana nurek rek rura sen sasanka suka baran sagan mur basen burak burka kuna sód rum dzbanek Kuba barak paka sukmana żuraw córka nuda nagan kubek pakunek bór
3. banan dumka dzban nędza zasada zupa saganek cud kęs run żaba sam różne każdy/a,e/ róża pagórek. Sam na sam. Marek ma nam kupić barana. Suma na zakup rur, kasd Darka, rzeka Raba, kęs banana, waga 200 kg.

6.1. las lama łeb ład łebek łapa łapka lew ława lep laska laga laguna lemur belka bułka pałka półka dulka żółw walka wulkan kawałek lalka kanał banał mebel medal pal bal ból sól cel mól fół bela sala dała

6.2. łuk łuska łuna lura kałuża celu balu palu żalu lulka łódka łup
4. Darek ma 5 kasków. Mama dła nam dobrą radę. Tam będzie taka sama budowa. Mam dwie ładne palmy. Danka ma sześć baranów. Kalka tam na regale.

5. Odpowiedź: 20. B-W, D-G, G-P, L-Lu - każdy dwukrotnie.

7.1. bon doba moda gomółka woda pogoda wosk rangą pomaga

noga sok bosonoga lokal załoga gołąbek sosna łom posolona

rola rosomak zarodek robak żona żołądek żołd żołna

kolanko kora comber wędzonka radzą pokora kolega cokół kod.
2. Rząd polski, rok po roku, wolne lokale, do tego celu, ból żołądka, co można kupić za żołd, wolno noga za nogą, czwarty wolumen.

8.1. palma plama knedel knedle meble mebel rubel ruble pudle pudel pług półka sopel sople pled pałka blaga bałagan plusk puls zapłon zapałka bal blask podła podoła pudełko pudło pudełka pudła plon polon mlaska melasa
2. zależy należy dlatego ten problem zapłacić tym problemem za długi /zadłużyć/. Każdy może polegać na Darku, Kto zapłaci?

meble dla ludzi, można kupić za ruble, plenarna narada, pudło na medale, plaga bałaganu, napad małp, pełne mleko, walka pod Mławą, młoda para, Za jeden kubek kawy zażądał dwa kubki mleka. Kto dobrze zna ten problem?
3. Zasada polega na tym. Sam badał rzecz raz po raz. Będzie problem dla tego rządu. Należy zapłacić sto dolarów za tego pudla. Zależy mu na tym medalu. Ten pan nam podlega.

9.1. klan kalka kluska kulka klon kolka kelner kler kłos kolor klub kula słup słodka rosół głowa głód gleba mgła zła zło wpóka włos wełna kawałek cela cło żleb żłób klapa kłusak załom złom złuda sługa słowo słoma zasłona solanka reguła regle regał nagle
2. wodorost sawanna sanna padł pakt lenno Marzanna poddana Budda

ładna ballada. Gang napdł na bank. Mam złą passę.

10.1. noc drzewo dżuma tama temat toga tapór tunel Tuła łączka czar kaczor szew bat szala szosa Helena hamak zamach ruch honor fenol fasola fuga szafa szafot
2. mocna nocna matka barometr watra pasterz doktor kurator motor motek patyna gatunek ratunek dokumentalna ratalna talentem patent patentem motyl kuratela zator
3. flaga flaszka tlen tłoczek tłumok chleb chłód członek szlak muszla suflet butla
4. Kto ma czas ten poczeka. Wszystko za wszystko. Cały czas czekałam na was. Co nam handel poleca? Po co wam szafa? Łódka noszona falą. Pełna flaszka mleka. Wołano na ratunek. Motłoch dokonał zamachu. Butla tlenu. Tłum na placu.

11.1. ansa akt akcent era Edek orka okno ocena urna ulga upadek ulewa

amant emblemat epoka Ewa echo obok oczko opoka agent Eden odma

11.1. Alaska altana alkohol alfa albo, arena arka Arab armatka arabeska slert
2. u nas, u pana, u dołu, u wód, u szefa, u was, o tym. Rzecz o Polsce, Narada o późnej porze. Tu Adam a tam Ewa Ten dba a tamten ma. Mowa o handlu.
3. argument armator alba album alpaka. U nas ładna pogoda, a u was? Danka ma małego burego kotka a Władek ma szarego. Obok domu szereg drzew a opodal łąka, las, rzeka. Bogdan czeka na awans. Ob. Leszek Nowak to znana osoba.

12.1. cela lawa waga gama masa saga gada dama mama mapa papa para rasa sala laga gala lama mała łapa para rana nawa wada dama mara ranga gapa pada dała

Dwa razy: dama, para

2. GO 3, KO 4, MO 2, WA 4, WO 4.

3. 14: GA GO GU KA KO KU MA ME MU WA WE WO WU

4. będzie budowa trzeba; każdy kupić tak; leży ludzie dla; raz różny który; sam suma sto.
9. Ćw. 5: najpierw znaki na linii głównej, potem obniżone o pół pola, na końcu na linii środkowej.
Ćw. 6: od znaków małych przez średnie do zwiększonych i dużych.
Ćw. 7: w porządku alfabetycznym wyrazów.
Ćw. 8: od znaków najprostszych do bardziej skomplikowanych.

kałuża Klara klasa kler kłos kłus kolarz kolasa kolor kulas

13.1. sklep skok skura snop swada swoboda smak smuga smoła smutek schodek scheda sfera spacer spodek spór scena stan stuk stukot stóg stodoła stora stłuczka starzec osnowa
Zamknął budę na skobel. Scheda po babce. Umarł na skutek skurczu serca. Skąd on pochodzi? Mam na was dobry sposób. Medal za pracę społeczną na rzecz zakładu. Spust stali. Schadzka pod lasem.
2. spazm płaczu, rózga na łobuza, ozdoba domu, mózg uzda Uzbek oznacza gazda odznaka doznał uznał nazwa pozwana
3. blask obłok włóka radło młot gleba głód cło placek tlen tłum chleb flaga szlak opłucna

14.1. tekst arabska chłopska pomysł pokaz dyshonor mors zarys morska humoreska arsen arsenał dysonans dyskutant zakaz podest bezdomna dyskobol bezdenna kodeks namysł
2. ten sam, tego samego, dla nas, gospodarka, o tym, tym samym, tamtego długiego potrzeba potrzebne pracą którego różnemu

15.1. biegun kobiałka biuro pies piana pióro piorun miedza miód kamionka miech miara melodia radio żagiel legion Belgia wielbłąd wiadukt wiosna wiewiórka ziemia dziadek dziupla
4. koniec sień sioło wieś suknia śniadanie zadanie pakiet żakiet kiosk niedziela siostra koń kielnia bocian kocioł.

Posiedzenie zarządu. Pełna kiesa. Nieziemska uroda. Znana melodia. Wieczne pióro. Ciemna sień. Tępa siekiera. Na poziomie morza. Ziarno na siew. Sioło to mała

wieś. Zasiał całe pole makiem. Na śniadanie będzie biała bułka zamiast chleba.

16.1. mieć dać poznać cześć sieć pamięć zamieć łapać nieść
2. tiara tiul tiofan fiasko fiolka ofiara fiat parafia mafia Zofia hiena hierarchia parafią mafie fiolet fiołek zapaść wiść ćma cień pociecha kociak
3. Mimo niepogody Danka poszła na spacer. Latem spędzą wiele czasu na plażach kiedy będzie piękna słoneczna pogoda. Między niebem a ziemią. Piękna zieleń. To piękna baśń, lubię takie baśnie. Kiedy zacznie się nasza narada? Mozolnie szedł pod górę mimo bólu ran. Wiosną można opalać się na słońcu. Okno między kuchnią a sienią. Nie dokonane dzieło. Nie poznałam się na was. Nie gniewam się na ciebie.

Nie mam czasu, nie czekam na niego. Poniesiona szkoda. Mięso na pieczeń. Nienaruszona pieczęć. Ona nie ma dziś dla nas czasu. Pięknie rzeźbiona góralska ciupaga. NIe poznał sam siebie. Pełna fiolka leku. Ofiara napadu. 4 m tiulu na suknię. Kolonie letnie dla dzieci.

17.1. On i ona. Pole i dom. Plan i działanie. Pies i kot. Dzień i noc. Praca i płaca. Zle i dobrze. Miasto i wieś. Wiał wiatr i padał śnieg. Ten i tamten.
2. Irena ironia iloraz indeks izobara igła imadło imię Indianka ignorant
3. belka biel bila pas piasek piła mak miedza mir woda wieniec Wisła zamek ziemia zima dzbanek dzień dzik sen sień siwek kara kiesa kino nora nie ma nikt
4. lira lipa lis lisy filar piknik mistrz Chinka higiena nic nitka dzielnica milczenie zniez widłak pocisk migdał filozofia ich dla nich
5. oni bosi pani niedoli lubi lepi niemi sądzi rogi łowi pie si lasami
6. Nikt na mnie nie czeka. Polemika i kłótnia to nie jest to samo. Panika na giełdzie. Nisko suną ciemne chmury, idzie burza. Które dziecko lubi kleik i szpinak?

18.1. ryk rynek syn posypka łyk łyko byk pysk dym dysk cyny cygan mydło kamyk tyran tygiel zysk poryw rytm masyw pobyt Tybet nawyk wydma
2. rany żaby snopy łuny domy wozy włosy kury kolory ramy rymy konary
rody narady wody dymu leczy oczy ręczy męczy poczytny czy nu czytelne
raty nuty bogaty narty porty baty zaloty złoty soboty roboty koty buty
3. Kupiłam radio na raty. Narady toczyły się całymi dniami. Nie ma dymu bez ognia. Panna Marynia ma piękne niebieskie oczy i rude włosy. Nie ma czasu na żarty, trzeba zabierać się do roboty. Trzeba zamknąć bilans i obliczyć saldo.

19,1. śmiałek śmiech śpiew świadek świeca ściana ścisk ścigacz światło oświecony świat świeć ślad ślub pieśniarka księga ksiądz świątek ścierka świeci nosi gasi
2. Syn Bogdana ma tylko 3 miesiące. Zanieś mięso do domu. Zamieś ciasto na chleb. Cześć bohaterom walki i pracy.
4. Niezbadana głębia. Woda niezdatna do picia. Niezbity fakt. Chleb niezbędny do życia. Gazety podały niezbyt ścisłe dane. Nie zrozumiałam go. To była niezbędna ofiara. Słaby niezdolny do walki. Niezręczny gest.

19.5. Za kilka minut zgaśnie słabe światło świecy. Podobno zawsze trzeba mieć właściwy pogląd. Związek między szkołą i pracą. Ten zakład świadczy usługi kaletnicze. Zaraz będzie miał głos drugi świadek. Związek między pracą i płacą. Tam zawsze panuje tłok i ścisk. Być albo nie być.

20.1. wąż nożyk iż odzież młodzież czymże sóż możny dążą tężec iżby
2. ażeby aż do chociaż gdyż gdzież gdzieżby kiedyż takież także któryż tegoż tymże tenże któż

Będzie budowa szkoły, złożą więc zapotrzebowanie na cegłę, piasek i wapno. Rada Miasta urządza raz do roku bankiet na cześć załóg przemysłowych. Któż to spłatał tego figla?
4. Czystego złota rdza się nie ima.

21.1. jeleń jeż jesień jęczmień język jamnik jagoda Jan jaśmin jura Japonia junak jutro jutrznia jod jon jodła da jemy jajecznica pajac kajuta pojutrze major pająk majątek zając bajeczna tajemna majaki
2. sejm bajka bójka czajka szajka tajna rojno bujnie dajmy wiosłujmy kujcie
3. raj gaj ruczaj mój rój czyj mojej miłej pięknej taniej daj podaj obój
4. Janek kupił długowłosego jamnika za 1500 zł. Tajna narada toczyła się całą noc. Pająk snuje cienką sieć. Znojnie minął ten dzień. Język polski jest piękny i bogaty. Julek lubi jabłka a Jola woli jagody. Sojka jest pięknie upierzonym ptakiem. Jubilat dostał bukiet róż. Jutro nocą jadę do Juraty; mam już zamówione miejsce do spania. Czekaj, już zaraz idę. Oczekuję na was jutro wieczorem. Jemioła jest pasożytem drzew. Major wojsk lądowych.

22.2. filia liana kolia Amelia sceneria scenerią lilią monarchia
3. jaśniejszy ciemniejszego głośniejszemu dają pogłębiają dbają zasklepiają
4. sejmu zajmuje znajdują pojmuje rujnujemy obejmuje
5. Tłum na rynku. Kot śpi na piecu. Od dziś do piątku.

bibuła narybku niżu wiru pałacu zajęciu rytmu syropu początku pigułka
6. Poseł na Sejm PRL odjeżdża po zamknięciu sesji sejmu. Oni tam nie mają nic.

24.1. gremialnie granat gruda groch grymas ochra ochrust chrypka szreń szrama szron frak front fresk tren tran trop trud
2. brelok brama brud premia próżny pralnia dragon druk podróż kamrat mruk mróz broda brona proca droga mrowie mrok
3. kr kra kru kro kres kran kruk skroń - wr wra wru wro wrak wróg Zawrat gawra wrona wrota
5. Środek Ziemi. Pośrodku nas. Kronika szkoły. Strach na wróble. Mam trudne zadanie. Tron i korona króla Chrobrego. Znane formy skróceń. Sroka kradnie wszystko co się świeci. Jesienią panuje grypa. Próbny rejs.

25.1. torba Barbara barbakan torpeda cierpienie sierp mord pogarda rdzeń tarcza skrcz orczyk morwa alarm piarg wierchy szerszy pierś pierścionek mors morski szorstki braterski kumoterskie

Pierwotna forma, organ władzy, szerszy pogląd na sprawę, słaby organizm, tarcza ochronna, targ na konie i krowy, podobno cierpienie uszlachetnia, liść morwy, złamany orczyk, srebrny sierp księżyca, pełna torba słodyczy.

26.1. brzeg drzewo chrzan przędza wrzesień krzew trzask grzech dżownica brzoza przodek wrzos trzonek grząskie mrzonka dżuma brzuch wrzód trzoda trzustka krzak krzesło skrzynka wrzeciono obrzęk brzydak trzyma szemrze drzazga zaprzęg chrzest grzęda grządka krzemień krzesiwo brzdąc trzos wrzątek skrzywienie skrzat grzejnik prząść trzymak trzewik trzaska strzała sprzęt przędza przęsło wrzawa okrzyk zamierza. Mały skrzat krząta się po izbie.

2. grad grzanka hrabia chrzan trema trzmiel brew brzeg pręt przędza trop trzon mrok mrzonka drewno drzewo krew krzew wrak wrzask wróg wrzód trud trzustka próżnia naprzód drut dżuma bryka brzydka klamry mży tryb trzyma Krym krzyk brama brzask groszek grządka wrona wrzos

27.1. Lubię grzyby więc latem zamierzam pojechać na Mazury, bo jest ich tam dużo. Dom miał słomianą strzechę i po-żar szybko go strawił. Cała brygada pracowała dobrze otrzyma więc premię. Żaden lekarz nie leczy wszystkich schorzeń. Kazimierz nad Wisłą jest miejscowością pełną uroku.Grzegorz ma bardzo korzystne warunki pracy. Mierz siły na zamiary. Mój brat bardzo mało zarabia, a jest obarczony liczną rodziną. Nie wierz mu, bo to znany łgarz i krętacz

2. rozlewa rozbudza rozkrok rozpacz roznosi rozkaz rozmach rozjemca rozgromiony rozcinać roztacza rozwiera rozwleka przedmowa przedpiekle przedsmak poprzedni przedrostek przednia

3. Nie jadam słodyczy przed obiadem. Mnożą się zabudowania przedmiejskie. Złamane przedramię. Polityka Polski przed wrześniowej. Rozwiązanie tego problemu służy wszystkim przedsiębiorstwom kraju. Drzewo rozdarte piorunem.

28.1. przenoszę przekaz przełyk przekąs przesąd przyczółek przydomek przynosi przyklasnąć przynęta przeciwnik przeciwko sprzeciw przeciwdziałanie przeciw bólom przeciwwaga

2. przebaczyć przebrać przebierać przebłysk przebój przecudnie przetacza przetrząsać przetrzymać przejeść przejadać przejść przejrzeć przybysz przybiec przycisk przytłaczać przytulny przyjazny przyjmę

3. przerywa przerabia przerasta przerost przerzyna przerażenie przyroda przyrost przyrostek przerąbać przeręblа przerzutka przerośnięty przerzedza przeróżnych przyrząd przyrzeczenie przerzynać

Dziadek nie mógł się na nas doczekać więc szedł nam na przeciw. Przed nim biegły dwa brytany, za nim skradał się zawsze czujny kot, a dalej biegał po lesie oswojony jelonek. Przed nami roztaczał się przepiękny widok zalesionych gór, zielonych hal i jeziora, którego wody miały kolor szmaragdu. Dziadek witał nas przyjaźnie i przebaczył spóźnienie.

28.3. Nie zaklaskać jedną dłonią!
To też uczą mądre księgi,
że nie zrodzi los owocu,
jeśli nie przyłożysz ręki. /Indie/

29.1. przeznaczenie przesyłka przysyłam przyznaje przesiedlony zaprzysiężony przysięga przesmyk przysmak przezwisko przyzwolenie przyswojenie prześwietla przyświeca nieprzespana przysporzony przestaje przystanek przestrzega przystrojony przysposobienie przystrzyżony poprzestanie przesilenie

2. przewaga przewleka przewozi przewóz przewiew przewierca przemowa przemoc przemiana przemiał przegląd przegina przegroda przechadzka przeszły przeszkoda przeszedł przyszły przewrót przywraca przewina przemijanie przewodzi

3. Przewód sądowy. Niczego nie przeznaczam na ten cel. Przełamano już wszystkie przeszkody. Wesoły śpiew na przywitanie wiosny. Zawsze przyświeca nam ta piękna myśl. Trzeba zawsze przychylnie odnosić się do ludzi. Czas przemija i nie wraca.

30.1. laik pokoik słoik muzea kaolin idea ocean uogólnia

2. koleina poeta poemat duet kleik

4. Ten poemat jest peanem na cześć pięknej damy. Neurolog leczy Teodora. Muzeum Wojska Polskiego. Badanie tajemnic ziemi to zadanie dla geologa. August i Teofil są uczniami szkoły średniej. Woalki są znowu modne. Boisko szkolne jest otoczone siatką. Geologia jest nauką o ziemi. Joanna ma zawsze porządnie poukładane wszystkie swoje rzeczy. Miałam piękny stylowy buduar.

5. autokar autonomia autostrada autosugestia autorytet eksmisja ekspansja eksplozja ekstrakt egzamin

31.1. obwód obwinia obydwa Jadwiga gwara gwiazda tramwaj cwał cwaniak żwir dzwon kwestia drzwi tworzę twierdza twórca łatwe gmatwa chwała chwila chwiejny czwartek poczwórny szwagier Szwajcar Szwed ćwiek ćwikła ćwierć ćwiartka dźwięk dźwig dźwignia dźwięczny kwintal kwota kwoka zachwycona martwe odrzwia

3. brwi drwiny krwisty stwórca strwonił

Twój szwagier ma chwiejny charakter. Drzwi naszego domu są dla was zawsze otwarte. Za tak małą kwotę nie można nic kupić. Mówi się, że słowik śpiewa a kos gwiżdże. Jego twarz jest jak otwarta książka, wszystko można na niej odczytać. Wiatr porwał jedwabny szal. Oblicz obwód tego kwadratu.

32.1. bawełna zabawiać dawny przedawniony pawilon jawny zawody zawilec niezawisły szybowiec dewizy dewon hodowla lodowiec powstanie powołano rozmowy przedmowa kowboj piewca chorągiew

2. na dworcu dworzec poczwarka twardy wytworny twierdzenie stwierdzam tworzywo stworzył potwarz

3. Dzieci dostały rower. Jeżdżą teraz po podwórku i bawią się wesoło. Wszyscy mamy obowiązek szanować rodziców. Towar powinien być dostarczony do sklepu przed godziną jego otwarcia.

32.3. Nie każdy jest mistrzem i nie każdy może stworzyć wielkie dzieło. Natomiast każdy powinien solidnie wypełniać wszystkie swoje obowiązki. Bawełna służy do produkcji różnych tkanin: ubraniowych, pościelowych i dekoracyjnych. Powtarzanie przerobionego materiału i ćwiczenia są warunkiem opanowania przedmiotu.

Nie bywa tak, by ten który ma oczy nie mrugnął, ten który ma język nie zająknął się i ten który ma nogi nie potknął się.

33.2. premia perswazja proso pierwiosnek przemiana przodek parzy pierzyna ogradza ogarek ogród ugór giermek grzęda grządka gorzej mróz zamarła mrozu mierny umrze mrzonka marzył pomierzył srebro sroka średni pośrodku śrut drenaż derby zadrzewienie

3. obwód obwinia obawa nerw przerwany Narew żuraw porwać dawniej dowiedział się gawęda gwoździe gwizda gwiazda dratwa płetwy martwych martwisz się twórca postawa twoje twierdza stworzony chwała chwila zachował przechowalnia kwas kwit kwota

34.1. wręcza wjazd wciąga wzbiera wnika w rodzinie wyręcza wyjazd wyciąga wybiera wynika wyjął wyda

2. w albumie, w altanie, w erze, w epoce, w imieniu, w innym, w ubiorze, w urodzie, w armii, w wyborze, wyuczony we wtorek, w imadle, w izbie, w uczelni, w uchu, w urzędzie, wyuzdany

3. wczoraj przedwczoraj wczesny przedwczesny wzajem nawzajem wdzięczny niewdzięczny

w wieku, w jesieni, w ziemi, wykończył, w domu i w szkole, w pracy i w zabawie, tam wyburzono wszystkie domy, wznowione dzieło, wzniosła idea, wdzięczny uczeń, w małym ogródku, wyblakły materiał, wysokie drzewo, mały wydatek.

4. półroczny półprosta półpiętro półkolisty - spółdzielca spółgłoska spółka wspólnie wspólny współczuje współlokator współudział współziomek współautor współczynnik współrodak współwyznawca

Wreszcie zapadł wyrok. Wybieram się w góry. W uczelni odbywają się wykłady. W ramach urlopu wyjechał na wczasy. Ryby żyją w wodzie a ptaki w powietrzu.

35.1. skarbów wodospadów pałaców znaków połów umów barów porów asów zaborców wodzów mieczów synów zarzutów rogów lochów połowów obwodów cokołów kwiatów sosów

2. Bolesław Wacław

makówka skowronków ubiorów rozmów stalówka przedmiotów pojazdów dźwięków zębów zapasów zaborów wspólników dębów młodzieńców rzędów wyłogów wałów losów baronówna stepów kolców zwlotów

3. Brak karnawałowych ubiorów. Nie jedz niezdrowych pokarmów. Masowy połów śledzi. Słuchacz dobrze przygotowany do egzaminów. Politycy nie uzgadnili swojego stanowiska. Murowany argument.

4. Nie wypełnił obowiązków służbowych. Sprawa nie możliwa do załatwienia. Nie znam ciekawszych faktów.

36.1. z kranu, z epoki, z energią, z klasy, z kasy, z nim, z nami, znoszę, zwalnia, zmienia, zmęczenie, zgodny, znalazł, z wełny, z wioski, z szafy, z szałasu, zwinny
2. Śpiewaj razem z nami. Zgodny charakter jest cenną cechą. Mam biały szal z wełny. Zaszła korzystna zmiana w naszym życiu. Całą noc z kranu ciekła woda.

Ani medycyna, ani żadna inna nauka nie zna wszystkich tajemnic przyrody. Uprzemysłowienie zmienia oblicze kraju. Idę na spotkanie z moimi kolegami. Nasze zakłady mają wspaniałe osiągnięcia i cieszą się uznaniem na świecie. Ryba wyjęta z wody ginie.

Im pełniejszy kłos ryżu, tym niżej się schyla.
Pusty - im dłużej stoi tym wyższy.

37.1. zbędne zburzony zbytek zbieg, z pełnego, z posagu, z piosenką, z celem, z zadania, z zarządu, zręda zrzeczenie zrzuca, z dzbanka, z czystego, z czesanki, z tematu, z tablicy, z fasonem, z fałdami, z apteki, z amfory, z okna, z osady, z unii, z ulgą, z uznaniem
2. zręczny zrozumiały, z ramienia, z reguły, z igły, z imienia, z orydu, z izby, z ironią
3. zezwalam zeznaje, ze zmiany, zezwolenie, ze zdaniem, ze zbioru, ze zmęczenia, niezbędny niezbadany niezdolny - nieuzbrojony ozdoba wzburzenie wzgarda nazwa, ze zgody pozwolenie niedozwolony niezmienny niezwiązany niezgłębiona niezbity, za zjazdu
4. z honorem, z kolei, z przenośni, z przypadku, z przebiegu, z hukiem, z konia, z przelewu, z przygody.

Z wysoka i z daleka. Dokładnie zbadana sprawa. Niezbadana głębia. Zburzony dom. Wzburzony tłum. Jak wynika z zadań na ten rok. Zeznanie świadka. Z żalem żegna kraj. Z roku na rok. Z zasady i z przekonania. Ten motyw zdobniczy pochodzi z ziemi pomorskiej. Obłudny uśmiech nie znika z jego oblicza. Mamy nadzieję na dobre zbiory zbóż w tym roku. Ze smutkiem patrzę na ruiny starego zamku.

38.1. inkasent insygnia indos infamia inspektor intruz infuła internat interes interesant interlinia interpelant interlokutor interpelować
2. Jak najgorzej, jak najprędzej, jak najdalej, jak najszumniej, jak najlepiej, jak najmocniej, jak najczęściej, jak najchętniej, jak najgłośniej, jak najciaśniej, jak najcięższy.
3. konkordat konkretny kontur kontener kontekst kontrabas kontrola koncert koncesja kontrakt kontrapunkt kontynent kondukt Kongo kontrafałda.

konfederat konflikt konfitura konklawe konkluzja kondor koncept kontrahent kontrowersja inwalida internistka inwentarz intarsja inkubator
4. Jest to oczywiście korzystny kontrakt. Nareszcie został zerwany ten kontakt. Znak kontrolny. Konkretny zamiar. Kongres naukowców. Koncentrat pomidorowy. Koncert życzeń.

Rzeka nawet duża
płynie między brzegami,

ludzie - chociaż jest ich wielu -
powinni żyć zgodnie z prawami.

39.1. antyk antykwariat antylopa antysemita antydatować antyfeminizm arcydzieło archiwalny archeolog arcyksiążę arcy leń arcybiskup substrakt sublokator sublimat subskrybent subtelny subdiakon transmisja tranzyt transformator transfuzja tranzystor transparent Transwalu defekt defensywa defraudant dyfteryt dyftong dyfuzja
2. nadmienia odsyła najlepiej z zamiarów przyswaja abstrakt referat dewiza opad zbieg zapłon przelot bezmiar nagonka zajazd zbytek najszerszy opieka napad narybek po środku poręka posypka północ, obróbka żelaza, kolorowa nalepka, ponaglono pismem z dnia 2 grudnia 1980 r.

40.2. zalać wylać dolać wlać odlać rozlać przelać zlać przegląd wygląd rozglądać się zaglądać wgląd kontrola skontrolować kontrolerów zdarzenie wydarzenie przedstawieni wystawienie odstawienie przeciwstawienie koncesja internista automat interwent intryga antyk autopsja transmisja wzgardliwy przenikliwość

41.1. adapter papka lampa czapka lampart czapla rampa adoptować niedopatrzenie topaz
2. odpada depesza dopełniam przedpokój pepsyna popelina popołudnie lampka tempo przyczepka odpust pospolity despota topola popularny podpałka pospieszny dyspensa
4. dopłata popłoch depresja odprawa odprężenie poprawny impresja poproś nadpłacona odpowiedź

Deptak to swojska promenada. Dyplom za osiągnięcia w sporcie. Wiesław jest pieśniarzem popularnym i lubianym. Futra z popielic są bardzo drogie. Handel zagraniczny zajmuje się importem i eksportem. Działania zaczepne i odporne. Bitwa rozegrała się na przedpolu. Bezpański pies pogryzł małego chłopca. Odprawa celna trwała bardzo długo.

Liść bambusa jest zielony,
lecz pęk listowia zieleńszy.
Twój sąd może być uczony,
lecz sąd gromady uczeńszy.

42.1. komenda komedia komis chemia kocham chomik ruchomy humoreska hetman bohater ochota hutnik hutniczy szlachetny zahamowany kompas kompletny
2. słodszy większy fałsz zamsz pszenica mieszkanie pieszy czaszka kochasz słuchasz baszta rubaszny daszek czardasz kasztan gulasz maszt maszyna lepszy zamieszki kaczuszka koszt koszmar śmieszny znakomity komisyjny łapiesz kieszeń czychasz kompres
3. dając zajmująco szukającego czekając kochająca sądząc palący łudzących czytająca rozgrzeszający

Nie mając nic pilnego do roboty poszedł do lasu na grzyby. Nie każdy umie zajmująco opowiadać. Nikt nas tak nie rozumie jak kochająca matka. Chrońmy otaczającą nas przyrodę. Topniejące śniegi i lody często powodują groźne powodzie.

43.1. radość grubość wielkość mnogość gorliwość płochliwość płochość suchość litość ilość wyporność mniejszość bitność rentowność rzutkość giętkość szarość czujność wydajność.

43.2. wieczność waleczność konieczność dojrzałość przytomność ciemność zasobność zręczność gotowość szybkość duszność łączność przebiegłość szerokość wiadomość przyjemność opieszałość śmieszność wdzięczność

4. radości wielkości gorliwość płochliwości mniejszości rentowności rzutkości czujności - radością rzewnością wielkością mnogością gęstością rzutkością mniejszością grubościom wielkościom wzajemnościom szerokościom nowościom radościami grubościami wielkościami tęgościami nowościami łącznościami radościach wielkościach wiadomościach całościach ilościach marnościach

Cały świat zna i ceni dzielność i waleczność polskich żołnierzy. Spartanie odznaczali się surowością obyczajów. Spożywanie zbyt wielkich ilości mięsa może być szkodliwe dla zdrowia. Czy wiesz jak szeroka jest działalność naszego Stowarzyszenia? Cała ludność wietnamska dzielnie walczyła o wolność. Wzrasta gęstość zaludnienia.

44.1. ktokolwiek kiedykolwiek gdziekolwiek jakkolwiek którykolwiek czymkolwiek zapomnienie ciśnienie wyjaśnienie wspomnienie kalectwo bogactwo niedołęstwo męstwo dowództwo

Cokolwiek robisz rób dokładnie. Nie cieszy mnie tegoroczny urlop, bo jakkolwiek jest pełnia lata, ale pogoda jesienna. Magda woli zająć się czymkolwiek niż siedzieć bezczynnie. Każdemu zagadnieniu należy poświęcić właściwą uwagę. Zmiany ciśnienia mają znaczny wpływ na zdrowie i samopoczucie. Niedołęstwo jest tragedią starości.

2. społeczeństwo obywatelstwo budownictwo gospodarstwo praw dopodobieństwo powództwo społeczno-gospodarczy

Sejm zatwierdził plan społeczno-gospodarczego rozwoju kraju. Rada Państwa przyznała obywatelstwo 48 osobom. Część przedsiębiorstw przemysłowych naszego województwa nie wykonała swoich zadań. Małe jest też prawdopodobieństwo, by zdążyły je wykonać.

45.1. stenograf geograf autograf telegraf pantograf kartograf biografia stenografia kaligrafia fotografia geografia kartografia poligrafii monografii ortografii geografii stenografii biografii stenograficzny monograficzny poligraficzny geograficzny biograficzny mechanizm organizm snobizm realizm fanatyzm magnetyzm romantyzm reumatyzm absolutyzm artyzm planista pianista romanista germanista artysta konserwatysta artystyczny pianistyczny komunistyczny okulistyczny liceum muzeum maksimum minimum kuratorium konserwatorium ratusz Mateusz Juliusz notariusz proletariusz parlamentariusz pantofle trafny teflon patefon magnetofon potrafimy

barograf barografu barografem sejsmograf demografia demografią etnografia etnograf etnograficzny etnograficznego geografią centralizm kataklizm komizm cynizm humanizm artyzm ateizm despotyzm klasycyzm tragizm rusycyzm ambulatorium krematorium oratorium moratorium prezbiterium woluntariusz depozytariusz artysta artysty artystą artystów artystom artystami artystach artystka artyści artystyczny artystycznego artystycznemu, fotografia rodzinna, wyż demograficzny, badania etnograficzne, znany artysta, nie jestem planistą.

45.1. Sejsmografy wykazały słabe trzęsienie ziemi. Nareszcie kupiłam upragniony magnetofon. Gabinet dentystyczny. Występ artystyczny. Przychodnia okulistyczna. Muzeum etnograficzne.

46.1. szczep szczapa leszcz szczupak deszczułka pszczoła szczygieł szczypawka zaszczyca gąszcz /goszczę/ szczur chrząszcz paszcza kleszcze szczotka głaszcze
2. kpina kpiarz kopalnia koper skąpiec skąpcy
3. podartych rozprutych nutach butach ratach portach zatrutych listach kłopotach technik technolog technologia technokrata
4. Minęło lato. Nie było najpiękniejsze w tym roku. Mamy też już za sobą i złote i deszczowe dni tegorocznej wczesnej jesieni. Przed nami na ogół nie lubiane późnojesienne i zimowe wieczory. Ale tylko od nas samych zależy co one nam przyniosą. Pożytek, radość i odpoczynek, czy nudę i wypełnianie wolnego czasu tylko łatwą rozrywką. A jest to szczególnie dogodna pora dla nauki, lektury i rozwijania hobby. Więc w ruch zeszyty i ołówki, pióra i pędzelki, szydełka i nożyce! W ruch wszystko co podsunie nasza pomysłowość, aby każdy dzień niósł radość zajmującego i pożytecznego działania.

47.2. Krosno Leszno Opole
3. Obecny stan społeczeństwa. Komisja rozjemcza. Szczęście narodu. Komitet zakładowy partii. Stenograf biurowy. Terytorium Państwa Polskiego. Przedsiębiorstwo robót drogowych. Dziś przyjmowano przedpłaty na samochody. Chcę natychmiast otrzymać odpowiedź na postawione pytanie.
4. Chcesz być czymś w życiu to się ucz,
abyś nie zginął w tłumie.
Nauka to potęgi klucz,
w tym rzecz, kto więcej umie.

48.1. niebieski morski - ale - mam niebieski szal. Tam leży męski kapelusz. Piękny rajski ptak. Bogaty strój krakowski. Urząd Ziemski. Grząski grunk. Szczyt alpejski. Górski rajd motorowy. Legion rzymski. Laur olimpijski. szampański humor. Rodzaj żeński.

niebieskiegi morskiego męskiego rajskiemu krakowskich szampańskim grząskiego, województwa lubelskiego, legionem rzymskim, bosmańskim obowiązkiem, zjazdu koleżeńskiego.

ojcowski sędziowskiego krakowskiemu, reżym faszystowski, Jacek Malczewski, katowski miecz, łotrowski czyn, Jan kochanowski, okręg tarnowski.

bandyckiego napadu, akademickiego domu, ziemia łużycka, na studenckich wczasach.
2. daliśmy dbaliśmy mieliśmy, lękaliśmy się, bawiliście się, szliście wybraliście szukaliście

pości mieści się pomieścić uiści uiścią opuścić odpuścili wypuści /wypuścić/ przepuści
3. Najprościej mówić prawdę. Najczęściej robiliśmy to sami. Nie mogliśmy tego przewidzieć. Rozbiliśmy obóz w lesie. Pozostawiliśmy im wąski margine swobody.

49.1. dać bać się kochać wiązać spać jeść szukać ruszać rzeźbić zrzucić stwierdzić oznaczyć wyrazić przeszkolić spieszyć się

macie uczucie siecią uczucia życie przyzwoicie adwokaci świeci braci zajęcie pojęcie, w pojęciu, na zdjęciu, żądacie odpowiedzi. Nie żądajcie odpowiedzi na to pytanie. Czy podacie nam cenę? Podajcie nam cenę. Sowicie was wynagrodzę. Uwierzcie mi na słowo. Nie bójcie się odpowidzialności. Zobaczcie co leży na stole. Nie zobaczycie mnie już nogdy.

osiągnąć osiągnięcia - ale - Jan ma poważne osiągnięcia w pracy naukowej. Pić picie odkryć odkrycia - ale - znane są odkrycia archeologa prof. Michałowskiego.mieć miejcie

2. pościel kocioł przyjaciel poręczyciel kościół gnębiciel krzewiciel burzyciel marzyciel gwałciciel ciemiężycielka niszczyciel

Moja mała przyjaciółka. Chwała wyzwolicielom. To on był oskarżycielem. Niszczycielskiego działania czasu nie można zahamować. Nie ufaj marzycielom. To oni są naszymi wyzwolicielami. Trzeba zwalczać gnębicieli. Wszyscy dobrze znają tego donosiciela. Kolorowa pościel.

3. Przyjaciółmi mogą być tylko ludzie o równej sile ducha.

50.1. wstecz potyczka wsteczny pożyteczny matecznik notoryczny motoryczny estetyczny ostateczny dostateczny fragmentaryczny elastyczny romantyczny

Trzeba włączyć wsteczny bieg. Potyczka rozegrała się pod lasem. Dbaj o estetyczny wygląd swojego stenogramu. Ostateczny wynik był zaledwie dostateczny. Notoryczny złodziej.

romantyczność elastyczność ostateczności motoryczność fragmentaryczność zbyteczność praktyczność identyczność wsteczność skuteczność nieużyteczność charakterystyczność akustyczność chaotyczność autentyczność symetryczność mistyczność antypatyczność plastyczność pompatyczność automatyczność dramatyczność dramatyczności

2. logiczny energiczny strategiczny ekologiczny neurologiczny analogiczny mineralogiczny pedagogiczny biologiczny

Drzewo genealogiczne. Demagogiczne wystąpienie mówcy. Moralistyczny monolog. Badanie kardiologiczne. Tragiczny wypadek. Zakładam energiczny sprzeciw. Pomiary metryczne. Historyczne wydarzenie. Nasz zakład prowadzi badania farmakologiczne. Eteryczny to znaczy lotny lub zwiewny. Nie wierzę w skuteczność tych wszystkich poczynań.

Każdy człowiek jest obowiązany przyczyniać się, ile w jego mocy, do dobra drugich i zaiste nic nie jest wart ten, kto nikomu nie jest użyteczny.

51.1. album alegoria altana alchemik alabaster Alaska aleja alfabet alumn
arka Armenia armia arbuz areszt arkusz armator arytmia arsen arras
cena cegła cuma cel cera cement ceduła cech
noc koc palec pajac noona mocny

51.1. ćma ćwiek ćwierć ćwiartka mieć dać stać maleć
bić myć żyć wić pić ryć palić golić szyć ubić zbić zmyć gnić
kocia mama, łowią siecią, na przyjęciu. Wędkarze łowią wędką a rybacy siecią. Wczoraj byłam na weselnym przyjęciu. Czy macie teraz czas?
mieliście daliście mści się baliście się
rady rody narody wady gody pogody bandyta bandyckie dymu dysk sadyba
czyn czynu czyta czytelny czytelnie czynność uczynek czycha
ferma fala fagot fosa fotel fortuna szafa rafa gryf traf
gęba ganek gang ranga guma rogu żagiel nagie mag sąg żagiew
heban herbata hałas zamach ruch w uchu groch strach na dachu
telegraf taniec tum toń bat kot płot
Tatar deptak otok motyl matura. Zły to ptak, co własne gniazdo kala. Biały otok na czapce żołnierza.
układ unia upadek uszczelka rytmu bibuła atrybut

52.1. aktyw statyw motywem kolektywów obiektyw normatywy prymitywem, imperatyw kategoryczny, dyrektywy działania , brak perspektyw rozwoju, znany detektyw

komitywa. Uchwała egzekutywy komitetu zakładowego. Wykonał te zdjęcia teleobiektywem
sąd obiektywny, negatywna ocena, wszyscy oczekują definitywnego zakończenia działań
aktywność kolektywności relatywnością produktywnością relatywnie pozytywnie fakultatywnie operatywnie

2. termostat autorytet uniwersytet deputat statut fakultety autorytety statutów termostaty termostatów deputatów
agitator wizytator interpretator recytator testator egzekutor dyrektor

53.1. lekcje abstrakcje ekspozycje kolacje, lekcja apelacja propozycja flotacja, inwestycją rezolucją sankcjom, lekcjach skecjach obligacjach, subwencyjny obserwacyjny rejestracyjny, wakacyjne spekulacyjna owacyjne, kumulacyjnego tradycyjnej agencyjnego, spedycyjnemu dyspozycyjnym konserwacyjnym, owacyjnych kondycyjnych recepcyjnych, akcyjność fikcyjność koncepcyjność,

2. Racja stanu. Brak kompleksowych inwestycji. Ordynacja wyborcza. Likwidacja skutków powodzi. Dobra organizacja pracy. Sekcja kadr. Jego występ był dużą atrakcją. Lustracja zakładu. Napłynęła informacja od redakcji. Rozwija się produkcja licencyjna. Niedobra sytuacja na rynku pracy. Koncentracja wojsk nieprzyjaciela w pobliżu granicy. Nie było końca owacjom. Trzeba położyć koniec spekulacjom w handlu.

54.1. potencjał inicjał prowincjonalny, komercjalna oficjalne specjalna, racjonalnego funkcjonalnej irracjonalnego, specjalnemu specjalnym konfidencjonalnemu, ambicjonalnych proporcjonalnie specjalnie

54.2. pogląd racjonalistyczny, zakład specjalistyczny, filozofia egzystencjalistyczna,związek internacjonalistyczny, szkoła racjonalistycznego myślenia, specjalistycznych narzędzi.

3. egzystencjalizm, przejaw nacjonalizmu, denuncjator inicjator inicjatywa

Zwycięski realizm. Brakowało im inicjatywy. Penetracja obcego kapitału. Dysponujemy małym potencjałem gospodarczym. Są to gwarancje bezpieczeństwa. Zamach kontrrewolucyjny. Dział socjalno-bytowy. Konferencja uchwaliła deklarację antywojenną. Okupacja kraju. Trwa oficjalna wizyta przedstawiciela dyplomacji wielkiego mocarstwa w naszym państwie. Rejestracja nowych związków zawodowych

Pewnemu gatunkowi ludzi nie trzeba zazdrościć wielkich bogactw.Okupili je spokojem, zdrowiem, honorem i sumieniem.

55.1. stać stacja akt akcje ukrócić kreacje kastet kasacja, w latach, w lekcjach, tolerować tolerancja tragiczny tradycyjny nauczyciel potencjał chytrość owacyjność koperta kompilacja

2. Znowu zdarzył się tragiczny wypadek w górach. Nie trzeba bać się odpowiedzialności. Warszawa da się lubić. Czekając na ciebie przeczytałam całą gazetę. Za miesiąc jadę na leczenie do sanatorium w Nałęczowie. On ma zawsze doskonały apetyt. Lubię zapach kwiatów akacji. Dzieci jadą na kolonie specjalnym pociągiem. W naszym mieście zawsze ruch

56.1. Poszedł do domu. Czynności doradcze. Doradca rządu. Niższy rangą dowódca. Nasz cennik zmienia się nieustannie. Wyjeżdżam wcześnie rano. Rozsławiła go ta ballada.
Budowa już ruszyła. Wędrował przez góry i doliny. Był to niepożądany skutek działania. On ma cenny zbiór rysunków i obrazów. Na miejsce wypadku przybyła specjalna komisja.
Nie jest tak, jak powiedziałeś. On był innego zdania. Byliśmy o tym przekonani. Rozwiązanie stosunku pracy nie jest uzasadnione. Jest to drażliwy problem. On ma donośny głos.
Kto ma przygotować materiał? Dlaczego praca nie została dokończona? Jaki mamy dziś dzień miesiąca? Społeczeństwo nasze nie jest zdyscyplinowane. Nasz przemysł rozwija produkcję stali. A było to mianowicie tak... 5 bm. byłem w Warszawie. Wszystko zrobię według planu. Ob. Nowak otrzymał karę nagany z ostrzeżeniem. Dnia 15 lipca br. Itd. Itp. Inż mechanik. Prof. zwyczajny.250 t To można kupić, ale tamtego nie można. Liczy się u nas zwłaszcza jedność działania. Potrzebna jest pomoc wszystkich ludzi pracy. Wiem, że nic nie wiem.

2. Państwa, które podpisały Pakt Praw Gospodarczych, Społecznych i Kulturalnych uznają prawo każdego do odpowiedniego poziomu życia dla niego samego i jego rodziny włączając w to wyżywienie, odzież i mieszkanie, oraz do stałego polepszania warunków bytowych. Państwa podejmu-

ją odpowiednie kroki w celu zapewnienia realizacji tego prawa, uznając w tym celu zasadnicze znaczenie współpracy międzynarodowej, opartej na zasadzie dobrowolności. Uznając także podstawowe prawo każdego do wolności od głodu, podejmą indywidualnie i w drodze współpracy międzynarodowej niezbędne kroki, włączając w to konkretne programy.

57.1. Po raz pierwszy. Ten warunek był zawarty w umowie gospodarczej. Załatwił sprawę ze znajomością rzeczy. To cena zbyt wygórowana. W dolinach i w górach. Miasto już odbudowane ze zniszczeń wojennych. Dziękuję w imieniu.. Trzeba podkreślić. Można powiedzieć. Niech mi wolno będzie oświadczyć. To należy sprostować. Jest wspaniałym człowiekiem. Nie wolno nam przekroczyć limitu. Jan jest nauczycielem. Zamówiliśmy szereg niezbędnych surowców: boksytów, fosforytów, apatytów itd. Pomyślnie rozwija się sojusz robotników, chłopów i inteligencji. Socjalizm naukowy. Ruch niepodległościowy. Dać skuteczną odprawę. Skutki złej polityki zagranicznej. Nasza współpraca układa się doskonale, Bez wszechstronnego poparcia. On zawsze był i jest aktywnym bojownikiem. Prowadzą działania zaczepne i obronne. Wymiana gospodarcza i kulturalna. Trzeba rozstrzygać szybciej i skuteczniej. Handel poleca towary zagraniczne oraz krajowe.Nie chodź z gołą głową, ubierz kapelusz lub czapkę. Matki i ojcowie.

2. To była wielka radość. Udał mu się ten fortel. Ten chłopiec jest pod opieką kuratora. Udany połów ryb.

Trzeba odbudować to, co zostało zniszczone. Proszę nie budzić mnie przed godz. 8,00. Wczoraj ukazał się pierwszy numer nowego czasopisma. Wysyłam kwotę zł 1500 przekazem pocztowym. Długotrwały deszcz zagraża powodzią. Dyrektor przedsiębiorstwa wyjechał za granicę.Przez cały urlop mieliśmy piękną, słoneczną pogodę. Mówca nie dał dojść do słowa przewodniczącemu. Nie można już słuchać tego wiecznego zrzędzenia. Górski klimat nie bardzo mi służy. Malec upadł na bruku i zdarł skórę na obu kolanach. Spóźniłem się do pociągu w skutek czego nie zdążyłem na ten ciekawy wykład. Przyjęliśmy zamówienie na 24 tys. sztuk cegieł i 4 t cementu.Trzeba poszerzyć suknię o 4 cm. Sprawa została definitywnie skończona. Jego reakcja na ten wypadek zaskoczyła nas wszystkich.

Najlepiej rządzonym państwem jest to, które posiądzie najlepszy system wychowawczy.

58.2. Zakład świadczy usługi szewskie i rymarskie. Przysłowie uczy, że nie należy chwalić dnia przed wieczorem. Odra i Nysa stanowią ważną część granicy naszego kraju. Kto potrafi rozwiązać ten problem? Sumę należy wpłacić na konto w banku handlowym.

3. Szybki zapis jest głównym celem naszej nauki. Nie przyszedł Mahomet do góry, przyszła góra do Mahometa. Stale rośnie fundusz na rozbudowę Centrum Zdrowia Dziecka. Kłamstwo ma krótkie nogi. Nie ma reguły bez wyjątku. Trzeba słuchać starszych a młodszych pouczać. Referent

pominął w sprawozdaniu bardzo ważny szczegół. Tego zwrotu nie da się dosłownie przetłumaczyć na nasz język. Przed nami nowy, trudna do rozwiązania problem. Proszę komunikować się ze mną zawsze przed południem.

4. Wiesław dostał kolejny dyplom za doskonały wynik w rzucie młotem. Nikomu nie wolno sądzić tylko po pozorach. Wykład rozpoczyna się o godz. 8,00. Dla naszej gospodarki ważny jest eksport węgla i import rudy. Ten plan był doskonały, ale skutek działania mierny. Nie wolno niczego robić bez namysłu. Nie należy spodziewać się lepszych wyników, jeśli nie poprawi się stylu pracy. Mam duże wymagania i nie umiem zadowolić się małym.
5. Lubię czytać Przekrój. Każdego dnia wysyła się wiele listów do różnych firm. Jego stosunek do ludzi każe wątpić czy będzie się z nim dobrze pracowało. Jeden człowiek nie może dźwigać ciężaru odpowiedzialności za cały kolektyw. Chwila zwycięstwa jest bliska.Tysiącletnia historia naszego kraju uczy nas, że możemy liczyć tylko na siebie. Jeśli chcesz nauczyć się stenografii musisz wiele ćwiczyć.
6. Ręka rękę myje. Mam wam zlecić nowe zadanie. Nie możemy polecić waszej firmie tego człowieka, bo nie jest sumienny w pracy. Aby dostać się do złoża ropy trzeba wykonać głębokie wiercenia. Specjalna delegacja ma mu dzisiaj wręczyć dyplom uznania.
7. Nie sposób dojść do porozumienia w tej konkretnej kwestii. Wstęp na teren hali maszyn jest surowo wzbroniony. Problem dyscypliny pracy w naszym zakładzie był przedmiotem dyskusji na ostatniej konferencji u dyrektora naczelnego. Nie mam zamiaru rezygnować z prawa, które mi przysługuje. Młody reporter znowu złożył w redakcji niekompletny artykuł. Trzeba konsekwentnie wykorzystać wszystkie rezerwy. Wyposażenie polskich przedsiębiorstw przemysłowych w maszyny i urządzenia reprezentuje średni poziom światowy.

Ludzie są sobie bliscy naturą, ale dalecy swoimi zwyczajami.

59.3. Automatyzacja przyspiesza i ułatwia procesy produkcyjne. Ekspedycja polarna dotarła do bieguna północnego. Reprezentacja polskich siatkarek odniosła zasłużone zwycięstwo. Interpretacja przepisów prawa nie może być całkiem dowolna.

Założyciel tej znanej firmy żył przed stu laty. Moja przyjaciółka jest wielką wielbicielką muzyki Pendereckiego. Oskarżyciel publiczny zażądał wysokiej kary, gdyż przestępstwo było szczególnie społecznie szkodliwe. Czy wiesz kto jest naszym przedstawicielem w ONZ?

Konserwatyzm jest podobno cechą społeczeństwa angielskiego. Optymizm pomaga przeżyć trudne chwile i niepowodzenia. Juliusz Słowacki jest jednym z czołowych przedstawicieli romantyzmu w Polsce. Głęboki patriotyzm cechuje wiele jego poematów.

Chorobliwy pesymizm jest uciążliwy dla otoczenia.Szczęśliwym bywa ten, kto może realizować swoje marzenia. Sprawiedliwy wyrok może być wydany tylko po wnikliwym

zbadaniu okoliczności czynu. Zapobiegliwy jak chomik lub wiewiórka.

Zawiadomienie o ukończeniu doświadczeń umieszczą w biuletynie. Polska jest aktywnym członkiem Zgromadzenia Ogólnego Narodów Zjednoczonych. Nowoczesne wyposażenie szkół wymaga dużych nakładów finansowych. Najtrudniejszym zadaniem jest poznanie i przezwyciężenie własnych błędów. Polisa jest poświadczeniem ubezpieczenia.Należy złożyć pisemne uzasadnienie zapotrzebowania na ...

Uczciwe postępowanie jest jak światło, nieuczciwe jak ciemność.

60.1. Kierownik tego zakładu jest doskonałym fachowcem. Okólnik nr 5 z dnia 9 października 1980 r. Nasz przedstawiciel znalazł przeciwnika godnego siebie. Jan zajmuje się produkcją a jego wspólnik zaopatrzeniem.

Działalność tego przedsiębiorstwa została ograniczona z powodu braku surowców. Marek jedzie na zimowe ferie w góry. Będzie tam miał sposobność doskonalić umiejętność jazdy na nartach. 1 października odbyły się w całym kraju uroczystości rozpoczęcia roku akademickiego. Przedsiębiorczość i oszczędność są warunkami zamożności. Przynależność do partii należy manifestować postawą i czynami, a nie tylko słowami.

Kolektyw naszego zakładu jest zwarty i dobrze pracuje. Egzekutywa partii uchwaliła nowe dyrektywy działania w 1082 roku. Przede mną perspektywa miłego odpoczynku na wczasach w Muszynie. Autorytatywna wypowiedź.

W tym roku pszczelarstwo poniosło dotkliwe straty z powodu zimnego i mokrego lata. dobrze zorganizowane współzawodnictwo bywa motorem postępu. Zwycięstwo nad sobą jest najcenniejszym zwycięstwem. Do wielkich czynów nie wiele pomaga zbytnia przezorność i zimna rozwaga. Zapał nie mędrkowanie odnosi zwycięstwo. Ministerstwo Oświaty - Wychowania.

Stale rośnie liczba mieszkańców naszego globu. Trudno ustalić, kto jest odpowiedzialny za ten wypadek. Nasz zakład przekroczył zadania planowe o 2%. Zasłużony działacz otrzymał wysokie odznaczenie. Jeżeli nauczyłeś się słuchać, będziesz umiał także rozkazywać. Dobrze wytresowany pies jest posłuszny i przychodzi na każde wezwanie. Nie jest tajemnicą to, o czym wszyscy mówią. Kierownik posądził magazyniera o kradzież i zwolnił go z pracy.

61.2. Nauczyciel bardzo dobrze scharakteryzował swojego ucznia. Oni chętnie decydują o nas bez nas. Angażujecie niewłaściwego człowieka na tak ważne stanowisko. Meldujcie bezwłocznie o wszystkim co się tam dzieje. Jest to wypowiedź polemizująca z moją. Nikt nie interesuje się tymi sprawami. Chłopiec, który otrzymał pierwszą nagrodę, konstruował swój model ponad pół roku. Czego jeszcze oczekujesz po nim skoro nigdy nikomu nie przyszedł z pomocą. Decydujący bieg wypadków.

62.1. Rekonstrukcja zabytkowej budowli. Każda nieuczciwa spekulacja musi być bezwzględnie tępiona. Zarówno liceum ogólnokształcące, jak i liceum zawodowe są szkołami średnimi. Postument pomnika został wykonany z granitu. Ci, którzy zajmują się dystrybucją muszą dobrze znać i stale analizować potrzeby rynku. Ten argument wcale do mnie nie przemawia.

2. Ten pan ma tylko wygląd dobroduszny, ale w rzeczywistości jest złośliwy i nieprzyjazny. Piękne są melodie i treści naszych pieśni rewolucyjnych. Każdy kto uprawia sport musi też uprawiać ćwiczenia kondycji; bez tego absolutnie nie osiągnie wyników. Projekt konstrukcji był interesujący, ale wykonanie okazało się niemożliwe wobec braku odpowiednich materiałów.

3. Policealne Studium Hotelarskie. Planujemy wyjazd w góry. Odbyło się kolejne plenum partii. Po wyborach zaszły zmiany w prezydium naszego związku. Terytorium Polski sięga od Tatr do Bałtyku. Naród polski posiada bogate tradycje rewolucyjne. Prawo do nauki i pracy to konstytucyjny przywilej każdego obywatela Polski Ludowej. VIII Plenum.

63.2. Lokalizacja fabryki okazała się niewłaściwa. Statystyka wykazuje stały wzrost gęstości zaludnienia. Matematykę zwią królową wszystkich nauk. Stałe podnoszenie kwalifikacji prowadzi do cennej i ważnej dla społeczeństwa specjalizacji. Nic nie mogę powiedzieć na ten temat, bo nie znam okoliczności tej sprawy. Nacjonalizacja przemysłu i kolektywizacja rolnictwa.

3. Konkretyzacja zamierzeń. Automatyzacja procesu produkcji. Obraz, który miał być autentyczny okazał się tylko zręczną reprodukcją. Źle jest na świecie temu, kto jest nastawiony pesymistycznie do wszystkiego co go otacza. Każdy z nas przeżył jakieś historyczne wydarzenie. Po dynamicznym rozwoju zwykle następuje zastój, lub nawet regres. Komunistyczna Partia Związku Radzieckiego. Kraje zachodnie cechuje gospodarka kapitalistyczna. Przedsiębiorstwa spedycyjne zajmują się głównie przewozem towarów, a czasem też i osób.

64.1. Teren został wyrównany pod boisko szkolne. Podczas wyrównywania terenu zostały odkryte cenne wykopaliska. Materiał został źle wykorzystany. Nie daj się tak wykorzystywać! Nadmiar centralizacji jest zaprzeczeniem realizacji prawidłowego zarządzania. Obecnie jest nam niezbędna stabilizacja gospodarcza. W poprzednich latach nastąpiła aktywizacja małych miast. Współzawodnictwo objęło wszystkich pracowników. Stwierdza się autentyczność podpisu.

przygotowany przygotowywany, wykonał wykonywał, wywołać wywoływać. Uczeń nie jest przygotowany do lekcji chociaż przygotowywał się długo. Wczoraj wywoływał swoje filmy z wakacji a dziś wywołał film z uroczystości szkolnej.

2. Rynek Główny Krakowa to jeden z najpiękniejszych średniowiecznych rynków w Europie. W roku 1257 Bolesław

Wstydliwy przywilejem lokacyjnym wytyczył plan miasta z jego centrum, które w niezmienionym kształcie pozostało do dziś. Rynek w formie kwadratu ma 40.000 m^2 a ulice wychodzą z niego symetrycznie, po trzy z każdego boku tworząc charakterystyczny dla średniowiecznych miast układ szachownicy. Planty to także wielka osobliwość Krakowa. Niewiele jest miast na świecie, które mogłyby się pochwalić tego rodzaju parkami. Jako unikalny zabytek miasta objęte są również planem odbudowy. Planty to słowo - symbol, które obok Wawelu, Kościoła Mariackiego czy Bramy Floriańskiej nierozłącznie kojarzą się z Krakowem.

65.2. Harmonogram prac został w całości wykonany. Higienista szkolny przeprowadza okresowe badanie wagi, wzrostu, uzębienia itp. Recydywista został surowo ukarany. Dbaj, aby twój stenogram był czytelny. Zaraz wyślę telegram, że nie będę mogła przyjechać na to posiedzenie komisji. Tylko dobry specjalisty może naprawić mój stary telewizor. Kupiłam ostatni egzemplarz tej ciekawej książki. Dobry gospodarz szczególnie dba o inwentarz żywy. Dyrektor naszego zakładu jest równocześnie inspektorem ds. BHP; czy to jest słuszne? Poczynione przygotowania przyniosły oczekiwany skutek, bo eksperyment udał się i można rozpocząć produkcję seryjną.

5. W tym roku zaobserwowano szczególne nieprawidłowości pogody. Wznowione arcydzieło literatury współczesnej rozeszło się w ciągu kilku dni. Nie wszyscy i nie zawsze reprezentowali ten światopogląd. Cała kwota została już rozdysponowana. Mój sąsiad przez rok remontował to zaniedbane mieszkanie, ale teraz ma komfort, do którego był przyzwyczajony. Trzeba, aby lepsi uczniowie wspomagali słabszych w nauce. Katastrofalna pogoda tej jesieni spowodowała znaczne straty owoców i warzyw. Dotąd doręczano listy przed południem, teraz czekam nieraz na doręczycielkę do późnego wieczora. Nie uznaję sporządzanych na prędce sprawozdań, planów itp.

Choinka przywędrowała do nas z Niemiec i w zwyczajach polskich przyjęła się dopiero w XIX wieku. Poprzedzały ją tradycje typowo ojczyste jak np. wieniec z gałązek drzew iglastych zawieszony u sufitu lub gaik inaczej "podleżnik", mały świerczek ozdobiony jabłkami, orzechami, piernikami, wycinanymi z opłatków figurkami tzw. "światami". Do starych tradycji należy również wieszanie pęków jemioły czy też kulistych, ostrosłupowych, wielostopniowych pająków wykonywanych z grochu, fasoli, słomy lub kolorowych papierków. Pająk taki oparty na wzorach korony lub świecznika jest kunsztowną dekoracją a jego twórcy wirzą, że zapewni im pomyślność na cały rok.

Półgłówkom co naukę w lekkiej mają cenie,
dwie niedługie uwagi zrobić się ośmielę:
rozumu nie zastąpią ładowne kieszenie,
gorzej umieć za mało, niżeli za wiele.

66.1. Gdański Gdynia Jelenia Góra Katowice Kielce Koszalin Kraków Lublin Łódź Olsztyn Poznań Szczecin Warszawa Wrocław

2. Szopen Mickiewicz Moniuszko Miłosz

66.2. Charles de Gaulle, Fidel Castro, Emanuel Kant, Jan Matejko, Czesław Niemen, Duke Elington, Jurij Gagarin, Louis Armstrong, Willi Brandt, John Kennedy, Wojciech Młynarski
3. prof. prof.hab. dr inż mgr doc. por. płk. mjr gen. kpt. red. sekr. mgr inż. Jan Kowalski dyr. Państwowej Fabryki Domów w Krakowie.

67.2 Sekretarka dyrektora naczelnego uczy się stenografii od mniej więcej 4 miesięcy. Nie warto mnożyć pomysłów, kiedy i tak nie ma środków na ich wykonanie. Tego rodzaju przykłady można by mnożyć. Trzeba położyć większy nacisk na rozwój badań naukowych. Wciąż aktualna jest stara maksyma: dziel i rządź.
3. Awaria rurociągu nastąpiła na odcinku numer 23. Jeszcze jeden statek zaginął na Atlantyku w słynnym trójkącie bermudzkim. Suma trzech kątów w trójkącie wynosi 180 stopni.W tym miejscu szosa dochodzi prostopadle do autostrady. Odcinek AB jest równoległy do odcinka EF. W slalomie równoległym niespodziewanie zwyciężył zawodnik kanadyjski Anna Zawada wyrównała szybowcowy rekord Polski w locie po zamkniętym trójkącie.
4. Zawartość alkoholu w krwi kierowcy wynosiła pół promila. Mówi o tym wyraźnie artykuł 151 paragraf 2 ustawy. Wciąż jeszcze za mały jest procent młodzieży z rodzin robotniczych i chłopskich na wyższych uczelniach.
5. Rząd zareagował błyskawicznie na żądania robotników. Po podaniu wyników głosowania na sali długo nie milkły oklaski. Przedstawiona nam przed chwilą kalkulacja opiera się na bardzo słabej podstawie. Osobnik wyglądał podejrzanie, z drugiej strony jednak nie było podstawy do zatrzymania go w areszcie. Bez wysiłku z obu stron nie można dojść do porozumienia. Nasze dwa kraje łączy nierozerwalna przyjaźń. Należy podkreślić wielkie zasługi jubilata dla naszego stowarzyszenia. Fakt ten wymaga szczególnie wyraźnego podkreślenia. Na koniec trzeba posatwić pytanie, czy obustronna wymiana towarów między naszymi krajami jest rzeczywiście opłacalna. Być albo nie być - oto jest pytanie.
6. Na wielu odcinkach mamy wciąż sporo zaniedbań. Podstawowym problemem naszych czasów jest zwiększenie roli samorządu robotniczego. Dzisiaj sprzedaliśmy o wiele więcej towarów niż wczoraj. Myśl techniczna pomnaża bogactwa kraju. Należy obliczyć objętość prostopadłościanu o podstawie trójkątnej. Budowa szpitala ma już wielomiesięczne opóźnienia. Większość filii terenowych naszej spółdzielni była wielokrotnie kontrolowana. Na podstawie samych tylko doniesień prasowych trudno wyrobić sobie pogląd na wiele spraw. Od portu dzieliło jacht niewiele więcej niż dwie mile. Należy wreszcie postawić pytanie, o ile zwiększył się fundusz płac. Im bardziej zwiększa się odpowiedzialność załóg za swój zakład pracy, tym tym więcej zadań staje przed kolektywami partyjnymi. Niezwykle wysoka jest liczba dni nieprzepracowanycj, co więcej - procent ich nieustannie rośnie.
7. Skończyły się przedpłaty na fiata 126p. Z początkiem roku rozpoczną się trójstronne rokowania rozbrojeniowe w Genewie. Start rakiety kosmicznej musiano odraczać 8-krotnie.

67.7. Znany krytyk literacki obronił pracę doktorską o pierwiastkach romantycznych w balladach Mickiewicza. Plony czterech podstawowych zbóż z hektara w pół minionej dziesiątce państwowych gospodarstw rolnych wzrosły w stosunku do ubiegłego roku o 4,2 procent. W miastach mieszka już o wiele więcej niż trzy czwarte ludności kraju. Produkcja na dzień 30 listopada stanowiła tylko siedem ósmych planu rocznego, to znaczy o wiele mniej niż zapowiadano sześć miesięcy wcześniej. Po serii doświadczeń cykl kiełkowania nasion udało się skrócić do 4,5 dnia. Cała siódemka kolarzy, którzy wezmą udział w Wyścigu Pokoju przejechała już w tym sezonie setki kilometrów w terenie górskim.
Dobrego nigdy za wiele. Bądź cicho, chyba że twoje słowa więcej są warte niż milczenie. Po czterdziestce każdy jest odpowiedzialny za wygląd swojej twarzy. Wrzasku wiele a włosia mało - powiedział diabeł strzygąc kota. Wielu ludzi bardziej zajmuje się własnym samochodem niż własnym umysłem. Im dłużej człowiek żyje, tym mniejsze znaczenie przywiązuje do rzeczy i coraz mniejsze znaczenie do znaczenia.

69.4. GAZETA
Gazeta żyje jeden dzień - w tym jej niedoskonałość, ale także siła, skoro bieżący zapis, pozbawiony sprawdzenia przez dystans czasu, staje się z biegiem rzeczy obiektywnym świadectwem. Świadectwem nastrojów, ocen, odczuć, impulsów, wrażeń. Świadectwem mijających chwil schwytanych na gorącym uczynku, zatrzymanych w pół kroku, utrwalonych. Proponujemy dzisiaj lekturę starych gazet trochę po to, by przeglądneli się w niej starsi czytelnicy i dostrzegli być może, własną, młodszą twarz; trochę po to, by inny odrobinę wzbogacili swą wiedzę o niedawno minionych latach. Ufamy, że sięgną po nią aktualni czytelnicy, by poznać dokładniej swoją gazetę, a także ci,którzy wyrósłszy z młodzieńczego wieku odszukać w niej mogą fragmentyryczną chociażby, ale przecież dokumentację swojej młodości.

5. A teraz kilka słów o książce:
"Książka jest nie tylko drogą do poznania przeszłości. Dzięki niej możemy opanować przyszłość i całą sumę prawd, których zdobycie ludzkość opłaciła ciężkim trudem..."
/A. Hercen/

71.1. ZASOBY SUROWCÓW ENERGETYCZNYCH
Zaostrzenie problemów energetycznych i ogólnych surowcowych w połowie lat siedemdziesiątych uświadomiło powszechnie, że racjonalne i oszczędne gospodarowanie surowcami, a zwłaszcza energetycznymi, jest głównym zadaniem, stojącym przed gospodarką światową. Jedynym surowcem, który w najbliższych stuleciach może pokryć zapotrzebowanie w skali światowej na energię, i być w dodatku źródłem produktów chemicznych, jest węgiel. Światowe zasoby węgla przewyższają dziesięciokrotnie zasoby ropy naftowej i gazu ziemnego. Zasoby węgla są nie tylko obfite, ale w dodatku na ogół korzystnie rozmieszczone w stosunku do uprzemysłowionych regionów. Prognozy przewidują

że do roku 2000 wyczerpanych będzie 43% zasobów ropy naftowej, 23% gazu ziemnego, a tylko 1,4% zasobów węgla. Orzy czym przewiduje się, że przed końcem tego stulecia poziom wydobycia ropy naftowej osiągnie swoje maksimum, podczas gdy najwyższy poziom wydobycia węgla nie zostanie osiągnięty wcześniej niż po roku 2000.

72.1. Z punktu widzenia jednostki słowo odpowiedzialność zakłada istnienie jakiegoś obowiązku, jakiejś powinności wobec innych. Jeżeli odpowiedzialność ma być siłą scalającą ogół, musi być konkretna - wyraźnie wytyczona i faktycznie egzekwowana. Nasze subiektywne przeświadczenia o własnej odpowiedzialności - bo któż myśli o sobie, że jest nieodpowiedzialny? wymagają jasności, za co odpowiadamy. To szczególnie ważne. Jeśli bowiem czulibyśmy się odpowiedzialni tylko za wielkie spraw, odpowiedzialni w o g ó l e, to wobec zakresu spraw tak rozległych i od nas dalekich moglibyśmy łatwo poczuć się rozgrzeszeni - czy zwolnieni z obowiązku. Każdemu kto pracuje i działa dany jest zakres spraw, za które odpowiada konkretnie, w sposób sprawdzalny, wymierny, połączony z konkretnymi możliwościami i warunkami wypełniania swych obowiązków. Nie dotyczy to tylko samych powinności służbowych, powinności pracowniczych. Rzetelność pracownicza jest konieczna po to, aby pomyślnie rozwijał się kraj. W naszym ustroju potrzeba jednak czegoś więcej, potrzeba obywatelskiego poczucia odpowiedzialności za powierzone sprawy, widzenia ich związku z całością sprawy i odpowiedzialnego podejścia do konkretnej, własnej roli w tej całosci.

2. Dla tych co mają nadejść, zaświeć latarnię w ciemności.
Zapal żagiew przyjaźni, niech będzie światłem dla gości.
/Z wyspy Celebes/

73.1. ZIELEŃ MIEJSKA
Zieleń miejska posiada długą i bogatą historię. Rozwijała się pod wpływem różnorodnych czynników, zaś pełnione przez nią funkcje można rozpatrywać zarówno pod względem biologicznym, jak i społecznym - miejskie parki są przecież miejscem wypoczynku i rekreacji fizycznej, często są też ośrodkami życia kulturalnego. Mimo ważnej roli pełnionej w organiźmie miejskim, parki zbyt często są zagrożone przez budownictwo, dlatego tak istotna jest sprawa opracowania szczegółowej dokumentacji powierzchni istniejących parków, a przede wszystkim struktury ich drzewostanów. Większość europejskich miast posiada w swych historycznych centrach niepowtarzalne zabytki architektury, dobrze znane miłośnikom sztuki i turystom, chronione i rewaloryzowane w celu zachowania ich dla przyszłych pokoleń. Podobnej troski i ochrony wymaga zieleń miejska.

2. Jeden za wszystkich, wszyscy za jednego - to najzdrowsza zasada współżycia w narodzie.

74.1. O POPRAWIE STYLU PRACY
Tak w postawach pracowników, jak w organizacji p r a c y tkwią bardzo duże możliwości zwiększenia produkcji, poprawienia jej jakości, obniżki kosztów, skrócenia terminów dostaw. Uruchomienie tych rezerw wymaga - przede wszystkim - wytworzenia atmosfery wzajemnego zaufania

i zrozumienia interesu ogólnego. Zależy to jednak od sytuacji warsztatu pracy w przedsiębiorstwie i w gospodarce. Stan gospodarki narodowej zależy od tego, czy produkcja jest efektywna, to znaczy czy wyroby są należytej jakości, dostarczane w potrzebnej ilości, a koszty wytwarzania pozwalają na ustalenie społecznie uzasadnionych cen. W dążeniu do osiągnięcia efektywności produkcji trzeba przede wszystkim prawidłowo określić co należy produkować, uwzględniając krajowe możliwości, dobrze przygotować realizację, racjonalnie prowadzić procesy produkcyjne, dobrze zorganizować doprowadzenie wyrobów do odbiorców, a dla dóbr trwałego użytku zapewnić właściwą obsługę wyrobów u użytkowników. Aby produkcja była rzeczywiście efektywna, pracownicy wszystkich szczebli muszą chcieć, umieć i móc pracować,

2. Zło spełnisz zanim zginie na ogniu garść bawełny, lecz tysiąclecie minie, zanim się dobro spełni. /Przysłowie mal[illegible]jskie/.

75.1. KRAJOBRAZ
Według definicji encyklopedycznej, krajobraz to fizjonomia Ziemi, na którą składają się elementy przyrodnicze oraz wytwory ludzkich rąk. Jest więc krajobraz tym, co człowiek rodząc się zastaje, w co wrasta i co przetwarza. Stanowi tło i przedmiot ludzkiej aktywności. Zyskuje też w świadomości człowieka dodatkową wartość, pozapraktyczną. Ma dla niego znaczenie ze względu na swoją niepowtarzalność i piękno. Niepowtarzalność krajobrazu uświadamia sobie człowiek w dystansie do niego, w refleksji nad tym, co było, co stanowiło tło jego życia. Takie cechy ma zazwyczaj krajobraz wspominany z okresu dzieciństwa czy młodości. Wspomnieniom tym towarzyszy uczucie tęsknoty za czymś, co minęło i co nie wróci. Niepowtarzalność i piękno krajobrazu uświadamia sobie człowiek także w dystansie przestrzennym, z dala od stron rodzinnych, od stron ojczystych. Polak na obczyźnie nieustannie tęskni za tym, co w jego świadomości utrwaliło się jako ekstrakt ojczystego krajobrazu, jako jego swoistość. Znamienną rolę w uchwytywaniu i utrwalaniu w odczuciach ogółu tej swoistości pełni poeta. Posiada on przede wszystkim zdolność refleksyjnego ujmowania rzeczywistości i wypowiadania tych refleksji językiem artystycznym, swoistym dla poezji. Jego refleksje przemawiają do nas, od niego uczymy się patrzeć na otoczenie, widzieć w krajobrazie to, co piękne i charakterystyczne. To za poetą nazywamy bociana ptakiem ojczystym, a wierzbę rosnącą na skraju polnej drogi - drzewem polskim.

76.1. Inwestycje są to nakłady gospodarcze zmierzające do tworzenia i powiększania środków trwałych. Istotą nakładów gospodarczych jest połączenie pracy, środków pracy i przedmiotów pracy. Zużycie powyższych elementów powinno być jak najbardziej celowe, t.j. powinno przyczynić się do stworzenia lub powiększania środków trwałych zdatnych do użytkowania, umożliwiających osiągnięcie odpowiednich efektów ekonomicznych. W gospodarce socjalistycznej obok ujmowania pojedynczych zjawisk inwestycyjnych następuje równoległe kształtowanie całości procesu inwes-

tycyjnego. Rozwojowi gospodarki narodowej nadaje się cechę jak najbardziej celowej planowości. Dlatego również w zakresie działalności inwestycyjnej zmierza się do podporządkowania całości zjawisk inwestycyjnych ustaleniom przyjętym w planach gospodarczych. Poziom inwestycji rozpatruje się zawsze na tle rozmiarów i zasad podziału dochodu narodowego,

2. Bądź samodzielny w sensie podporządkowania się konkretnym wartościom i ideałom.
3. Dzieło artystyczne działa często dużo silniej niż argumentacja werbalna, niż rozumowanie logiczne.

77.1. Transport
Rozwój przemysłu i całej gospodarki narodowej wymaga rozbudowy i modernizacji transportu. Należy zatem kontynuować rozbudowę i modernizację kolei, lepiej wyposażać ją w tabor elektryczny i spalinowy, w specjalne wagony towarowe i osobowe. Konieczna jest również poprawa organizacji oraz operatywności transportu kolejowego. Zwiększone zadania stoją przed transportem samochodowym. Kontynuować trzeba budowę dróg szybkiego ruchu, modernizować podstawowe trasy przelotowe ze wschodu na zachód, z południa na północ. Trzeba stale poprawiać warunki podróżowania, a zwłaszcza warunki dojazdu do pracy w obrębie dużych miast i większych ośrodków przemasłowych.Równolegle należy rozwijać flotę handlową, unowocześniać porty morskie, zwiększać rolę żeglugi śródlądowej. Chodzi zwłaszcza o lepsze wykorzystanie możliwości transportowych Odry i górnej Wisły, oraz o zwiększenie potencjału przeładunkowego portów rzecznych. Należy także kontynuować rozbudowę i modernizację transportu lotniczego, zwiększać jego udział w przewozach krajowych i międzynarodowych. Znaczny wzrost nakładów należy przewidzieć na modernizację pracochłonnych czynności transportowych, zwłaszcza prac ładunkowych.

78.1. TRANSPORT SAMOCHODOWY
W ostatnich latach udział transportu samochodowego w komunikacji międzynarodowej w Europie we wszystkich rodzajach transportu, stanowił przeciętnie ok. 11% całej masy towarowej handlu zagranicznego. Należy jednak stwierdzić, że udział transportu samochodowego różnie się kształtuje w poszczególnych krajach europejskich. Na to składa się szereg czynników, jak np. rodzaj towarów stanowiący obrót handlu zagranicznego, rozwój poszczególnych środków przewozowych w danym kraju, infrastruktura dróg. Ogólną cechą charakterystyczną jest to, iż w krajach gospodarki rynkowej udział ten jest znacznie wyższy od przeciętnego, natomiast w krajach gospodarki planowej międzynarodowe przewozy samochodowe odgrywają znacznie mniejszą rolę. Według szacunku największy udział transportu samochodowego w całokształcie przewozów występuje w Szwajcarii - ponad 30% - a ponad 15% w takich krajach jak Austria, Belgia, RFN, Francja i Dania.

79.1. DOCHÓD NARODOWY
Bez specjalnych sondaży socjologicznych i tak wiadomo, że nader często dyskutowanym problemem życia codziennego są dochody i perspektywa poprawy materialnego bytu ludności.

Nasze dochody to zwykle określona suma skrzętnie przeliczanych złotówek, które cenimy sobie, bo ciągle jeszcze tylko dzięki nim korzystamy z wielu usług. Za pośrednictwem pieniądza także wchodzimy w posiadanie większości towarów nieodzownych dla naszych potrzeb. Dobra, które nabywamy w sklepach, które nas otaczają w domu i w pracy, są finalnym efektem produkcyjnej działalności społeczeństwa. Pochodzą one z dochodu narodowego, który stanowi czysty rezultat całorocznej pracy w tych gałęziach gospodarki, które wytwarzają dobra materialne i dostarczają je konsumentom. Istnieje wyraźny związek między procesami tworzenia i podziału dochodu narodowego. Dochód narodowy wytworzony oblicza się w naszej praktyce przez odjęcie od łącznej sumy: wartości produkcji, przemysłu, budownictwa, rolnictwa, leśnictwa, transportu obrotu towarowego; a od tzw. pozostałej produkcji- wartości zużytych surowców, materiałów, narzędzi i innych środków produkcji. Tak obliczony dochód narodowy nosi nazwę dochodu wytworzonego. Z powyższego wynika, iż praca w takich sektorach jak administracja państwowa, oświata, służba zdrowia, wojsko itp. nie jest bezpośrednio produkcyjny, aczkolwiek jest to praca zazwyczaj wysoko społecznie użyteczna. Nasze społeczeństwo nie żyje na cudzy rachunek. Wydaje zatem tylko tyle środków ile samo wytworzyło. Wobec tego dochód narodowy jest jedynym źródłem z którego płyną niezbędne środki do rozwijania gospodarki narodowej /urządzenia produkcyjne, hale fabryczne, budynki, przyrost zapasów itp./ oraz na zaspokojenie najróżnorodniejszych bieżących potrzeb konsumpcyjnych.

80.1. INTENSYFIKACJA PROCESÓW PRODUKCYJNYCH

Wielce znamienną cechą działalności gospodarczej dzisiejszej doby jest intensyfikacja wszelkiego rodzaju procesów produkcyjnych. Intensyfikacją objęte są: przemysł i budownictwo, kopalnictwo i motoryzacja, a przedewszystkim produkcja rolnicza, której zadaniem jest wyżywienie szybko powiększającej się populacji ludzkiej. Jakkolwiek intensyfikacja wszelkiej produkcji, która ma zaspokajać powiększające się potrzeby człowieka, wydaje się niezbędna i uzasadniona, to jednak w wielu przypadkach powoduje ona skutki wielce niepożądane dla środowiska przyrodniczego. Widocznym tego potwierdzeniem jest stan sanitarny naszych rzek i zbiorników wodnych, powietrza atmosferycznego, obszarów leśnych, a także niektórych terenów rolniczych. Pełne poznanie negatywnych skutków intensyfikacji produkcji łąkowo-pastwiskowej wydaje się nie mniej ważne niż poznawanie uzyskiwanych korzyści gospodarczych, gdyż będzie się mogło przyczynić do podejmowania przedsięwzięć zapobiegających występowaniu szkodliwych następstw w obrębie środowiska przyrodniczego. Intensyfikacja produkcji łąkowo-pastwiskowej odbywa się poprzez trzy podstawowe dziedziny: melioracje wodne, nawożenie oraz mechanizację prac związanych z uzyskiwaniem produkcji użytków zielonych. Trzeba - niestety - przyznać, że bez żadnej z wymienionych czynności nowoczesna gospodarka łąkowo-pastwiskowa nie może się

obejść. Nie mniej jednak, podobnie jak wszystko, również intensyfikacja produkcji łąkowo-patwiskowej ma dobre i złe strony. Z tego też względu, dążąc przez intensyfikację do odnoszenia jak największych korzyści gospodarczych, należy jednocześnie starać się pomniejszać jej destruktywne działanie na szatę i glebę użytków zielonych.

81.1. MIĘDZYNARODOWY PAKT PRAW ...
1. Państwa Strony niniejszego Paktu uznają prawo każdego do odpowiedniego poziomu życia dla niego samego i jego rodziny, włączając w to wyżywienie, odzież i mieszkanie, oraz do stałego polepszania warunków bytowych Państwa - Strony podejmą odpowiednie kroki w celu zapewnienia realizacji tego prawa uznając w tym celu zasadnicze znaczenie współpracy międzynarodowej, opartej na zasadach dobrowolności.
2. Państwa Strony niniejszego Paktu uznając podstawowe prawa każdego do wolności od głodu, podejmą indywidualnie i w drodze współpracy międzynarodowej niezbędne kroki włączając w to konkretne programy potrzebne w celu: a/ ulepszania metod produkcji, konserwacji i dystrybucji żywności przez pełne wykorzystanie wiedzy technicznej i naukowej, przez rozpowszechnianie wiedzy o zasadach żywienia oraz przez rozwijanie lub reformowanie systemów rolnych w taki sposób, aby osiągnąć najbardziej sprawny rozwój i wykorzystanie zasobów naturalnych; b/ zapewnienia sprawiedliwego podziału światowych zasobów żywności stosownie do potrzeb, uwzględniając problemy krajów importujących i krajów eksportujących żywność.

82.1. Zgromadzenie Ogólne ONZ uchwaliło 16 grudnia 1966 r. Międzynarodowy Pakt Praw Obywatelskich i Politycznych oraz Międzynarodowy Pakt Praw Gospodarczych, Społecznych i Kulturalnych. Polska Ludowa ratyfikowała oba Pakty w dniu 3 marca 1977 r.

84.2. Obywatele ZSRR korzystają z pełni społeczno-gospodarczych, politycznych i osobistych praw i wolności, jakie proklamuje i gwarantuje Konstytucja ZSRR i radzieckie ustawodawstwo. Ustrój socjalistyczny zapewnia rozszerzenie praw i wolności, stałą poprawę warunków życia obywateli w miarę realizacji programów rozwoju społeczno-gospodarczego i kulturalnego. Korzystanie przez obywateli z praw i wolności nie może przynosić uszczerbku interesom społeczeństwa i państwa ani prawom innych obywateli. Obywatele ZSRR mają prawo do pracy to znaczy uzyskania zagwarantowanej pracy za wynagrodzeniem według ilości i jakości pracy i nie niższym niż ustalone przez państwo minimum - łącznie z prawem do wyboru zawodu, rodzaju zajęcia i pracy zgodnie z powołaniem, zdolnościami, przygotowaniem zawodowym, wykształceniem i z uwzględnieniem potrzeb społecznych.
/Z Konstytucji ZSRR. KiW, Warszawa 1977 r. s. 63-4/

85.2. Sprawozdanie Zarządu Spółdzielni Pracy "Wytwórczość" z wykonania uchwał i wniosków
Wniosek nr 1. dotyczył wzmożenia kontroli w zakresie ja-

kości wykonawstwa budynków i bezusterkowych odbiorów mieszkań. Dla wyegzekwowania od wykonawców lepszej jakości robót budowlanych zabezpieczono ze strony Spółdzielni kontrolę robót w czasie realizacji budynków mieszkalnych i przed oddaniem ich do użytku. W tym celu powołano od ub. roku w Dziale Technicznym Inspektora do. jakości wykonawstwa, który we współpracy ze służbą inwestycyjną Działu Technicznego Spółdzielni przeprowadza na budowach doraźne kontrole jakości wykonawstwa na prowadzonych przez nas obiektach.

86. Kto prawdziwie kocha swoją ojczyznę, w sensie konkretnego jej ideału i jej rozwoju, ten zawsze będzie gotów działać w kierunku powszechnej zdrowej harmonii i podporządkowania interesów ojczyzny - szerszym i szlachetnym interesom całej Ludzkości.

88. Odpowiedzialność człowieka nie może być oparta tylko na umowie, na kontrakcie, na wypełnianiu obowiązków formalnie wyznaczonych, ale przede wszystkim na wrażliwości na sprawy innego, na wrażliwości na sprawy społeczne. Bez uwzględnienia tych wymagań nie można wyobrazić sobie autentycznej filozofii indywidualnej i społecznej.

Stenogramy tekstów "Stenografuj"

2.2.

4.

3.1.

2.

5.

4.3.

5.2.

6.1.

2.

3.

7.1.

2.

7.2. [illegible]

8.1. [illegible]

2. [illegible]

9.1. [illegible]

2. [illegible]

3. [illegible]

10.1. [illegible]

3. [illegible]

10.4.

11.1.

3.

12.5.

6.

8.

12.9. Cw. 5 - alfabetycznie /3 grupy/. Cw. 6 wg wielkości znaków, ćw. 7 alfabetycznie

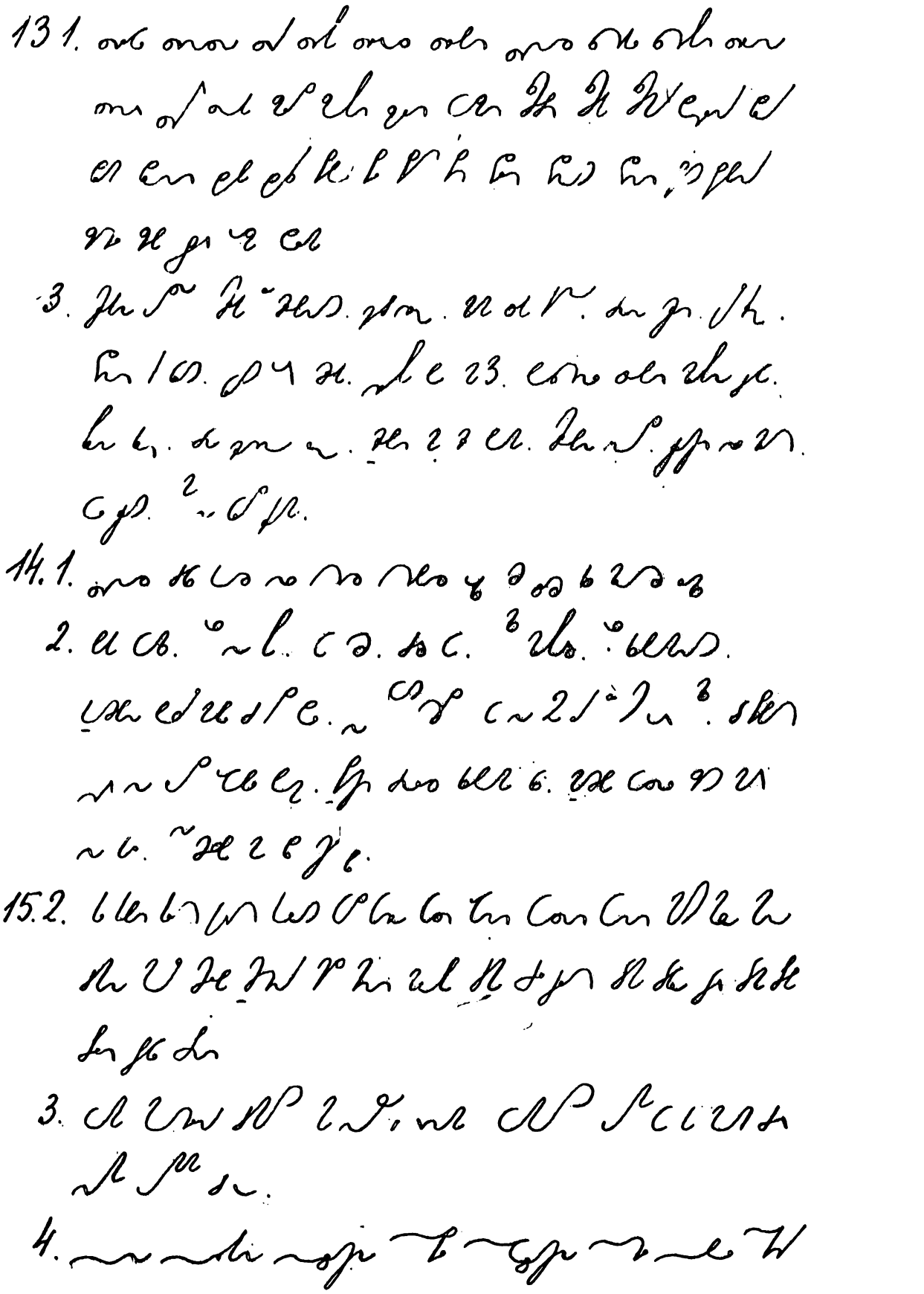

15.4.

16.3.

17.3.

4.

6.

18.3.

19.1.

19.1. [illegible]

6. [illegible]

20.1. [illegible]

2. [illegible]

3. [illegible]

4. [illegible]

21.3. [illegible]

22.6. [illegible]

23.2. [illegible]

24.2. [illegible]

5. [illegible]

24.5 [illegible]

25.2 [illegible]

26.1. [illegible]

2. [illegible]

27.1. [illegible]

3. [illegible]

28.1. [illegible]

2. [illegible]

3. [illegible]

28.3. [illegible]

29.1. [illegible]

2. [illegible]

30.1. [illegible]

3. [illegible]

5. [illegible]

31.2. [illegible]

31.2. [illegible]

32.1. [illegible]

3. [illegible]

33.2 [illegible]

3. [illegible] ipatia čw. 341 [illegible]

34.1. [illegible]

34.1. [illegible]

4. [illegible]

5. [illegible]

35.2. [illegible]

3. [illegible]

4. [illegible]

36.1. [illegible]

2. [illegible]

36.2. [illegible]

37.4. [illegible]

38.1. [illegible]

2. [illegible]

3. [illegible]

39.1. [illegible]

40.2. [illegible]

41.2. [illegible]

4. [illegible]

42.2. [illegible]

3. [illegible]

43.2. [illegible]

3. [illegible]

4. [illegible]

44.1. [illegible]

3. [illegible]

45.1. [illegible]

46.1. [illegible]

2. [illegible]

4. [illegible]

47.3. [illegible]

48.1. [illegible]

2. [illegible]

49.1. [illegible]

2. [illegible]

50.1. [illegible]

2. [illegible]

51.1. [illegible]

51.1. [illegible]

52.1. [illegible]

2. [illegible]

53.1. [illegible]

53.1. [illegible]

54.1. [illegible]

2. [illegible]

3. [illegible]

55.1. [illegible]

2. [illegible]

Spis treści

Wstęp		str.	3
Rozdział 1	- Kilka informacji o stenografii i stenografowaniu	"	4
Rozdział 2	- Linie i pola. Znaki spółgłosek B, W, D, G, M, P. Łączenie znaków. A, E i Ą po spółgłosce.	"	6
Rozdział 3	- Znaki spółgłosek Ż = RZ, Z, DZ. U = Ó po spółgłosce. Skróty na wzór pisma zwykłego. Skróty stałe początkiem wyrazu	"	8
Rozdział 4	- Przegląd znaków średnich. Cyfry. Skróty stałe końcem wyrazu.	"	10
Rozdział 5	- Znaki spółgłosek: K, N, R, S.	"	12
Rozdział 6	- Znak spółgłosek L=Ł	"	14
Rozdział 7	- Samogłoska O = Ą po spółgłosce	"	16
Rozdział 8	- Grupy głosek z L i Ł	"	18
Rozdział 9	- Dalsze grupy z L = Ł. Skróty fonetyczne.	"	20
Rozdział 10	- Spółgłoski: C, Dż = DRZ, T, F, H = CH, CZ i SZ	"	22
Rozdział 11	- A, E, O, U na początku wyrazu	"	24
Rozdział 12	- Przegląd znaków alfabetu. Ćwiczenia.	"	26
Rozdział 13	- Grupy głosek z S	"	30
Rozdział 14	- S na końcu wyrazu. Znaki sylab z S	"	32
Rozdział 15	- Spółgłoski miękkie	"	34
Rozdział 16	- Spółgłoski miękkie - c.d.	"	36
Rozdział 17	- Samogłoska I	"	38
Rozdział 18	- Samogłoska Y	"	40
Rozdział 19	- Grupy i sylaby z S - Z. NIEZB-, NIEZD,- NIEZR-.	"	42
Rozdział 20	- Ż w środku i na końcu wyrazu	"	44
Rozdział 21	- Znak J	"	46
Rozdział 22	- J - ciąg dalszy. U po znaku podniesionym.	"	48
Rozdział 23	- Ćwiczenia	"	50
Rozdział 24	- Grupy głosek z R	"	52
Rozdział 25	- Grupy z R - ciąg dalszy. Znaki sylab z R.	"	54
Rozdział 26	- Znaki grup z RZ	"	56
Rozdział 27	- Znaki sylab z RZ. Znaki początków wyrazów: ROZ, PRZED	"	58

Rozdział 28 - Początki wyrazów: PRZE, PRZY, PRZECIW str. 60
Rozdział 29 - Połączenia specjalne PRZE i PRZY " 62
Rozdział 30 - Samogłoska po samogłosce " 64
Rozdział 31 - Znaki grup z W " 66
Rozdział 32 - Znaki sylab z W " 68
Rozdział 33 - Ćwiczenia " 70
Rozdział 34 - Początki wyrazów: W, WY, PÓŁ /SPÓŁ,WSPÓŁ/ " 72
Rozdział 35 - Znaki końca wyrazów: OW, OWY, OWNY, WSZY " 74
Rozdział 36 - Z na początku wyrazu " 76
Rozdział 37 - Z na początku wyrazu - ciąg dalszy " 78
Rozdział 38 - Znaki początków wyrazów: IN, INTER, JAK NAJ, KONń KONT, KONTRA " 80
Rozdział 39 - Znaki początków wyrazów: ANTY, ARCY=ARCHI, SUB, TRANS, DEF=DYF " 82
Rozdział 40 - Ćwiczenia " 84
Rozdział 41 - Znaki grup i sylab z P " 86
Rozdział 42 - Znaki grup i sylab z M, T, SZ. Znak końca wyrazu ĄC = JĄC " 88
Rozdział 43 - Znak końca wyrazu OŚĆ " 90
Rozdział 44 - Znaki końców wyrazów: KOLWIEK, NIENIE, TWO " 92
Rozdział 45 - Znaki końców wyrazów: GRAF, IZM, UM, USZ, itp. Znak sylab TEF=TOF=TYF=TRAF " 94
Rozdział 46 - Grupy SZCZ, KP, TYCH, TECHN " 96
Rozdział 47 - Ćwiczenia " 98
Rozdział 48 - Znaki końca wyrazów: SKI, SMY, ŚCIE " 100
Rozdział 49 - Znak końca wyrazów: CIEL, CIOŁ " 102
Rozdział 50 - Znaki końca wyrazów: TECZ, TECZNY, TYCZNY, GICZNY " 104
Rozdział 51 - Przegląd specjalnych znaków, połączeń i zasad " 106
Rozdział 52 - Znaki końca wyrazów: TYW, TET " 108
Rozdział 53 - Znaki końca wyrazów: CJE, CJA, CYJNY " 110
Rozdział 54 - Znaki końca Wyrazów: CJAŁ,CJALNY, CJALISTYCZNY " 112
Rozdział 55 - Przegląd znaków końca wyrazu. Ćwiczenia " 114
Rozdział 56 - Skrócenia kontekstowe dowolne. Zasady skróceń kontekstowych " 116
Rozdział 57 - Skrócenia początkiem wyrazu " 118
Rozdział 58 - Dowolne skrócenia początkiem wyrazu c.d. " 120
Rozdział 59 - Dowolne skrócenia z opuszczaniem środka wyrazu. Skrócenia przez połączenie końca z początkiem wyrazu " 124

Rozdział 60 - Skrócenia przez połączenie końca z początkiem wyrazu - c.d. str. 126
Rozdział 61 - Skrócenia przez napisanie końca pod początkiem wyrazu " 128
Rozdział 62 - Skrócenia przez napisanie końca pod początkiem wyrazu - c.d. " 130
Rozdział 63 - Skrócenia przez skrzyżowanie początku z końcem wyrazu " 132
Rozdział 64 - Skrócenia przez skrzyżowanie początku z końcem wyrazu " 134
Rozdział 65 - Skrócenia przez napisanie końca nad początkiem wyrazu " 136
Rozdział 66 - Nazwy, nazwiska, tytuły i inne skróty " 140
Rozdział 67 - Znaki niestenograficzne " 142
Rozdział 68 - Skróty zwrotów " 146
Rozdział 69 - Skróty zwrotów - c.d. " 148
Rozdział 70 - Skróty indywidualne " 150
Rozdział 71 - Ćwiczenia: Zasoby surowców energetycznych 154
Odpowiedzialność " 155
Rozdział 72 - Ćwiczenia: Z punktu widzenia... " 156
Budownictwo mieszkaniowe " 157
Rozdział 73 - Ćwiczenia: Zieleń miejska " 158
Zadania partii " 159
Rozdział 74 - Ćwiczenia: O poprawie stylu pracy " 160
Organizacja " 161
Rozdział 75 - Ćwiczenia: Krajobraz " 162
Samorząd " 163
Rozdział 76 - Ćwiczenia: Inwestycje " 164
Wizje szklane " 165
Rozdział 77 - Ćwiczenia: Transport " 166
Żołnierz polski " 167
Rozdział 78 - Ćwiczenia: Transport samochodowy " 168
Prawa obywatelskie " 169
Rozdział 79 - Ćwiczenia: Dochód narodowy " 170
Społeczeństwo socjalistyczne " 171
Rozdział 80 - Ćwiczenia: Intensyfikacja procesów produkcyjnych " 172
Demokracja " 173
Rozdział 81 - Ćwiczenia: Międzynarodowy Pakt Praw Gospodarczych Społecznych i kulturalnych - Art. 11. " 174
Rozbrojenie " 175
Rozdział 82 - Ćwiczenia: Artykuł 13 Międzynarodowego Paktu Praw Gospodarczych, Społecznych i Kulturalnych " 176

Rozdział 83 - Teksty treningowe. Tekst z szybko rosnącym tempem 50 - 150 zgłosek na minutę str.178
Tekst z wolno rosnącą szybkością 70 - 110 zgłosek na minutę " 179
Rozdział 84 - Ćwiczenia. Międzynarodowy podział pracy " 180
Obywatele ZSRR... " 181
Rozdział 85 - Ćwiczenia. Zawiadomienie o zebraniu " 182
Sprawozdanie zarządu spółdzielni " 183
Rozdział 86 - Tekst treningowy. 90 - 150 zgł./min. " 184
Rozdział 87 - Tekst treningowy, 90 - 170 zgł./min. " 186
Rozdział 88 - Tekst treningowy. 100 - 200 zgł./min. " 188
Rozdział 89 - Tekst treningowy; szybkość stała - 5 minut po 150 zgł./min. " 190
Rozdział 90 - Tekst treningowy. 100 - 250 zgł./min. " 192
Spis skrótów stałych " 194
Klucze. Wzór liniuszka. Przekłady stenogramów " 203
Stenogramy tekstów "Stenografuj" " 231
Spis treści ". 250

Wykorzystane materiały:

- artykuły z czasopism: Aura
  Motoryzacja
  Nowe Drogi
  Perspektywy
  Przekrój
- fragmenty sprawozdań z Plenum PZPR
- Konstytucja PRL
- Konstytucja ZSRR
- Międzynarodowy Pakt Praw Gospodarczych, Społecznych i Kulturalnych
- Biblioteczka "Myśli srebrne i złote"
- Publikacje:

  Drecki R., " sojuszu z Krajem Rad
  Dobieszewski A., Demokracja wewnątrzpartyjna
  Gromyko A., Rozbrojenie palącym problemem współczesności,
  Kossut Z. Niektóre problemy handlu zagranicznego
  Łopatka A., PRL - państwo demokratyczne
  Dąbrowska H., Wprowadzenie do higieny psychicznej
- Materiały KK SD w Krakowie
- Akt końcowy KBWE

pow."Tłumacz-Tekst"ul.Radna 6
2/234 500/IIA4 Z-97/82